

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	4
2	Lagtext.....	6
2.1	Förslag till lag om särskild tillsyn över finansiella konglomerat	6
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar.....	21
2.3	Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713).....	24
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse	35
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag.....	39
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige.....	47
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål	48
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar	49
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:46) om investeringsfonder.....	51
2.10	Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank och finansieringsrörelse	54
3	Inledning.....	59
4	Bakgrund	60
4.1	Allmänt om den finansiella regleringen.....	60
4.2	Tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag.....	61
4.2.1	Allmänt om regleringen av kreditinstitut och värdepappersbolag	61
4.2.2	Kapitalkrav m.m. för individuella institut	62
4.2.3	Gruppbaserad tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag	64
4.3	Tillsyn över försäkringsföretag.....	65
4.3.1	Allmänt om regleringen av försäkringsbolag	65
4.3.2	Solvenskrav m.m.	66
4.3.3	Tillsyn över försäkringsgrupper	67
5	Konglomeratdirektivet.....	70
6	Genomförande av konglomeratdirektivet.....	75
6.1	Hur bör konglomeratdirektivet genomföras?.....	75
6.2	Bör de svenska bestämmelserna vara strängare än direktivets?	76
7	Centrala definitioner	77
7.1	Definition av olika typer av finansiella företag, m.m.	77
7.2	Definitioner av grupp, behörig myndighet, riskkoncentration m.m.	84

8	Definition av finansiellt konglomerat.....	89
8.1	Finansiellt konglomerat – huvudregel	89
8.2	Särskilda beräkningsgrunder.....	93
8.3	Möjligheten till utvidgad tillämpning av bestämmelserna om finansiella konglomerat.....	98
8.4	Fondförvaltare.....	101
9	Tillsyn över finansiella konglomerat.....	104
9.1	Beräkning av kapitalbas och kapitalkrav för ett finansiellt konglomerat	104
9.2	Betydande riskkoncentration	108
9.3	Betydande interna transaktioner	113
9.4	Intern kontroll och riskhantering	117
9.5	Undantag från tillsynen av finansiella konglomerat	119
10	Tillsyn över ledningsorganet i holdingföretag	121
11	Hur tillsynen skall utövas	123
11.1	När tillsynen skall utövas av en behörig myndighet inom EES	123
11.2	Samordnande myndighet	124
11.3	Samordnarens uppgifter	126
11.4	Informationsutbyte mellan företag i ett finansiellt konglomerat	130
11.5	Kontroll av uppgifter.....	131
11.6	Tystnadsplikt och uppgiftsskyldighet för befattningshavare i försäkringsföretag och blandade finansiella holdingföretag	132
12	Tillsyn som utövas av en myndighet i tredje land.....	136
13	Ingripande.....	141
14	Följdändringar i sektorslagstiftningen.....	151
14.1	Samrådsskyldighet	151
14.2	Avräkning från kapitalbasen för institut enligt kapitaltäckningslagen och för försäkringsbolag	153
14.3	Informationsutbyte och sekretess.....	158
14.4	Kontroll av information	159
14.5	Lämplighetsprövning av ledningen i försäkringsholdingföretag och holdingföretag med finansiell verksamhet	160
14.6	Ändringar i bestämmelserna om försäkringsgrupper.....	161
14.6.1	Definitionen av försäkringsholdingföretag...	161
14.6.2	Definitionen av försäkringsgrupp	161
14.6.3	Transaktioner inom en försäkringsgrupp.....	164
14.6.4	Samarbete med behöriga myndigheter i tredje land	165
14.6.5	Beräkning av försäkringsföretagens jämkade solvens.....	166
14.7	Ändringar i lagstiftningen för bank- och värdepappersrörelse	167
14.7.1	Nya definitioner	167

14.7.2	Kvalificerat innehav av aktier och andelar i icke-finansiella företag	167
14.7.3	Tillsyn av holdingföretag med finansiell verksamhet	168
14.7.4	Finansiella företagsgrupper	168
14.7.5	Transaktioner med holdingföretag med blandad verksamhet	170
14.7.6	Moderföretag i tredje land	171
15	Andra ändringar	172
15.1	Stora exponeringar	172
16	Konsekvenser	175
16.1	Ekonomiska konsekvenser	175
16.2	Konsekvenser för små och medelstora företag	176
17	Författningskommentar	177
17.1	Förslaget till lag om särskild tillsyn över finansiella konglomerat	177
17.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar	199
17.3	Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)	200
17.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse	203
17.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag	204
17.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige	206
17.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.	207
17.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar	207
17.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:46) om investeringsfonder	208
17.10	Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse	209
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/87/EG om extra tillsyn över kreditinstitut, försäkringsföretag och värdepappersföretag i ett finansiellt konglomerat och om ändring av rådets direktiv 73/239/EEG, 79/267/EEG, 92/49/EEG, 92/96/EEG, 93/6/EEG och 93/22/EEG samt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/78/EG och 2000/12/EG	211
Bilaga 2	Beräkningsmetoder för kapitalbas och kapitalkrav för ett finansiellt konglomerat	212
Bilaga 3	Bestämmelser som genomför direktivet i svensk rätt	220

1 Sammanfattning

Promemorian innehåller förslag till en ny lag om särskild tillsyn över finansiella konglomerat och till flera ändringar i befintliga lagar på finansmarknadsområdet. Lagförslagen har i huvudsak sin grund i det s.k. konglomeratdirektivet (2002/87/EG).

Ett finansiellt konglomerat är en företagsgrupp som innehåller företag som driver verksamhet inom både försäkringssektorn och bank- och värdepapperssektorn. Regleringen av finansiella konglomerat skall ses mot bakgrund av att det under senare år har växt fram allt fler företagsgrupper som innehåller företag från båda dessa sektorer. Om ett företag i en sådan grupp skulle få finansiella problem, kan det påverka inte bara det företaget eller andra företag inom samma sektor utan även sprida sig till företag inom den andra sektorn.

Ett finansiellt konglomerat definieras som en grupp av företag som uppfyller följande villkor. I företagsgruppen skall det finnas åtminstone ett finansiellt företag som auktoriserats inom EES. Det auktoriserade företaget kan finnas i toppen av en grupp som då skall innehålla även andra finansiella företag. Det kan också vara dotterföretag till ett annat företag, men då skall gruppens verksamhet drivas huvudsakligen inom den finansiella sektorn. Verksamheten drivs huvudsakligen inom den finansiella sektorn om balansomslutningen för de finansiella företagen i gruppen överstiger 40 procent av den totala balansomslutningen för gruppen. Vidare skall – som nämnts i det föregående – minst ett av företagen i gruppen tillhöra försäkringssektorn och minst ett bank- och värdepapperssektorn. Dessutom skall gruppens verksamhet inom båda dessa sektorer vara betydande. Verksamheten är betydande om antingen resultatet av en beräkningsmetod som bygger på kvoter av balansomslutningar och kapitalkrav överstiger 10 procent eller balansomslutningen för den minsta sektorn överstiger ett belopp motsvarande sex miljarder euro. Slutligen skall det finnas minst ett svenskt auktoriserat företag i gruppen, t.ex. en bank, ett försäkringsföretag, ett värdepappersbolag eller ett fondbolag.

Det är möjligt för Finansinspektionen att använda sig av särskilda beräkningsgrunder för att bestämma när verksamheten drivs huvudsakligen inom den finansiella sektorn respektive när verksamheten inom försäkringssektorn eller bank- och värdepapperssektorn är betydande. Inspektionen kan exempelvis utesluta ett företag från beräkningen eller använda sig av andra faktorer än balansomslutningen när den bestämmer om det finns ett finansiellt konglomerat. Dessa beräkningsgrunder får dock användas bara om inspektionen träffar en internationell överenskommelse om detta med andra tillsynsmyndigheter som berörs av konglomerattillsynen.

Avsikten är att tillsynen över ett finansiellt konglomerat skall utövas av en enda tillsynsmyndighet. Den myndighet som ansvarar för tillsynen över konglomeratet kallas för samordnare. Om det i ett finansiellt konglomerat finns en eller flera undergrupper som också är finansiella konglomerat, skall inte någon konglomerattillsyn utövas över dessa undergrupper.

Vilken tillsynsmyndighet som är samordnare bestäms enligt särskilda kriterier. Något förenklat uttryckt innebär dessa kriterier att Finansin-

spektionen kommer att vara samordnare när inspektionen har tillsyn över det mest betydelsefulla auktoriserade företaget, antingen beroende på dess placering i toppen av konglomeratet eller beroende på dess storlek. Tillsynsmyndigheterna får dock komma överens om att utse en annan samordnare än den som enligt de fasta kriterierna skall vara samordnare.

Om företaget i toppen av konglomeratet finns i ett land utanför EES, är det tillräckligt att tillsynen utövas av tillsynsmyndigheten i det landet om företagen i konglomeratet är föremål för tillsyn likvärdig den som föreskrivs i konglomeratdirektivet. Om tillsynen inte bedöms likvärdig, skall en tillsynsmyndighet inom EES utöva tillsyn över det finansiella konglomeratet. Myndigheten i fråga kan då välja mellan att tillämpa direktivets bestämmelser analogt eller att använda sig av andra metoder för att se till att tillsynen blir lämplig.

Tillsynen över ett finansiellt konglomerat skall omfatta en kontroll av konglomeratets finansiella ställning. I denna ingår tillsyn över att det finansiella konglomeratet har en kapitalbas som uppfyller ett för finansiella konglomerat särskilt kapitalkrav. Dessutom får riskkoncentrationer i gruppen och transaktioner inom det finansiella konglomeratet inte hota solvensen eller den finansiella ställningen hos reglerade företag i konglomeratet.

För att uppfylla de krav som ställs skall de institut och försäkringsföretag som ingår i ett konglomerat ha system för riskhantering och rutiner för intern kontroll som är betryggande med hänsyn till konglomeratets samlade risksituation. Sådana företag och andra företag skall, när de ansvarar för rapporteringen till Finansinspektionen, också kunna ta fram uppgifter som kan vara av betydelse för den särskilda tillsynen över det finansiella konglomeratet.

Ett konglomerat kan ledas av ett företag som inte står under tillsyn enligt den finansiella lagstiftningen (ett blandat finansiellt holdingföretag). I ett sådant företag skall den som ingår i styrelsen eller är ersättare för någon av dem ha tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av holdingföretaget och även i övrigt vara lämplig för en sådan uppgift.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2006.

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om särskild tillsyn över finansiella konglomerat

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om särskild tillsyn över finansiella konglomerat. Vad som avses med ett finansiellt konglomerat framgår av 2 kap.

Definitioner

2 § I denna lag betyder

1. *anknutet företag*: ett företag vars huvudsakliga verksamhet är att äga eller förvalta fast egendom, tillhandahålla datatjänster eller driva annan liknande verksamhet som har samband med den huvudsakliga verksamheten i ett eller flera kreditinstitut, värdepappersbolag eller motsvarande utländska företag,

2. *behörig myndighet*: Finansinspektionen eller en annan myndighet inom EES som har behörighet att utöva tillsyn över ett reglerat företag med huvudkontor inom EES individuellt eller på gruppnivå,

3. *blandat finansiellt holdingföretag*: ett moderföretag som inte är ett reglerat företag och som tillsammans med sina dotterföretag, varav minst ett är ett reglerat företag med huvudkontor inom EES, och andra företag utgör ett finansiellt konglomerat,

4. *EES*: Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

5. *finansiellt institut*: ett företag som inte är ett kreditinstitut, värdepappersbolag eller motsvarande utländskt företag och vars huvudsakliga verksamhet är att

a) förvärva aktier eller andelar,

b) driva värdepappersrörelse utan att vara tillståndspliktigt enligt 1 kap. 3 § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse, eller

c) driva en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2–10 och 12 lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse utan att vara tillståndspliktigt enligt 2 kap. 1 § samma lag,

6. *finansiell sektor*: en sektor som består av ett eller flera av följande företag

a) ett kreditinstitut, ett värdepappersbolag, ett fondbolag eller motsvarande utländska företag samt ett finansiellt institut eller ett anknutet företag (bank- och värdepapperssektorn),

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/87/EG av den 16 december 2002 om extra tillsyn över kreditinstitut, försäkringsföretag och värdepappersföretag i ett finansiellt konglomerat och om ändring av rådets direktiv 73/239/EEG, 79/267/EEG, 92/49/EEG, 92/96/EEG, 93/6/EEG och 93/22/EEG samt Europaparlamentet och rådets direktiv 98/78/EG och 2000/12/EG (EGT L 035, 11.02.2003 s.1, Celex 32002L0087).

b) ett försäkringsföretag eller ett utländskt direktförsäkringsföretag, ett utländskt återförsäkringsföretag ett försäkringsholdingföretag (försäkringssektorn), eller

c) ett blandat finansiellt holdingföretag.

Den av bank- och värdepapperssektorn och försäkringssektorn som har det lägsta genomsnittet vid tillämpningen av beräkningsmetoden i 2 kap. 3 § är den minsta sektorn. Den största sektorn är den som har det högsta genomsnittet.

7. *fondbolag*: ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd att driva fondverksamhet enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder,

8. *försäkringsföretag*: ett försäkringsbolag enligt försäkringsrörelsela-
gen (1982:713) eller en understödsförening enligt lagen (1972:262) om
understödsföreningar,

9. *försäkringsholdingföretag*: ett moderföretag som inte är ett försäk-
ringsföretag, ett utländskt direktförsäkringsföretag, ett utländskt återför-
säkringsföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag och vars
huvudsakliga verksamhet är att förvärva och förvalta andelar i dotter-
företag som uteslutande eller huvudsakligen är försäkringsbolag, ut-
ländska direktförsäkringsföretag eller utländska återförsäkringsföretag,

10. *institut*: kreditinstitut, värdepappersbolag och fondbolag,

11. *kreditinstitut*:

a) en bank eller ett kreditmarknadsföretag enligt lagen om bank- och
finansieringsrörelse, eller

b) ett institut för elektroniska pengar enligt lagen (2002:149) om ut-
givning av elektroniska pengar,

12. *reglerat företag*:

a) ett institut eller ett motsvarande utländskt företag, eller

b) ett försäkringsföretag eller ett utländskt direktförsäkringsföretag,

13. *relevant behörig myndighet*:

a) en behörig myndighet som ansvarar för tillsynen över en finansiell
företagsgrupp eller en försäkringsgrupp eller en motsvarande utländsk
företagsgrupp som ingår i ett finansiellt konglomerat,

b) en annan behörig myndighet än som avses i a som utsetts till sam-
ordnare för ett finansiellt konglomerat, eller

c) en annan behörig myndighet som de myndigheter som avses i a och
b anser vara relevant,

14. *sektorsbestämmelser*: de bestämmelser i lag och andra författningar
som gäller för den rörelse som drivs av kreditinstitut, värdepappersbolag,
fondbolag och försäkringsföretag,

15. *utländskt återförsäkringsföretag*: ett företag som inte är ett försäk-
ringsföretag eller ett utländskt direktförsäkringsföretag och vars huvud-
sakliga verksamhet är att försäkra risker som överlåts av försäkrings-
företag, utländska direktförsäkringsföretag eller utländska återförsäk-
ringsföretag, och

16. *värdepappersbolag*: ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd att
driva värdepappersrörelse enligt lagen om värdepappersrörelse.

Koncern och ägarintresse

3 § Ett företag är moderföretag och en annan juridisk person är dotter-
företag, om det

1. innehar mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar i den juridiska personen,

2. äger aktier eller andelar i den juridiska personen och på grund av avtal med andra delägare i denna förfogar över mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar,

3. äger aktier eller andelar i den juridiska personen och har rätt att utse eller avsätta mer än hälften av ledamöterna i dess styrelse eller motsvarande ledningsorgan, eller

4. äger aktier eller andelar i den juridiska personen och har rätt att ensamt utöva ett bestämmande inflytande över denna på grund av avtal med den juridiska personen eller på grund av föreskrift i dess bolagsordning, bolagsavtal eller därmed jämförbara stadgar.

Vidare är en juridisk person dotterföretag till moderföretaget, om ett annat dotterföretag till moderföretaget eller moderföretaget tillsammans med ett eller flera andra dotterföretag eller flera andra dotterföretag tillsammans

1. innehar mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar i den juridiska personen,

2. äger aktier eller andelar i den juridiska personen och på grund av avtal med andra delägare i denna förfogar över mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar, eller

3. äger aktier eller andelar i den juridiska personen och har rätt att utse eller avsätta mer än hälften av ledamöterna i dess styrelse eller motsvarande ledningsorgan.

Om ett dotterföretag äger aktier eller andelar i en juridisk person och på grund av avtal med den juridiska personen eller på grund av föreskrift i dess bolagsordning, bolagsavtal eller därmed jämförliga stadgar har rätt att ensamt utöva ett bestämmande inflytande över den juridiska personen, är även denna dotterföretag till moderföretaget.

Moderföretag och dotterföretag utgör tillsammans en *koncern*.

4 § Det finns ett *ägarintresse* om

1. en juridisk person är intresseföretag till ett företag enligt 1 kap. 5 § årsredovisningslagen (1995:1554), eller

2. ett företag direkt eller indirekt äger minst 20 procent av kapitalet eller samtliga röster i ett annat företag.

5 § I de fall som avses i 3 § första stycket 1–3 och andra stycket samt 4 § skall sådana rättigheter som tillkommer någon som handlar i eget namn men för en annan fysisk eller juridisk persons räkning anses tillkomma den personen.

Vid bestämmandet av antalet röster i ett dotterföretag eller ägarintresse beaktas inte de aktier eller andelar i dotterföretaget eller ägarintresset som innehas av företaget självt eller av dess dotterföretag. Detsamma gäller aktier eller andelar som innehas av den som handlar i eget namn men för dotterföretagets eller ägarintressets eller dess dotterföretags räkning.

Grupp

6 § I en *grupp* av företag ingår ett moderföretag, dess dotterföretag, företag som moderföretaget eller ett dotterföretag har ägarintresse i och företag som har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning.

Företag skall anses ha gemensam eller i huvudsak gemensam ledning om de

1. står under samma ledning på grund av avtal mellan företagen eller bestämmelser i företagets bolagsordning, bolagsavtal eller därmed jämförbara stadgar, eller

2. har förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan som till större delen består av samma personer och vilka har fullgjort sitt uppdrag under räkenskapsåret och fram till dess att den sammanställda redovisningen upprättats.

Nära förbindelser

7 § Två företag skall anses ha *nära förbindelser*, om

1. det ena företaget direkt eller indirekt genom dotterföretag äger minst 20 procent av kapitalet eller disponerar över minst 20 procent av samtliga röster i det andra företaget,

2. det ena företaget direkt eller indirekt utgör moderföretag till det andra eller det finns en annan likartad förbindelse mellan företagen, eller

3. båda företagen är dotterföretag till eller har en likartad förbindelse med en och samma juridiska person eller står i ett motsvarande förhållande till en och samma fysiska person.

Nära förbindelser har även en fysisk person och ett företag, om

1. den fysiska personen

a) äger minst 20 procent av kapitalet i företaget,

b) disponerar över minst 20 procent av samtliga röster i företaget, eller

c) på annat sätt har sådant inflytande över företaget att personens ställning motsvarar den som ett moderföretag har i förhållande till ett dotterföretag, eller

2. det finns en annan likartad förbindelse mellan denna person och företaget.

2 kap. Finansiellt konglomerat

Definition

1 § Ett finansiellt konglomerat enligt denna lag består av en grupp som uppfyller följande villkor

1. minst ett institut eller ett försäkringsföretag ingår i gruppen,

2. ett reglerat företag som är auktoriserat inom EES

a) är moderföretag till ett företag inom den finansiella sektorn,

b) har ägarintresse i ett företag inom den finansiella sektorn,

c) har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med ett företag inom den finansiella sektorn, eller

d) är dotterföretag till ett annat företag och gruppens verksamhet drivs huvudsakligen inom den finansiella sektorn enligt 2 §,

3. minst ett av företagen i gruppen tillhör försäkringssektorn,

4. minst ett av företagen i gruppen tillhör bank- och värdepapperssektorn, och

5. gruppens verksamhet i försäkringssektorn och bank- och värdepapperssektorn är betydande enligt 3 eller 4 §.

Varje undergrupp till en grupp som uppfyller villkoren i första stycket är också ett finansiellt konglomerat.

Verksamhet huvudsakligen inom den finansiella sektorn

2 § En grupp driver verksamhet huvudsakligen inom den finansiella sektorn om balansomslutningen för de företag som tillhör den finansiella sektorn överstiger 40 procent av den totala balansomslutningen för gruppen.

Betydande verksamhet

3 § En grups verksamhet i försäkringssektorn eller bank- och värdepapperssektorn är betydande om för sektorn i fråga resultatet av följande beräkning överstiger 10 procent. Genomsnittet av

1. kvoten av balansomslutningen för sektorn och den totala balansomslutningen för samtliga företag i gruppen som tillhör den finansiella sektorn, och

2. kvoten av kapitalkravet för sektorn och det totala kapitalkravet för samtliga företag i gruppen som tillhör den finansiella sektorn.

4 § En grups verksamhet i försäkringssektorn eller bank- och värdepapperssektorn är även betydande om balansomslutningen för den minsta sektorn överstiger ett belopp motsvarande 6 miljarder euro.

Särskilda beräkningsgrunder

5 § Vid beräkningar enligt 2–4 §§ skall inte företag som avses i 5 kap. 6 § första stycket tas med.

6 § En grupp som identifierats som ett finansiellt konglomerat skall trots att gruppen inte längre uppnår gränsvärdena i 2 och 3 §§ omfattas av bestämmelserna om finansiella konglomerat till dess att gruppen under tre år inte uppnått gränsvärdena, om det

1. har skett väsentliga förändringar i gruppens struktur, och

2. bedöms särskilt viktigt för den särskilda tillsynen över finansiella konglomerat.

7 § Vid tillämpning av 2 och 3 §§ skall i undantagsfall, intäcksstrukturen eller posterna utanför balansräkningen eller båda dessa faktorer tillsammans ersätta balansomslutningen eller användas tillsammans med balansomslutningen, om faktorerna bedöms vara särskilt viktiga för den särskilda tillsynen över ett finansiellt konglomerat.

8 § Om något av de gränsvärden som anges i 2–4 §§ underskrids för ett finansiellt konglomerat som står under särskild tillsyn enligt denna lag,

skall i stället följande lägre gränsvärden tillämpas för de tre år som följer närmast efter det år då underskridandet skedde

1. 35 procent i stället för 40 procent vid tillämpning av 2 §,
2. 8 procent i stället för 10 procent vid tillämpning av 3 §, och
3. 5 miljarder euro i stället för 6 miljarder euro vid tillämpning av 4 §.

De gränsvärdena som anges i första stycket skall upphöra att tillämpas innan tre år har gått, när det inte längre behövs för den särskilda tillsynen över det finansiella konglomeratet. Om gruppen då inte uppfyller kraven i 1–4 §§, upphör den samtidigt att vara ett finansiellt konglomerat.

3 kap. Bestämmelsers räckvidd

1 § För ett finansiellt konglomerat gäller bestämmelserna i 4–7 kap. om ett reglerat företag som är auktoriserat inom EES

1. finns i toppen av det finansiella konglomeratet,
2. har ett moderföretag som är ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor inom EES, eller
3. står under gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med ett annat företag inom den finansiella sektorn.

2 § Om ett finansiellt konglomerat är undergrupp till ett annat finansiellt konglomerat gäller inte bestämmelserna i 4–7 kap. för det förstnämnda konglomeratet.

3 § Bestämmelserna om särskild tillsyn över finansiella konglomerat i denna lag skall tillämpas helt eller delvis på ett institut eller ett försäkringsföretag om

1. en fysisk eller juridisk person har ägarintresse i, kapitalbindningar med eller annars utövar ett väsentligt inflytande över institutet eller försäkringsföretaget,
2. villkoren i 2 kap. 1 § första stycket 3–5 är uppfyllda, och
3. det är nödvändigt att särskild tillsyn sker av institutet eller försäkringsföretaget såsom för finansiella konglomerat.

4 § Om en grupp verksamhet i försäkringssektorn eller bank- och värdepapperssektorn är betydande enligt 2 kap. 4 § men gruppen inte uppnår de gränsvärden som anges i 2 kap. 3 § och det inte är nödvändigt eller lämpligt att gruppen omfattas av bestämmelser om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, skall gruppen antingen

1. undantas helt från denna lags tillämpning, eller
2. undantas från tillämpning av en eller flera av bestämmelserna i 5 kap.

Finansinspektionen skall underrätta övriga berörda behöriga myndigheter om ett beslut enligt första stycket.

5 § För ett finansiellt konglomerat som inte omfattas av 1 § och vars moderföretag är ett reglerat företag eller ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor utanför EES gäller bestämmelserna i 8 kap.

4 kap. Samordnare av den särskilda tillsynen över ett finansiellt konglomerat

1 § För varje finansiellt konglomerat som avses i 3 kap. 1 § och som inte är undergrupp till ett annat finansiellt konglomerat skall det utses en samordnare bland de behöriga myndigheterna i de stater inom EES som är berörda. Samordnaren ansvarar för den särskilda tillsynen över det finansiella konglomeratet.

2 § Finansinspektionen skall vara samordnare av den särskilda tillsynen över ett finansiellt konglomerat om det i toppen av konglomeratet finns

1. ett institut eller ett försäkringsföretag,
2. ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor i Sverige som är moderföretag till ett institut eller ett försäkringsföretag,
3. två eller flera blandade finansiella holdingföretag med huvudkontor i olika stater inom EES, däribland Sverige, och det finns reglerade företag i samma stater samt
 - a) de reglerade företagen tillhör samma sektor, varvid ett institut eller ett försäkringsföretag har den största balansomslutningen av dessa reglerade företag, eller
 - b) de reglerade företagen tillhör olika sektorer, varvid ett institut eller ett försäkringsföretag verkar inom den största av dessa sektorer, eller
4. ett blandat finansiellt holdingföretag är moderföretag till flera reglerade företag men inget av dem är auktoriserat i den medlemsstat där holdingföretaget har sitt huvudkontor, och det dotterföretag som har den största balansomslutningen inom den största sektorn är ett institut eller ett försäkringsföretag.

Finansinspektionen skall även vara samordnare om

1. konglomeratet är en grupp som inte har ett moderföretag i toppen eller det är ett annat fall än som avses i första stycket 1–4 och ett institut eller ett försäkringsföretag har den största balansomslutningen inom den största sektorn, eller
2. inspektionen tillsammans med övriga relevanta behöriga myndigheter kommer överens om det i enlighet med bestämmelserna i 3 §.

När Finansinspektionen enligt första eller andra stycket 1 skall vara samordnare, får inspektionen tillsammans med övriga relevanta behöriga myndigheter ingå en överenskommelse om att en annan behörig myndighet inom EES än inspektionen skall utses till samordnare. Finansinspektionen får ingå en sådan överenskommelse, om det är olämpligt att inspektionen utses till samordnare med hänsyn till det finansiella konglomeratets struktur och den relativa betydelsen av konglomeratets verksamhet i olika länder.

3 § Om det skulle vara olämpligt med hänsyn till det finansiella konglomeratets struktur och den relativa betydelsen av dess verksamhet i olika länder att samordnare för det finansiella konglomeratet utses enligt de grunder som anges i artikel 10.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/87/EG, får Finansinspektionen ingå överenskommelse med övriga relevanta behöriga myndigheter om att inspektionen eller någon annan behörig myndighet skall vara samordnare för det finansiella konglomeratet.

4 § När Finansinspektionen är samordnare skall inspektionen genom ett beslut underrätta

1. det moderföretag som finns i toppen av konglomeratet, eller
2. om det inte finns något moderföretag, det reglerade företag som har den största balansomslutningen inom den största sektorn, om att gruppen har identifierats som ett finansiellt konglomerat och att inspektionen utsetts till samordnare för konglomeratet.

Den information som anges i första stycket skall också lämnas till

1. i förekommande fall, behöriga myndigheter
 - a) som auktoriserat reglerade företag i gruppen,
 - b) i det land inom EES där det blandade finansiella holdingföretag har sitt huvudkontor, och
2. Europeiska gemenskapernas kommission.

5 kap. Finansiell ställning

Kapitalbas och kapitalkrav

1 § Bestämmelserna i 3–6, 8 och 10–12 §§ gäller bara när Finansinspektionen är samordnare för ett finansiellt konglomerat.

2 § För ett finansiellt konglomerat skall det finnas en kapitalbas som uppfyller ett för finansiella konglomerat särskilt kapitalkrav.

Institut och försäkringsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat skall ha en kapitalbas som är tillräckligt stor med hänsyn till kapitalkravet för det finansiella konglomeratet.

3 § Kapitalbasen och kapitalkravet för ett finansiellt konglomerat skall beräknas på grundval av sektorsbestämmelserna om hur kapitalbasen och kapitalkravet bestäms.

4 § Om det i toppen av ett finansiellt konglomerat finns ett institut eller ett försäkringsföretag, skall kapitalbasen och kapitalkravet för det finansiella konglomeratet beräknas enligt en sammanläggnings- och avräkningsmetod (metod 2 enligt bilaga 1 till Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/87/EG). Om det finns skäl, får Finansinspektionen tillåta att kapitalbasen och kapitalkravet i stället beräknas enligt en konsolideringsmetod (metod 1 enligt bilaga 1 till Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/87/EG) eller enligt en kombination av de angivna metoderna.

Om Finansinspektionen i andra fall än som avses i första stycket är den enda relevanta behöriga myndigheten för ett finansiellt konglomerat, tillämpas första stycket även i fråga om ett sådant finansiellt konglomerat.

5 § I andra fall än som avses i 4 § skall Finansinspektionen, efter att ha hört övriga relevanta behöriga myndigheter och det finansiella konglomeratet, bestämma vilken av följande metoder som skall användas för

beräkning av kapitalbasen och kapitalkravet för det finansiella konglomeratet

1. sammanläggnings- och avräkningsmetoden,
2. konsolideringsmetoden,
3. kravavräkningsmetoden (metod 3 enligt bilaga 1 till Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/87/EG), eller
4. en kombination av flera av dessa metoder.

6 § Finansinspektionen skall undanta ett företag som ingår i ett finansiellt konglomerat från beräkningen av kapitalbasen och kapitalkravet för konglomeratet om

1. företaget är beläget i ett land utanför EES där det finns rättsliga hinder för att överföra nödvändig information om företaget,
2. företaget har försumbar betydelse med hänsyn till syftet med den särskilda tillsynen över finansiella konglomerat, eller
3. det skulle vara olämpligt eller missvisande att inbegripa företaget med hänsyn till syftet med den särskilda tillsynen över finansiella konglomerat.

I det fall första stycket 2 är tillämpligt på flera företag, skall de ändå ingå i beräkningen, om de tillsammans inte har försumbar betydelse med hänsyn till syftet med den särskilda tillsynen över finansiella konglomerat.

Innan Finansinspektionen beslutar att med stöd av första stycket 3 undanta ett företag från beräkningen, skall inspektionen höra de andra relevanta behöriga myndigheterna. Detta krävs inte i brådskande fall.

Om Finansinspektionen med stöd av första stycket 2 eller 3 undantar ett reglerat företag från beräkningen, skall det företag som finns i toppen av konglomeratet, på begäran av den behöriga myndighet som har tillsyn över det reglerade företaget, lämna upplysningar som underlättar denna tillsyn.

Risikkoncentrationer

7 § Ett företag i ett finansiellt konglomerat får inte vara exponerat för så stora finansiella eller andra risker att solvensen eller den finansiella ställningen hos ett reglerat företag som ingår i det finansiella konglomeratet hotas (risikkoncentration).

8 § Om ett blandat finansiellt holdingföretag finns i toppen av ett finansiellt konglomerat, vars största sektor är bank- och värdepapperssektorn, gäller bestämmelserna om stora exponeringar i 5 kap. lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag för samtliga företag som tillhör den sektorn och för det blandade finansiella holdingföretaget.

Interna transaktioner

9 § En intern transaktion får inte hota solvensen eller den finansiella ställningen hos ett reglerat företag inom ett finansiellt konglomerat.

Med en intern transaktion avses en transaktion genom vilken ett reglerat företag inom ett finansiellt konglomerat direkt eller indirekt anlitar andra företag inom samma grupp eller en fysisk eller juridisk person som har nära förbindelser med företag i gruppen för att uppfylla en skyldighet, oavsett om den följer av avtal eller förutsätter betalning.

Rapportering

10 § Den kapitalbas och det kapitalkrav som enligt denna lag gäller för ett finansiellt konglomerat skall beräknas fortlöpande. Resultatet av beräkningarna och väsentliga uppgifter som ligger till grund för dem skall regelbundet rapporteras till Finansinspektionen.

11 § Riskkoncentrationer och interna transaktioner som är betydande och av visst slag, skall regelbundet rapporteras till Finansinspektionen. Vilka dessa är skall anges av inspektionen. Den skall dessförinnan, i fråga om vilka transaktioner som är betydande, ha hört övriga relevanta behöriga myndigheter och det finansiella konglomeratet, samt, i fråga om vilka slag av riskkoncentrationer och interna transaktioner som skall rapporteras, ha hört med övriga relevanta behöriga myndigheter.

12 § När ett reglerat företag hemmahörande inom EES finns i toppen av det finansiella konglomeratet, skall rapporteringen enligt 10 och 11 §§ göras av det företaget.

I andra fall skall rapporteringen göras av det blandade finansiella holdingföretaget i det finansiella konglomeratet eller det institut eller försäkringsföretag i konglomeratet som Finansinspektionen, efter att ha hört de övriga relevanta behöriga myndigheterna och konglomeratet, bestämmer.

System för riskhantering och rutiner för intern kontroll

13 § Institut och försäkringsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat skall ha system för riskhantering och rutiner för intern kontroll som är betryggande med hänsyn till konglomeratets samlade risksituation.

14 § Institut, försäkringsföretag och blandade finansiella holdingföretag med huvudkontor i Sverige som enligt 12 § ansvarar för rapporteringen till Finansinspektionen skall ha nödvändiga rutiner för intern kontroll för att kunna ta fram uppgifter som kan vara av betydelse för tillsynen över det finansiella konglomeratet.

Om ett institut, ett försäkringsföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor i Sverige ansvarar för ett finansiellt konglomerats rapportering till en utländsk behörig myndighet som är samordnare av tillsynen över konglomeratet, skall företaget ha sådana rutiner för intern kontroll som anges i första stycket.

15 § Ett företag som ingår i ett finansiellt konglomerat skall till det företag som enligt 12 § ansvarar för rapporteringen till Finansinspektionen eller till det företag som enligt 14 § andra stycket ansvarar för rapporte-

ringen till en utländsk tillsynsmyndighet lämna de uppgifter som detta företag behöver för att fullgöra rapporteringsskyldigheten.

Första stycket gäller även ett företag i förhållande till ett sådant företag inom EES som skall upprätta och ge in en rapport enligt offentlig reglering som bygger på Europaparlamentets och rådets direktiv (2002/87/EG).

Ledningen i ett blandat finansiellt holdingföretag

16 § I ett blandat finansiellt holdingföretag skall den som ingår i styrelsen eller är verkställande direktör, eller är ersättare för någon av dem, ha tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av holdingföretaget och även i övrigt vara lämplig för en sådan uppgift.

6 kap. Tillsyn

Tillämpliga tillsynsregler

1 § Finansinspektionen övervakar efterlevnaden av denna lag.

I fråga om tillsynen över institut och försäkringsföretag gäller vad som är föreskrivet i sektorsbestämmelserna, om inte annat följer av denna lag.

2 § Innan Finansinspektionen fattar ett beslut som rör tillämpning av någon av de särskilda beräkningsgrunderna enligt 2 kap. 5–7 §§ och 8 § andra stycket samt 3 kap. 3 och 4 §§, skall inspektionen ha kommit överens med övriga relevanta behöriga myndigheter om innehållet i beslutet. Inspektionen skall på begäran av ett företag som ingår i konglomeratet pröva om förutsättningarna i de nämnda bestämmelserna är uppfyllda.

Om Finansinspektionen är samordnare, skall inspektionen dokumentera överenskommelsen med de övriga relevanta behöriga myndigheterna i ett skriftligt beslut.

Upplysningsskyldighet

3 § Ett företag som ingår i ett finansiellt konglomerat skall lämna Finansinspektionen de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen begär för tillsynen över konglomeratet.

Om företaget inte lämnar upplysningarna till Finansinspektionen, får inspektionen förelägga företaget att göra det. Ett sådant föreläggande får dock inte riktas mot ett reglerat företag som hör hemma i ett annat land inom EES. I fråga om ett sådant företag gäller i stället 7 kap. 3 §.

Undersökning hos ett blandat finansiellt holdingföretag

4 § Finansinspektionen får genomföra en undersökning hos ett blandat finansiellt holdingföretag som enligt 5 kap. 12 § skall göra där avsedd rapportering till inspektionen, om det behövs för tillsynen av det finansiella konglomerat som holdingföretaget ingår i.

Samarbete med behöriga myndigheter

5 § Finansinspektionen skall i sin tillsynsverksamhet samarbeta med utländska behöriga myndigheter i den utsträckning som följer av Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/87/EG.

6 § Finansinspektionen skall inom ramen för sin befogenhet, efter begäran från en behörig myndighet i ett annat land inom EES, lämna eller kontrollera information som behövs för att den utländska myndigheten skall kunna utöva sin tillsyn enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/87/EG eller också tillåta att denna myndighet själv utför kontrollen. Den utländska myndigheten får delta i en kontroll som utförs av Finansinspektionen.

Tystnadsplikt

7 § En styrelseledamot eller annan befattningshavare hos ett försäkringsföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag som vid fullgörandet av skyldigheter enligt denna lag får kunskap om affärsförhållanden hos ett annat företag inom samma finansiella konglomerat, får inte obehörigen röja vad han eller hon fått veta och inte heller utnyttja kunskapen i strid med det företags intresse.

Uppgiftsskyldighet

8 § Ett försäkringsföretag och ett blandat finansiellt holdingföretag som avses i 7 § är skyldigt att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledare eller om det i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol begärs av åklagare.

Meddelandeförbud

9 § Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 8 § får förordna att företaget, dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 8 § eller att det pågår en förundersökning eller ett ärende om rättslig hjälp i brottmål.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott inte skall äventyras eller enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Förordnandet skall vara tidsbegränsat, med möjlighet till förlängning, och får inte gälla under längre tid än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet. I ett ärende om rättslig hjälp i brottmål får dock förbudet tidsbegränsas bara om den stat eller mellanfolkliga domstol som ansökt om rättslig hjälp samtycker till detta. Om ett förbud som inte tidsbegränsats inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet skall åklagaren besluta att förordnandet skall upphöra.

Avgifter

10 § Ett institut eller ett försäkringsföretag som står under tillsyn enligt denna lag skall bekosta Finansinspektionens verksamhet med årliga avgifter.

Om Finansinspektionen för bedömning av en viss fråga vid tillsynen enligt denna lag behöver anlita någon med särskild fackkunskap, skall kostnaden för detta betalas av det institut eller det försäkringsföretag som tillsynen avser.

7 kap. Ingripande

Överträdelse av denna lag

1 § Om ett institut eller ett försäkringsföretag inom ett finansiellt konglomerat inte uppfyller de krav som anges i 5 kap. eller om kraven är uppfyllda men solvensen eller den finansiella ställningen hos ett reglerat företag inom konglomeratet är hotad, skall Finansinspektionen förelägga det företag som enligt 5 kap. 12 § skall göra där avsedd rapportering att vidta åtgärder för att rätta till förhållandet.

Om ett institut eller ett försäkringsföretag bryter mot denna lag gäller dessutom vad som föreskrivs i sektorsbestämmelserna.

2 § Finansinspektionen får, i egenskap av samordnare, förelägga ett blandat finansiellt holdingföretag att vidta åtgärder för att göra rättelse om holdingföretaget eller dess ledning inte uppfyller de krav som ställs på det enligt denna lag.

3 § Om Finansinspektionen i egenskap av samordnare bedömer att ett reglerat företag som hör hemma i ett annat land inom EES inte uppfyller de krav som ställs på det enligt denna lag eller om kraven är uppfyllda men det reglerade företagens finansiella ställning ändå är hotad, skall inspektionen underrätta den behöriga myndigheten i det landet.

Förseningsavgift

4 § Om ett institut, ett försäkringsföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor i Sverige underlåter att i tid göra rapportering enligt 5 kap. 12 §, får inspektionen besluta att företaget skall betala en förseningsavgift med högst 100 000 kronor.

Avgiften tillfaller staten.

5 § Förseningsavgiften skall betalas till Finansinspektionen inom trettio dagar efter det att beslutet om den vunnit laga kraft eller den längre tid som anges i beslutet.

6 § Finansinspektionens beslut att påföra förseningsavgift får verkställas utan föregående dom eller utslag, om avgiften inte har betalats inom den tid som anges i 5 §.

7 § Om förseningsavgiften inte betalas inom den tid som anges i 5 §, skall Finansinspektionen lämna den obetalda avgiften för indrivning. Bestämmelser om indrivning av statliga fordringar finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

8 § En förseningsavgift som påförts faller bort i den utsträckning verkställighet inte har skett inom fem år från det att beslutet vann laga kraft.

Vite

9 § Om Finansinspektionen meddelar föreläggande enligt denna lag, får inspektionen förelägga vite.

8 kap. Moderföretag utanför EES

1 § Är moderföretaget till ett institut eller ett försäkringsföretag ett reglerat företag eller ett blandat finansiellt holdingföretag som har sitt huvudkontor utanför EES, skall Finansinspektionen, om den enligt bestämmelserna i 4 kap. 2 § första stycket 1–4 eller andra stycket 1 skulle ha varit samordnare för den del av konglomeratet som finns inom EES, kontrollera om den tillsyn som utövas av tillsynsmyndigheten i tredje land är likvärdig med den särskilda tillsyn över finansiella konglomerat som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/87/EG.

Finansinspektionen är skyldig att på begäran av moderföretaget eller av något av de reglerade företag i konglomeratet som auktoriserats inom EES utföra kontrollen.

Innan Finansinspektionen tar ställning till om tillsynen är likvärdig, skall inspektionen höra övriga relevanta behöriga myndigheter. Inspektionen skall också ha frågat Kommittén för finansiella konglomerat om råd.

När tillsynen bedöms likvärdig och tillsynen utövas av en tillsynsmyndighet utanför EES, gäller för ett institut och ett försäkringsföretag 5 kap. 2 § andra stycket samt 5 kap. 7 och 9 §§.

2 § Om tillsynen inte bedöms likvärdig, skall Finansinspektionen i egenkap av samordnare tillämpa bestämmelserna i denna lag på samma sätt som om företaget i toppen av konglomeratet hade haft sitt huvudkontor inom EES. Efter att ha hört övriga relevanta behöriga myndigheter får dock inspektionen besluta att använda sig av andra tillsynsmetoder som säkerställer att de reglerade företagen i det finansiella konglomeratet är föremål för tillräcklig tillsyn. Finansinspektion skall underrätta berörda behöriga myndigheter och Europeiska gemenskapernas kommission när sådana andra tillsynsmetoder används.

9 kap. Bemyndiganden

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. hur balansomslutningen och kapitalkraven skall beräknas enligt 2 kap. 2–4 och 8 §§,
2. hur kapitalbasen skall beräknas enligt 5 kap. 2–5 §§,
3. hur kapitalkraven skall beräknas enligt 5 kap. 2–5 §§,
4. hur riskkoncentrationer skall värderas enligt 5 kap. 7 §,
5. hur interna transaktioner skall värderas enligt 5 kap. 9 §,
6. innehållet, omfattningen och fullgörandet av rapporteringen enligt 5 kap. 10 och 11 §§,
7. kraven på system för riskhantering och rutiner för intern kontroll enligt 5 kap. 13 och 14 §§, och
8. sådana avgifter för tillsyn som avses i 6 kap. 10 § första stycket.

2 § Utöver vad som framgår av 4 kap. 2 och 3 §§ samt 6 kap. 2 § får Finansinspektionen ingå andra överenskommelser som följer av Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/87/EG.

10 kap. Överklagande och ansvarsbestämmelse

Överklagande

1 § Finansinspektionens beslut i ärenden som avses i 20 § första stycket 5 förvaltningslagen (1986:223) får inte överklagas.

Finansinspektionens övriga beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Finansinspektionen får bestämma att beslut om föreläggande skall gälla omedelbart.

Ansvarsbestämmelse

2 § Till böter döms den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot ett meddelandeförbud enligt 6 kap. 9 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1972:262) om understödsföreningar

dels att 26 a och 26 b §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 26 i–26 k §§, samt närmast före dessa nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 a §¹

En försäkringsgrupp enligt denna lag består av en understödsförening och dess dotterföretag eller intresseföretag som är försäkringsföretag.

I fråga om vad som är dotterföretag och intresseföretag tillämpas 1 kap. 9, 9 b, 9 e och 9 f §§ försäkringsrörelselagen (1982:713). Vad som föreskrivs i fråga om intresseföretag skall vid tillämpningen av första stycket samt 26 b och 26 e §§ även gälla företag som inte är ett dotterföretag eller intresseföretag, om *innehavet direkt eller indirekt uppgår till 20 procent eller mer av rösterna eller kapitalet*.

En försäkringsgrupp enligt denna lag består av en understödsförening och

1. dess dotterföretag eller intresseföretag som är försäkringsföretag, *och*

2. *de försäkringsföretag med vilka understödsföreningen har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning.*

I fråga om vad som är dotterföretag och intresseföretag tillämpas 1 kap. 9, 9 b, 9 e och 9 f §§ försäkringsrörelselagen (1982:713). Vad som föreskrivs i fråga om intresseföretag skall vid tillämpningen av första stycket samt 26 b och 26 e §§ även gälla företag som inte är ett dotterföretag eller intresseföretag, om *ett företag direkt eller indirekt äger minst 20 procent av kapitalet eller samtliga röster i ett annat företag.*

26 b §²

En försäkringsgrupp enligt 26 a § första stycket omfattar även understödsföreningens andra dotterföretag och intresseföretag.

En försäkringsgrupp enligt 26 a § första stycket omfattar även

1. understödsföreningens andra dotterföretag och intresseföretag, *och*

2. *andra företag med vilka understödsföreningen har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning.*

¹ Senaste lydelse 2000:624.

² Senaste lydelse 2000:624.

Uppgiftsskyldighet

26 i §

Ett företag som avses i 26 h § är skyldigt att lämna ut uppgifter om enskildas förhållande till företaget, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av en undersökningsledare eller om det i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol begärs av åklagare.

Meddelandeförbud

26 j §

Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 26 i § får förordna att företaget, dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 26 i § eller att det pågår en förundersökning eller ett ärende om rättslig hjälp i brottmål.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott inte skall äventyras eller enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Förordnandet skall vara tidsbegränsat, med möjlighet till förlängning, och får inte gälla under längre tid än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet. I ett ärende om rättslig hjälp i brottmål får dock förbudet tidsbegränsas bara om den stat eller mellanfolkliga domstol som ansökt om rättslig hjälp samtycker till detta. Om ett förbud som inte tidsbegränsats inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet skall åklagaren besluta att förordnandet skall upphöra.

Ansvarsbestämmelse

26 k §

*Till böter döms den som uppsåt-
ligen eller av grov oaktsamhet
bryter mot ett meddelandeförbud
enligt 26 j §.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

2.3 Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

Härigenom föreskrivs i fråga om försäkringsrörelselagen (1982:713)¹ dels att 1 kap. 8 a , 9 c och 9 e §§, 2 kap. 3 §, 3 kap. 2 och 2 d §§, 7 a kap. 1, 2 och 4 §§ samt 19 kap. 4 § skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas åtta nya paragrafer, 2 kap. 4 §, 3 kap. 2 g §, 7 kap. 24 a §, 7 a kap. 9 a och 10 a–10 c §§ samt 19 kap. 11 h §, samt nya rubriker närmast före 7 a kap. 9 a och 10 a–10 c §§ av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. 8 a §²

Ett försäkringsbolag skall, utöver tillgångar motsvarande försäkringstekniska avsättningar enligt 7 kap. 1 §, vid varje tidpunkt ha en tillräcklig kapitalbas. Bestämmelser om vilka poster kapitalbasen får omfatta finns i 7 kap. 22 § och 26 § fjärde stycket för livförsäkringsrörelse och i 7 kap. 24 § för skadeförsäkringsrörelse.

Ett försäkringsbolag skall, utöver tillgångar motsvarande försäkringstekniska avsättningar enligt 7 kap. 1 §, vid varje tidpunkt ha en tillräcklig kapitalbas. Bestämmelser om vilka poster kapitalbasen får omfatta *och om avräkning från densamma* finns i 7 kap. 22 och 24 a §§ samt 26 § fjärde stycket för livförsäkringsrörelse *samt* i 7 kap. 24 och 24 a §§ för skadeförsäkringsrörelse.

Vid utövandet av verksamheten skall kapitalbasen minst uppgå till en nivå som beräknas med utgångspunkt i verksamhetens art och omfattning (solvensmarginalen) enligt bestämmelserna i 7 kap. 23 § för livförsäkringsrörelse och i 7 kap. 25 § för skadeförsäkringsrörelse. Dock skall kapitalbasen aldrig vara mindre än det garantibelopp som anges i 7 kap. 26 § för livförsäkringsrörelse och i 7 kap. 27 § för skadeförsäkringsrörelse.

När ett försäkringsbolag bildas skall kapitalbasen minst uppgå till garantibeloppet.

Om kapitalbasen understiger solvensmarginalen eller garantibeloppet skall Finansinspektionen vidta åtgärder enligt bestämmelserna i 19 kap. 11 § fjärde, sjätte och sjunde styckena.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om villkor för att ta in poster i kapitalbasen enligt 7 kap. 22 och 24 §§ samt 7 a kap. 4 §, omfattningen av dessa poster och hur kapitalbasen i övrigt skall beräknas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om villkor för att ta in poster i kapitalbasen *och räkna av poster från densamma* enligt 7 kap. 22, 24 och 24 a §§ samt 7 a kap. 4 §, omfattningen av dessa poster och hur kapitalbasen i

¹ Lagen omtryckt 1995:1567.

² Senaste lydelse 2004:1179.

övrigt skall beräknas.

9 c §³

Ett försäkringsbolag och ett annat företag skall anses ha nära förbindelser, om

1. det ena företaget direkt eller indirekt genom *dotterbolag* äger 20 procent *eller mer* av kapitalet eller disponerar över 20 procent *eller mer* av samtliga röster i det andra företaget,

2. det ena företaget direkt eller indirekt utgör moderföretag till det andra eller det finns en annan likartad förbindelse mellan företagen, eller

3. båda företagen är dotterföretag till eller har en likartad förbindelse med en eller samma juridiska person eller står i ett motsvarande förhållande till en och samma fysiska person.

Nära förbindelser *föreligger* även *mellan* en fysisk person och ett försäkringsbolag, om den fysiska personen

1. äger *mer än* 20 procent av kapitalet *eller* disponerar över *mer än* 20 procent av samtliga röster i försäkringsbolaget, eller

2. på annat sätt har sådant inflytande över försäkringsbolaget att personens ställning motsvarar den som ett moderföretag har i förhållande till ett dotterföretag eller det finns annan likartad förbindelse mellan *honom* och försäkringsbolaget.

1. det ena företaget direkt eller indirekt genom *dotterföretag* äger *minst* 20 procent av kapitalet eller disponerar över *minst* 20 procent av samtliga röster i det andra företaget,

Nära förbindelser *har* även en fysisk person och ett försäkringsbolag, om

1. den fysiska personen

a) äger *minst* 20 procent av kapitalet *i försäkringsbolaget*,

b) disponerar över *minst* 20 procent av samtliga röster i försäkringsbolaget, eller

c) på annat sätt har sådant inflytande över försäkringsbolaget att personens ställning motsvarar den som ett moderföretag har i förhållande till ett dotterföretag, eller

2. det finns annan likartad förbindelse mellan *denna person* och försäkringsbolaget.

9 e §⁴

Med försäkringsholdingföretag avses enligt denna lag ett moderföretag som inte är ett försäkringsföretag och vars verksamhet huvudsakligen består i att förvärva och förvalta andelar i dotterföretag

Med försäkringsholdingföretag avses enligt denna lag ett moderföretag som inte är ett försäkringsföretag *eller ett blandat finansiellt holdingföretag enligt 1 kap. 2 § 3 lagen (2005:000) om särskild till-*

³ Senaste lydelse 1996:753.

⁴ Senaste lydelse 2000:623.

som uteslutande eller huvudsakligen är försäkringsbolag eller utländska försäkringsföretag.

syn över finansiella konglomerat och vars verksamhet huvudsakligen består i att förvärva och förvalta andelar i dotterföretag som uteslutande eller huvudsakligen är försäkringsbolag eller utländska försäkringsföretag.

2 kap.

3 §⁵

Stiftarna skall ansöka om koncession samt upprätta en bolagsordning som skall stadfästas.

Ansökan om koncession och stadfästelse av bolagsordning prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen.

Till ansökan skall fogas en plan för den tilltänkta verksamheten. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad verksamhetsplanen skall innehålla.

Vid behandlingen av en ansökan om stadfästelse av bolagsordning prövas att bolagsordningen överensstämmer med denna lag och med andra författningar samt om och i vad mån särskilda bestämmelser behövs med hänsyn till omfattningen och arten av bolagets verksamhet.

Bolagsordningen skall stadfästas och koncession beviljas, om

1. den planerade verksamheten kan antas komma att uppfylla kraven i denna lag och andra författningar som reglerar verksamheten,
2. det kan antas att de som kommer att ha ett kvalificerat innehav i bolaget inte kommer att motverka de krav på verksamheten i bolaget som avses i 1 och även i övrigt är lämpliga att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett försäkringsbolag och

3. de som avses ingå i bolagets styrelse och vara verkställande direktör eller dennes ställföreträdare har de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i ledningen av ett försäkringsbolag och även i övrigt är lämpliga för en sådan uppgift. Bolagsordningen får inte stadfästas och koncession inte beviljas, om det kan antas att någon som i väsentlig mån har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet kommer att ha ett kvalificerat innehav i bolaget.

3. de som avses ingå i bolagets styrelse och vara verkställande direktör eller dennes ställföreträdare har de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i ledningen av ett försäkringsbolag och även i övrigt är lämpliga för en sådan uppgift.

Bolagsordningen får inte stadfästas och koncession inte beviljas, om

1. det kan antas att någon som i väsentlig mån har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet kommer att ha ett kvalificerat innehav i bolaget, *eller*

2. den som kan förväntas

⁵ Senaste lydelse 1999:600.

komma att få ett kvalificerat innehav i företaget är ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag och dess ledning inte uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 7 a kap. 9 a § denna lag respektive 5 kap. 16 § lagen (2005:000) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Om bolaget kommer att ha nära förbindelser med någon annan, får bolagsordningen stadfästas och koncession beviljas endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av försäkringsbolaget.

Koncession beviljas tills vidare eller, om särskilda omständigheter föranleder detta, för bestämd tid, högst tio år, och därutöver till det löpande räkenskapsårets slut. Koncession får inte vägras av det skälet att det inte behövs något ytterligare försäkringsbolag.

Vid förlängning av en koncession som har beviljats ett försäkringsbolag för bestämd tid samt vid ändring av en bolagsordning eller av en beviljad koncession gäller *första–sjunde* styckena i tillämpliga delar.

Vid förlängning av en koncession som har beviljats ett försäkringsbolag för bestämd tid samt vid ändring av en bolagsordning eller av en beviljad koncession gäller *första–åttonde* styckena i tillämpliga delar.

4 §⁶

Finansinspektionen skall innan bolagsordningen stadfästs och koncession beviljas eller förlängs för ett försäkringsbolag samråda med behörig tillsynsmyndighet i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet om bolaget

1. är eller kan förväntas bli dotterföretag till ett försäkringsföretag, ett kreditinstitut eller ett värdepappersföretag med auktorisation i det landet,

2. är eller kan förväntas bli dotterföretag till moderföretaget till ett försäkringsföretag, ett kreditinstitut, ett institut för elektroniska pengar eller ett värdepappersföretag med auktorisation i det landet, eller

3. kontrolleras eller kan förväntas komma att kontrolleras av samma fysiska eller juridiska per-

⁶ Tidigare upphävd genom 1999:225.

soner som har ägarkontroll över ett försäkringsföretag, ett kreditinstitut, ett institut för elektroniska pengar eller ett värdepappersföretag med auktorisation i det landet.

Om regeringen beslutar i frågan om koncession, skall den information som Finansinspektionen fått vid samrådet med den utländska tillsynsmyndigheten överlämnas till regeringen.

3 kap.

2 §⁷

Aktier kan fritt överlåtas och förvärfvas, om något annat inte följer av bestämmelserna i detta kapitel eller i övrigt av lag.

Ett direkt eller indirekt förvärv av aktier i ett försäkringsaktiebolag, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav enligt 1 kap. 9 a §, får ske bara efter tillstånd av Finansinspektionen. Detsamma gäller förvärv som innebär att ett kvalificerat innehav ökas så att det uppgår till eller överstiger 20, 33 eller 50 procent av aktiekapitalet eller röstetalet för samtliga aktier eller så att försäkringsaktiebolaget blir dotterföretag.

Tillstånd enligt första stycket skall ha meddelats före förvärvet. Om förvärv har gjorts genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller på annat liknande sätt, krävs i stället tillstånd för att förvärvaren skall få behålla de aktier som erhållits. Förvärvaren skall ansöka om tillstånd till ett sådant förvärv inom sex månader efter det att aktierna erhållits.

Tillstånd skall ges till förvärv som avses i andra och tredje styckena, om det kan antas att förvärvaren inte kommer att motverka de krav på verksamheten i bolaget som avses i 2 kap. 3 § femte stycket 1 och om förvärvaren även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett försäkringsbolag. Tillstånd får inte ges, om förvärvaren i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Tillstånd skall ges till förvärv som avses i andra och tredje styckena, om det kan antas att förvärvaren inte kommer att motverka de krav på verksamheten i bolaget som avses i 2 kap. 3 § femte stycket 1 och om förvärvaren även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett försäkringsbolag.

Tillstånd får inte ges, om förvärvaren

1. i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet, eller

2. är ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag och dess ledning

⁷ Senaste lydelse 1999:600.

inte uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 7 a kap. 9 a § denna lag eller 5 kap. 16 § lagen (2005:000) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Om förvärvet skulle leda till nära förbindelser mellan försäkringsbolaget och någon annan, skall tillstånd ges endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av försäkringsbolaget.

Inspektionen får föreskriva en viss tid inom vilken ett förvärv skall genomföras.

Inspektionen skall meddela beslut i ett ärende enligt andra eller tredje stycket inom tre månader från det att ansökan om tillstånd gjordes.

2 d §⁸

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar de krav på verksamheten i försäkringsbolaget som avses i 2 kap. 3 § femte stycket 1, får Finansinspektionen besluta att ägaren vid stämman inte får företräda fler aktier än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat. Dessamma gäller, om en sådan ägare i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Finansinspektionen får besluta att ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier vid stämman inte får företräda fler aktier än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat om ägaren

1. utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar de krav på verksamheten i försäkringsbolaget som avses i 2 kap. 3 § femte stycket 1,

2. i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet, eller

3. är ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag och dess ledning inte uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 7 a kap. 9 a § denna lag respektive 5 kap. 16 § lagen (2005:000) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 2 §, får inspektionen besluta att ägaren vid stämman inte får företräda aktierna till den del de omfattas av ett krav på tillstånd.

Om någon i strid med ett beslut av inspektionen har ett kvalificerat innehav av aktier, får innehavaren inte företräda aktierna vid stämman till den del innehavet står i strid med beslutet.

Finansinspektionen får förelägga ägare som avses i första stycket att avyttra så stor del av aktierna att innehavet därefter inte är kvalificerat.

⁸ Senaste lydelse 1999:600.

En ägare som avses i andra eller tredje stycket får föreläggas att avyttra så stor del av aktierna att innehavet inte står i strid med inspektionens beslut.

Aktier som omfattas av ett förbud eller föreläggande enligt denna paragraf skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas, såvida inte förvaltare har förordnats enligt 2 e §.

2 g §

Om ett förvärv enligt 2 § andra stycket skulle innebära att försäkringsbolaget blev ett dotterföretag till eller kom under kontroll av ett försäkringsföretag, ett kreditinstitut, ett institut för elektroniska pengar eller ett värdepappersföretag, som är auktoriserat i ett annat land inom EES, ett moderföretag till ett sådant företag eller en fysisk eller juridisk person som kontrollerar ett sådant företag, får frågan om tillstånd avgöras först efter samråd med behörig myndighet i detta land.

7 kap.

24 a §

Från kapitalbasen enligt 22 eller 24 §§ skall försäkringsbolaget räkna av det bokförda värdet av aktierna eller vad som skjutits till i annan form (tillskott) i ett försäkringsbolag, ett kreditinstitut, ett institut för elektroniska pengar, ett värdepappersbolag eller ett motsvarande utländskt företag samt i ett utländskt återförsäkringsföretag, ett försäkringsholdingföretag eller ett finansiellt institut, om

1. försäkringsbolagets ägarandel överstiger 5 procent av företagets egna kapital, eller

2. i det fall ägarandelen är mindre än enligt 1,

a) tillskottet eller summan av tillskotten överstiger 5 procent av det egna kapitalet eller de egna fonderna i företaget eller det sammanlagda bokförda värdet av sådana tillskott överstiger 10 pro-

cent av försäkringsbolagets kapitalbas, eller

b) försäkringsbolaget har ett ägarintresse i det andra företaget eller direkt eller indirekt äger minst 20 procent av kapitalet eller samtliga röster i företaget.

Avräkning skall inte göras för tillskott som avser företag som omfattas av

1. tillsyn över försäkringsgrupper enligt 7 a kap. eller

2. tillsyn enligt lagen (2005:000) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

7 a kap.

1 §⁹

En försäkringsgrupp enligt denna lag består av

1. ett försäkringsbolag och dess dotterföretag eller intresseföretag som är försäkringsföretag,

1. ett försäkringsbolag och

a) dess dotterföretag eller intresseföretag som är försäkringsföretag,

b) försäkringsföretag med vilket försäkringsbolaget har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning,

2. ett försäkringsbolag och dess moderföretag som är

a) ett försäkringsholdingföretag,

b) ett utländskt återförsäkringsföretag eller

c) ett annat utländskt försäkringsföretag med hemvist utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller

3. ett försäkringsbolag och dess moderföretag som är ett annat företag än som avses i 1 och 2.

3. ett försäkringsbolag och dess moderföretag som är ett annat företag än som avses i 1 och 2 *men som inte är ett blandat finansiellt holdingföretag enligt 1 kap. 2 § 3 lagen (2005:000) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.*

Vad som i detta kapitel föreskrivs i fråga om intresseföretag skall även gälla företag som inte är ett dotterföretag eller intresseföretag, om *innehavet direkt eller indirekt uppgår till 20 procent eller mer av rösterna eller kapitalet.*

Vad som i detta kapitel föreskrivs i fråga om intresseföretag skall även gälla företag som inte är ett dotterföretag eller intresseföretag, om *ett företag direkt eller indirekt äger minst 20 procent av kapitalet eller samtliga röster i ett annat företag.*

⁹ Senaste lydelse 2000:623.

2 §¹⁰

En försäkringsgrupp enligt 1 § första stycket omfattar även

1. försäkringsbolagets andra dotterföretag och intresseföretag,

2. företag med vilka försäkringsbolaget har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning,

2. företag som försäkringsbolaget är dotterföretag eller intresseföretag till, *och*

3. företag som försäkringsbolaget är dotterföretag eller intresseföretag till,

3. övriga dotterföretag och intresseföretag till företag som anges i 2.

4. övriga dotterföretag och intresseföretag till företag som anges i 2 och 3, *och*

5. företag som har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med företag som anges i 2 och 3.

4 §¹¹

Ett försäkringsbolag som avses i 1 § första stycket 1 skall, utöver vad som föreskrivs i 1 kap. 8 a §, ha en kapitalbas som är tillfredsställande med hänsyn till andra företag i försäkringsgruppen (gruppbaserad kapitalbas). När den gruppbaserade kapitalbasen bestäms skall 7 kap. 22 och 24 §§ samt 26 § fjärde stycket första meningen tillämpas.

Ett försäkringsbolag som avses i 1 § första stycket 1 skall, utöver vad som föreskrivs i 1 kap. 8 a §, ha en kapitalbas som är tillfredsställande med hänsyn till andra företag i försäkringsgruppen (gruppbaserad kapitalbas). När den gruppbaserade kapitalbasen bestäms skall 7 kap. 22, 24 och 24 a §§ samt 26 § fjärde stycket första meningen tillämpas.

Den gruppbaserade kapitalbasen skall uppgå till en nivå som är tillräcklig med hänsyn till andra företag i försäkringsgruppen (gruppbaserad solvensmarginal). När den gruppbaserade solvensmarginalen bestäms skall 7 kap. 23 § för livförsäkringsrörelse och 7 kap. 25 § för skadeförsäkringsrörelse tillämpas.

Ledningen i ett försäkringsholdingföretag

9 a §

I ett försäkringsholdingföretag skall den som ingår i styrelsen eller är verkställande direktör, eller är ersättare för någon av dem, ha tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av holdingföretaget och även i övrigt vara lämplig för en sådan

¹⁰ Senaste lydelse 2000:623.

¹¹ Senaste lydelse 2004:1179.

uppgift.

Uppgiftsskyldighet

10 a §

Ett företag som avses i 10 § är skyldigt att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av en undersökningsledare eller om det i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål på framställning av en annan stat eller mellanfolklig domstol begärs av åklagare.

Meddelandeförbud

10 b §

Den undersökningsledare eller åklagare som begär uppgifter enligt 10 a § får förordna att företaget, dess styrelseledamöter och anställda inte får röja för kunden eller för någon utomstående att uppgifter har lämnats enligt 10 a § eller att det pågår en förundersökning eller ett ärende om rättslig hjälp i brottmål.

Ett sådant förbud får meddelas om det krävs för att en utredning om brott inte skall äventyras eller enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. Förordnandet skall vara tidsbegränsat, med möjlighet till förlängning, och får inte gälla under längre tid än vad som är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet. I ett ärende om rättslig hjälp i brottmål får dock förbudet tidsbegränsas bara om den stat eller mellanfolkliga domstol som ansökt om rättslig hjälp samtycker till detta. Om ett förbud som inte tidsbegränsats inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med förbudet skall åklagaren besluta att förordnandet skall upphöra.

Ansvarsbestämmelse

10 c §

Till böter döms den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet bryter mot ett meddelandeförbud enligt 10 b §.

19 kap.

4 §¹²

Om skyldigheten enligt 7 a kap. 9 § att lämna information till ett försäkringsbolag som skall upprätta en gruppbaserad redovisning inte fullgörs, får Finansinspektionen förelägga den som skall lämna informationen att fullgöra sin uppgiftsskyldighet direkt till inspektionen.

Ingår ett företag som omfattas av 7 a kap. 9 § i samma koncern som försäkringsbolaget, får inspektionen kontrollera uppgifterna på plats hos företaget.

Första och andra styckena gäller även i fråga om juridisk eller fysisk person som skall lämna uppgifter till ett sådant utländskt företag inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som skall upprätta en gruppbaserad sammanställning enligt offentlig reglering som bygger på försäkringsgruppsdirektivet (98/78/EG).

Första och andra styckena gäller även i fråga om juridisk eller fysisk person som skall lämna uppgifter till ett sådant utländskt företag inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som skall upprätta en gruppbaserad sammanställning enligt offentlig reglering som bygger på försäkringsgruppsdirektivet (98/78/EG).
Om en kontroll enligt andra stycket görs på begäran av en behörig myndighet inom EES, får den myndigheten delta i kontrollen.

11 h §

Om någon i ledningen för ett försäkringsholdingföretag inte uppfyller de krav som anges i 7 a kap. 9 a § får inspektionen förelägga företaget att rätta till förhållandet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹² Senaste lydelse 2000:623.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:981) om värdepappersrörelse

dels att 2 kap. 1 §, 6 kap. 3 a, 3 b och 3 f §§ skall ha följande lydelse,
dels att det skall införas en ny paragraf, 2 kap. 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §¹

Tillstånd för ett svenskt aktiebolag att driva värdepappersrörelse får meddelas endast om

1. bolagsordningen inte strider mot denna lag eller någon annan författning,
2. den planerade verksamheten kan antas komma att uppfylla kraven på en sund värdepappersrörelse,
3. det kan antas att de som kommer att äga ett kvalificerat innehav i bolaget inte kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten i bolaget och även i övrigt är lämpliga att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett värdepappersbolag,
4. de som avses ingå i bolagets styrelse och vara verkställande direktör eller dennes ställföreträdare har de insikter och den erfarenhet som måste krävas av den som deltar i ledningen av ett värdepappersbolag och även i övrigt är lämpliga för en sådan uppgift, och
5. bolaget uppfyller de villkor som i övrigt anges i denna lag.

Tillstånd att driva värdepappersrörelse får inte beviljas, om det kan antas att någon som i väsentlig mån har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet kommer att ha ett kvalificerat innehav i bolaget.

Tillstånd att driva värdepappersrörelse får inte beviljas, om

1. det kan antas att någon som i väsentlig mån har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet kommer att ha ett kvalificerat innehav i bolaget, *eller*

2. *den som har eller kan förväntas komma att få ett kvalificerat innehav i bolaget är ett holdingföretag med finansiell verksamhet eller ett blandat finansiellt holdingföretag och dess ledning inte uppfyller de krav som ställs på ledningen för ett sådant företag enligt 6 kap. 11 § lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kre-*

¹ Senaste lydelse 1996:752.

*ditinstitut och värdepappersbolag
respektive 5 kap. 16 § lagen
(2005:000) om särskild tillsyn
över finansiella konglomerat.*

Om bolaget kommer att ha nära förbindelser med någon annan, får tillstånd meddelas endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av värdepappersbolaget.

3 a §

*Finansinspektionen skall innan
den beslutar om tillstånd samråda
med behörig myndighet i ett annat
land inom EES, om bolaget*

1. är dotterföretag till ett värdepappersföretag, ett kreditinstitut eller ett försäkringsföretag med auktorisation i det landet,

2. är dotterföretag till moderföretaget till ett värdepappersföretag, ett kreditinstitut, ett institut för elektroniska pengar eller ett försäkringsföretag med auktorisation i det landet, eller

3. kontrolleras av samma fysiska eller juridiska personer som har ägarkontroll över ett värdepappersföretag, ett kreditinstitut, ett institut för elektroniska pengar eller ett försäkringsföretag med auktorisation i det landet.

6 kap.

3 a §²

Ett direkt eller indirekt förvärv av aktier i ett värdepappersbolag, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav, får ske bara efter tillstånd av Finansinspektionen. Detsamma gäller ett förvärv som innebär att ett kvalificerat innehav ökas så att det uppgår till eller överstiger 20, 33 eller 50 procent av aktiekapitalet eller röstetalet för samtliga aktier eller så att värdepappersbolaget blir dotterföretag.

Tillstånd enligt första stycket skall ha meddelats före förvärvet. Om förvärvet har gjorts genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller på annat liknande sätt, krävs i stället tillstånd för att förvärvaren skall få behålla de aktier som erhållits. Förvärvaren skall ansöka om tillstånd till ett sådant förvärv inom sex månader efter det att aktierna erhållits.

Om ett förvärv enligt första stycket skulle innebära att värdepappersbolaget blev dotterföretag till eller kom under *bestämmande inflytande* av ett värdepappersfö-

Om ett förvärv enligt första stycket skulle innebära att värdepappersbolaget blev dotterföretag till eller kom under *kontroll* av ett värdepappersföretag, *ett kreditin-*

² Senaste lydelse 1996:752.

retag som är auktoriserat i ett annat land inom EES, moderföretag till ett sådant företag eller en fysisk eller juridisk person som *annars har ett bestämmande inflytande över* ett sådant företag, får frågan om tillstånd avgöras först efter samråd med de behöriga myndigheterna i detta land.

stitut, ett institut för elektroniska pengar eller ett försäkringsföretag, som är auktoriserat i ett annat land inom EES, ett moderföretag till ett sådant företag eller en fysisk eller juridisk person som kontrollerar ett sådant företag, får frågan om tillstånd avgöras först efter samråd med behörig myndighet i detta land.

3 b §³

Tillstånd skall ges till förvärv som avses i 3 a §, om det kan antas att förvärvaren inte kommer att motverka en sund utveckling av bolagets verksamhet och om förvärvaren även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett värdepappersbolag. Tillstånd får inte ges, om förvärvaren i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Tillstånd skall ges till förvärv som avses i 3 a §, om det kan antas att förvärvaren inte kommer att motverka en sund utveckling av bolagets verksamhet och om förvärvaren även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett värdepappersbolag.

Tillstånd får inte ges, om förvärvaren

1. i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet, *eller*

2. *är ett holdingföretag med finansiell verksamhet eller ett blandat finansiellt holdingföretag och dess ledning inte uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 6 kap. 11 § lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag respektive 5 kap. 16 § lagen (2005:000) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.*

Om förvärvet skulle leda till nära förbindelser mellan bolaget och någon annan, skall tillstånd ges endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av värdepappersbolaget.

Finansinspektionen får föreskriva en viss tid inom vilken ett förvärv skall genomföras.

Finansinspektionen skall meddela beslut i ett ärende enligt denna paragraf inom tre månader från det att ansökan om tillstånd gjordes.

³ Senaste lydelse 1996:752.

3 f §⁴

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i värdepappersbolaget, får Finansinspektionen besluta att ägaren vid stämman inte får företräda fler aktier än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat. Detsamma gäller, om en sådan ägare i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Finansinspektionen får besluta att ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier vid stämman inte får företräda fler aktier än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat om ägaren

1. utövar eller kan antas komma att utöva sitt inflytande på ett sätt som motverkar en sund utveckling av verksamheten i värdepappersbolaget,

2. i väsentlig mån har åsidosatt skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet, eller

3. är ett holdingföretag med finansiell verksamhet eller ett blandat finansiellt holdingföretag och dess ledning inte uppfyller de krav som ställs på ledningen ett sådant företag enligt 6 kap. 11 § lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag respektive 5 kap. 16 § lagen (2005:000) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Om ägaren till ett kvalificerat innehav av aktier har underlåtit att ansöka om tillstånd till ett förvärv som avses i 3 a §, får inspektionen besluta att ägaren vid stämman inte får företräda aktierna till den del de omfattas av ett krav på tillstånd.

Om någon i strid med ett beslut av inspektionen har ett kvalificerat innehav av aktier, får innehavaren inte företräda aktierna vid stämman till den del innehavet står i strid med beslutet.

Finansinspektionen får förelägga en ägare som avses i första stycket att avyttra så stor del av aktierna att innehavet därefter inte är kvalificerat. En ägare som avses i andra eller tredje stycket får föreläggas att avyttra så stor del av aktierna att innehavet inte står i strid med inspektionens beslut.

Aktier som omfattas av ett förbud eller föreläggande enligt denna paragraf skall inte medräknas när det fordras samtycke av ägare till en viss del av aktierna i bolaget för att ett beslut skall bli giltigt eller en befogenhet skall få utövas, såvida inte förvaltare har förordnats enligt 3 g §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

⁴ Senaste lydelse 1996:752.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag

dels att 1 kap. 1 och 3 §§, 2 kap. 7 §, 6 kap. 1, 2, 6 och 10 §§ samt 7 kap. 4 och 16 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det skall införas tre nya paragrafer, 6 kap. 7 b och 11 §§ samt 7 kap. 12 a §, ett nytt kapitel, 7 a kap., samt en ny rubrik närmast före 6 kap. 11 § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §¹

I denna lag betyder

1. bank: bankaktiebolag, sparbank och medlemsbank,
2. kreditmarknadsföretag: ett svenskt aktiebolag eller en svensk ekonomisk förening som har fått tillstånd att driva finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (kreditmarknadsbolag respektive kreditmarknadsförening),
3. värdepappersbolag: ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd att driva värdepappersrörelse enligt lagen (1991:981) om värdepappersrörelse,
4. kreditinstitut: bank, kreditmarknadsföretag och Svenska skeppshypotekskassan,
5. institut: kreditinstitut och värdepappersbolag,
6. finansiellt institut: ett svenskt eller utländskt företag som inte är kreditinstitut, värdepappersbolag, institut för elektroniska pengar eller motsvarande utländskt företag och vars huvudsakliga verksamhet är att
 - förvärva aktier eller andelar,
 - driva värdepappersrörelse utan att vara tillståndspliktigt enligt 1 kap. 3 § lagen om värdepappersrörelse, eller
 - driva en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2–10 och 12 lagen om bank- och finansieringsrörelse, utan att vara tillståndspliktigt enligt 2 kap. 1 § samma lag,
7. holdingföretag med finansiell verksamhet: ett finansiellt institut som har minst ett dotterföretag som är kreditinstitut, värdepappersbolag, institut för elektroniska pengar eller motsvarande utländskt företag och vars dotterföretag även i övrigt uteslutande eller huvudsakligen utgörs av sådana företag eller finansiella institut,

7. holdingföretag med finansiell verksamhet: ett finansiellt institut *som inte är ett blandat finansiellt holdingföretag enligt 1 kap. 1 § 3 lagen (2005:000) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat och*

a) som har minst ett dotterföretag som är kreditinstitut, värdepappersbolag, institut för elektroniska pengar eller motsvarande utländskt företag, och

¹ Senaste lydelse 2004:314.

b) vars dotterföretag även i övrigt uteslutande eller huvudsakligen utgörs av sådana företag eller finansiella institut *som avses i a,*

8. holdingföretag med blandad verksamhet: ett svenskt eller utländskt moderföretag som inte är kreditinstitut, värdepappersbolag, institut för elektroniska pengar, motsvarande utländskt företag *eller* holdingföretag med finansiell verksamhet, men som har minst ett dotterföretag som är kreditinstitut, värdepappersbolag, institut för elektroniska pengar eller motsvarande utländskt företag,

8. holdingföretag med blandad verksamhet: ett svenskt eller utländskt moderföretag som inte är kreditinstitut, värdepappersbolag, institut för elektroniska pengar, motsvarande utländskt företag *eller holdingföretag med finansiell verksamhet eller ett blandat finansiellt holdingföretag enligt 1 kap. 2 § 3 lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat,* men som har minst ett dotterföretag som är kreditinstitut, värdepappersbolag, institut för elektroniska pengar eller motsvarande utländskt företag,

9. anknutet företag: ett svenskt eller utländskt företag vars huvudsakliga verksamhet består i att äga eller förvalta fast egendom, tillhandahålla datatjänster eller bedriva annan liknande verksamhet som har samband med den huvudsakliga verksamheten i ett eller flera kreditinstitut, värdepappersbolag, institut för elektroniska pengar eller motsvarande utländska företag,

10. ägarintresse: ett direkt eller indirekt *innehav* av 20 % *eller mer* av *rösterna* *eller* kapitalet i ett företag.

10. ägarintresse:
a) *intresseföretag enligt 1 kap. 5 § årsredovisningslagen (1995:1554), eller*
b) ett direkt eller indirekt *ägande* av *minst 20 %* av kapitalet *eller samtliga röster* i ett *annat* företag.

3 §²

I de fall som avses i 2 § första stycket 1–3 och andra stycket samt 1 § 10 skall sådana rättigheter som tillkommer någon som handlar i eget namn men för en annan fysisk eller juridisk persons räkning anses tillkomma den personen.

Vid bestämmandet av antalet röster i ett dotterföretag eller ägarintresse beaktas inte de aktier eller andelar i dotterföretaget som innehas av företaget självt eller av dess dotterföretag. Detsamma gäller aktier eller andelar som innehas av den som handlar i eget namn men för dotterföretagets

Vid bestämmandet av antalet röster i ett dotterföretag eller ägarintresse beaktas inte de aktier eller andelar i dotterföretaget *eller ägarintresset* som innehas av företaget självt eller av dess dotterföretag. Detsamma gäller aktier eller andelar som innehas av den som handlar i eget namn men

² Senaste lydelse 1995:1598.

eller ägarintressets eller dess dotterföretags räkning.

för dotterföretagets eller ägarintressets eller dess dotterföretags räkning.

2 kap.

7 §³

Från det egna kapitalet skall institutet räkna av förluster uppkomna under löpande räkenskapsår.

Från det primära kapitalet skall institutet räkna av övervärden vid förvärv av rörelse (inkrånsgoodwill), som redovisas i institutet.

Från summan av det primära och det supplementära kapitalet enligt 6 § andra–fjärde styckena skall institutet räkna av det bokförda värdet av vad som har skjutits till *som aktiekapital eller* i annan form (tillskott) i ett *företag som driver försäkringsverksamhet eller som är ett institut eller ett finansiellt institut*, om

Från summan av det primära och det supplementära kapitalet enligt 6 § andra–fjärde styckena skall institutet räkna av det bokförda värdet av *aktierna eller* vad som har skjutits till i annan form (tillskott) i ett institut, *ett institut för elektroniska pengar, ett försäkringsbolag eller ett motsvarande utländskt företag samt i ett finansiellt institut, ett utländskt återförsäkringsföretag eller ett försäkringsholdingföretag*, om

1. institutets ägarandel överstiger 5 % av företagets kapital, eller

2. i det fall ägarandelen är mindre än enligt 1, tillskottet eller summan av tillskotten överstiger 5 % av det egna kapitalet eller de egna fonderna i företaget eller det sammanlagda bokförda värdet av sådana tillskott överstiger 10 % av summan av institutets primära och supplementära kapital.

2. i det fall ägarandelen är mindre än enligt 1,

a) tillskottet eller summan av tillskotten överstiger 5 % av det egna kapitalet eller de egna fonderna i företaget eller det sammanlagda bokförda värdet av sådana tillskott överstiger 10 % av summan av institutets primära och supplementära kapital, *eller*

b) *institutet har ett ägarintresse i det andra företaget.*

Avräkning skall inte göras för tillskott som belöper på företag som omfattas av gruppbaserad redovisning enligt 6 kap. genom fullständig konsolidering eller genom en klyvningsmetod.

Avräkning skall inte göras för tillskott som belöper på företag som omfattas av

1. gruppbaserad redovisning enligt 6 kap. genom fullständig konsolidering eller genom en klyvningsmetod, *eller*

2. *särskild tillsyn enligt lagen (2005:000) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.*

³ Senaste lydelse 2004:314.

6 kap.

1 §⁴

En finansiell företagsgrupp består av

1. ett institut eller ett holdingföretag med finansiell verksamhet och de dotterföretag som är institut, institut för elektroniska pengar, motsvarande utländska företag eller finansiella institut, eller

2. ett institut eller ett holdingföretag med finansiell verksamhet och de institut, institut för elektroniska pengar, motsvarande utländska företag eller finansiella institut som det förstnämnda institutet eller holdingföretaget har ägarintresse i och som leds tillsammans med ett eller flera andra företag, om ägarnas ansvar är begränsat till den andel av kapitalet som dessa innehar, eller

3. ett institut eller ett holdingföretag med finansiell verksamhet samt de institut, institut för elektroniska pengar, motsvarande utländska företag eller finansiella institut som det förstnämnda institutet eller företaget har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med, eller

3. ett institut eller ett holdingföretag med finansiell verksamhet och dotterföretag enligt 1 samt företag som det finns ägarintresse i enligt 2.

4. ett institut eller ett holdingföretag med finansiell verksamhet och dotterföretag enligt 1 samt företag som det finns ägarintresse i enligt 2 eller i huvudsak gemensam ledning med enligt 3.

När en finansiell företagsgrupp föreligger enligt första stycket, skall även ett anknutet företag som är dotterföretag eller som det finns ägarintresse i ingå i gruppen.

2 §⁵

Regeringen får föreskriva att bestämmelserna om finansiella företagsgrupper skall gälla även för 1.

1. ett institut eller ett holdingföretag med finansiell verksamhet och de institut, institut för elektroniska pengar, motsvarande utländska företag eller finansiella institut som det finns andra ägarintressen i än sådana som anges i 1 § första stycket 2,

2. ett institut eller ett holdingföretag med finansiell verksamhet och de institut, institut för elektroniska pengar, motsvarande utländska företag eller finansiella institut, som det förstnämnda institutet eller holdingföretaget har andra former av kapitalbindningar till,

Regeringen får föreskriva att bestämmelserna om finansiella företagsgrupper skall gälla även för

2. ett institut eller ett holdingföretag med finansiell verksamhet och de institut, institut för elektroniska pengar, motsvarande utländska företag eller finansiella institut, som det förstnämnda institutet eller holdingföretaget har andra former av kapitalbindningar till, *eller*

⁴ Senaste lydelse 2002:153.

⁵ Senaste lydelse 2002:153.

3. ett institut eller ett holdingföretag med finansiell verksamhet och de institut, institut för elektroniska pengar, motsvarande utländska företag eller finansiella institut, som det förstnämnda institutet eller holdingföretaget utövar ett väsentligt inflytande över, eller

4. två eller flera institut, motsvarande utländska företag eller finansiella institut, som har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning.

Om regeringen enligt första stycket har föreskrivit att bestämmelserna om finansiella företagsgrupper skall gälla, skall även ett anknutet företag som är dotterföretag eller som det finns ägarintresse i ingå i gruppen.

Vid upprättande av den redovisning som avses i 5 § skall de företag som ingår i den finansiella företagsgruppen konsolideras fullständigt om inte annat följer av 7 och 8 §§.

3. ett institut eller ett holdingföretag med finansiell verksamhet och de institut, institut för elektroniska pengar, motsvarande utländska företag eller finansiella institut, som det förstnämnda institutet eller holdingföretaget utövar ett väsentligt inflytande över.

6 §

Vid upprättande av den redovisning som avses i 5 § skall de företag som ingår i den finansiella företagsgruppen konsolideras fullständigt om inte annat följer av 7–8 §§.

7 b §

Finansinspektionen skall bestämma hur ett företag som står under en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med ett annat företag enligt 1 § första stycket 3 och 4 skall konsolideras.

10 §

Om ett moderföretag är ett institut skall vid beräkningen av de i 5 kap. angivna gränsvärdena inte medräknas exponeringar som koncernföretag som är institut har gentemot andra koncernföretag som står under tillsyn av Finansinspektionen och omfattas av samma gruppbaseerade redovisning som moderföretaget.

Finansinspektionen får medge att första stycket skall tillämpas även på en koncern i vilken moderföretaget är ett i Sverige etablerat holdingföretag med finansiell verksamhet.

Vid beräkningen av de i 5 kap. angivna gränsvärdena skall inte tas med exponeringar som ett institut har mot ett annat koncernföretag, om företaget ingår i samma finansiella företagsgrupp eller motsvarande utländska företagsgrupp som institutet.

***Ledningen i ett holdingföretag
med finansiell verksamhet***

11 §

I ett holdingföretag med finansiell verksamhet skall den som ingår i styrelsen eller är verkställande direktör, eller är ersättare för någon av dem, ha tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av företaget och även i övrigt vara lämplig för en sådan uppgift.

7 kap.

4 §

Finansinspektionen skall, inom ramen för sin befogenhet, efter begäran från behörig myndighet i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), lämna eller kontrollera information som behövs för att den utländska myndigheten skall kunna utöva sin tillsyn eller också tillåta att denna myndighet själv utför kontrollen.

Finansinspektionen skall, inom ramen för sin befogenhet, efter begäran från behörig myndighet i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), lämna eller kontrollera information som behövs för att den utländska myndigheten skall kunna utöva sin tillsyn eller också tillåta att denna myndighet själv utför kontrollen. *Den utländska myndigheten får delta i kontrollen om den inte själv utför den.*

12 a §

Om ledningen i ett blandat finansiellt holdingföretag inte uppfyller de krav som anges i 6 kap. 1 § får inspektionen förelägga holdingföretaget att rätta till förhållandet.

16 §⁶

Beslut som Finansinspektionen meddelar med stöd av 12 § får överklagas hos kammarrätten.

Andra beslut som inspektionen meddelar enligt denna lag får överklagas hos länsrätten. *Detta gäller dock inte beslut i ärenden som avses i 20 § första stycket 5*

Finansinspektionens beslut i ärenden som avses i 20 § 5 förvaltningslagen (1986:223) får inte överklagas.

Andra beslut som Finansinspektionen meddelar enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

⁶ Senaste lydelse 2000:444.

förvaltningslagen (1986:223).
Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av länsrättens avgörande.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.
Finansinspektionen får bestämma att ett beslut om föreläggande skall gälla omedelbart.

7 a kap. Moderföretag utanför EES

1 §

Om moderföretaget till ett institut är ett institut eller ett holdingföretag med finansiell verksamhet som har sitt huvudkontor utanför EES, skall Finansinspektionen kontrollera om den gruppbaseade tillsyn som utövas av tillsynsmyndigheten i tredje land är likvärdig med den gruppbaseade tillsyn som föreskrivs i artikel 52 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG av den 20 mars 2000 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut⁷.

Finansinspektionen är skyldig att på begäran av moderföretaget eller av ett institut, institut för elektroniska pengar eller motsvarande utländska företag som ingår i den finansiella företagsgruppen och som auktoriserats inom EES utföra kontrollen.

Innan Finansinspektionen tar ställning till om tillsynen är likvärdig, skall inspektionen höra övriga berörda behöriga myndigheter inom EES. Inspektionen skall också ha frågat den rådgivande bankrörelsekommittén om råd.

2 §

Om tillsynen inte bedöms likvärdig, skall Finansinspektionen tillämpa bestämmelserna om finansiella företagsgrupper i 6 och 7 kap. som om moderföretaget haft sitt huvudkontor inom EES. Efter

⁷ EGT L 126, 26.05.2000 s.1 (Celex 32000L0012).

samråd med övriga berörda behöriga myndigheter inom EES får dock inspektionen använda sig av andra tillsynsmetoder som säkerställer att instituten i den finansiella företagsgruppen är föremål för tillräcklig gruppbaserad tillsyn. Finansinspektionen skall underrätta de berörda behöriga myndigheter och Europeiska gemenskapernas kommission när sådana andra tillsynsmetoder används.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 13 och 14 §§ lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

13 §¹

Kapitalbasen för skadeförsäkring får omfatta de poster som *anges i* 7 kap. 24 § försäkringsrörelselagen (1982:713). För skadeförsäkring beräknas solvensmarginalen enligt 7 kap. 25 § i den lagen. För skadeförsäkring beräknas garantibeloppet till hälften av det belopp som krävs enligt 7 kap. 27 § samma lag.

Kapitalbasen för skadeförsäkring får omfatta de poster som *framgår av* 7 kap. 24 och 24 a §§ försäkringsrörelselagen (1982:713). För skadeförsäkring beräknas solvensmarginalen enligt 7 kap. 25 § i den lagen. För skadeförsäkring beräknas garantibeloppet till hälften av det belopp som krävs enligt 7 kap. 27 § samma lag.

14 §²

Kapitalbasen för livförsäkring får omfatta de poster som *anges i* 7 kap. 22 § och 26 § fjärde stycket försäkringsrörelselagen (1982:713). För livförsäkring beräknas solvensmarginalen enligt 7 kap. 23 § samma lag. Garantibeloppet för livförsäkring skall motsvara hälften av det belopp som krävs enligt 7 kap. 26 § försäkringsrörelselagen. En tredjedel av solvensmarginalen eller av garantibeloppet, om det är större, skall motsvaras av poster som *anges i* 7 kap. 22 § första stycket 1–3 samma lag.

Kapitalbasen för livförsäkring får omfatta de poster som *framgår av* 7 kap. 22 och 24 a §§ samt 26 § fjärde stycket försäkringsrörelselagen (1982:713). För livförsäkring beräknas solvensmarginalen enligt 7 kap. 23 § samma lag. Garantibeloppet för livförsäkring skall motsvara hälften av det belopp som krävs enligt 7 kap. 26 § försäkringsrörelselagen. En tredjedel av solvensmarginalen eller av garantibeloppet, om det är större, skall motsvaras av poster som *anges i* 7 kap. 22 § första stycket 1–3 samma lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Senaste lydelse 2003:511.

² Senaste lydelse 2003:511.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 10 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

10 §¹

Bestämmelser om uppgiftsskyldighet finns i *1 kap. 11 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse*, 1 kap. 8 a § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse, 2 kap. 9 § lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet, 7 kap. 13 a § lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag, 8 kap. 2 a § lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument, 4 kap. 5 § lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar och 2 kap. 20 § lagen (2004:46) om investeringsfonder.

Bestämmelser om uppgiftsskyldighet finns i *26 i § lagen (1972:262) om understödsföreningar*, *7 a kap. 10 a § försäkringsrörelselagen (1982:713)*, 1 kap. 8 a § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse, 2 kap. 9 § lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet, 7 kap. 13 a § lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag, 8 kap. 2 a § lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument, 4 kap. 5 § lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar 2 kap. 20 § lagen (2004:46) om investeringsfonder, *1 kap. 11 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och 6 kap. 8 § lagen (2005:000) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

¹ Senaste lydelse 2004:327.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar

Härigenom föreskrivs att i fråga om lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar

dels att 2 kap. 2 § skall ha följande lydelse,

dels att det skall införas en ny paragraf, 2 kap. 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §

Tillstånd att ge ut elektroniska pengar får ges till ett svenskt aktiebolag eller en svensk ekonomisk förening endast om

1. bolagsordningen eller stadgarna inte strider mot denna lag och andra författningar,

2. det finns skäl att tro att den planerade verksamheten kommer att ha en sund administration och redovisning som möjliggör tillräcklig intern kontroll,

3. det finns skäl att tro att den som kommer att ha ett kvalificerat innehav i institutet inte kommer att motverka en sund utveckling av verksamheten i institutet och även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett institut,

4. den som skall ingå i institutets styrelse eller vara verkställande direktör eller dennes ställföreträdare har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av ett institut för elektroniska pengar och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift, och

5. företaget uppfyller de villkor som i övrigt anges i denna lag och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Tillstånd att ge ut elektroniska pengar får inte ges om det finns skäl att tro att någon som i väsentlig utsträckning har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet kommer att ha ett kvalificerat innehav i institutet.

Tillstånd att ge ut elektroniska pengar får inte ges om

1. det finns skäl att tro att någon som i väsentlig utsträckning har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet kommer att ha ett kvalificerat innehav i institutet, *eller*

2. den som har eller kan förväntas komma att få ett kvalificerat innehav i institutet är ett holdingföretag med finansiell verksamhet eller ett blandat finansiellt holdingföretag och dess ledning inte uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 6 kap. 11 § lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och

värdepappersbolag respektive 5 kap. 16 § lagen (2005:000) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Om institutet kommer att ha nära förbindelser med någon annan, får tillstånd ges endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av institutet.

2 a §

Finansinspektionen skall innan den beslutar om tillstånd samråda med behörig myndighet i ett annat land inom EES, om företaget

1. är dotterföretag till ett företag som ger ut elektroniska pengar, ett kreditinstitut, ett försäkringsföretag eller ett värdepappersföretag med auktorisation i det landet,

2. är dotterföretag till moderföretaget till ett utländskt, ett företag som ger ut elektroniska pengar, ett kreditinstitut, ett försäkringsföretag eller ett värdepappersföretag med auktorisation i det landet, eller

3. kontrolleras av samma fysiska eller juridiska personer som har ägarkontroll över ett företag som ger ut elektroniska pengar, ett kreditinstitut, ett försäkringsföretag eller ett värdepappersföretag med auktorisation i det landet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:46) om investeringsfonder

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2004:46) om investeringsfonder

dels att 2 kap. 10 § och 10 kap. 4 § skall ha följande lydelse,

dels att det skall införas en ny paragraf, 2 kap. 10 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

10 §

Ett fondbolag som förvaltar någon annans finansiella instrument skall för denna förvaltning och de tjänster enligt 7 kap. 1 § första stycket som bolaget utför ha det eventuella ytterligare kapital för kreditrisker och marknadsrisker som enligt lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag krävs av ett värdepappersbolag med motsvarande verksamhet. *För ett sådant fondbolag skall även övriga bestämmelser i den lagen som är tillämpliga för ett värdepappersbolag med motsvarande verksamhet gälla.*

Ett fondbolag som förvaltar någon annans finansiella instrument skall för denna förvaltning och de tjänster enligt 7 kap. 1 § första stycket som bolaget utför ha det eventuella ytterligare kapital för kreditrisker och marknadsrisker som enligt lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag krävs av ett värdepappersbolag med motsvarande verksamhet.

10 a §

För ett fondbolag som förvaltar någon annans finansiella instrument skall, utöver vad som följer av 10 §, även övriga bestämmelser i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag som är tillämpliga för ett värdepappersbolag med motsvarande verksamhet gälla.

För fondbolag som inte förvaltar någon annans finansiella instrument skall de bestämmelser om finansiella företagsgrupper i 6 och 7 kap. lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag som är tillämpliga för ett

värdepappersbolag gälla. Vad som föreskrivs i 8, 9 och 11 §§ denna lag om kapitalkrav för fondbolag skall då tillämpas även på en finansiell företagsgrupp.

När ett fondbolag är moderföretag i en finansiell företagsgrupp, skall den gruppbaserade redovisningen i 6 kap. 5 § lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar upprättas med tillämpning av de regler som gäller för upprättandet av koncernbalansräkning och koncernresultaträkning enligt 7 kap. årsredovisningslagen (1995:1554). Detta gäller dock inte om annat följer av lagen om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen.

10 kap.

4 §

Ett direkt eller indirekt förvärv av aktier i ett fondbolag, som medför att förvärvarens sammanlagda innehav utgör ett kvalificerat innehav, får ske bara efter tillstånd av Finansinspektionen. Detsamma gäller förvärv som innebär att ett kvalificerat innehav ökas

1. så att det uppgår eller överstiger 20, 33 eller 50 procent av aktiekapitalet eller röstetalet för samtliga aktier, eller

2. så att fondbolaget blir dotterföretag.

Tillstånd enligt första stycket skall inhämtas före förvärvet. Om förvärvet har gjorts genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller på annat liknande sätt, krävs i stället tillstånd för att förvärvaren skall få behålla aktierna. Förvärvaren skall då ansöka om tillstånd inom sex månader efter förvärvet.

Om ett förvärv enligt första stycket skulle innebära att fondbolaget blev ett *dotterföretag* till eller kom under *bestämmande inflytande* av ett förvaltningsbolag som är auktoriserat i ett annat land inom EES, ett moderföretag till ett sådant företag eller en fysisk eller juridisk person som *annars har ett bestämmande inflytande* över ett sådant företag, får frågan om tillstånd avgöras först efter samråd med behörig myndighet i detta land.

Om ett förvärv enligt första stycket skulle innebära att fondbolaget blev ett *dotterbolag* till eller kom under *kontroll* av ett förvaltningsbolag, ett kreditinstitut, ett institut för elektroniska pengar eller ett försäkringsföretag som är auktoriserat i ett annat land inom EES, ett moderföretag till ett sådant företag eller en fysisk eller juridisk person som *kontrollerar* ett sådant företag, får frågan om tillstånd avgöras först efter samråd med behörig myndighet i detta

land.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank och finansieringsrörelse

Härigenom förskrivs i fråga om lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

dels att 3 kap. 2 §, 7 kap. 9 § samt 14 kap. 2 och 6 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det skall införas två nya paragrafer, 3 kap. 8 a § och 14 kap. 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 §

Ett svenskt företag skall ges tillstånd att driva bankrörelse eller finansieringsrörelse, om

1. bolagsordningen, stadgarna eller reglementet stämmer överens med denna lag och andra författningar och i övrigt innehåller de särskilda bestämmelser som behövs med hänsyn till omfattningen och arten av den planerade verksamheten,

2. det finns skäl att anta att den planerade rörelsen kommer att drivas enligt bestämmelserna i denna lag och andra författningar som reglerar företagets verksamhet,

3. det finns skäl att anta att den som har eller kan förväntas komma att få ett kvalificerat innehav i företaget

a) inte kommer att motverka att rörelsen drivs på ett sätt som är förenligt med denna lag och andra författningar som reglerar företagets verksamhet, och

b) även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett kreditinstitut, och

4. den som skall ingå i företagets styrelse eller vara verkställande direktör, eller vara ersättare för någon av dem, har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av ett kreditinstitut och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift.

Tillstånd får inte ges, om någon som i väsentlig utsträckning har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet har eller kan förväntas komma att få ett kvalificerat innehav i företaget.

Tillstånd får inte ges, om

1. någon som i väsentlig utsträckning har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet har eller kan förväntas komma att få ett kvalificerat innehav i företaget, *eller*

2. den som har eller kan förväntas komma att få ett kvalificerat innehav i företaget är ett holdingföretag med finansiell verksamhet eller ett blandat finansiellt holdingföretag och dess ledning inte uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag en-

ligt 6 kap. 11 § lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag respektive 5 kap. 16 § lagen (2005:000) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Om företaget har eller kan förväntas komma att få nära förbindelser med någon annan, får tillstånd ges bara om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av företaget.

8 a §

Finansinspektionen skall innan den beslutar om tillstånd samråda med motsvarande utländska tillsynsmyndighet i ett annat land inom EES, om företaget

1. är dotterföretag till ett utländskt kreditinstitut, ett försäkringsföretag eller ett värdepappersföretag med auktorisation i det landet,

2. är dotterföretag till moderföretaget till ett utländskt kreditinstitut, ett institut för elektroniska pengar, ett försäkringsföretag eller ett värdepappersföretag med auktorisation i det landet, eller

3. kontrolleras av samma fysiska eller juridiska personer som har ägarkontroll över ett utländskt kreditinstitut, ett institut för elektroniska pengar, ett försäkringsföretag eller ett värdepappersföretag med auktorisation i det landet.

Om regeringen beslutar i frågan om tillstånd, skall den information som Finansinspektionen fått vid samrådet med den utländska tillsynsmyndigheten överlämnas till regeringen.

7 kap.

9 §

Ett kreditinstituts kvalificerade innehav av aktier eller andelar i andra företag än kreditinstitut, utländska kreditinstitut, institut för elektroniska pengar, värdepappersföretag, finansiella institut, anknutna företag och försäkringsfö-

Ett kreditinstituts kvalificerade innehav av aktier eller andelar i andra företag än kreditinstitut, utländska kreditinstitut, institut för elektroniska pengar, värdepappersföretag, finansiella institut, anknutna företag, försäkringsföretag

retag får sammanlagt uppgå till högst 60 procent av kapitalbasen i kreditinstitutet. Ett sådant innehav i ett enskilt företag får uppgå till högst 15 procent av kapitalbasen i kreditinstitutet.

inklusive återförsäkringsföretag får sammanlagt uppgå till högst 60 procent av kapitalbasen i kreditinstitutet. Ett sådant innehav i ett enskilt företag får uppgå till högst 15 procent av kapitalbasen i kreditinstitutet.

Aktier eller andelar som har förvärvats i strid med första stycket skall snarast avyttras.

Har aktier eller andelar förvärvats inom ramen för de gränser som anges i första stycket och förändras därefter förhållandet mellan de kvalificerade innehaven och kapitalbasen så att gränserna överskrids, skall institutet så snart det är lämpligt avyttra överskjutande aktier och andelar.

14 kap.

2 §

Tillstånd skall ges till förvärv som avses i 1 § om det finns skäl att anta att förvärvaren

1. inte kommer att motverka att rörelsen drivs på ett sätt som är förenligt med denna lag och andra författningar som reglerar institutets verksamhet, och

2. även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av ett kreditinstitut.

Tillstånd får inte ges, om förvärvaren i väsentlig utsträckning har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Tillstånd får inte ges, om förvärvaren

1. i väsentlig utsträckning har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet, *eller*

2. *är ett holdingföretag med finansiell verksamhet eller ett blandat finansiellt holdingföretag och dess ledning inte uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 6 kap. 11 § lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag respektive 5 kap. 16 § lagen (2005:000) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.*

Om förvärvet skulle leda till nära förbindelser mellan kreditinstitutet och någon annan, får tillstånd ges bara om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av institutet.

Finansinspektionen får föreskriva en viss tid inom vilken ett förvärv skall genomföras.

Finansinspektionen skall meddela beslut i ett ärende enligt denna paragraf inom tre månader från det att ansökan om tillstånd gjordes.

2 a §

Om ett förvärv enligt 2 § skulle innebära att kreditinstitutet blev ett dotterföretag till eller kom under kontroll av ett utländskt kreditinstitut, ett institut för elektroniska pengar, ett försäkringsföretag eller ett värdepappersföretag som är auktoriserat i ett annat land inom EES, ett moderföretag till ett sådant företag eller en fysisk eller juridisk person som kontrollerar ett sådant företag, får frågan om tillstånd avgöras först efter samråd med behörig myndighet i detta land.

6 §

Om den som har ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar i ett kreditinstitut motverkar eller kan antas komma att motverka att kreditinstitutets rörelse drivs på ett sätt som är förenligt med denna lag eller andra författningar som reglerar institutets verksamhet, får Finansinspektionen besluta att denne vid stämman inte får företräda fler aktier eller andelar än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat. Detsamma gäller, om en sådan innehavare i väsentlig utsträckning har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet.

Finansinspektionen får besluta att den som har ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar i ett kreditinstitut vid stämman inte får företräda fler aktier eller andelar än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat, om innehavaren

1. motverkar eller kan antas komma att motverka att kreditinstitutets rörelse drivs på ett sätt som är förenligt med denna lag eller andra författningar som reglerar institutets verksamhet,

2. i väsentlig utsträckning har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet, eller

3. är ett holdingföretag med finansiell verksamhet eller ett blandat finansiellt holdingföretag och dess ledning inte uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 6 kap. 11 § lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag respektive 5 kap. 16 § lagen (2005:000) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Om den som har ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar inte har ansökt om tillstånd till ett förvärv som avses i 1 §, får Finansinspektionen besluta att innehavaren vid stämman inte får företräda aktierna eller andelarna till den del de omfattas av ett krav på tillstånd.

Om någon i strid med ett beslut av Finansinspektionen har ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar, får innehavaren inte företräda aktierna eller andelarna vid stämman till den del innehavet står i strid med beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006.

3 Inledning

Den 16 december 2002 antog Europaparlamentet och rådet direktivet 2002/87/EG om extra tillsyn över kreditinstitut, försäkringsföretag och värdepappersföretag i ett finansiellt konglomerat och om ändring av rådets direktiv 73/239/EEG, 79/267/EEG, 92/49/EEG, 92/96/EEG, 93/6/EEG och 93/22/EEG samt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/78/EG och 2000/12/EG (konglomeratdirektivet). Direktivet finns som *bilaga 1* till denna promemoria.

Med ett finansiellt konglomerat avses, något förenklat, en företagsgrupp som består av ett försäkringsföretag samt minst ett kreditinstitut eller värdepappersbolag och vars verksamhet inom dessa branscher är att anse som betydande. Syftet med direktivet är att utveckla lämpliga tillsynsformer för finansiella konglomerat för att därigenom hantera de risker som finns i konglomeraten. Om företag i ett finansiellt konglomerat får finansiella problem, kan dessa problem hota stabiliteten i det finansiella systemet samt påverka enskilda insättare, försäkringstagare och investerare.

Enligt direktivet skall tillsynsmyndigheterna kunna bedöma den finansiella ställningen på gruppnivå för kreditinstitut, värdepappersföretag och försäkringsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat. Bland annat i *bilaga 2* behandlas de metoder som får användas för beräkningen av kapitalbas och kapitalkrav. Direktivet innehåller vidare bestämmelser bl.a. om vilken tillsynsmyndighet som skall vara samordnare av tillsynen och särskilda regler för finansiella konglomerat, som leds av ett företag hemmahörande utanför EES.

Denna promemoria innehåller förslag till hur konglomeratdirektivet bör genomföras i svensk rätt. Av *bilaga 3* framgår vilka bestämmelser som genomför direktivet i svensk rätt.

Under arbetet med att utarbeta promemorian har genomförandet av konglomeratdirektivet diskuterats i en arbetsgrupp under ledning av den Europeiska kommissionen. Dessutom har överläggningar hållits mellan företrädare för de myndigheter som är ansvariga för genomförandet av direktivet i Danmark, Finland och Norge.

4 Bakgrund

4.1 Allmänt om den finansiella regleringen

Vid sidan av associationsrättslig lagstiftning är många finansiella företag föremål för en omfattande näringsrättslig reglering. Utöver krav på tillstånd och regler om hur rörelsen skall drivas, finns regler som ställer krav på ägares och ledningens lämplighet. Finansinspektionen är den myndighet som har ansvar för tillståndsgivning och tillsyn av efterlevnaden av regelverket. De svenska reglerna baseras i stor utsträckning på EG-rätten.

Det huvudsakliga syftet med den näringsrättsliga regleringen är att värna om effektivitet och stabilitet i det finansiella systemet. Ett annat viktigt syfte är att säkerställa ett gott konsumentskydd. Den finansiella sektorn omfattar emellertid många typer av verksamhet, bl.a. bank- och försäkringstjänster samt handel med värdepapper, och de närmare motiven för reglering av dessa olika verksamheter skiljer sig åt.

Bankernas centrala funktion som förmedlare av betalningar och kreditgivare gör dem till viktiga objekt för reglering och tillsyn. Att värna stabiliteten i betalningssystemet står i fokus för statens roll i förhållande till det finansiella systemet. Stabila banker med en god motståndskraft mot påfrestningar är viktigt för att undvika kriser i det finansiella systemet och de höga samhällsekonomiska kostnader som följer med sådana kriser. Utöver bankerna är *kreditmarknadsföretagen* föremål för reglering med hänsyn till sin betydelse för kreditförsörjningen och *instituten för elektroniska pengar* i egenskap av utgivare av betalningsmedlet elektroniska pengar. Regleringen av banker och kreditmarknadsföretag är till stor del överensstämmande. Regleringen för utgivare av elektroniska pengar är inte lika omfattande och ställer inte lika höga krav som den för banker och kreditmarknadsföretag. Regelverket har emellertid i grunden många inslag som är gemensamma med de regler som gäller för banker och kreditmarknadsföretag.

Den särskilda regleringen av *försäkringsbolagen* har främst kommit till av konsumentskyddsskäl. Om ett försäkringsbolag inte kan fullgöra sina förpliktelser enligt ingångna avtal, kan enskilda individer eller företag försättas i en ohållbar ekonomisk situation. De näringsrättsliga regler som omger försäkringsbolag skiljer sig något beroende på om bolaget tillhandahåller livförsäkring eller skadeförsäkring. Vissa skillnader finns också beroende på om försäkringsbolaget meddelar försäkringar direkt till slutkunder (direktförsäkringsbolag) eller övertar risker från andra bolags försäkringar (återförsäkringsbolag). Vidare kan försäkringsbolag drivas antingen som försäkringsaktiebolag eller som ömsesidiga försäkringsbolag. För dessa olika slag av försäkringsbolag gäller i stort sett samma regler. *Understödsföreningar* är en särskilt reglerad ekonomisk förening, för inbördes bistånd mellan föreningens medlemmar eller deras anhöriga, som meddelar sjuk-, pensions- eller andra livförsäkringar. För understödsföreningar finns ett regelverk liknande det som gäller för försäkringsbolag.

Konsumentskyddet är även ett viktigt motiv bakom regleringen av *värdepappersbolag*. Därtill syftar regleringen till att underlätta för värde-

pappersmarknaden att på ett effektivt sätt fylla behovet av kapital och investeringsmöjligheter.

Även för sparandet i *investeringsfonder* (dvs. värdepappersfonder och specialfonder) är konsumentskyddet det avgörande motivet för regleringen av såväl fondbolag, dvs. de bolag som förvaltar fonderna, och själva fonderna.

Ur ett tillsynsperspektiv är de nämnda finansiella företagens samlade riskbild och finansiella ställning av central betydelse oavsett vilket motiv som främst åberopas för den näringsrättsliga särregleringen. Det finns därför särskilda bestämmelser som syftar till att varje företag skall ha tillräckligt med kapital i förhållande till de risker de är exponerade för. Det finns också bestämmelser som syftar till att företagen skall sprida och hantera sina risker på ett lämpligt sätt, samt att de skall ha fungerande system för detta. Graden av reglering, liksom den teknik som valts för att tillgodose de krav som ställs, skiljer sig mellan de olika typerna av finansiell verksamhet.

För att säkerställa att den finansiella ställningen är betryggande även med beaktande av den ekonomiska situationen i koncernföretag eller närstående företag finns det, utöver bestämmelser för enskilda företag, bestämmelser om tillsyn över företagsgrupper. För företagsgrupper i vilka det ingår kreditinstitut eller värdepappersbolag finns det bestämmelser om *finansiella företagsgrupper*. För försäkringsföretagen finns bestämmelser om *försäkringsgrupper*.

I det följande lämnas en mer ingående beskrivning av den individuella tillsynen över de finansiella företagen och om den gruppbaseade tillsyn som utövas.

4.2 Tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag

4.2.1 Allmänt om regleringen av kreditinstitut och värdepappersbolag

Reglerna om tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag har EG-rättslig grund. Regler om tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag finns i direktivet 2000/12/EG om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut (kreditinstitutsdirektivet), direktivet 93/22/EEG om investeringstjänster inom värdepappersområdet (investeringstjänstedirektivet) och direktivet 93/6/EEG om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut. Europaparlamentets och rådet antog i april 2004 direktiv 2004/39/EG om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG. Detta direktiv, som skall vara genomfört den 30 april 2006, ersätter investeringstjänstedirektivet.

EG-rättens kapitaltäckningsregler, som utgör en central del av rörelsereglerna, bygger på den internationella s.k. Basel-överenskommelsen. Baselregelverket har nyligen moderniserats. Det nya Baselregelverket ligger till grund för de genomgripande ändringar som EG-reglerna om kapitaltäckning nu genomgår för att öka riskkänsligheten och effektiviteten i systemet. Inom EU avses arbetet resultera i nya EG-direktiv som

enligt den tidsplan som nu finns skall vara genomförda i medlemsstaterna senast vid ingången av år 2007.

I svensk rätt finns de grundläggande rörelsereglerna för kreditinstitut i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar.

Lagen om bank- och finansieringsrörelse innehåller rambestämmelser om bl.a. soliditet och likviditet, riskhantering samt genomlysning. Soliditets- och likviditetsbestämmelser anger att bankers och kreditmarknadsföretags rörelser skall drivas på ett sådant sätt att deras förmåga att fullgöra sina förpliktelser inte äventyras. Enligt den nya bestämmelsen om riskhantering skall banker och kreditmarknadsföretag identifiera, mäta, styra och ha kontroll över de risker som deras rörelser är förknippade med. Bestämmelsen om genomlysning innebär att rörelsen skall organiseras och drivas på ett sådant sätt att institutets ställning kan överblickas.

Ett institut för elektroniska pengar skall enligt lagen om utgivning av elektroniska pengar se till att en sund utveckling av verksamheten främjas.

För värdepappersbolag finns rörelseregler i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse. Den lagen innehåller inte några rambestämmelser om soliditet, likviditet m.m. liknande dem som finns i lagen om bank- och finansieringsrörelse. Värdepappersrörelse skall drivas så att allmänhetens förtroende för värdepappersmarknaden upprätthålls och enskildas kapitalinsatser inte äventyras samt i övrigt så att rörelsen kan anses sund.

För fondbolagen gäller enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder att ett fondbolag skall driva sin verksamhet så att allmänhetens förtroende för fondmarknaden upprätthålls och enskildas kapitalinsatser inte otillbörligen äventyras samt i övrigt så att verksamheten kan anses sund.

I lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag (kapitaltäckningslagen) finns regler som är gemensamma för banker, kreditmarknadsföretag och värdepappersbolag. Lagen innehåller dels kapitaltäckningsregler, dvs. bestämmelser som säkerställer att instituten har ett tillräckligt stort kapital i förhållande till de risker som är förknippade med deras tillgångar och åtaganden, dels regler om stora exponeringar, dvs. ett slags riskspridningsregler, för de individuella instituten. Lagen innehåller även bestämmelser om finansiella företagsgrupper.

4.2.2 Kapitalkrav m.m. för individuella institut

Banker, kreditmarknadsföretag och värdepappersbolag

Banker, kreditmarknadsföretag och värdepappersbolag (i detta avsnitt benämnda institut), måste kunna hantera de risker som deras verksamhet är förenad med. Den dominerande risken i dessa institut är den finansiella risken, dvs. marknads-, likviditets- och kreditrisker.

Ett institut skall då verksamheten påbörjas ha ett visst startkapital. Ett bankaktiebolag måste exempelvis ha ett startkapital som motsvarar minst fem miljoner euro. För värdepappersbolag varierar startkapitalets minimivå mellan fem miljoner och 50 000 euro beroende på vilken verksamhet bolaget skall bedriva.

När verksamheten påbörjats skall institutet dessutom ha en viss minsta kapitalbas. Denna får aldrig understiga vad som vid verksamhetens början motsvarade institutets startkapital. Kapitalbasen består av primärt och sekundärt kapital. Efter justeringar för vissa poster, bl.a. goodwill, består det primära kapitalet i princip av institutets egna kapital (för sparbanker vissa fonder). Som sekundärt kapital räknas bl.a. vissa förlagslån. Det primära kapitalet skall alltid utgöra minst hälften av kapitalbasen.

För att bestämma hur stor kapitalbasen måste vara, dvs. kapitalkravet, utgår man från tillgångar och åtaganden uppdelade med avseende på kreditrisker och marknadsrisker. Med kreditrisk avses risken för att motparten inte kan fullgöra sina förpliktelser gentemot institutet. Som exempel på tillgångar eller åtaganden som är utsatta för kreditrisker kan nämnas krediter, leasingavtal och garantier. Med marknadsrisk avses risken att positioner i finansiella instrument eller råvaror som institutet tagit för att på kort sikt göra vinst, skall minska i värde. Dit hör ränte-, aktiekurs-, råvarupris- och valutakursrisker. Kapitalkraven för kreditrisker och marknadsrisker viktas efter olika procentsatser beroende på typ av och relativ storlek på risk.

I kapitaltäckningslagen finns också bestämmelser om kontroll och övervakning av stora exponeringar, som har till syfte att begränsa storleken på den förlust ett institut kan ådra sig i det fall en kund eller grupp av kunder inte kan infria sina lån eller andra åtaganden mot företaget. Enligt kapitaltäckningslagen får värdet av ett instituts exponering mot en kund eller en grupp av kunder med inbördes anknytning inte överstiga 25 procent av kapitalbasen. Om denna kund eller grupp av kunder är institutets moderföretag eller dotterföretag får exponeringen inte överstiga 20 procent av kapitalbasen. Dessutom får inte det sammanlagda värdet av ett instituts stora exponeringar överstiga 800 procent av kapitalbasen. Med stor exponering avses en exponering mot en kund eller en grupp av kunder med inbördes anknytning som överstiger 10 procent av institutets kapitalbas.

Instituten skall kvartalsvis lämna in kapitaltäckningsrapporter till Finansinspektionen. En rapport om stora exponeringar skall lämnas till Finansinspektionen varje halvår.

Det finns inga bestämmelser i kapitaltäckningslagen som ålägger institut att rapportera interna transaktioner mellan företagen i gruppen.

Institut för elektroniska pengar

Enligt lagen om utgivning av elektroniska pengar skall ett institut för elektroniska pengar när verksamheten inleds ha ett startkapital som motsvarar minst en miljon euro. Ett sådant institut skall ha en kapitalbas som med hänsyn till verksamhetens art och omfattning är tillräckligt stor. Kapitalbasen får aldrig understiga startkapitalet och inte heller ett belopp motsvarande två procent av det högsta värdet av utestående elektroniska pengar och det genomsnittliga värdet under de närmaste föregående sex månaderna av utestående elektroniska pengar.

För institut för elektroniska pengar gäller inte kapitaltäckningslagens bestämmelser om stora exponeringar. Ett sådant instituts tillgångar får dock endast placeras i tillgångar med låg risk och på ett sådant sätt att

lämplig riskspridning uppnås och så att institutets betalningsberedskap är tillfredsställande.

Fondbolag

Ett fondbolag, dvs. ett bolag som förvaltar investeringsfonder, skall enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder ha ett startkapital som motsvarar minst 125 000 euro. Kapitalkravet för ett fondbolag bestäms av fondförmögenhetens storlek och bolagets fasta omkostnader. Dessutom skall fondbolag som förvaltar någon annans finansiella instrument ha ett kapital för kreditrisker och marknadsrisker som enligt kapitaltäckningslagen krävs för värdepappersbolag med motsvarande verksamhet. För ett sådant fondbolag gäller även övriga bestämmelser i kapitaltäckningslagen som gäller för den typen av värdepappersbolag, t.ex. om stora exponeringar och finansiella företagsgrupper.

4.2.3 Gruppbaserad tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag

Inledning

Som har nämnts i det föregående har det inte ansetts tillräckligt att övervaka kreditinstitutens och värdepappersbolagens ekonomiska ställning individuellt. Den individuella tillsynen kombineras därför med bestämmelser om tillsyn över finansiella företagsgrupper och om skyldighet att lämna s.k. samlad information. Dessa bestämmelser finns i 6 och 7 kap. kapitaltäckningslagen samt i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2003:10) om kapitaltäckning och stora exponeringar.

Finansiella företagsgrupper

Reglerna om kapitalkrav för kreditrisker och marknadsrisker samt kontroll av stora exponeringar skall även tillämpas på den samlade ekonomiska ställningen för en finansiell företagsgrupp. I tillsynen ingår även att se till att det finns tillfredsställande interna kontrollrutiner hos företag som skall upprätta eller ingå i en gruppbaserad redovisning.

En finansiell företagsgrupp finns enligt 6 kap. 1 § kapitaltäckningslagen om det i toppen av en företagsgrupp finns en bank, ett kreditmarknadsföretag eller ett värdepappersbolag (dvs. ett institut) eller ett holdingföretag med finansiell verksamhet som har

1. dotterföretag som är bank, kreditmarknadsföretag, värdepappersbolag, institut för elektroniska pengar eller motsvarande utländska företag eller finansiella institut, eller
2. ägarintresse med begränsat ägaransvar i förhållande till andelen av kapitalet (joint venture) i företag som angetts i 1.

Enligt föreskrifter som Finansinspektionen, med stöd av bemyndigande, har meddelat skall bestämmelserna om finansiella företagsgrupper gälla för ett institut eller ett holdingföretag med finansiell verksamhet och de institut, institut för elektroniska pengar, motsvarande utländska företag eller finansiella institut som det finns ägarintressen i (1 kap. 1 § 3

Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om kapitaltäckning och stora exponeringar).

Enligt 6 kap. 5 § kapitaltäckningslagen skall en separat tillsynsredovisning (en s.k. gruppbaserad redovisning) tas fram för en finansiell företagsgrupp. I den gruppbaseade redovisningen skall de företag som ingår i gruppen räknas in helt, oavsett moderföretagets ägarandel i företaget (förvärvsmetoden). Ett företag som det finns ägarintresse i behöver dock bara ingå till proportionell andel om moderföretaget särskilt kan visa att ansvaret är begränsat till andelen av kapitalet (joint venture). Bedömningen av den gruppbaseade finansiella ställningen görs sedan med hjälp av de principer som används i fråga om enskilda institut på grundval av de sammanställda räkenskaperna för gruppen. Metoden motsvarar konsolideringsmetoden, som får tillämpas för tillsyn av försäkringsgrupper om skäl föreligger (se följande avsnitt).

Uppgiftslämnare för en finansiell företagsgrupp är som huvudregel det institut eller holdingföretag med finansiell verksamhet som finns i toppen av den finansiella företagsgruppen (7 kap. 6 § kapitaltäckningslagen). Om moderföretaget för en finansiell företagsgrupp som avses i 6 kap. 2 § kapitaltäckningslagen är ett utländskt holdingföretag med finansiell verksamhet, skall rapporterna lämnas av det i gruppen ingående institutet under Finansinspektionens tillsyn som har den största balansomslutningen (15 kap. 4 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om kapitaltäckning och stora exponeringar).

Samlad information

I fråga om grupper som består av kreditinstitut vars moderföretag är ett s.k. blandat finansiellt holdingföretag är inte reglerna om finansiella företagsgrupper tillämpliga. I stället skall gruppen lämna sådan information som kan vara av betydelse för tillsynen över de dotterföretag som är institut.

Med ett holdingföretag med blandad verksamhet avses ett svenskt eller utländskt moderföretag som inte är kreditinstitut, värdepappersbolag eller institut för elektroniska pengar, motsvarande utländskt företag eller holdingföretag med finansiell verksamhet men som har minst ett dotterföretag som är kreditinstitut, värdepappersbolag, institut för elektroniska pengar eller motsvarande utländskt företag. Ett holdingföretag med blandad verksamhet företag kan exempelvis vara ett försäkringsföretag.

Vilken information som skall lämnas anges närmare i 13 kap. 5 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om kapitaltäckning och stora exponeringar.

4.3 Tillsyn över försäkringsföretag

4.3.1 Allmänt om regleringen av försäkringsbolag

Det grundläggande syftet med regleringen av försäkringsbolag är att skydda försäkringstagarnas intressen. För försäkringsbolag gäller stabilitetsprincipen som innebär att rörelsen skall drivas med en för rörelsens omfattning och beskaffenhet tillfredsställande soliditet, likviditet och

kontroll över försäkringsrisker, placeringsrisker och rörelserisker. Stabilitetstillsynen över försäkringsbolag omfattar hela verksamheten, men är främst inriktad på att säkerställa att företaget uppfyller solvensreglerna, dvs. reglerna avseende avsättningar, kapitalkrav och skuldtäckning samt placeringsreglerna. Finansinspektionen skall även övervaka försäkringsbolagets metoder för administration och redovisning samt dess interna kontrollsystem.

Merparten av den svenska försäkringsrörelselagstiftningen är baserad på EG-rätten. Den i sammanhanget centrala solvensregleringen finns i rådets första direktiv 73/239/EEG om samordning av lagar och författningar angående rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring (första skadeförsäkringsdirektivet) samt rådets direktiv 2002/83/EG om livförsäkring (livförsäkringsdirektivet). En genomgripande reformering av de gemenskapsrättsliga reglerna på området pågår för närvarande i det s.k. solvens II-projektet. Arbetet syftar bl.a. till att utforma ett system som tar bättre hänsyn till de finansiella riskerna i försäkringsbolagets tillgångar då nivån på lämplig kapitalbuffert skall bestämmas. Ett nytt direktiv beräknas tidigast vara klart år 2007.

EG:s solvensregler för försäkringsföretag är införlivade i svensk rätt genom försäkringsrörelselagen (1982:713) och föreskrifter meddelade av Finansinspektionen. Solvensreglerna finns främst i 7 kap. försäkringsrörelselagen och i Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 1998:15) om möjligheten för försäkringsbolag att räkna in förlagslån i kapitalbasen.

De svenska solvensreglerna har nyligen utretts av Placeringsutredningen (dir. 2000:15 och 2002:138). Utredningen har lämnat delbetänkandet Principer för ett moderniserat solvenssystem för försäkringsbolag (SOU 2003:14) och slutbetänkandet Förslag till ett moderniserat solvenssystem för försäkringsbolag (SOU 2003:84). Betänkandena har remissbehandlats och bereds för närvarande i Finansdepartementet.

4.3.2 Solvenskrav m.m.

Försäkringsbolagens huvudsakliga uppgift är att för försäkringstagares räkning ta på sig ett stort antal individuella risker i syfte att minska eller helt eliminera dem. De risker som är speciellt framträdande för försäkringsbolagen är försäkringsrisk och finansiell risk. Försäkringsrisken innefattar bl.a. risken att antalet skador blir fler och dyrare än beräknat. Inom begreppet finansiell risk ryms bl.a. ränte-, valuta-, likviditets- och kreditrisker.

I syfte att se till att livförsäkringsbolag har ett tillräckligt kapital för att hantera de risker som försäkringsrörelsen är förenad med finns det, som nämnts ovan, särskilda solvensregler i 7 kap. försäkringsrörelselagen.

Utgångspunkten för all försäkring är att det skall göras en värdering av den risk som försäkringsbolaget tar över från försäkringstagaren. Värderingen av försäkringsåtagandet är därför central för solvenssystemets uppbyggnad. För försäkringsbolagets åtaganden skall bolaget göra avsättningar, benämnda försäkringstekniska avsättningar. Dessa skall inte förväxlas med vanliga skulder eftersom de grundas på en värdering av osäkra åtaganden och kan komma att förändras över tiden.

De försäkringstekniska avsättningarna skall motsvaras av tillgångar som måste uppfylla vissa krav. De benämns skuldtäckningstillgångar. Skuldtäckningstillgångar skall placeras på ett sådant sätt att de motsvarar försäkringsbolagets åtaganden (matchning), att lämplig riskspridning uppnås (diversifiering) samt så att bolagets betalningsberedskap är tillfredsställande (likviditet). Skuldtäckningstillgångar får placeras i vissa tillgångsslag, bl.a. aktier, obligationer och andra skuldförbindelser, fastigheter, bankmedel etc. Det finns också begränsningar för hur stor andel av dessa tillgångar som får placeras i ett visst tillgångsslag. Dessa tillgångslimiterna kombineras med bestämmelser om hur stor del av skuldtäckningstillgångarna som får härröra från samma utgivare (enhandsengagemang).

De tillgångar som inte används för att täcka de försäkringstekniska avsättningarna brukar benämnas fria tillgångar och omfattas inte av de nu beskrivna placeringsreglerna.

Utöver detta finns det regler som syftar till att bolaget skall ha ett buffertkapital om utfallet av försäkringsrörelsen blir sämre än väntat. Buffertkapitalet, benämnt kapitalbas, motsvaras till största delen av poster inom det egna kapitalet och skall också vara sammansatt på ett särskilt sätt. Kapitalbasen skall vara minst lika stor som den s.k. solvensmarginalen (jfr kapitalkravet för institut). Solvensmarginalens storlek bestäms på olika sätt för livförsäkringsbolag och skadeförsäkringsbolag.

Solvensmarginalens storlek i livförsäkringsföretag bestäms i stora drag som en viss andel av de försäkringstekniska avsättningarna. I skadeförsäkringsbolag bestäms solvensmarginalen i proportion till premieindex och skadeindex. Solvensmarginalen måste dock alltid uppnå en viss minsta nivå kallad garantibelopp. Dessa belopp har nyligen höjts som en följd av de s.k. solvensskade- respektive solvenslivdirektiven (se prop. 2002/03:94; beträffande solvenslivdirektivet kan också anmärkas att reglerna där numera har förts in i livförsäkringsdirektivet 2002/83/EG). För livförsäkringsbolag är denna summa minst tre miljoner euro. För skadeförsäkringsbolag är det lägsta beloppet två miljoner euro men kan ökas beroende på i vilken försäkringsklass företaget bedriver sin verksamhet. I båda dessa fall finns det möjlighet att bestämma garantibeloppet till ett lägre belopp under en övergångsperiod eller om det finns särskilda skäl. Svenska försäkringsbolag skall varje år lämna in solvensdeklaration till Finansinspektionen (se Finansinspektionens föreskrifter FFFS [2003:3] om svenska försäkringsbolags skyldighet att lämna solvensdeklaration). Solvensdeklarationens utformning är likartad inom hela EES, enligt en överenskommelse mellan tillsynsmyndigheterna.

4.3.3 Tillsyn över försäkringsgrupper

Att ett försäkringsbolag har en tillräcklig kapitalbas övervakas inte bara på individuell nivå utan även på gruppnivå. Regler om tillsyn över försäkringsgrupper finns i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/78/EG om extra tillsyn över försäkringsföretag som ingår i en försäkringsgrupp (försäkringsgruppsdirektivet). Direktivet genomfördes i svensk rätt efter förslag i prop. 1999/2000:99 Gruppbaseerade försäkringsrörelserregler och bestämmelserna är bl.a. införda i 7 a kap. försäkringsrörelselagen (se

även 26 a–26 h §§ lagen [1972:262] om understödsföreningar). Vissa bestämmelser finns också i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2002:4) om gruppbaserad kapitalbas och solvensmarginal för försäkringsföretag och understödsföreningar som ingår i en grupp samt i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2002:10) om rapportering av väsentliga affärshändelser och avtal inom en försäkringsgrupp.

Enligt försäkringsrörelselagen finns en försäkringsgrupp i tre olika fall, nämligen om ett försäkringsbolag

1. har ett dotter- eller intresseföretag som är försäkringsföretag,
2. har ett moderföretag som är ett försäkringsholdingföretag, ett återförsäkringsföretag eller ett annat försäkringsföretag i tredje land, eller
3. har ett moderföretag som är ett annat företag än som avses i 1 och 2.

När det finns en försäkringsgrupp omfattar den även andra företag som försäkringsbolaget är närstående till, bl.a. andra dotter- och intresseföretag än de som är försäkringsföretag.

De krav som ställs på en försäkringsgrupp varierar beroende på vilken slags försäkringsgrupp det rör sig om. Endast en sådan försäkringsgrupp som avses i punkten 1 skall uppfylla ett gruppbaserat kapitalkrav. För enkelt uttryckt innebär det att den gruppbaserade kapitalbasen skall uppgå till en nivå som är tillräcklig med hänsyn till andra företag i företagsgruppen (gruppbaserad solvensmarginal). När den gruppbaserade kapitalbasen och solvensmarginalen bestäms tillämpas bestämmelserna i 7 kap. försäkringsrörelselagen om kapitalbas och solvensmarginal, dvs. samma bestämmelser som gäller för den individuella tillsynen.

För sådana försäkringsbolag som ingår i försäkringsgrupper som avses i punkterna 1 och 2 ovan skall det göras en beräkning av den gruppbaserade kapitalbasen och solvensmarginalen för att bestämma den ekonomiska ställningen med hänsyn till andra företag i företagsgruppen. Syftet med reglerna är att undvika att samma tillgångar täcker kapitalkravet i flera företag, (s.k. double-gearing). Den gruppbaserade kapitalbasen justeras för sådana poster som kan ingå i fler än ett företags kapitalbas samt belopp som härrör från inbördes finansiering i gruppen. Det är fråga om poster som får ingå i kapitalbasen, men som skapas i balansräkningen utan att nytt kapital tillförs utifrån, exempelvis eviga förlagslån.

Försäkringsgruppsdirektivet anger tre alternativa metoder för beräkning av kapitalbasen och kapitalkraven; sammanläggnings- och avräkningsmetoden, kravavräkningsmetoden samt en metod baserad på sammanställd redovisning (konsolideringsmetoden). Då reglerna genomfördes i svensk rätt fastställdes det att den gruppbaserade ekonomiska ställningen i första hand skall beräknas med hjälp av sammanläggnings- och avräkningsmetoden. Om det finns skäl får dock konsolideringsmetoden användas.

Oavsett vilken typ av försäkringsgrupp det handlar om skall ett försäkringsbolag ha god kontroll över affärshändelser och andra avtal (interna transaktioner) med andra företag i försäkringsgruppen eller med en fysisk person som har ett kvalificerat innehav i eller en nära förbindelse med försäkringsbolaget eller ett annat företag inom försäkringsgruppen. Försäkringsbolaget skall inte bara ha kontroll över affärsförbindelserna och avtalen som sådana utan även över hur de påverkar dess ekonomiska ställning.

Försäkringsbolaget skall upprätta och till Finansinspektionen ge in en gruppbaserad redovisning. Den gruppbaserade redovisningen skall innehålla en sammanställning av väsentliga affärshändelser och avtal. Om försäkringsgruppen skall göra en beräkning av den gruppbaserade kapitalbasen och solvensmarginalen, skall den gruppbaserade redovisningen också innehålla en sådan beräkning.

På gruppnivå finns det dock inte någon skyldighet att beräkna eller rapportera storleken på exponeringar mot vissa tillgångsslag eller personer.

Försäkringsgruppsdirektivet genomfördes på motsvarande sätt för *understödsföreningar* genom ändringar i lagen om understödsföreningar. Eftersom understödsföreningarnas på grund av sin särskilda kooperativa natur knappast kan vara dotterföretag regleras dock där bara fallet när understödsföreningen är moderföretag. Även om en gruppbaserad ställning i förekommande fall ska beräknas och rapporteras finns inget sådant gruppbaserat kapitalkrav som för försäkringsbolagen. Detta hänger samman med att det saknas direkta kapitalkravsregler på företagsnivå. Den gruppbaserade redovisning som skall ges in skall innehålla en beräkning av den gruppbaserade kapitalbasen och solvensmarginalen och en sammanställning av väsentliga affärshändelser och avtal. I Försäkringsutredningens delbetänkande Genomförande av tjänstepensionsdirektivet (SOU 2004:101) föreslås dock att sådana understödsföreningar som meddelar tjänstepension skall underkastas ett kapitalkrav såväl på företagsnivå som på gruppnivå.

5 Konglomeratdirektivet

Bakgrund

Som har nämnts i det föregående finns det i gällande rätt bestämmelser om tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag som ingår i finansiella företagsgrupper och om försäkringsföretag som ingår i försäkringsgrupper. Före antagandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/87/EG av den 16 december 2002 om extra tillsyn över kreditinstitut, försäkringsföretag och värdepappersföretag i ett finansiellt konglomerat och om ändring av rådets direktiv 73/239/EEG, 79/267/EEG, 92/49/EEG, 92/96/EEG, 93/6/EEG och 93/22/EEG samt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/78/EG och 2000/12/EG (konglomeratdirektivet) fanns det däremot inte någon heltäckande reglering på EG-nivå för tillsynen av företagsgrupper som innehåller båda företagskategorierna – kreditinstitut eller värdepappersbolag och försäkringsföretag. Konglomeratdirektivet kompletterar reglerna om tillsyn över försäkringsgrupper och finansiella företagsgrupper.

Tillkomsten av konglomeratdirektivet skall ses mot bakgrund av att det under senare år har växt fram allt fler företagsgrupper som innehåller företag både från bank- eller värdepapperssektorn och försäkringssektorn. Om ett företag i en sådan grupp skulle få finansiella problem, kan det påverka inte bara det företaget eller andra företag inom samma sektor utan även sprida sig till företag inom andra sektorer. Syftet med direktivet är därför att utveckla lämpliga tillsynsformer för sådana företagsgrupper. Detta skall kunna bidra till bättre stabilitet på den europeiska finansmarknaden och till att det införs gemensamma normer för tillsynen över finansiella konglomerat i Europa. Eftersom direktivet är ett minimidirektiv, får dock på nationell nivå införas strängare regler än de som föreskrivs i direktivet. Följaktligen kan de nationella regelverken komma att se olika ut.

I ett finansiellt konglomerat kan det finnas företag i olika medlemsstater. För att tillgodose de intressen som tillsynsmyndigheterna i de olika länderna kan ha finns i direktivet en typ av bestämmelser som hittills varit sällsynta i svensk rätt. Som exempel kan nämnas att vissa beslut bara får fattas om de berörda tillsynsmyndigheterna i de olika medlemsstaterna kommer överens om det. Andra beslut förutsätter att en myndighet hör med de andra myndigheterna, och i vissa fall med det finansiella konglomeratet, innan den bestämmer vilken lösning som skall väljas för ett visst finansiellt konglomerat. De enskilda besluten kan alltså anpassas till det finansiella konglomeratets struktur, riskbild etc.

Utöver de nya bestämmelserna om finansiella konglomerat innehåller konglomeratdirektivet ett stort antal följdändringar i andra direktiv. I det följande beskrivs dock endast översiktligt den nya regleringen av finansiella konglomerat.

Vad är ett finansiellt konglomerat?

Definitionen av ett finansiellt konglomerat innehåller ett antal kriterier. Ett finansiellt konglomerat skall för det första innehålla minst ett s.k. reglerat företag som auktoriserats inom EES. Ett reglerat företag är ett

företag som driver verksamhet som fordrar tillstånd, t.ex. ett kreditinstitut, värdepappersföretag eller försäkringsföretag.

Vidare skall det reglerade företaget inom gruppen antingen

- vara moderföretag till ett annat företag som tillhör den finansiella sektorn (dvs. ett företag som driver viss finansiell verksamhet oavsett om verksamheten fordrar tillstånd eller inte),

- ha ägarintresse i ett annat företag inom den finansiella sektorn,

- ha gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med ett annat företag inom den finansiella sektorn, eller

- vara dotterföretag till ett annat företag och gruppens verksamhet drivs huvudsakligen inom den finansiella sektorn.

Till detta kommer att minst ett av företagen i gruppen skall tillhöra försäkringssektorn och minst ett tillhöra bank- eller värdepapperssektorn. Dessutom skall verksamheten inom försäkringssektorn och inom bank- och värdepapperssektorn vara betydande.

Direktivet innehåller olika bestämmelser som närmare definierar vad som avses med att ”verksamheten drivs huvudsakligen inom den finansiella sektorn” och att verksamheten inom försäkringssektorn eller bank- och värdepapperssektorn är ”betydande”. Direktivet anger emellertid också att de inblandade tillsynsmyndigheterna skall kunna komma överens om att frångå dessa förutsättningar i vissa fall.

I direktivets tillämpningsområde inkluderas även svenska fondbolag och deras utländska motsvarigheter. För dessa företag lämnas det emellertid ett visst utrymme att bestämma hur de skall behandlas vid tillsynen över finansiella företagsgrupper, försäkringsgrupper och finansiella konglomerat.

En enda samordnare

Avsikten är att tillsynen över ett finansiellt konglomerat skall utövas av en enda tillsynsmyndighet. Det betyder dock inte att den myndigheten skall ha individuell tillsyn över de företag som ingår i det finansiella konglomeratet. Den myndighet som ansvarar för tillsynen över konglomeratet kallas i direktivet för samordnare. Om det i ett finansiellt konglomerat finns en eller flera undergrupper som också är finansiella konglomerat, skall inte någon konglomerattillsyn utövas över dessa grupper.

Om alla företag i ett finansiellt konglomerat hör hemma i samma medlemsstat, är det tillsynsmyndigheten i det landet som är ansvarig för tillsynen även över det finansiella konglomeratet.

I de fall ett finansiellt konglomerat driver verksamhet i två eller flera medlemsstater, innehåller direktivet kriterier för att utse en enda samordnare bland de berörda medlemsstaternas tillsynsmyndigheter (behöriga myndigheter). Något förenklat uttryckt innebär dessa kriterier att samordnaren kommer att vara den myndighet som har tillsyn över det mest betydelsefulla reglerade företaget, antingen beroende på dess placering i toppen av konglomeratet eller beroende på dess storlek. Tillsynsmyndigheterna får dock komma överens om att frångå dessa kriterier och utse en annan samordnare.

Samordnaren skall ansvara för insamling och spridning av uppgifter från berörda företag inom det finansiella konglomeratet samt övervakning och bedömning av konglomeratets finansiella ställning. Samordna-

ren skall också planera och samordna tillsynen i samarbete med berörda behöriga myndigheter. För detta ändamål innehåller direktivet bestämmelser bl.a. om tillgång till och utbyte av uppgifter mellan såväl behöriga myndigheter som mellan dessa myndigheter och företagen inom ett finansiellt konglomerat.

I fråga om finansiella konglomerat som leds av ett moderföretag i tredje land, skall den behöriga myndighet som skulle ha varit samordnare om ovannämnda principer varit tillämpliga, kontrollera om företagen i konglomeratet är föremål för tillsyn likvärdig den som föreskrivs i direktivet. Om tillsynen inte bedöms likvärdig, skall myndigheten i fråga tillämpa direktivets bestämmelser analogt eller välja andra metoder för att se till att tillsynen blir lämplig. Myndigheten kan i detta fall särskilt kräva att det för tillsynsändamål inrättas ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor inom EU.

Tillsynen över kapitalbas, riskkoncentrationer och interna transaktioner

Tillsynen över ett finansiellt konglomerat skall omfatta en kontroll av konglomeratets finansiella ställning. I denna ingår tillsyn av att det finansiella konglomeratet uppfyller ett visst kapitalkrav (i direktivet kallat solvenskrav), liksom tillsyn av riskkoncentrationer i gruppen och transaktioner inom det finansiella konglomeratet (i det följande benämnda interna transaktioner).

I likhet med vad som gäller för vissa försäkringsgrupper och för finansiella företagsgrupper, skall *kapitalbasen* på konglomeratnivå motsvara ett visst kapitalkrav. De reglerade företagen i konglomeratet skall även ha en lämplig kapitaltäckningsstrategi.

Kapitalkravet skall beräknas åtminstone en gång per år och i samband med detta rapporteras till samordnaren. För att beräkna kapitalkravet på konglomeratnivå anger direktivet tre alternativa metoder, samt en fjärde som innebär en blandning mellan de övriga tre (se direktivets bilaga I). Dessa metoder bygger i sin tur på de sektorsspecifika bestämmelserna i kreditinstitutsdirektivet (2000/12/EG), försäkringsgruppsdirektivet (98/78/EG) och direktivet om kapitalkrav för kreditinstitut och värdepappersföretag (93/6/EG).

Direktivets bestämmelser om *riskkoncentration* tar sikte på exponeringar med förlustpotential som är stora nog att äventyra den finansiella ställningen i de reglerade företagen. Dessa exponeringar kan exempelvis orsakas av kreditrisker, investeringsrisker, försäkringsrisker eller marknadsrisker.

De stora exponeringar som rapporteras för finansiella företagsgrupper är ett slags riskkoncentration som faller under konglomeratdirektivets definition. Definitionen av riskkoncentrationer är dock vid och omfattar även andra riskkoncentrationer än så.

Rapportering av konglomeratets betydande riskkoncentration skall ske minst en gång per år till samordnaren. Det är samordnaren som, efter samråd med övriga berörda tillsynsmyndigheter identifierar den typ av risker som skall rapporteras. Samordnaren skall också, efter samråd med de berörda tillsynsmyndigheterna och det finansiella konglomeratet, bestämma vilka riskkoncentrationer som skall anses som betydande. Några kvantitativa gränser för riskkoncentration liknande dem om stora expone-

ringar för finansiella företagsgrupper finns inte i direktivet. Medlemsstaterna får dock fastställa kvantitativa gränser för riskkoncentration eller tillåta sina behöriga myndigheter att fastställa sådana gränser eller vidta andra lämpliga åtgärder för att uppfylla målen för extra tillsyn över riskkoncentration på nivån finansiellt konglomerat.

Med *interna transaktioner* avses alla transaktioner genom vilka reglerade företag inom ett finansiellt konglomerat direkt eller indirekt anlitar andra företag inom samma grupp eller en fysisk eller juridisk person som har ”nära förbindelser” med företagen i den gruppen för att uppfylla en skyldighet, oavsett om den är avtalsenligt eller inte och om den sker mot betalning eller inte.

I likhet med bestämmelserna om riskkoncentration, är bestämmelserna om tillsyn över interna transaktioner begränsade till att endast gälla årlig rapportering av betydande transaktioner till samordnaren. Här är det dock fråga om att redovisa transaktionerna för vart och ett av de reglerade företag som ingår i konglomeratet. Samordnaren skall, efter samråd med övriga berörda tillsynsmyndigheter och det finansiella konglomeratet, identifiera de transaktioner som ett visst finansiellt konglomerat skall rapportera. Samordnaren skall vidare, efter samråd med de berörda tillsynsmyndigheterna, och det finansiella konglomeratet bestämma vilka transaktioner som skall anses som betydande. Om några gränsvärden inte fastställts, skall en transaktion åtminstone anses betydande om beloppet överstiger fem procent av det totala kapitalkravet på konglomeratnivå.

Medlemsstaterna får vidare tillåta sina behöriga myndigheter att fastställa kvantitativa gränser eller kvalitativa krav på interna transaktioner. Medlemsstaterna får också tillåta sina behöriga myndigheter att tillämpa befintliga särregler på transaktioner inom det finansiella konglomeratet.

Metoder för riskhantering och rutiner för intern kontroll

Direktivet ställer också krav på att de reglerade företagen i ett finansiellt konglomerat skall ha metoder för riskhantering och rutiner för intern kontroll, inklusive sunda rapporterings- och redovisningsförfaranden. Av direktivet framgår vidare vilka krav som måste vara uppfyllda för att metoderna och rutinerna skall vara tillräckliga. Alla de företag som omfattas av extra tillsyn på konglomeratnivå skall dessutom ha tillräckliga rutiner för intern kontroll för att ta fram den information som kan vara av betydelse för tillsynen.

Ledningen i ett blandat finansiellt holdingföretag skall vara lämplig

Ett blandat finansiellt holdingföretag är ett moderföretag som inte är ett reglerat företag, dvs. inte ett kreditinstitut, värdepappersföretag eller försäkringsföretag. När det i toppen av ett finansiellt konglomerat finns ett sådant företag skall medlemsstaterna kräva att de personer som faktiskt leder verksamheten i företaget har ett tillräckligt gott anseende och tillräcklig erfarenhet för att kunna fullgöra sina åligganden.

De krav som ställs på ledningen i holdingföretaget är desamma som de som ställs på ledningen i ett kreditinstitut, ett försäkringsföretag eller ett annat reglerat företag.

Sanktioner

Om de reglerade företagen i ett finansiellt konglomerat inte uppfyller direktivets krav eller om företagens finansiella ställning ändå kan vara hotade, skall åtgärder kunna vidtas mot reglerade företag och blandade finansiella holdingföretag inom konglomeratet.

När det finns anledning att ingripa mot ett reglerat företag är det den tillsynsmyndighet som är ansvarig för tillsynen som gör det.

När det finns anledning att ingripa mot ett blandat finansiellt holdingföretag är det samordnaren som gör det.

Ikraftträdande

Bestämmelserna i konglomeratdirektivet skall vara genomförda i medlemsstaternas lagstiftning senast den 11 augusti 2004 och skall gälla för tillsynen över räkenskaper för räkenskapsår som inleds den 1 januari 2005 eller under det kalenderåret.

6 Genomförande av konglomeratdirektivet

6.1 Hur bör konglomeratdirektivet genomföras?

Promemorians förslag: Konglomeratdirektivets bestämmelser om finansiella konglomerat skall bl.a. tas in i en ny lag, lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat. Dessutom skall de ändringar som genom konglomeratdirektivet görs i tidigare antagna direktiv – i den utsträckning det behövs – genomföras genom ändringar i befintlig lagstiftning. Bestämmelserna i den nya lagen skall kompletteras med föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Skälen för promemorians förslag: Hittills har det inte i EG-rätten eller i svensk rätt funnits några särskilda bestämmelser om finansiella konglomerat eller tillsyn över sådana konglomerat. Genom konglomeratdirektivet har sådana bestämmelser emellertid beslutats på EU-nivå. Dessa bestämmelser skall nu genomföras i svensk rätt. Eftersom konglomeratdirektivet innehåller bestämmelser som rör flera sektorer, dvs. bank (kredit), värdepapper och försäkring, synes det lämpligt att de nya bestämmelserna om finansiella konglomerat tas in i en ny lag om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Konglomeratdirektivet innehåller också ett stort antal ändringar i tidigare antagna direktiv, bl.a. kreditinstitutsdirektivet (2000/12/EG) och försäkringsgruppsdirektivet (98/78/EG). Dessa direktiv är redan genomförda i svensk rätt. De ändringar konglomeratdirektivet innehåller och som kräver lagändringar genomförs lämpligen genom ändringar eller tillägg i de med anledning av dessa direktiv införda svenska bestämmelserna.

Konglomeratdirektivet är komplext. Det har visat sig, såväl vid arbetet med det nationella genomförandet som vid diskussioner som ägt rum mellan EU:s medlemsstater, att flera av artiklarna i direktivet ger utrymme för olika tolkningar. Till detta kommer att många av direktivets artiklar förutsätter att berörda tillsynsmyndigheter kan komma överens om att välja en viss lösning eller att den tillsynsmyndighet som är samordnare inhämtar synpunkter från andra tillsynsmyndigheter eller från de företagen i konglomeratet innan den slutligen bestämmer sig för en lösning. Den nya lagen bör utformas på ett sådant sätt att bestämmelserna inte hindrar Finansinspektionen från att delta i detta nödvändiga samarbete. Genomförandet av direktivet förutsätter att det i det svenska regelverket förs in en hel del bestämmelser av teknisk och detaljerad art som inte bör tas in lag. Således bör den nya lagen få karaktär av ramlagstiftning som kompletteras med föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

6.2 Bör de svenska bestämmelserna vara strängare än direktivets?

Promemorians bedömning: Utgångspunkten bör vara att inte införa strängare bestämmelser än de som konglomeratdirektivet innehåller. Om direktivet inte behandlar en viss fråga, kan det dock finnas anledning att införa kompletterande bestämmelser. I de avseenden svensk rätt redan är strängare än EG-rätten kan det också finnas anledning att införa liknande regler för finansiella konglomerat.

Skälen för promemorians bedömning: Konglomeratdirektivet är ett s.k. minimidirektiv, dvs. medlemsstaterna får om de så önskar införa strängare regler än de regler som finns i direktivet (se stycke 16 i ingressen). Utgångspunkten bör dock vara att Sverige skall avstå från att gå längre än vad direktivet föreskriver. Därigenom bedöms förutsättningarna öka för att de svenska reglerna i stor utsträckning kommer att vara desamma som i andra medlemsstater. Det torde också underlätta tillsynen över gränsöverskridande finansiella konglomerat och det samarbete mellan tillsynsmyndigheterna som blir nödvändigt med anledning av direktivet. Likartade regler torde dessutom öka förutsebarheten för de företag som omfattas av direktivets bestämmelser, eftersom dessa inte alltid kommer att med säkerhet kunna förutse vilken medlemsstats tillsynsmyndighet som kommer att vara samordnare och vars nationella lagstiftning därmed i stor utsträckning kommer att vara styrande för det finansiella konglomeratet.

Det kan dock finnas anledning att komplettera direktivets reglering i vissa avseenden. En sådan situation kan vara att direktivet inte uttömmande reglerar en viss fråga eller lämnar frågan öppen för medlemsstaterna att bestämma om. Det kan då finnas anledning att införa utfyllande bestämmelser.

Det kan vidare finnas skäl att införa strängare regler än direktivets om det för finansiella företagsgrupper eller för försäkringsgrupper redan gäller mer långtgående bestämmelser i svensk rätt än de som nu föreslås för finansiella konglomerat.

Hur direktivet skall genomföras och i vilka avseenden det finns anledning att i det svenska regelverket gå utöver vad direktivet stadgar kommer att behandlas i följande avsnitt.

7 Centrala definitioner

I artikel 2 i konglomeratdirektiv finns definitioner av de olika begrepp som används i direktivet. I detta avsnitt övervägs om och i så fall hur dessa definitioner bör genomföras i svensk rätt.

7.1 Definition av olika typer av finansiella företag, m.m.

Promemorians förslag: I den nya lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat definieras kreditinstitut, värdepappersbolag, institut, finansiellt institut, anknutet företag, försäkringsföretag, utländska återförsäkringsföretag, fondbolag, reglerat företag, sektorsbestämmelser, finansiell sektor, blandat finansiellt holdingföretag och försäkringsholdingföretag.

(Ytterligare definitioner behandlas i avsnitten 7.2, 9.1 och 11.1).

Skälen för promemorians förslag: Definitionen av ett finansiellt konglomerat (se avsnitt 8.1) förutsätter att det i ett finansiellt konglomerat ingår åtminstone ett företag som tillhör försäkringssektorn och ett företag som tillhör bank- och värdepapperssektorn. Detta gör att konglomeratdirektivets definitioner av kreditinstitut, försäkringsföretag, värdepappersföretag och fondbolag är av intresse.

En annan central definition är ”finansiell sektor” som avser vissa företag som driver finansiell verksamhet. Definitionen omfattar de reglerade företag under tillsyn som nämns i det föregående men även vissa inte tillståndspliktiga företag som tillhör försäkringssektorn, banksektorn eller värdepapperssektorn. Definitionen av finansiell sektor är av betydelse bl.a. för att avgränsa vilka företag som skall ingå i en grupp för att gruppen skall vara ett finansiellt konglomerat.

Ytterligare definitioner behandlas i avsnitten 7.2, 9.1 och 11.1.

Kreditinstitut

Enligt artikel 2.1 i konglomeratdirektivet avses med kreditinstitut ett företag enligt artikel 1.1 andra stycket i kreditinstitutsdirektivet (2000/12/EG).

Enligt artikel 1.1 första stycket i kreditinstitutsdirektivet är ett kreditinstitut:

a) ett företag vars verksamhet består i att från allmänheten ta emot insättningar eller andra återbetalbara medel och att bevilja krediter för egen räkning, eller

b) ett institut för elektroniska pengar i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/46/EG om rätten att starta och driva affärsverksamhet i institut för elektroniska pengar samt om tillsyn av sådan verksamhet.

Enligt artikel 1.1 andra stycket skall vid tillämpningen av tillsyn på gruppnivå dels kreditinstitut enligt ovan, dels privata eller offentliga företag som omfattas av definitionen ovan och som är auktoriserade i ett tredje land betraktas som kreditinstitut.

I 1 kap. 1 § första stycket 4 lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag (kapitaltäckningslagen) definieras ett kreditinstitut som ”bank, kreditmarknadsföretag och Svenska skeppshypotekskassan” (prop. 1994/95:50 s. 244). Banker och kreditmarknadsföretag bör omfattas av kreditinstitutsdefinitionen i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat. Förutom dessa företagstyper bör institut för elektroniska pengar omfattas av kreditinstitutsdefinitionen. Svenska skeppshypotekskassan omfattas dock inte av bestämmelserna i kreditinstitutsdirektivet (se artikel 2) och bedöms ha liten relevans för konglomerattillsynen. Svenska skeppshypotekskassan bör därför inte falla under definitionen av kreditinstitut.

I lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse finns en definition av bankrörelse som skiljer sig från definitionen av kreditinstitut i kreditinstitutsdirektivet. Med bankrörelse avses i nämnda lag ”rörelse i vilken det ingår betalningsförmedling via generella betalsystem och mottagande av medel som efter uppsägning är tillgängliga för fordringsägaren inom högst 30 dagar”. Av detta följer att en bank i svensk rätt inte nödvändigtvis behöver vara ett kreditinstitut i EG-rättslig mening. Även om definitionen av banker enligt svensk rätt inte överensstämmer med definitionen av kreditinstitut i EG-rätten, bör samtliga banker omfattas av regleringen av finansiella konglomerat. Ett skäl för detta är bankers betydelse för stabiliteten i det finansiella systemet.

Av konglomeratdirektivet framgår att även företag som auktoriserats i ett annat land inom EU eller i tredje land skall betraktas som ett kreditinstitut, om det faller under kreditinstitutsdefinitionen. Här bör dock väljas en lagteknisk lösning som liknar den i kapitaltäckningslagen. Det innebär att de utländska företagen inte direkt nämns i definitionen av kreditinstitut. När såväl svenska som utländska företag avses används i stället uttrycket ”ett kreditinstitut eller ett motsvarande utländskt företag”. Med motsvarande utländskt företag avses då sådana utländska företag som omfattas av kreditinstitutsdefinitionen i konglomeratdirektivet.

Av vad som nu sagts följer att ett kreditinstitut i den nya lagen bör definieras som en bank eller ett kreditmarknadsföretag enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse och ett institut för elektroniska pengar enligt lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar.

Försäkringsföretag

Enligt artikel 2.2 i konglomeratdirektivet skall försäkringsföretag definieras enligt de grundläggande försäkringsdirektiven, dvs. som ett företag som har fått officiell auktorisation enligt artikel 6 i första skadeförsäkringsdirektivet (73/239/EEG) eller första livförsäkringsdirektivet (79/267/EEG) (numera artikel 4 i livförsäkringsdirektivet, 2002/83/EG). Även försäkringsföretag i tredje land, dvs. ett företag som, om det hade sitt säte i EU, skulle behöva auktorisation enligt nämnda artiklar, faller in under definitionen i artikel 2.2.

Av direktivet följer att de svenska bestämmelserna måste göras tillämpliga på flertalet försäkringsbolag som driver direktförsäkringsrörelse. Enligt försäkringsrörelselagen (1982:713) följer emellertid återförsäkringsbolagen i stort sett samma regler som direkt-

försäkringsbolag. Dessa företag bör därför behandlas på samma sätt som direktförsäkringsbolag när de ingår i ett finansiellt konglomerat. Både svenska direktförsäkringsbolag och återförsäkringsbolag bör alltså ingå i den definition som väljs. Detta innebär att den svenska regleringen kommer att omfatta något fler företag än konglomeratdirektivet.

Understödsföreningar enligt lagen (1972:262) om understödsföreningar bör också omfattas. För understödsföreningar finns det i lagen om understödsföreningar bestämmelser om försäkringsgrupper liknande de som enligt försäkringsrörelselagen gäller för försäkringsbolag (26 a – 26 h §§). Enligt förarbetena till dessa bestämmelser kommer en försäkringsgrupp i praktiken att finnas bara om föreningen har ett dotterföretag eller ett intresseföretag som är ett svenskt försäkringsbolag, eftersom understödsföreningarna verksamhet begränsas till Sverige (prop. 1999/2000:99 s. 70). En understödsförening kan enligt förarbetena i praktiken inte vara föremål för ett sådant andelsinnehav att den utgör ett dotterföretag. En sådan förening kan därför inte omfattas av ett överordnat företags gruppbaseade redovisning (se 26 a § lagen om understödsföreningar) För understödsföreningar gäller inte heller något särskilt gruppbaseerat kapitalkrav. Det beror på att det för dessa föreningar saknas närmare bestämmelser om individuella kapitalkrav. En understödsförening skall dock göra en beräkning av den gruppbaseade kapitalbasen och solvensmarginalen för att bestämma den ekonomiska ställningen med hänsyn till andra företag i företagsgruppen. För beräkningen av den gruppbaseade kapitalbasen och solvensmarginalen tillämpas då bestämmelserna i försäkringsrörelselagen (26 d § lagen om understödsföreningar).

Förutom nyss nämnda svenska försäkringsföretag, dvs. direktförsäkringsbolag och återförsäkringsbolag, som driver försäkringsrörelse enligt försäkringsrörelselagen samt understödsföreningar enligt lagen om understödsföreningar omfattas utländska företag av definitionen i konglomeratdirektivet. Här bör väljas samma lagtekniska lösning som i fråga om kreditinstitut. För de nu nämnda svenska bolagen och föreningarna bör i den nya lagen tas in en definition av försäkringsföretag. När sådana utländska försäkringsföretag som definieras i konglomeratdirektivet avses, används uttrycket ”ett utländskt direktförsäkringsföretag”. Det bör dock noteras att detta uttryck inte inkluderar de utländska återförsäkringsföretagen, se mer om detta i det följande.

Mot denna lagtekniska lösning kan möjligen invändas att begreppet försäkringsföretag ges en annan innebörd än i försäkringsrörelselagen. Där används termen försäkringsföretag oftast för att beteckna svenska och utländska direkt- och återförsäkringsföretag (prop. 1999/2000:99 s. 29).

Termen försäkringsföretag förekommer emellertid även i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag. Med försäkringsföretag avses enligt 1 kap. 1 § i den lagen försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag som omfattas av försäkringsrörelselagen samt understödsföreningar som omfattas av lagen om understödsföreningar. Det är alltså samma definition som föreslås i detta sammanhang.

Värdepappersföretag

Enligt artikel 2.3 i konglomeratdirektivet avses med ett värdepappersföretag ett värdepappersföretag i den mening som avses i artikel 1.2 i investeringstjänstedirektivet (93/22/EEG), inbegripet företag som avses i artikel 2.4 i direktivet om kapitalkrav för kreditinstitut och värdepappersföretag (93/6/EEG).

I artikel 1.2 i investeringstjänstedirektivet definieras ett värdepappersföretag som en juridisk person – och under vissa andra förutsättningar även andra företag – vars regelmässiga verksamhet eller rörelse består i att yrkesmässigt tillhandahålla investeringstjänster till tredje man.

I artikel 2.4 i direktivet om kapitalkrav för kreditinstitut och värdepappersföretag definieras ett erkänt värdepappersföretag i tredje land som

– ett företag som om det vore upprättat inom gemenskapen skulle omfattas av definitionen av värdepappersföretag i artikel 1.2 i investeringstjänstedirektivet, och

– är auktoriserat i tredje land, samt

– är underkastat och uppfyller försiktighetsregler som enligt de behöriga myndigheternas uppfattning är minst lika stränga som de som fastställts i detta direktiv.

I den nya lagen bör ett värdepappersbolag definieras som ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd att driva värdepappersrörelse enligt lagen (1991:981) om värdepappersrörelse. Det är samma definition som den som finns i kapitaltäckningslagen (1 kap. 1 § 3). Beträffande de utländska värdepappersföretagen väljs samma lagtekniska lösning som beträffande kreditinstitut och försäkringsföretag.

Kapitalförvaltningsbolag

I artikel 2.5 i konglomeratdirektivet definieras kapitalförvaltningsbolag som ett bolag hemmahörande inom EU vars regelmässiga verksamhet består i att förvalta fondföretag i form av värdepappersfonder och/eller investeringsbolag och motsvarande företag i tredje land.

I lagen (2004:46) om investeringsfonder används begreppet fondbolag för svenska bolag som har fått tillstånd att förvalta fonder, medan begreppet förvaltningsbolag syftar på ett utländskt företag som i sitt hemland har tillstånd att förvalta fondföretag. Dessa begrepp tillsammans motsvarar det i konglomeratdirektivet använda begreppet kapitalförvaltningsbolag.

En definition av fondbolag bör tas in i lagen om finansiella konglomerat genom en hänvisning till motsvarande begrepp i lagen om investeringsfonder. När även ett utländskt bolag omfattas bör uttryckssättet ett fondbolag eller ett motsvarande utländskt företag användas.

Institut

I kapitaltäckningslagen finns en definition av institut som omfattar kreditinstitut och värdepappersbolag. Även om någon motsvarande definition inte används i konglomeratdirektivet bör den tas in i den nya lagen. Ett skäl för detta är att definitionen av kreditinstitut i nämnd lag – till skillnad från kapitaltäckningslagen – föreslås omfatta även institut för

elektroniska pengar. Begreppet institut får därigenom en något annan betydelse än i kapitaltäckningslagen.

Av avsnitt 8.4 följer att begreppet institut när det används i kapitaltäckningslagens bestämmelser om finansiella företagsgrupper kommer att omfatta även de svenska fondbolagen. Samma lösning bör rimligen väljas här. Med institut i den nya lagen bör således avses kreditinstitut, värdepappersbolag och fondbolag.

En reglerad enhet/ett reglerat företag

I artikel 2.4 i konglomeratdirektivet definieras en reglerad enhet som ett företag som enligt direktivets terminologi är ett kreditinstitut, ett försäkringsföretag eller ett värdepappersföretag. En motsvarande definition bör tas in i svensk rätt och bör då omfatta bl.a. ett svenskt företag som är kreditinstitut eller motsvarande utländskt företag, värdepappersbolag eller motsvarande utländskt företag och försäkringsföretag eller utländska direktförsäkringsföretag. Här bedöms dock att det av språkliga skäl är bättre att benämna denna kategori företag för reglerade företag i stället för reglerade enheter.

I artikel 30 i konglomeratdirektivet sägs att om ett kapitalförvaltningsbolag, dvs. ett fondbolag eller ett motsvarande utländskt företag, är en del av ett finansiellt konglomerat skall hänvisningar till reglerad enhet avse även kapitalförvaltningsbolaget. Även ett företag som enligt direktivet är ett kapitalförvaltningsbolag bör därför ingå i definitionen av reglerat företag. Beträffande den närmare innebörden av artikel 30 i konglomeratdirektivet hänvisas till avsnitt 8.4.

Återförsäkringsföretag

Återförsäkringsföretagen omfattas inte av den EG-rättsliga reglering som gäller för försäkringsföretag. Det ställs alltså inte något krav på EG-nivå att återförsäkringsföretagen skall stå under tillsyn eller uppfylla kapitalkrav. Som har nämnts i det föregående följer dock de svenska återförsäkringsbolagen i stort sett samma regler som direktförsäkringsbolag. Det är därför rimligt att de svenska återförsäkringsbolagen behandlas på samma sätt som direktförsäkringsbolagen vid tillämpningen av konglomeratbestämmelserna. I detta avseende får alltså de svenska reglerna ett vidare tillämpningsområde än konglomeratdirektivet.

Ett motsvarande synsätt kan dock inte tillämpas på ett utländskt återförsäkringsföretag, eftersom ett sådant företag inte behöver stå under tillsyn enligt försäkringsdirektiven. De utländska återförsäkringsföretagen bör därför inte betraktas som reglerade företag, men däremot tillhöra de den finansiella sektorn. Detta ligger i linje med direktivets synsätt.

Ett utländskt återförsäkringsföretag bör därför definieras som ett företag som inte är ett försäkringsföretag eller ett utländskt direktförsäkringsföretag och vars huvudsakliga verksamhet är att försäkra risker som överlåts av försäkringsföretag, utländska direktförsäkringsföretag eller utländska återförsäkringsföretag.

Särregler/sectorsbestämmelser

I artikel 2.7 definieras särregler som ”gemenskapslagstiftning som rör tillsynen över reglerade företag, särskilt den som fastställs i direktiv 73/239/EEG, 79/267/EEG, 98/78/EG, 93/6/EEG, 93/22/EEG och 2000/12/EG”. En motsvarande bestämmelse bör tas in i den nya lagen. Där bör sektorsbestämmelser definieras som de bestämmelser i lag och andra författningar som gäller för den rörelse som drivs av kreditinstitut, värdepappersbolag, fondbolag och försäkringsföretag.

Finansiell sektor

Finansiell sektor definieras i artikel 2.8 i konglomeratdirektivet som en sektor som består av en eller flera av följande enheter:

a) Ett kreditinstitut, ett finansiellt institut eller ett företag som tillhandahåller tjänster anknutna till bankverksamhet enligt artikel 1.5 och 1.23 i kreditinstitutsdirektivet (2000/12/EG) (banksektorn).

b) Ett försäkringsföretag, ett återförsäkringsföretag eller ett försäkringsholdingbolag enligt artikel 1 led i i försäkringsgruppsdirektivet (98/78/EG) (försäkringssektorn).

c) Ett värdepappersföretag eller ett finansiellt institut enligt artikel 2.7 i direktivet om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut. (93/6/EEG) (sektorn för investeringstjänster).

d) Ett blandat finansiellt holdingföretag.

En motsvarande definition bör tas in i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

I den finansiella sektorn ingår därmed inte enbart reglerade företag, t.ex. kreditinstitut, försäkringsföretag, värdepappersbolag eller motsvarande utländska företag. Där ingår också andra företag som driver verksamhet som inte fordrar tillstånd eller behöver stå under tillsyn enligt EG-direktiven, men vars verksamhet ligger nära den verksamhet som drivs av de reglerade företagen och företag som finns i toppen av en grupp.

Alla begrepp som förekommer i direktivets definition av finansiell sektor – utom finansiellt institut, företag som tillhandahåller tjänster knutna till bankverksamhet, försäkringsholdingbolag och blandat finansiellt holdingföretag – har berörts i det föregående.

Innebörden av blandat finansiellt holdingföretag behandlas senare i detta avsnitt.

I 1 kap. 1 § kapitaltäckningslagen definieras finansiellt institut och anknutna företag. Begreppen bör ges samma innebörd i den nya lagen och bör också definieras där. Här bedöms vidare att den valda definitionen inte behöver göra skillnad mellan finansiella institut som ingår i banksektorn och sådana som ingår i värdepapperssektorn

Mot bakgrund av det nu sagda bör ett *finansiellt institut* definieras som ett företag som inte är ett kreditinstitut, värdepappersbolag eller ett motsvarande utländskt företag och vars huvudsakliga verksamhet är att

a) förvärva aktier eller andelar,

b) driva värdepappersrörelse utan att vara tillståndspliktigt enligt 1 kap. 3 § lagen om värdepappersrörelse, eller

c) driva en eller flera av de verksamheter som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 2–10 och 12 lagen om bank- och finansieringsrörelse utan att vara tillståndspliktigt enligt 2 kap. 1 § samma lag.

Ett finansiellt institut är alltså något annat än ett institut.

Ett *anknutet företag* bör definieras som ett företag vars huvudsakliga verksamhet är att äga eller förvalta fast egendom, tillhandahålla data-tjänster eller driva annan liknande verksamhet som har samband med den huvudsakliga verksamheten i ett eller flera kreditinstitut, värdepappersbolag eller motsvarande utländska företag.,

Begreppet *försäkringsholdingföretag* används i samma betydelse i konglomeratdirektivet som i försäkringsgruppsdirektivet. Den definition som infördes med anledning av försäkringsgruppsdirektivet kan därför tas som utgångspunkt även här.

Begreppet försäkringsholdingföretag behandlas även i avsnitt 14.6.1. Där föreslås begreppet, när det används i försäkringsrörelselagen, få en delvis ny lydelse till följd av en ändring som konglomeratdirektivet gör i försäkringsgruppsdirektivet. Enligt vad som där sägs bör ett försäkringsholdingföretag definieras som ett moderföretag som inte är ett försäkringsföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag och vars verksamhet huvudsakligen består i att förvärva och förvalta andelar i dotterföretag som uteslutande eller huvudsakligen är försäkringsbolag eller utländska försäkringsföretag”.

I försäkringsrörelselagen används termen försäkringsföretag i definitionen av försäkringsholdingföretag. Med försäkringsföretag avses då såväl svenska som utländska direkt- och återförsäkringsföretag (prop. 1999/2000:99 s. 29). I den nya lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat behöver emellertid, som tidigare nämnts, åtskillnad göras mellan utländska direktförsäkringsföretag och utländska återförsäkringsföretag. Definitionen av försäkringsföretag inkluderar inte sådana utländska företag. För att definitionen av försäkringsholdingföretag i den nya lagen skall få samma innebörd som i försäkringsrörelselagen bör den därför lyda: ett moderföretag som inte är ett försäkringsföretag, ett utländskt direktförsäkringsföretag, ett utländskt återförsäkringsföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag och vars huvudsakliga verksamhet är att förvärva och förvalta andelar i dotterföretag som uteslutande eller huvudsakligen är försäkringsbolag, utländska direktförsäkringsföretag eller utländska återförsäkringsföretag.

Blandat finansiellt holdingföretag

I artikel 2.15 i konglomeratdirektivet definieras begreppet ”blandat finansiellt holdingföretag”. Någon motsvarande definition finns för närvarande inte i svensk rätt men bör tas in i den nya lagen. Definitionen bör ha en lydelse som ligger nära direktivets, nämligen ”ett moderföretag som inte är ett reglerat företag och som tillsammans med sina dotterföretag, varav minst ett är ett reglerat företag med huvudkontor inom EES, och andra företag utgör ett finansiellt konglomerat”.

7.2 Definitioner av grupp, behörig myndighet, riskkoncentration m.m.

Promemorians förslag: Lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat skall innehålla definitioner av koncern, ägarintresse, grupp, nära förbindelser, behörig myndighet, relevant behörig myndighet och interna transaktioner.

Skälen för promemorians förslag

Moderföretag och dotterföretag

I artikel 2.9 och 2.10 i konglomeratdirektivet finns definitioner av moderföretag och dotterföretag. Dessa definitioner hänvisar till artikel 1 i rådets sjunde direktiv (83/349/EEG) om sammanställd redovisning (sjunde bolagsrättsliga direktivet). Definitionen där motsvarar vad som i svensk rätt går under beteckningen koncern (se t.ex. 1 kap. 4 § årsredovisningslagen [1995:1554] och 1 kap. 2 § kapitaltäckningslagen).

I 1 kap. 6 § årsredovisningslagen sägs att vid tillämpningen av koncerndefinitionen skall sådana rättigheter som tillkommer någon som handlar i eget namn men för en annan fysisk eller juridisk persons räkning anses tillkomma den personen. Vidare skall vid bestämmandet av antalet röster i ett dotterföretag eller intresseförening beaktas de andelar i dotterföretaget eller intresseföretaget, som innehas av det företaget självt eller av dess dotterföretag. Detsamma gäller andelar som innehas av den som handlar i eget namn men för dotterföretagets eller intresseföretagets eller dess dotterföretags räkning. En bestämmelse liknande den i 1 kap. 6 § årsredovisningslagen finns i 1 kap. 3 § kapitaltäckningslagen. Den sistnämnda bestämmelsen motsvarar artikel 2 i det sjunde bolagsrättsliga direktivet. Till den artikeln hänvisas i de definitioner av moderföretag och dotterföretag som finns i kreditinstitutdirektivet. Så gör emellertid inte i motsvarande definitioner i konglomeratdirektivet.

Inte heller försäkringsgruppsdirektivets definitioner av moderföretag och dotterföretag hänvisar till artikel 2 i det sjunde bolagsrättsliga direktivet. I 1 kap. 9 f § försäkringsrörelselagen finns dock i fråga om koncerner en bestämmelse liknande den i 1 kap. 3 § kapitaltäckningslagen.

Eftersom konglomeratbestämmelserna i stor utsträckning utgår från redovisningsreglerna, bedöms det lämpligt att i den nya lagen välja en koncerndefinition liknande den i redovisningslagstiftningen. En definition av koncern i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat bör därför ges samma innebörd som motsvarande definition i årsredovisningslagen.

Koncerndefinitionen i försäkringsrörelselagen innehåller en bestämmelse som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att försäkringsrörelselagens bestämmelser, eller föreskrifter som meddelas med stöd av den lagen, skall gälla helt eller delvis för en grupp av företag som inte utgör en koncern, men som har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning. I 48 a § försäkringsrörelseförordningen (1982:790) har regeringen bemyndigat Finansinspektionen att meddela sådana föreskrifter. Som framgår av definitionen av

grupp i det följande kan en grupp bestå av antingen företag i samma koncern eller företag som är knutna till varandra genom att de har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning. Det finns därför inte någon anledning att utvidga koncerndefinitionen i lagen om finansiella konglomerat till företag som står under gemensam ledning.

Ägarintresse

Enligt artikel 2.11 i konglomeratdirektivet avses med ägarintresse

– ett ägarintresse i den mening som avses i artikel 17 första meningen i rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 om årsbokslut i vissa typer av bolag (fjärde bolagsdirektivet), eller

– direkt eller indirekt ägande av 20 procent eller mer av rösterna eller kapitalet i ett företag.

Hur begreppet ägarintresse i fjärde bolagsdirektivet borde definieras i svensk rätt behandlades utförligt i förarbetena till årsredovisningslagen (se prop. 1995/96:10 s. 113). I stället för ägarintresse infördes i årsredovisningslagen begreppet intresseföretag (1 kap. 5 §). Där sägs att om ett företag äger andelar i en juridisk person som inte är dotterföretag och utövar ett betydande inflytande över den juridiska personens driftsmässiga och finansiella styrning samt ägandet utgör ett led i en varaktig förbindelse mellan företaget och den juridiska personen, är den juridiska personen intresseföretag till företaget. Innehar ett företag minst tjugo procent av rösterna för samtliga andelar i en juridisk person, skall det anses ha sådant inflytande över och sådan förbindelse med denna som avses i föregående mening, om inte annat framgår av omständigheterna. Detsamma gäller om företagets dotterföretag eller företaget tillsammans med ett eller flera dotterföretag eller flera dotterföretag tillsammans innehar minst tjugo procent av rösterna för samtliga andelar i den juridiska personen.

Definitionen av ägarintresse i konglomeratdirektivet överensstämmer med den som finns i försäkringsgruppsdirektivet. När definitionen i försäkringsgruppsdirektivet skulle införas i svensk rätt valdes, liksom i redovisningslagstiftningen, begreppet intresseföretag (1 kap. 9 b § försäkringsrörelselagen). Den situationen att det finns ett direkt eller indirekt ägande av 20 procent av rösterna eller kapitalet i ett företag togs dock inte in i beskrivningen av intresseföretag. I stället anges i 7 a kap. 1 § andra stycket försäkringsrörelselagen att vid tillämpningen av bestämmelserna om försäkringsgrupper skall vad som föreskrivs om intresseföretag även gälla företag som inte är ett dotterföretag eller ett intresseföretag, om innehavet direkt eller indirekt uppgår till 20 procent eller mer av rösterna eller kapitalet. (prop. 1999/2000:99 s. 29).

I kapitaltäckningslagen används begreppet ägarintresse. Med det menas ett direkt eller indirekt innehav av 20 procent eller mer av rösterna eller kapitalet i ett företag (1 kap. 1 § 10).

Den föreslagna lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat behandlar enbart tillsyn på gruppnivå. Det synes därför lämpligt att använda en definition av ägarintresse som ligger nära konglomeratdirektivets definition. Vid valet av begrepp är det också mindre lämpligt att använda begreppet ”intresseföretag” i någon annan betydelse än det som används i årsredovisningslagstiftningen eller annan lagstiftning. Mot

bakgrund av vad nu sagts bör därför termen ägarintresse i den nya lagen omfatta

- en juridisk person som är intresseföretag till ett företag enligt 1 kap. 5 § årsredovisningslagen,
- ett företag som, direkt eller indirekt, äger minst 20 procent av kapitalet eller samtliga röster i ett annat företag.

På motsvarande sätt som i fråga om koncerndefinitionen bör vid bedömningen av om ett ägarintresse föreligger hänsyn tas även till vissa aktier som innehas av en mellanman eller av företaget eller dotterföretaget självt (se 1 kap. 6 § årsredovisningslagen och 1 kap. 3 § kapitaltäckningslagen).

Grupp

Med grupp avses enligt artikel 2.12 i konglomeratdirektivet en grupp av företag som består av ett moderföretag, dess dotterföretag och enheter i vilka moderföretaget och dess dotterföretag har ägarintressen samt företag som är knutna till varandra genom ett sådant förhållande som avses i artikel 12.1 i direktiv 83/349/EEG.

En motsvarande definition bör tas in i den nya lagen.

Definitionen av grupp träffar alla företag oavsett om de tillhör den finansiella sektorn eller driver icke-finansiell verksamhet.

Nära förbindelser

I artikel 2.13 i konglomeratdirektivet finns det en definition av nära förbindelser. Den definitionen är densamma som den som finns i bl.a. kreditinstitutsdirektivet. I den nya lagen bör nära förbindelser definieras på samma sätt som i annan finansiell lagstiftning. Begreppet behandlas bl.a. i prop. 2002/03:139 Reformerade regler för bank- och finansieringsrörelse (s. 515).

Begreppet nära förbindelser behandlas också i avsnitt 12.

Finansiellt konglomerat

Definitionen av ett finansiellt konglomerat (artikel 2.14 i konglomeratdirektivet) behandlas i avsnitt 8.1.

Behöriga myndigheter

I artikel 2.16 i konglomeratdirektivet definieras behöriga myndigheter som ”de nationella myndigheter i medlemsstaterna som enligt lag eller annan författning har behörighet att utöva tillsyn över kreditinstitut, försäkringsföretag och/eller värdepappersföretag såväl enskilt som på gruppnivå”.

En definition liknande den i konglomeratdirektivet finns i bl.a. kreditinstitutsdirektivet. I lagen om bank- och finansieringsrörelse definieras en behörig myndighet som ”en utländsk myndighet som har behörighet att utöva tillsyn över ett kreditinstitut”. Denna definition bör tas som utgångspunkt för en definition av behörig myndighet i den nya lagen. Den

bör dock föras med det förklarande tillägget att tillsynsmyndigheten kan utöva tillsyn över antingen det enskilda företaget eller en finansiell företagsgrupp eller en försäkringsgrupp i vilken det enskilda företaget ingår. Till skillnad från lagen om bank- och finansieringsrörelse bör definitionen omfatta såväl den svenska tillsynsmyndigheten (Finansinspektionen), som utländska tillsynsmyndigheter. Självfallet bör definitionen omfatta även de myndigheter som på motsvarande sätt har tillsyn över försäkringsföretag och värdepappersföretag.

Relevanta behöriga myndigheter

I artikel 2.17 definieras relevanta behöriga myndigheter som

a) de behöriga myndigheter i medlemsstaterna som har ansvar för den sektoriella tillsynen på gruppnivå över de reglerade företagen i ett finansiellt konglomerat,

b) samordnaren som utsetts i enlighet med artikel 10, om det är annan än de myndigheter som anges under a,

c) andra berörda behöriga myndigheter, om de myndigheter som anges under a och b anser detta vara relevant. Vid en sådan bedömning skall särskilt beaktas den marknadsandel de reglerade företagen i konglomeratet har i andra medlemsstater, i synnerhet om den överstiger fem procent, och den betydelse varje reglerat företag som är etablerat i en annan medlemsstat har inom konglomeratet.

En motsvarande definition bör tas in i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Transaktioner inom ett finansiellt konglomerat/interna transaktioner

I artikel 2.18 definieras transaktioner inom ett finansiellt konglomerat på följande sätt. Alla transaktioner genom vilka reglerade enheter inom ett finansiellt konglomerat direkt eller indirekt anlitar andra företag inom samma grupp eller en fysisk eller juridisk person som har "nära förbindelser" med företagen i den gruppen, för att uppfylla en skyldighet, oavsett om den är avtalsenlig eller inte och om den sker mot betalning eller inte.

En motsvarande definition bör tas in i den nya lagen men under det mer rättvisande begreppet "interna transaktioner". Definitionen behandlas även i avsnitt 9.3.

Risikkoncentration

I artikel 2.19 i konglomeratdirektivet definieras risikkoncentration som alla exponeringar med förlustpotential som bärs av enheter inom ett finansiellt konglomerat, vilka är tillräckligt stora för att hota dessa reglerade enheters solvens eller deras finansiella ställning i allmänhet; sådana exponeringar kan orsakas av motpartsrisk/kreditrisk, investeringsrisk, försäkringsrisk, marknadsrisk eller andra risker, eller en kombination av eller samverkan mellan dessa risker.

En liknande definition bör tas in i den nya lagen. En jämförelse med den engelska språkversionen av samma bestämmelse lyder "all exposures

with a loss potential born by entities within a financial conglomerate, which are large enough to threaten the solvency or the financial position in general of the regulated entities in the financial conglomerate....” Av den lydelsen framgår tydligare än av den svenska språkversionen att förlustpotentialen kan vila på ett företag inom ett finansiellt konglomerat, dock inte nödvändigtvis av ett reglerat företag, men att exponeringen skall vara tillräckligt stor för att hota solvensen eller den finansiella ställningen hos ett reglerat företag. Den engelska versionen bör där tas som utgångspunkt för definitionen i lagen om finansiella konglomerat.

Begreppet riskkoncentration behandlas även i avsnitt 9.2.

8 Definition av finansiellt konglomerat

8.1 Finansiellt konglomerat – huvudregel

Promemorians förslag: En definition av begreppet finansiellt konglomerat tas in i den nya lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Ett finansiellt konglomerat består av en grupp företag som driver betydande verksamhet inom såväl försäkringssektorn som bank- och värdepapperssektorn och där minst ett institut eller försäkringsföretag ingår. För att ett finansiellt konglomerat skall föreligga skall vidare moderföretaget eller ett annat av företagen i gruppen vara ett reglerat företag som är auktoriserat inom EES. Om moderföretaget inte är ett reglerat företag som är auktoriserat inom EES, skall gruppens verksamhet drivas huvudsakligen inom den finansiella sektorn för att gruppen skall betraktas som ett finansiellt konglomerat.

Verksamheten inom försäkringssektorn eller bank- och värdepapperssektorn är betydande om

- för sektorn i fråga genomsnittet av vissa kvoter baserade på balansomslutning och kapitalkrav överstiger 10 procent,
- balansomslutningen för den minsta sektorn överstiger sex miljarder euro.

En grupp driver verksamhet huvudsakligen inom den finansiella sektorn om balansomslutningen för de företag som tillhör den finansiella sektorn överstiger 40 procent av hela gruppens balansomslutning.

Konglomeratdirektivets innehåll: Begreppet finansiellt konglomerat definieras i artikel 2.14 i konglomeratdirektivet som en grupp företag i vilken ingår minst ett reglerat företag – t.ex. ett kreditinstitut, ett värdepappersföretag eller ett försäkringsföretag – vilket auktoriserats inom EU.

Direktivet definierar två olika kategorier av finansiella konglomerat, sådana som leds av ett reglerat företag auktoriserat inom EU och sådana som leds av ett blandat finansiellt holdingföretag. För respektive kategori gäller delvis olika regler.

Finansiella konglomerat som har ett reglerat företag i toppen

För att en grupp som har ett inom EU auktoriserat reglerat företag i toppen skall betraktas som ett finansiellt konglomerat skall det reglerade företaget vara ett moderföretag till ett företag i den finansiella sektorn, ha ägarintresse i ett företag i den finansiella sektorn eller ha en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med ett företag i den finansiella sektorn (artikel 2.14 b).

Finansiella konglomerat som i toppen har ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor inom EU

För att en grupp som i toppen har ett annat företag än ett reglerat företag som auktoriserats inom EU skall betraktas som ett finansiellt konglomerat, skall det i gruppen ingå minst ett dotterföretag som är ett reglerat

företag som auktoriserats inom EU. Dessutom skall gruppens samlade verksamhet drivas huvudsakligen inom den finansiella sektorn (artikel 2.14 c). Verksamheten drivs huvudsakligen inom den finansiella sektorn om balansomslutningen för de företag inom gruppen som driver verksamhet inom försäkringssektorn, banksektorn och värdepapperssektorn överstiger 40 procent av hela gruppens balansomslutning (artikel 3.1).

Ett sådant företag i toppen av ett konglomerat benämns enligt direktivet blandat finansiellt holdingföretag (se avsnitt 7.1).

Betydande verksamhet inom försäkringssektorn respektive bank- och värdepapperssektorn

När en grupp har ett reglerat företag eller ett blandat finansiellt holdingföretag i toppen är gruppen ett finansiellt konglomerat bara om det i gruppen ingår åtminstone ett företag som tillhör försäkringssektorn och ett företag som tillhör bank- eller värdepapperssektorn. Den verksamhet som drivs inom båda dessa sektorer skall dessutom vara betydande. Verksamheten i försäkringssektorn respektive bank- och värdepapperssektorn är betydande om genomsnittet av kvoten av

- den enskilda sektorns balansomslutning och den totala balansomslutningen för gruppens företag inom den finansiella sektorn, och
- kapitalkravet för den enskilda sektorn och det totala kapitalkravet för gruppens företag inom den finansiella sektorn, överstiger 10 procent (artikel 3.2).

Då gränsvärdena beräknas skall försäkringssektorn beaktas för sig, och banksektorn och värdepapperssektorn beaktas tillsammans. Enligt direktivet definieras den minsta finansiella sektorn som den sektor som har det lägsta genomsnittet och den mest betydande sektorn som den sektor som har det högsta genomsnittet (artiklarna 2.14 e och 3.2 andra stycket).

Enligt artikel 3.3 skall verksamheten också anses betydande om balansomslutningen för den minsta sektorn i gruppen överstiger 6 miljarder euro. I detta fall får emellertid de relevanta behöriga myndigheterna i samförstånd besluta sig för att inte betrakta gruppen som ett finansiellt konglomerat, eller att inte tillämpa direktivets bestämmelser om riskkoncentration, interna transaktioner eller rutiner för intern kontroll och metoder för riskhantering (artiklarna 7, 8 eller 9), om de anser att det inte är nödvändigt eller att det vore olämpligt eller vilseledande med hänsyn till de mål som skall uppnås genom tillsynen. Vid den bedömningen kan exempelvis beaktas att den relativa storleken på den minsta sektorn inte överstiger fem procent mätt antingen i termer av det genomsnitt som anges i artikel 3.2 eller i termer av balansomslutning eller kapitalkrav för en sådan sektor. En annan omständighet som kan beaktas vid den bedömningen är att marknadsandelen, (mätt i termer av balansomslutning för bank- och värdepapperssektorerna och i termer av tecknade bruttopremier för försäkringssektorn), inte överstiger fem procent i någon medlemsstat.

Beräkningen av direktivets gränsvärden

Direktivets artikel 3.7 anger utgångspunkterna för beräkningen av de gränsvärden som gäller för att bestämma om en grupp driver verksamhet huvudsakligen inom den finansiella sektorn eller om verksamheten inom olika sektorer är betydande. Gränsvärden som rör balansomslutningen skall beräknas med hjälp av de aggregerade (dvs. sammanlagda) balansomslutningarna för gruppens företag enligt deras årsbokslut. Företag som är föremål för ägarintresse skall ingå till det belopp i deras balansomslutning som motsvarar den sammanlagda proportionella andelen som gruppen innehar i företaget. Om en sammanställd redovisning (koncernredovisning eller motsvarande) har upprättats, skall emellertid denna användas i stället för de sammanlagda balansomslutningarna. De gränsvärden som är uttryckta i termer av solvenskrav för försäkringssektorn respektive kapitalkrav för bank- och värdepapperssektorn skall beräknas enligt de särbestämmelser som gäller för respektive sektor.

Skälen för promemorians förslag

Allmänt om definitionen av finansiellt konglomerat

Konglomeratdirektivet anger vilka förutsättningar som skall vara uppfyllda för att en grupp skall vara ett finansiellt konglomerat. Bestämmelsen är central i direktivet. I den nya lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat bör det därför tas in en motsvarande definition.

För att svenska bestämmelser om finansiella konglomerat skall vara tillämpliga bör det emellertid i konglomeratet ingå ett svenskt företag som är ett institut eller ett försäkringsföretag. För att ett finansiellt konglomerat skall anses föreligga skall dessutom följande tre förutsättningar vara uppfyllda.

Ett reglerat företag som auktoriserats inom EES skall vara moderföretag till ett företag inom den finansiella sektorn, ha ägarintresse i företag inom den finansiella sektorn eller ha gemensam ledning med företag inom den finansiella sektorn. I annat fall skall ett reglerat företag som hör hemma inom EES vara dotterföretag till ett annat företag och gruppens verksamhet drivas huvudsakligen inom den finansiella sektorn.

Minst ett av företagen i gruppen skall tillhöra försäkringssektorn och minst ett av företagen i gruppen skall tillhöra bank- eller värdepapperssektorn.

Gruppens verksamhet inom såväl försäkringssektorn som inom bank- och värdepapperssektorn skall vara betydande.

Gränsvärden

Direktivet innehåller relativt detaljerade bestämmelser för hur gränsvärden för identifiering av ett finansiellt konglomerat skall beräknas. Av direktivet framgår när verksamheten inom försäkringssektorn respektive bank- och värdepapperssektorn anses vara betydande samt när en grupp anses driva verksamhet huvudsakligen inom den finansiella sektorn.

Samma gränsvärden som anges i konglomeratdirektivet bör för tydlighets skull tas in i svensk rätt.

Beräkning av gränsvärdena

Enligt direktivet skall beräkningar av gränsvärden som rör balansomslutningen göras på grundval av uppgifter ur årsboksluten för gruppens företag. Företag som är föremål för ägarintresse skall då räknas in med hänsyn till den proportionella andel som gruppen innehar. Direktivet anger inte direkt hur dotterföretag skall räknas in, men i enlighet med principerna för upprättande av koncernredovisning bör ett dotterföretag räknas in till 100 procent enligt den s.k. förvärvsmetoden.

Om en koncernredovisning finns att tillgå skall dock denna användas som underlag för beräkning av gränsvärdena. Det kan noteras att vid upprättandet av koncernredovisning görs vissa avdrag från balansräkningarna i de ingående företagen. I normalfallet torde därför resultatet skilja sig åt beroende på om beräkningen görs med utgångspunkt från koncernredovisningen eller med utgångspunkt från de ingående företagens individuella redovisningar.

Det bör inte vara nödvändigt att i lag i detalj ange vilken redovisningsinformation som skall användas vid beräkning av gränsvärdena. I stället bör regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, bemyndigas att meddela föreskrifter i frågan.

En särskild fråga är hur man skall hantera en situation där en koncernredovisning finns tillgänglig, men där vissa dotter- och intresseföretag inte räknats in i koncernredovisningen enligt principerna i redovisningslagstiftningen. Det rör sig exempelvis om livbolag som är aktiebolag, men som drivs enligt ömsesidiga principer. Denna typ av bolag är en specifik svensk konstruktion och kan närmast beskrivas som en hybrid mellan aktiebolag och ömsesidigt bolag. Eftersom ett försäkringsaktiebolag som drivs enligt ömsesidiga principer är förhindrat att dela ut vinst till ägarna, konsolideras det i normal fallet inte heller i koncernredovisningen. I ett antal svenska finansiella koncerner drivs en betydande del av försäkringsverksamheten i denna typ av bolag. Trots vinstutdelningsförbudet kan dessa bolag ha en betydelsefull inverkan på gruppens finansiella ställning. Hänsyn bör därför tas till balansomslutningen också i ett försäkringsaktiebolag som drivs i enlighet med ömsesidiga principer vid identifieringen av ett finansiellt konglomerat, trots att bolaget inte är konsoliderat i gruppens sammanställda redovisning. Det bör emellertid ändå vara möjligt att utgå från en tillgänglig koncernredovisning vid beräkningen av de gränsvärden som utgår ifrån balansomslutningen, genom att göra tillägg för försäkringsaktiebolaget. Detaljbestämmelser beträffande de tekniska principerna för hur denna beräkning skall göras bör, som nämnts ovan, anges i föreskrifter som kompletterar lagen.

För beräkning av de gränsvärden som är formulerade i termer av solvenskrav (för försäkringsföretag) och kapitalkrav (för kreditinstitut och värdepappersföretag), skall de sektorsspecifika bestämmelserna användas. Att de sektorsspecifika bestämmelserna skall tillämpas innebär att ett gruppbaserat kapitalkrav, enligt reglerna i 6 kap. kapitaltäckningslagen, skall användas i fråga om en i gruppen ingående finansiell företagsgrupp för vilken ett sådant kapitalkrav finns tillgängligt. För en i

gruppen ingående försäkringsgrupp skall på motsvarande sätt ett gruppbaserat solvenskrav, beräknat enligt 7 a kap. försäkringsrörelselagen, användas.

I de fall gruppbaserade kapital- och/eller solvenskrav saknas, eller inte är tillämpliga, skall de individuella kapital- och solvenskraven adderas för respektive sektor. Vid denna beräkning skall 3 och 4 kap. kapitaltäckningslagen tillämpas för företag i bank- och värdepapperssektorn samt 7 kap. 23 och 25 §§ försäkringsrörelselagen för företag i försäkringssektorn. Det torde inte vara nödvändigt att detaljerade regler för hur gränsvärdena skall beräknas framgår av lag. I stället bör regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, bemyndigas att meddela föreskrifter angående detta.

Enligt konglomeratdirektivets bestämmelser om kapitaltäckning skall ett teoretiskt kapitalkrav beräknas för företag inom den finansiella sektorn i ett finansiellt konglomerat som inte omfattas av individuella kapitalkrav (se bilaga 1). Vid beräkning av gränsvärden för identifiering av ett finansiellt konglomerat bör det ställas krav på att ett motsvarande teoretiskt kapitalkrav beräknas för de företag som inte omfattas av något individuellt kapitalkrav (t.ex. finansiella institut). En sammanställning av sådana uppgifter kan vara betungande för ett företag som under normala omständigheter inte omfattas av kapitaltäckningskrav på individuell nivå. Uppgifter om teoretiska solvenskrav torde dock vara nödvändiga för att åstadkomma ett rättvisande gränsvärde enligt bestämmelserna i direktivet.

Definitionens effekter

Finansinspektionen har vid årsskiftet 2003/2004 begärt in uppgifter från ett antal företagsgrupper som, enligt Finansinspektionens uppfattning, kunde komma att falla in under definitionen i konglomeratdirektivet. Vid en genomgång av de inkomna uppgifterna framkom att sju företagsgrupper uppfyllde definitionen av finansiellt konglomerat. Av dessa uppfyllde fem tröskelvärdetestet (artikel 3.2) och två hade en balansomslutning som översteg ett belopp motsvarande sex miljarder euro (artikel 3.3). Lagförslagets definition har samma innebörd som definitionen i direktivet och därför torde Finansinspektionens genomgång fortfarande vara relevant.

8.2 Särskilda beräkningsgrunder

Promemorians förslag: Även om det enligt definitionen finns ett finansiellt konglomerat skall Finansinspektionen i vissa fall och under vissa givna förutsättningar kunna besluta att bestämmelser om finansiella konglomerat inte skall tillämpas. Om det finns andra relevanta behöriga myndigheter än Finansinspektionen förutsätter ett sådant beslut att inspektionen kommer överens med dessa myndigheter om att ett undantag skall göras.

Ett sådant beslut kan innebära att

- en grupp inte betraktas som ett finansiellt konglomerat trots att balansomslutningen för den minsta sektorn överstiger sex miljarder euro,

- ett företag undantas från beräkningen av gränsvärdena för om det finns ett finansiellt konglomerat, och

- en grupp behandlas som ett finansiellt konglomerat till dess gruppen under tre års tid inte längre uppnått gränsvärdena.

Finansinspektionen kan också komma överens med de övriga relevanta behöriga myndigheterna om att intäktsstrukturen eller posterna utanför balansräkningen skall användas i stället för eller i kombination med balansomslutningen vid bedömningen av om det finns ett finansiellt konglomerat.

Om ett befintligt finansiellt konglomerat inte längre når upp till de gränsvärden som gäller enligt definitionen av finansiellt konglomerat, får vissa angivna lägre gränsvärden tillämpas i stället. Finansinspektionen skall dock i egenskap av samordnare bestämma att dessa lägre gränsvärden inte skall gälla om det inte är nödvändigt att företagen i det finansiella konglomeratet skall stå under tillsyn enligt lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat. En förutsättning för ett sådant beslut är dock att det sker i samförstånd med övriga relevanta behöriga myndigheter.

Konglomeratdirektivets innehåll: De relevanta behöriga myndigheterna får under vissa förutsättningar undanta en företagsgrupp från direktivets regler om finansiella konglomerat trots att balansomslutningen i den minsta finansiella sektorn i gruppen överstiger sex miljarder euro. Även i andra situationer kan omständigheter i det enskilda fallet påverka bedömningen av om en grupp skall behandlas som ett finansiellt konglomerat eller inte.

För att undvika snabba byten av regelverk, får de relevanta behöriga myndigheterna i samförstånd besluta att ta hänsyn till att gränsvärdena uppnåtts under tre år i följd och bortse från att så har skett om det inträffar väsentliga förändringar i gruppens struktur (artikel 3.4).

Om ett konglomerat som redan står under tillsyn hamnar under de angivna gränsvärdena under ett räkenskapsår, skall under de tre kommande åren gränsvärdet 8 procent i stället för 10 procent användas för att avgöra om verksamheten inom den finansiella sektorn är betydande. På motsvarande sätt skall beloppsgränsen 5 miljarder euro användas för konglomerat som är föremål för tillsyn med anledning av att den samlade balansomslutningen i den minsta sektorn i gruppen överstiger 6 miljarder euro. För ett konglomerat som i toppen har ett blandat finansiellt holdingföretag skall gränsvärdet 35 procent i stället för 40 procent användas för att bedöma om verksamheten huvudsakligen drivs inom den finansiella sektorn. Under de tre årens lopp får dock samordnaren, efter medgivande från övriga behöriga myndigheter, besluta om att de lägre gränsvärdena inte längre skall tillämpas (artikel 3.6).

Under vissa omständigheter får de relevanta behöriga myndigheterna i samförstånd besluta att helt och hållet undanta ett företag från beräkningen av direktivets gränsvärden (artikel 3.4). Förhållanden som kan föranleda ett sådant beslut är om företaget finns i tredje land och det

finns rättsliga hinder för att överföra informationen, om företaget är försumbart i förhållande till målen för den extra tillsynen eller om det på annat sätt skulle vara olämpligt eller missvisande att ta med företaget i beräkningen (se även avsnitt 9.5).

Vidare kan de relevanta behöriga myndigheterna i särskilda fall i samförstånd besluta att ersätta balansomslutningen med en eller båda av faktorerna intäktsstruktur och poster utanför balansräkningen. De får även besluta att lägga till en eller båda dessa faktorer till balansomslutningen (artikel 3.5).

Skälen för promemorians förslag

Undantag från gränsvärdena

I det föregående avsnittet har de bestämmelser som anger när en företagsgrupp är ett finansiellt konglomerat behandlats. Trots att det finns ett finansiellt konglomerat enligt dessa bestämmelser medger emellertid direktivet att gruppen ändå inte behandlas som ett konglomerat. Det är också möjligt att välja andra kriterier än balansomslutningen vid bestämmande av om en grupp är ett finansiellt konglomerat. Man kan alltså medge undantag från en huvudregel. När det finns flera relevanta behöriga myndigheter för ett finansiellt konglomerat är det emellertid enligt direktivet möjligt att göra nämnda undantag endast om de relevanta behöriga myndigheterna är överens om det. Kan de inte enas gäller alltså huvudregeln.

När de relevanta behöriga myndigheterna har möjlighet att komma överens om att frångå direktivets regler om finansiella konglomerat, är det i vissa fall till förmån för de i konglomeratet ingående företagen. Så är exempelvis fallet beträffande möjligheten att komma överens om att

- en grupp inte skall betraktas som ett finansiellt konglomerat trots att balansomslutningen för den minsta sektorn överstiger sex miljarder euro (artikel 3.3),

- undanta ett företag från procentsatserna i vissa fall (artikel 3.4 a), och
- låta bli att använda sig av de strängare gränsvärden som gäller för konglomerat som redan står under tillsyn (artikel 3.6).

Ytterligare en bestämmelse finns i artikel 3.4b. Enligt den artikeln får de relevanta behöriga myndigheterna ”beakta att de trösklar som anges i 1 och 2 har iakttagits under tre år i följd så att plötsliga byten av det tillämpliga regelverket kan undvikas och bortse från att så har skett, om väsentliga förändringar i gruppens struktur uppstår”. Denna bestämmelses innebörd är inte helt klar. Ett sätt att tolka bestämmelsen är att en grupp inte skall behandlas som ett finansiellt konglomerat förrän kraven uppfyllts i 3 år. Om det har skett väsentliga förändringar i gruppens struktur – t.ex. förvärv – som innebär att tidigare års ställning blir mindre intressant, bör dock treårsregeln inte tillämpas.

Ett annat sätt att tolka bestämmelsen är att när en grupp som identifierats som ett finansiellt konglomerat underskrider gränsvärdena genom t.ex. en försäljning, kan tillsynsmyndigheterna fortsätta att tillämpa den särskilda tillsynen under ytterligare två år till dess gruppen inte har varit ett konglomerat under tre år.

Finland har valt den första lösningen. En tolkningsgrupp under kommissionen har dock uppfattningen att den förstnämnda tolkningen inte ligger i linje med direktivets anda som är att grupper skall inkluderas snarare än uteslutas från konglomerattillsyn. Tolkningsgruppen menar att den senare tolkningen ryms inom lydelsen av artikel 3.4b, men pekar på att tillsynsmyndigheterna måste vara ense om att gruppen även fortsättningsvis behöver stå under tillsyn.

Den bedömning som görs här ansluter till tolkningsgruppens uppfattning. Visserligen kan det i många fall vara svårt att motivera varför en grupp som genomgått väsentliga strukturella förändringar skall fortsätta att stå under tillsyn trots att gränsvärdena underskridits. Å andra sidan kan momentana väsentliga förändringar i en grupp struktur vara svårare att bedöma än långsamma förändringar, varför fortsatt tillsyn i vissa fall kan vara motiverad.

Införande av bestämmelser om särskilda beräkningsgrunder?

Även om direktivets bestämmelser om särskilda beräkningsgrunder är förhållandevis detaljerade, ger det de relevanta behöriga myndigheterna ett stort handlingsutrymme att i enskilda fall avgöra vilka företagsgrupper som skall betraktas som finansiella konglomerat. Direktivet ger också möjlighet för dessa myndigheter att i stor utsträckning undanta företagsgrupper från vissa av de regler som direktivet ställer upp. Ett beslut i ett enskilt fall innebär alltså att det är de relevanta behöriga myndigheterna som avgör när vissa rättsregler skall tillämpas för en viss företagsgrupp.

En lagstiftningsteknik som ger tillsynsmyndigheterna ett så stort inflytande över vilka materiella regler som företagen är skyldiga att följa är främmande för den svenska lagstiftningstraditionen. I detta fall tillkommer dessutom att de relevanta behöriga myndigheternas beslut tar sikte på enskilda företagsgrupper. Det handlar alltså inte om att skapa generella rättsregler som gäller för samtliga de företagsgrupper som uppfyller vissa kriterier. Enskilda företagsgrupper kan med direktivets bestämmelser underkastas individuella regelverk som gäller för just den gruppen. Den omständigheten att direktivet inte tillåter en svensk tillsynsmyndighet att besluta i frågor på egen hand – utan att ta hänsyn till utländska myndigheters syn på frågan – är ytterligare en faktor som bidrar till att göra genomförandet av direktivet komplicerat.

För de företag som kan komma att omfattas av lagstiftningen om finansiella konglomerat måste dessa flexibla regler innebära betydande problem när det gäller att förutse vilket regelverk som skall gälla. Dessa problem uppkommer såväl i frågan om företagsgruppen skall betraktas som ett finansiellt konglomerat eller inte som i frågan om vilka materiella bestämmelser företagsgruppen skall lyda under i det fall gruppen bedöms vara ett finansiellt konglomerat. Direktivet bygger emellertid på tanken att flexibla regler underlättar samarbetet mellan tillsynsmyndigheterna i de olika länderna. Flexibiliteten gör det också möjligt att utöva en effektiv tillsyn då det bedöms värdefullt för den finansiella stabiliteten, och att medge undantag när tillsynen inte motiverar att bestämmelserna tillämpas. Detta möjliggör också ett effektivare utnyttjande av resurser som avsatts för finansiell tillsyn. Att inte använda sig av den flexibilitet som direktivet medger skulle också kunna innebära att konglome-

rat där svenska institut och försäkringsföretag ingår kommer att behandlas annorlunda än andra konglomerat. Om så blir fallet beror dock ytterst på hur de övriga medlemsstaterna väljer att genomföra direktivet.

Här görs bedömningen att de skäl som talar för att införa de möjligheter till undantag som direktivet anger väger tyngre än de skäl som talar för att inte göra det. Direktivet förutsätter att undantag bara kan beslutas av de behöriga myndigheterna gemensamt. Finansinspektionen och övriga tillsynsmyndigheter bör således kunna anförtros dessa uppgifter utan risk för godtycke. För att öka förutsebarheten för berörda företag bör det dock framgå att inspektionen *skall* tillämpa de särskilda beräkningsgrunderna om vissa förutsättningar är uppfyllda. I direktivet används i stället termen *får*. De förutsättningar under vilka Finansinspektionen skall medge undantag bör anges i lagbestämmelser.

Frågan är då hur dessa förutsättningar bör utformas. Direktivets bestämmelser om när de relevanta behöriga myndigheterna får komma överens i olika frågor är tämligen generellt hållna. Om dessa bestämmelser preciseras eller ges en tydligare utformning än direktivets bestämmelser ökar sannolikt förutsebarheten för de enskilda företag som kan komma att ingå i ett konglomerat. Det är emellertid viktigt att de svenska bestämmelserna inte ges en sådan utformning att de blir mindre långtgående än direktivets. Utgångspunkten bör därför vara att i svensk rätt återge de olika kraven och rekvisiten så att de överensstämmer med direktivets formuleringar av dem i så hög utsträckning som möjligt.

Om Finansinspektionen är den enda tillsynsmyndigheten med intresse i i ett finansiellt konglomerat, kan inspektionen ensam fatta ett beslut om att tillämpa andra principer än de som följer av huvudregeln. Om det förutom inspektionen finns andra relevanta behöriga myndigheter inblandade, skall de gemensamt bestämma om företagsgruppen skall behandlas som ett finansiellt konglomerat eller inte. En sådan gemensam överenskommelse är en internationell överenskommelse, som enligt 10 kap. 3 § regeringsformen får ingås av Finansinspektionen endast på uppdrag av regeringen. Det framstår emellertid som mindre lämpligt att Finansinspektionen i varje enskilt fall måste begära regeringens bemyndigande för att kunna ingå enskilda överenskommelser som kan få direkt materiell betydelse för företagen i gruppen. För att undvika detta föreslås därför att det föreskrivs i lag att Finansinspektionen får ingå överenskommelser med andra tillsynsmyndigheter i sådana frågor som ryms inom ramen för direktivet.

Av bestämmelsen bör framgå att Finansinspektionen skall fatta ett beslut, eller ingå en internationell överenskommelse för att få till stånd ett sådant beslut, när inspektionen är en s.k. relevant behörig myndighet. När Finansinspektionen inte är en relevant behörig myndighet, kan dock de utländska tillsynsmyndigheter som är relevanta behöriga myndigheter komma att fatta beslut som berör svenska företag utan att inspektionen har möjlighet att påverka beslutet.

En överenskommelse som Finansinspektionen ingår kan inte överklagas. När Finansinspektionen är samordnare bör dock inspektionen dokumentera överenskommelsen i ett beslut. Detta beslut bör överlämnas till ett företag i konglomeratet när detta enligt artikel 4.2 informeras om att gruppen identifierats som ett finansiellt konglomerat och att Finansinspektionen utsetts till samordnare. Denna informationsplikt, liksom skyl-

digheten att lämna motsvarande information till berörda behöriga myndigheter och kommissionen, bör framgå av lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat. De nu avsedda besluten bör vara överklagbara.

Även när Finansinspektionen inte är samordnare kan dock inspektionens bedömning av om förutsättningarna i lagen (och direktivet) är uppfyllda få materiell betydelse för företagen i konglomeratet. Finansinspektionen kan göra en annan bedömning än övriga berörda tillsynsmyndigheter av om förutsättningarna för undantag i lagen (och direktivet) är uppfyllda. Ett företag som ingår i ett finansiellt konglomerat bör därför kunna begära att inspektionen prövar om villkoren i svensk rätt för att tillämpa någon av de särskilda beräkningsgrunderna är uppfyllda. Även ett sådant beslut bör vara överklagbart. Även om inspektionen anser att förutsättningarna är uppfyllda krävs det dock en överenskommelse med övriga relevanta behöriga myndigheter.

8.3 Möjligheten till utvidgad tillämpning av bestämmelserna om finansiella konglomerat

Promemorians förslag: Finansinspektionen skall, i förekommande fall tillsammans med övriga relevanta behöriga myndigheter, bestämma att reglerna om särskild tillsyn över finansiella konglomerat skall tillämpas helt eller delvis på ett institut eller ett försäkringsföretag om:

1. en fysisk eller juridisk person har ägarintresse i, kapitalbindningar med eller ett väsentligt inflytande över ett eller flera institut och försäkringsföretag,
2. minst ett av företagen ingår i försäkringssektorn och minst ett i bank- eller värdepapperssektorn och verksamheten inom dessa sektorer är betydande, och
3. det är nödvändigt att särskild tillsyn sker av institutet eller försäkringsföretaget såsom för finansiella konglomerat.

Konglomeratdirektivets innehåll: Även om ett reglerat företag inte ingår i ett finansiellt konglomerat kan det komma att omfattas av samma tillsyn som om det gjorde det. Enligt artikel 5.4 skall de relevanta behöriga myndigheterna i samförstånd och enligt den nationella lagstiftningen avgöra om och i vilken omfattning tillsyn skall utövas över reglerade enheter som om de är ett finansiellt konglomerat.

Ett sådant beslut skall fattas om personer har ägarintresse i eller kapitalförbindelser med en eller flera enheter företag eller utövar ett betydande inflytande över sådana företag utan att ha ägarintresse eller kapitalförbindelser.

För att sådan tillsyn skall kunna utövas, skall minst en av enheterna vara en reglerad enhet som auktoriserats inom EES. Dessutom skall minst en enhet ingå i försäkringssektorn och en i bank- eller värdepapperssektorn. Verksamheten inom både försäkringssektorn och bank- och värdepapperssektorn skall också vara betydande.

De relevanta behöriga myndigheterna skall fatta sitt beslut med beaktande av de mål som anges i konglomeratdirektivet för extra tillsyn av reglerade enheter som ingår i finansiella konglomerat.

Vid tillämpning av den nämnda bestämmelsen på kooperativa grupper skall de behöriga myndigheterna beakta de offentliga finansieringsåtaganden som dessa grupper har gentemot andra finansiella företag.

Skälen för promemorians förslag: Konglomeratdirektivet ger möjlighet att helt eller delvis behandla företag som om de ingick i ett finansiellt konglomerat trots att de inte ingår i en grupp som direkt faller under definitionen av finansiellt konglomerat. Enligt konglomeratdirektivet skall ett sådant beslut fattas gemensamt av de relevanta behöriga myndigheterna. Det stämmer emellertid dåligt överens med svenska normgivningsprinciper att tillåta att myndigheter i varje enskilt fall fattar beslut som är betungande för den enskilde om inte grunderna för ett sådant beslut tydligt framgår av lag. Eftersom direktivet är ett minimidirektiv, bedöms det möjligt att låta bli att ta in en bestämmelse motsvarande den i direktivet i svensk rätt.

Fördelen med att införa en bestämmelse liknande den i direktivet är att det blir möjligt att helt eller delvis tillämpa bestämmelserna i lagen på grupper som på grund av sin struktur eller riskbild liknar ett finansiellt konglomerat. Härigenom begränsas också risken för att lagen kringgås genom en omstrukturering av en grupp. En bestämmelse motsvarande den i artikel 5.4 i konglomeratdirektivet finns i artikel 54.4 i kreditinstitutsdirektivet (2000/12/EG). Den bestämmelsen har förts in i svensk rätt genom 6 kap. 2 § kapitaltäckningslagen. Den paragrafen ger möjlighet för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer (8 kap. 3 §) att föreskriva att bestämmelserna om finansiella företagsgrupper utvidgas till att gälla ytterligare, specificerade företagsgrupper än de som anges i definitionen av finansiell företagsgrupp i 6 kap. 1 § nämnda lag. Där handlar det alltså inte om myndighetsbeslut i varje enskilt fall.

Här bedöms att det bör vara möjligt att i svensk rätt införa en bestämmelse motsvarande den i konglomeratdirektivet utan att åsidosätta rätts säkerheten. Hur bestämmelsen bör utformas för att gå att förena med de svenska normgivningsprinciperna behandlas i det följande.

Ett beslut om att ha tillsyn över ett reglerat företag som om det ingår i ett finansiellt konglomerat bör kunna fattas endast under motsvarande förutsättningar som de som anges i direktivet. Enligt direktivet *får* emellertid de relevanta behöriga myndigheterna komma överens om i vilken omfattning tillsynen skall utövas över de reglerade företagen som om de ingick i ett finansiellt konglomerat. Av svensk rätt bör det dock framgå att Finansinspektionen *skall* bestämma att bestämmelserna om finansiella konglomerat eller vissa av dem skall gälla

1. när en fysisk eller juridisk person har ägarintresse i, kapitalbindningar med eller ett väsentligt inflytande över ett eller flera institut och försäkringsföretag, och

2. minst ett av företagen ingår i försäkringssektorn och minst ett i bank- eller värdepapperssektorn och verksamheten inom dessa sektorer är betydande.

Genom att använda ”skall” bestämma i stället för ”får” bestämma framgår att regeln skall tillämpas när de angivna förutsättningarna är uppfyllda. Det finns alltså inte något utrymme för att väga in andra skäl i bedömningen.

Som en ytterligare förutsättning för att ett beslut om att utvidga tillsynen skall få fattas, bör gälla att det är nödvändigt att särskild tillsyn sker

av institut eller försäkringsföretag såsom för finansiella konglomerat. Detta bedöms ligga i linje med konglomeratdirektivet som anger att tillsynsmyndigheten skall fatta sitt beslut med beaktande av målen för den särskilda tillsynen. Om varje medlemsstat ställer upp olika förutsättningar skulle det visserligen försvåra för de relevanta behöriga myndigheterna att inkludera fler företag än de som följer av huvudregeln. Genom preciseringen ökar dock förutsebarheten för de företag som kan komma att ingå i ett finansiellt konglomerat. Den underlättar också en eventuell bedömning av om beslutet som sådant har skäl för sig. En sådan precisering bör därför göras.

Om Finansinspektionen är den enda tillsynsmyndigheten med intresse i konglomeratet, får ett beslut att utvidga lagens tillämpningsområde fattas av Finansinspektionen ensam. Om det förutom Finansinspektionen finns andra relevanta behöriga tillsynsmyndigheter inblandade, skall de gemensamt bestämma om företagen skall behandlas som ett finansiellt konglomerat eller inte. Ett sådant beslut i samförstånd är en sådan internationell överenskommelse som avses i 10 kap. 3 § regeringsformen (se även avsnitt 8.2). Att tillsynsmyndigheter från olika medlemsstater skall komma överens om att bestämmelserna skall tillämpas skapar dock en viss osäkerhet för de aktuella företagen. Det bedöms dock mindre lämpligt att tillämpa olika regler för ett nationellt konglomerat och för ett gränsöverskridande konglomerat. Skulle tillsynsmyndigheterna inte komma överens medför det helt enkelt att bestämmelserna om finansiella konglomerat inte blir tillämpliga för de aktuella företagen.

Möjligheten att utvidga tillämpningsområdet för lagen torde kunna användas för att göra ett befintligt konglomerat större genom att med en eller flera ytterligare förbindelser, som enligt huvudregeln inte skulle falla inom ramen för definitionen av finansiellt konglomerat. Det blir också möjligt att tillämpa bestämmelser om särskild tillsyn över finansiella konglomerat på en företagsgruppering som inte har någon förbindelse med ett finansiella konglomerat men där det är befogat att helt eller delvis tillämpa motsvarande bestämmelser på grupperingen.

Enligt direktivet skall tillsynsmyndigheterna ta hänsyn till eventuella offentliga finansieringsåtaganden vid bedömning om bestämmelserna om finansiella konglomerat skall tillämpas på en kooperativ grupp som inte faller under direktivets definition av konglomerat enligt huvudregeln. Direktivet förklarar inte närmare vad som avses med ”kooperativa grupper” eller ”offentliga finansieringsåtaganden”. Direktivbestämmelsen torde emellertid vara tillämplig när åtminstone företaget i toppen av en grupp är en ekonomisk förening.

Det bedöms inte nödvändigt att i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat uttryckligen ange att hänsyn skall tas till offentliga finansieringsåtaganden vid bedömningen av om det finns skäl att utvidga bestämmelserna för finansiella konglomerat till en kooperativ grupp. Ett sådant hänsynstagande bedömning får anses falla inom ramen för en bedömning av om de rekvisit som har nämnts i det föregående kan anses uppfyllda.

8.4 Fondförvaltare

Promemorians förslag: För ett fondbolag skall bestämmelserna om finansiella företagsgrupper i kapitaltäckningslagen och bestämmelserna om finansiella konglomerat gälla. Fondbolaget skall vid tillämpningen av dessa bestämmelser jämföras med ett värdepappersbolag.

Konglomeratdirektivets innehåll: I artikel 30 i konglomeratdirektivet finns det särskilda bestämmelser om att kapitalförvaltningsbolag (svenska fondbolag och förvaltningsbolag, se avsnitt 7.1), skall omfattas av

1. gruppbaserad tillsyn av kreditinstitut eller värdepappersbolag och/eller extra tillsyn över sådana företag som ingår i en försäkringsgrupp,

2. extra tillsyn om gruppen är ett finansiellt konglomerat.

Medlemsstaterna skall därför föreskriva eller ge sina behöriga myndigheter behörighet att besluta om att kapitalförvaltningsbolag skall omfattas av bestämmelserna om tillsyn över finansiella företagsgrupper och/eller bestämmelserna om tillsyn över försäkringsgrupper. Om bestämmelserna om finansiella företagsgrupper skall tillämpas, skall bolagen behandlas som ett finansiellt institut vid bestämmande av i vilken form och utsträckning det skall omfattas av tillsynen. Om bestämmelserna om försäkringsgrupper skall tillämpas för bolagen, skall i stället motsvarande bestämmelser för återförsäkringsföretag tillämpas.

Vid tillämpningen av sektorsdirektivens regler om finansiella företagsgrupper och försäkringsgrupper skall också hänvisningar till begreppet reglerat företag i konglomeratdirektivet anses i tillämpliga delar omfatta kapitalförvaltningsbolag. Detta gäller även begreppen behörig myndighet och relevant behörig myndighet i konglomeratdirektivet, som skall anses innefatta de behöriga myndigheter som ansvarar för tillsynen över kapitalförvaltningsbolag.

Om gruppen är ett finansiellt konglomerat, skall kapitalförvaltningsbolagen behandlas som en del av den sektor som det skall räknas till i enlighet med sektorslagstiftningen. Även i dessa fall skall hänvisningar till begreppet reglerat företag och till begreppet behöriga myndigheter och relevanta behöriga myndigheter i konglomeratdirektivet anses innefatta kapitalförvaltningsbolag respektive de behöriga myndigheter som ansvarar för tillsynen över sådana bolag.

Skälen för promemorians förslag

I vilken sektor skall fondbolagen och förvaltningsbolagen höra hemma

För fondbolag och förvaltningsbolag gäller rådets direktiv 85/611/EEG av den 20 december 1985 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag) (det s.k. UCITS-direktivet). Europaparlamentet och rådet har under år 2002 beslutat om ändringar i UCITS-direktivet (direktiven 2001/107/EG och 2001/108/EG). Genom lagen (2004:46) om inve-

steringsfonder, som trädde i kraft den 1 april 2004, har dessa ändringsdirektiv blivit genomförda.

Valet står mellan att låta dessa bolag stå under tillsyn enligt bestämmelserna i 6 kap. kapitaltäckningslagen om finansiella företagsgrupper eller enligt bestämmelserna i 7 a kap. försäkringsrörelselagen om försäkringsgrupper, alternativt enligt bestämmelserna i båda dessa lagar varvid omständigheterna i det enskilda fallet – t.ex. vem som äger bolaget – avgör vilka bestämmelser som blir tillämpliga.

Enligt 1 kap. 1 § 11 lagen om investeringsfonder definieras fondverksamhet som förvaltning av en investeringsfond, försäljning och inlösen av andelar i fonden samt därmed sammanhängande administrativa åtgärder. Ett fondbolag är enligt samma paragraf ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd att driva fondverksamhet.

Ett fondbolag kan sägas förvalta finansiella instrument, t.ex. aktier, för ett kollektiv av investerare, dvs. fondandelsägare. Individuella förvaltningsuppdrag, dvs. förvaltning av någon annans finansiella instrument, fordrar i dag tillstånd enligt lagen om värdepappersrörelse. Ett fondbolag kan emellertid enligt lagen om investeringsfonder få tillhandahålla individuell portföljförvaltning, efter tillstånd från Finansinspektionen. Ett sådant tillstånd får dock endast ges tillsammans med ett tillstånd att driva fondverksamhet.

Ett fondbolag skall, enligt 2 kap. 4 § lagen om investeringsfonder, ha ett startkapital som motsvarar minst 125 000 euro. Fondbolagets egna medel får sedan under pågående verksamhet inte understiga det minsta startkapital som bolaget skall ha. Med startkapital menas detsamma som i t.ex. kreditinstitutsdirektivet, dvs. i huvudsak de poster som ingår i bundet eget kapital (prop. 2002/03:150 s. 151 f).

Ett fondbolag som förvaltar en fondförmögenhet som överstiger ett belopp motsvarande 250 miljoner euro skall utöver startkapitalet ha ytterligare egna medel. Dessa skall motsvara minst 0,02 procent av det belopp med vilket fondförmögenheten överstiger ett belopp motsvarande 250 miljoner euro. Fondbolagets egna medel, startkapitalet inräknat, behöver dock inte vara högre än motsvarande 10 miljoner euro. De kapitalkrav som ställs kan närmast sägas avse de operationella riskerna med fondverksamheten.

Oavsett de kapitalkrav som behandlas i det föregående skall ett fondbolag alltid ha egna medel som minst motsvarar en fjärdedel av bolagets fasta omkostnader under föregående år. Det motsvaras av vad som gäller för värdepappersbolag enligt 2 kap. 5 § kapitaltäckningslagen.

Med egna medel avses enligt 1 kap. 1 § 4 lagen om investeringsfonder detsamma som i artikel 1a.15 i UCITS-direktivet i dess lydelse genom direktiv 2001/108/EG. UCITS-direktivet hänvisar i sin tur till definitionen av kapitalbas i avdelning V, kapitel 2, avsnitt 1 i kreditinstitutsdirektivet (2000/12/EG). Med begreppet egna medel i fondlagstiftningen avses alltså detsamma som med begreppet kapitalbas i kapitaltäckningslagen.

Till vad som nu sagts kommer att ett fondbolag som förvaltar någon annans finansiella instrument skall, för denna förvaltning och de tjänster som bolaget utför som ett led i den verksamheten, ha det eventuella ytterligare kapital för kreditrisker och marknadsrisker som enligt kapitaltäckningslagen krävs av ett värdepappersbolag med motsvarande verksamhet. För ett sådant fondbolag skall även övriga bestämmelser i den

lagen som är tillämpliga för ett värdepappersbolag gälla. I detta ingår bestämmelserna om finansiella företagsgrupper.

För fondbolag som förvaltar individuella portföljer följer alltså redan av lagen om investeringsfonder att de skall behandlas som värdepappersbolag vid tillämpningen av bestämmelserna om finansiella företagsgrupper.

För fondbolag som inte förvaltar individuella portföljer gäller inte några liknande bestämmelser. Även dessa fondbolag har, som framgår av beskrivningen i det föregående, stora likheter med bolag inom värdepapperssektorn. Det finns inte heller några skäl att hänföra dem till någon annan sektor än de fondbolag som förvaltar individuella portföljer.

Sammanfattningsvis bör alltså bestämmelserna om finansiella företagsgrupper göras tillämpliga för alla fondbolag. Fondbolagen skall härvid behandlas som värdepappersbolag. En finansiell företagsgrupp kan då finnas exempelvis om ett kreditinstitut, ett värdepappersbolag eller ett fondbolag äger ett fondbolag. På motsvarande sätt bör fondbolagens utländska motsvarigheter, förvaltningsbolagen, behandlas på samma sätt som de utländska värdepappersföretag som driver värdepappersrörelse.

Tillsynen över fondbolag och förvaltningsbolag som en del av ett finansiellt konglomerat

Av artikel 30 i konglomeratdirektivet följer att enligt tillämpningsområdet för den extra tillsynen över företag som ingår i ett finansiellt konglomerat skall fondbolag och förvaltningsbolag behandlas som en del av den sektor som det enligt sektorsbestämmelserna skall räknas till. I det här fallet blir det alltså till bank- och värdepapperssektorn.

Enligt konglomeratdirektivet skall ett fondbolag och ett förvaltningsbolag som ingår i ett finansiellt konglomerat behandlas som ett reglerat företag. I enlighet med direktivet bör därför ett fondbolag och förvaltningsbolag behandlas på samma sätt som kreditinstitut och värdepappersbolag, dvs. vara reglerade företag inom bank- och värdepapperssektorn.

I bilaga 1 till konglomeratdirektivet sägs att för ett kapitalförvaltningsbolag skall solvenskravet avse det kapitalkrav som anges i artikel 5a.1 i UCITS-direktivet. Av detta följer att kapitalkravet bestäms med utgångspunkt från bestämmelserna i lagen om investeringsfonder. Som har nämnts i det föregående bestäms kapitalbasen för ett fondbolag på samma sätt som kapitalbasen i en bank eller ett värdepappersbolag.

9 Tillsyn över finansiella konglomerat

9.1 Beräkning av kapitalbas och kapitalkrav för ett finansiellt konglomerat

Promemorians förslag: För ett finansiellt konglomerat skall det finnas en kapitalbas som uppfyller ett för finansiellt konglomerat särskilt kapitalkrav. Beräkningen av kapitalbasen och kapitalkravet liksom rapporteringen av resultatet till Finansinspektionen skall göras av ett institut eller ett försäkringsföretag eller det blandade finansiella holdingföretaget.

Om det i toppen av ett finansiellt konglomerat finns ett institut eller ett försäkringsföretag, eller om Finansinspektionen är den enda relevanta behöriga myndigheten för konglomeratet, skall en sammanläggnings- och avräkningsmetod (metod 2 i bilaga I till konglomeratdirektivet), vara huvudmetod för beräkningen av och kapitalkravet. Om det finns skäl får en konsolideringsmetod (metod 1 i bilaga I till konglomeratdirektivet), eller en kombination av de två nämnda metoderna, användas som alternativ till huvudmetoden.

För andra finansiella konglomerat skall Finansinspektionen, efter samråd med övriga relevanta behöriga myndigheter och det finansiella konglomeratet, bestämma vilken metod – sammanläggnings- och avräkningsmetoden, konsolideringsmetoden, kravavräkningsmetoden (metod 3 i bilaga I till konglomeratdirektivet) eller en kombination av dessa metoder – som skall användas för att beräkna och kapitalkravet.

Konglomeratdirektivets innehåll: Artikel 6.2 i konglomeratdirektivet kräver att reglerade enheter inom ett finansiellt konglomerat säkerställer att kapitalbasen för det finansiella konglomeratet alltid minst motsvarar ett visst kapitalkrav. Beräkningen skall göras minst en gång per år av en reglerad enhet eller det blandade finansiella holdingföretaget och i samband med detta rapporteras till samordnaren. Beräkningen skall omfatta samtliga i gruppen ingående enheter inom den finansiella sektorn (artikel 6.3). Reglerade enheter som tillhör ett finansiellt konglomerat skall också ha en adekvat kapitaltäckningsstrategi på nivån finansiellt konglomerat (artikel 6.2).

I bilaga I till direktivet beskrivs det mer i detalj hur kapitalbas och kapitalkrav för det finansiella konglomeratet skall beräknas. För detta gäller ett antal tekniska principer som i huvudsak överensstämmer med de principer som gäller för försäkringsgrupper och finansiella företagsgrupper enligt respektive särregelverk. En viktig princip är att dubbelt utnyttjade poster i kapitalbasen samt kapital som olämpligen skapats inom gruppen, skall elimineras. En ytterligare princip är att eventuella kapitalunderskott eller teoretiska kapitalunderskott i ett dotterföretag skall beaktas i sin helhet, oavsett kapitalandel och oavsett vilken metod som används för beräkning av kapital. Samordnaren kan dock tillåta att underskottet beaktas proportionellt om den anser att moderföretagets ansvar är strikt begränsat till kapitalandelen i ett företag med underskott. Om kapitalförbindelser saknas mellan två eller flera enheter skall samordnaren, efter samråd med de relevanta behöriga myndigheterna, avgöra

till vilken proportionell andel dessa skall ingå i beräkningen av kapitalbas och kapitalkrav. En annan princip är att kapitalkraven för varje enskild sektor som ingår i konglomeratet skall täckas av poster i kapitalbasen enligt motsvarande särregelverk. Vid kontrollen av att eventuellt tillkommande krav på konglomeratnivå är uppfyllda, får endast sådana poster som får ingå i kapitalbasen enligt varje särregelverk beaktas. Utöver detta gäller att behöriga myndigheter alltid skall beakta i vilken grad kapitalet verkligen kan överföras och göras tillgängligt mellan olika enheter i gruppen.

För att beräkna kapitalkravet på konglomeratnivå anger direktivet tre olika metoder. För alla metoderna gäller att ett teoretiskt kapitalkrav skall beräknas för icke-reglerade enheter inom den finansiella sektorn som inte genom särreglerna täcks av något individuellt krav.

Metod 1 är baserad på en *sammanställd redovisning* och bygger på att en koncernredovisning, eller motsvarande, för konglomeratet finns att tillgå. Metod 2 (*avräknings- och totalmetoden*) och metod 3 (*metod för kravavräkning eller avräkning av bokfört värde*) utgår ifrån icke sammanställda räkenskaper. Metoderna beskrivs närmare i *bilaga 2* till denna promemoria.

Medlemsstaterna får kräva att beräkningen genomförs enligt en av de angivna metoderna, eller en kombination av dessa metoder, om det i toppen av det finansiella konglomeratet finns en reglerad enhet som auktoriserats i medlemsstaten. Detsamma gäller om samtliga relevanta behöriga myndigheter för ett finansiellt konglomerat hör hemma i samma medlemsstat. I övriga fall skall medlemsstaterna tillåta sina behöriga myndigheter att efter samråd med övriga relevanta behöriga myndigheter och det finansiella konglomeratet, besluta vilken metod, eller om det är en kombination av metoder, som skall tillämpas.

Skälen för promemorians förslag

Hur direktivets bestämmelser bör genomföras

Konglomeratdirektivet innehåller ingående regler om beräkning av kapitalbas och kapitalkrav för finansiella konglomerat. Dessa regler är alltför detaljerade och tekniska för att vara lämpliga att i sin helhet tas in i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat. Av direktivets bilaga I följer dessutom att det saknas utrymme att i nationell rätt föreskriva vilken beräkningsmetod som skall användas för ett finansiellt konglomerat för vilket inte den svenska behöriga myndigheten är samordnare. De bestämmelser som tas in i lagen bör därför bara gälla för finansiella konglomerat för vilka Finansinspektionen är samordnare (se avsnitt 11).

I lagen bör det finnas en bestämmelse av innebörd att det för ett finansiellt konglomerat skall finnas en kapitalbas som uppfyller ett för finansiella konglomerat särskilt kapitalkrav. Det bör vidare framgå att institut och försäkringsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat skall ha en kapitalbas som åtminstone är tillfredsställande med hänsyn till kapitalkravet för konglomeratet. I övrigt bör lagen endast i allmänna termer ange hur kapitalbas och kapitalkrav skall beräknas.

Som följer av direktivet bör det reglerade företag som finns i toppen av det finansiella konglomeratet, ansvara för att uppgifter om kapitalbas och kapitalkrav för det finansiella konglomeratet rapporteras till Finansinspektionen. I andra fall skall rapporteringen göras av det blandade finansiella holdingföretaget eller det institut eller försäkringsföretag i konglomeratet som Finansinspektionen bestämmer efter att ha hört de övriga relevanta behöriga myndigheterna.

Ansvar för att kapitalkravet på konglomeratnivå är uppfyllt bör ligga på företaget i toppen av konglomeratet om detta är ett institut eller försäkringsföretag, eftersom dessa företag står under individuell tillsyn. Ett sådant företag i toppen av ett konglomerat har också störst möjlighet att styra tillförseln av kapital till övriga företag i konglomeratet och har den bästa överblicken över konglomeratets risksituation.

För konglomerat som inte leds av ett reglerat företag bör ansvar för att kapitalkravet på konglomeratnivå är uppfyllt i stället ligga på de dotterföretag som är institut eller försäkringsföretag. I ett sådant konglomerat är det emellertid som regel holdingföretaget som styr gruppens verksamhet. Även holdingföretaget bör därför kunna ställas till svars om konglomeratet inte har en tillräckligt stor kapitalbas eller saknar en lämplig kapitaltäckningsstrategi.

Metoder för beräkning av kapitalbas och kapitalkrav

Utgångspunkten i direktivet är att samordnaren efter samråd med de övriga relevanta behöriga myndigheterna skall bestämma vilken beräkningsmetod som skall användas. En sådan bestämmelse bör också finnas i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat. Direktivet ger emellertid medlemsstaterna möjlighet att avgöra vilken eller vilka beräkningsmetoder som skall tillämpas i fråga om konglomerat som i toppen har ett reglerat företag som auktoriserats i medlemsstaten och i fråga om konglomerat för vilket samtliga relevanta behöriga myndigheter hör hemma i samma medlemsstat. Frågan om tillåtna beräkningsmetoder är av viktig principiell natur och kan i vissa fall ha stor betydelse för berörda företag. Det framstår därför som angeläget att, i den mån det är möjligt, fastställa vilka förutsättningar som skall gälla för finansiella konglomerat. Riktlinjer för vilken eller vilka metoder som skall tillämpas bör därför framgå av lag. Detta är även i linje med de regler som gäller för finansiella företagsgrupper respektive försäkringsgrupper.

För beräkningen av kapitalbas och kapitalkrav för det finansiella konglomeratet anger direktivet tre olika metoder. Dessa ger i normalfallet inte samma resultat. Direktivets metod 1 (*konsolideringsmetoden*) utgår från koncernräkenskaper som visar konglomeratet som om det vore ett enda företag. Metoden är därför endast möjlig att tillämpa i det fall konglomeratet upprättar sammanställd redovisning (i princip koncernredovisning). Konsolideringsmetoden motsvarar ungefär den metod som används för finansiella företagsgrupper. En skillnad är dock att för en finansiell företagsgrupp beräknas både kapitalbas och kapitalkrav med utgångspunkt i en sammanställd redovisning. För ett finansiellt konglomerat däremot, används endast den sammanställda redovisningen för att beräkna den gruppbaseade kapitalbasen. Kapitalkravet bestäms genom en sammanläggning av kraven för varje enskild sektor i konglomeratet.

En fördel med konsolideringsmetoden är att någon separat redovisning för tillsynsändamål inte behöver upprättas om de företag som ingår i konglomeratet sammanfaller med de företag som ingår i koncernredovisningen. Några särskilda justeringar för dubbelt utnyttjande av kapital och internt skapat kapital behöver som regel inte heller göras i dessa fall, då detta sker automatiskt i enlighet med koncernredovisningsreglerna. En annan fördel är att den redovisning på vilken beräkningen baseras har revisorsgranskats, vilket bidrar till uppgifternas tillförlitlighet.

Trots fördelarna med metoden är konsolideringsmetoden mindre lämplig som huvudmetod för beräkning av kapitalbas och kapitalkrav för ett finansiellt konglomerat, då den bygger på att det finns en koncernredovisning att tillgå. När bestämmelserna om försäkringsgrupper infördes gjorde regeringen motsvarande bedömning. Den uttalade då att konsolideringsmetoden inte kunde anges som huvudmetod för beräkningen av gruppbaserad ekonomisk ställning, eftersom alla försäkringsgrupper inte upprättar koncernredovisning (se prop. 1999/2000:99 s. 37). I fråga om försäkringsgrupper får Finansinspektionen emellertid tillåta att konsolideringsmetoden används, om det finns skäl för det. En grundförutsättning är då att en koncernredovisning upprättas. En annan förutsättning är att konsolideringsmetoden ger en lika bra bild av den gruppbaserade ekonomiska ställningen som om huvudmetoden används (se prop. 1999/2000:99 s. 38).

Direktivets metod 2 (avräknings- och totalmetoden) motsvarar den metod som enligt gällande lagstiftning utgör huvudmetod för beräkning av gruppbaserad kapitalbas och solvensmarginal i försäkringsgrupper. I försäkringsgruppsdirektivet (98/78/EG) benämns metoden avräknings- och totalmetoden, men i försäkringsrörelselagen (1982:713) har man valt att kalla metoden för *sammanläggnings- och avräkningsmetoden*. Metoden bör i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat benämnas på samma sätt som i försäkringsrörelselagen. Sammanläggnings- och avräkningsmetoden innebär förenklat att kapitalbaser och kapitalkrav för gruppens företag – efter elimineringar för inbördes poster – läggs samman för att beräkna den gruppbaserade ekonomiska ställningen. I likhet med konsolideringsmetoden är sammanläggnings- och avräkningsmetoden tämligen enkel att tillämpa. Någon särskild koncernredovisning för det finansiella konglomeratet är inte nödvändig, utan beräkningen kan baseras på de individuella redovisningarna för gruppens företag. Detta gör sammanläggnings- och avräkningsmetoden lämplig som huvudmetod för beräkningen av kapitalbas och kapitalkrav för ett finansiellt konglomerat.

Direktivets metod 3 (metod för kravavräkning) är baserad på den metod som i redovisningssammanhang kallas kapitalandelsmetoden. Denna metod innebär något mer komplicerade beräkningsförfaranden än direktivets övriga två metoder. I vissa fall kan denna metod resultera i ett något strängare kapitalkrav. Metoden för kravavräkning är därför en mindre lämplig metod för beräkning av kapitalbas och kapitalkrav för ett finansiellt konglomerat.

För finansiella konglomerat som i toppen har ett institut eller ett försäkringsföretag och i fråga om konglomerat för vilka Finansinspektionen är den enda relevanta behöriga myndigheten bör mot denna bakgrund sammanläggnings- och avräkningsmetoden (metod 2), användas som

huvudmetod för beräkning av den gruppbaseade kapitalbasen och det gruppbaseade kapitalkravet på nivån finansiellt konglomerat. Om det finns skäl, bör också konsolideringsmetoden (metod 1) få tillämpas. En förutsättning för detta bör vara att en sammanställd redovisning upprättas. Med hänsyn till att direktivets metod 3 (kapitalandelsmetoden) är mer komplicerad än de övriga två och dessutom i många fall innebär ett strängare kapitalkrav, bör denna metod inte tillåtas.

Det kan emellertid vid beräkningen av kapitalbasen och kapitalkravet på konglomeratnivå även vara motiverat att utgå från befintliga beräkningar för den finansiella företagsgruppen respektive försäkringsgruppen och sedan göra tillägg för försäkringssektorn respektive bank- och värdepapperssektorn. Det kan då i praktiken bli frågan om en kombination av konsolideringsmetoden och sammanläggnings- och avräkningsmetoden. I syfte att underlätta rapporteringsbördan och göra det möjligt att utnyttja redan framtagen information för i konglomeratet ingående finansiella företagsgrupper och försäkringsgrupper bör även en sådan kombinerad beräkningsmetod vara möjlig att tillämpa. En förutsättning bör då vara att den proportionella andelen till vilken ett dotterföretag eller ägarintresse räknas in vid beräkningen på konglomeratnivå, är densamma vid beräkningen av både kapitalbas och kapitalkrav.

För att undvika en invecklad framställning bör lagen inte innehålla någon närmare beskrivning av de beräkningsmetoder för kapitalbas och kapitalkrav som anges i direktivets bilaga I. Metoderna bör i stället definieras genom en hänvisning till de beskrivningar som lämnas i bilagan. Det bör sedan överlämnas åt regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, att meddela föreskrifter om hur kapitalbasen och kapitalkravet skall beräknas. Ett motsvarande bemyndigande bör ges i fråga om tidpunkten för rapportering.

9.2 Betydande riskkoncentration

Promemorians förslag: Ett institut, ett försäkringsföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat för vilket Finansinspektionen är samordnare, skall regelbundet rapportera riskkoncentrationer inom konglomeratet som är betydande och av visst slag till inspektionen.

Finansinspektionen skall för varje finansiellt konglomerat ange vilka betydande riskkoncentrationer som skall rapporteras.

Konglomeratdirektivets innehåll: Enligt konglomeratdirektivet skall varje betydande riskkoncentration på nivån finansiellt konglomerat rapporteras regelbundet och minst en gång per år till samordnaren (artikel 7.2). Som huvudregel skall den reglerade enheten eller det blandade finansiella holdingföretaget, i toppen av konglomeratet samla in uppgifterna och ansvara för rapporteringen till samordnaren. Denna uppgift kan även ges till den reglerade enhet i det finansiella konglomeratet som identifieras av samordnaren efter samråd med de övriga relevanta myndigheterna och med det finansiella konglomeratet.

I artikel 2.19 definieras riskkoncentration som alla exponeringar med förlustpotential som bärs av enheter inom ett finansiellt konglomerat,

vilka är tillräckligt stora för att hota dessa reglerade enheters solvens eller deras finansiella ställning i allmänhet. Det kan exempelvis röra sig om exponeringar som orsakas av motpartsrisk/kreditrisk, investeringsrisk, försäkringsrisk eller marknadsrisk (se även avsnitt 7.2). I bilaga II till direktivet sägs att samordnaren, efter samråd med övriga relevanta behöriga myndigheter, skall identifiera den typ av risker som skall rapporteras av ett visst finansiellt konglomerat. Det finansiella konglomeratets specifika grupp- och riskhanteringsstruktur skall då beaktas.

Direktivet anger inte vilka riskkoncentrationer som skall betraktas som betydande och därmed rapporteras. Enligt bilaga II till direktivet skall samordnaren, efter samråd med andra relevanta behöriga myndigheter och det finansiella konglomeratet, fastställa lämpliga trösklar för att identifiera vilka riskkoncentrationer som skall betraktas som betydande för ett enskilt konglomerat.

I artikel 7.3 föreskrivs att medlemsstaterna får fastställa kvantitativa gränser, eller tillåta sina behöriga myndigheter att fastställa sådana gränser eller vidta andra tillsynsåtgärder som skulle kunna uppfylla målen för extra tillsyn av riskkoncentration på nivån finansiellt konglomerat. I bilaga II anges särskilt att medlemsstaterna får tillåta de behöriga myndigheterna att tillämpa särreglernas bestämmelser om riskkoncentration på nivån finansiellt konglomerat för att undvika att särreglerna kringgås.

Direktivets artikel 7.4 anger att för konglomerat som leds av ett blandat finansiellt holdingföretag skall eventuella särregler om riskkoncentration för den största sektorn inom konglomeratet tillämpas på hela denna sektor, inklusive det blandade finansiella holdingföretaget.

Skälen för promemorians förslag

Riskkoncentration i finansiella konglomerat

Direktivets definition av riskkoncentration är allmänt hållen (se artikel 2.19). Av bilaga II framgår att samordnaren, i förekommande fall efter samråd med de andra relevanta behöriga tillsynsmyndigheterna, skall identifiera vilka typer av risker som skall rapporteras för ett enskilt finansiellt konglomerat. Vid den bedömningen skall det konglomeratets specifika grupp- och riskhanteringsstruktur beaktas.

Direktivet anger inte heller några kvantitativa gränser för när en riskkoncentration skall anses betydande. Det är upp till samordnaren att, efter samråd med övriga relevanta behöriga tillsynsmyndigheter och med det finansiella konglomeratet, fastställa gränsvärden för när en riskkoncentration är betydande och därför skall rapporteras. Direktivet förutsätter alltså att det för varje konglomerat bestäms vilka slag av risker som skall rapporteras och när dessa risker skall anses betydande. I lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat bör det tas in bestämmelser som reglerar ett sådant förfarande. Bestämmelsernas räckvidd bör därvid begränsas till att avse sådana fall där Finansinspektionen har ansvaret för tillsynen av det finansiella konglomeratet, dvs. när inspektionen är samordnare (se avsnitt 11).

För konglomerat för vilka Finansinspektionen är samordnare bör den nya lagen föreskriva att riskkoncentrationen på konglomeratnivå regel-

bundet skall rapporteras till inspektionen. Företaget i toppen av det finansiella konglomeratet, bör som regel ansvara för att uppgifter samlas in och inrapporteras. När konglomeratet inte leds av ett reglerat företag bör det dock vara möjligt för Finansinspektionen att, efter samråd med övriga relevanta behöriga myndigheter och med det finansiella konglomeratet, bestämma vilket reglerat företag i det finansiella konglomeratet som skall fullgöra dessa uppgifter. Om inspektionen bedömer att ett utländskt reglerat företag bör ansvara för rapporteringen, kan det vara lämpligt att en utländsk tillsynsmyndighet är samordnare.

Vid införlivandet av konglomeratdirektivets rapporteringsregler är det angeläget att nyttan av rapporteringen vägs emot de tillkommande kostnaderna för berörda företag. Om det inte särskilt kan motiveras, bör det därför inte ställas krav på att andra risker än de som redan rapporteras enligt sektorslagstiftningen för finansiella företagsgrupper och försäkringsgrupper skall rapporteras på konglomeratnivå. Detta har dock heller knappast varit avsikten med direktivet.

Av direktivets bilaga II framgår att medlemsstaterna får tillämpa bestämmelserna om riskkoncentration i särreglerna på nivån finansiellt konglomerat. En rimlig utgångspunkt vid bedömning av om ytterligare risker bör rapporteras är därför att utgå från nuvarande rapporteringsregler som tar sikte på riskkoncentration för finansiella företagsgrupper och försäkringsgrupper.

Gällande svenska regler om riskkoncentration

För kreditinstitut och värdepappersbolag gäller bestämmelserna om stora exponeringar i 5 kap. kapitaltäckningslagen. Bestämmelserna gäller även för finansiella företagsgrupper enligt 6 kap. 3 § kapitaltäckningslagen. Syftet med dessa bestämmelser är att skydda ett institut mot förluster för det fall att en kund eller grupp av kunder inte kan infria sina åtaganden mot institutet.

Begreppet exponering definieras inte i kapitaltäckningslagen. Något förenklat kan dock sägas att med en exponering avses alla tillgångar som är beroende av en kunds eller motparts ekonomiska utveckling. Som exempel kan nämnas fordringar och placeringar i värdepapper. I Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2003:10) om kapitaltäckning och stora exponeringar definieras en exponering som en placering, fordran eller åtagande utanför balansräkningen som ett institut har mot en kund eller grupp av kunder med inbördes anknytning. En stor exponering är en exponering mot en kund eller en grupp av kunder som överstiger 10 procent av institutets kapitalbas. Med kund avses när det gäller placeringar i finansiella instrument emittenten eller, om det rör sig om derivat, emittenten av den underliggande finansiella tillgången. För andra fordringar och åtaganden avses med kund den som svarar för fordringen eller åtagandet. Institut och finansiella företagsgrupper skall halvårsvis rapportera stora exponeringar till Finansinspektionen.

För försäkringsföretag gäller den s.k. stabilitetsprincipen (1 kap. 1 a § försäkringsrörelselagen). Av denna framgår att försäkringsföretag skall ha god kontroll över försäkringsrisker, placeringsrisker och rörelserisker. Försäkringsrörelselagen innehåller dock inte några uttryckliga begränsningar av ett försäkringsföretags möjlighet att genom ingångna försäk-

ringsavtal få exponera sig mot en kund eller en grupp av kunder med gemensam riskprofil.

Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om skuldtäckningstillgångar, avsedda att täcka försäkringsföretagets åtaganden mot försäkringstagarna (försäkringstekniska avsättningar), innebär dock en begränsning av möjligheten att utsätta sig för placeringsrisker. Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen innebär vidare att skuldtäckningstillgångar endast får placeras i vissa tillgångsslag, bl.a. aktier, obligationer och fastigheter. Försäkringsrörelselagen reglerar även hur stor andel av skuldtäckningstillgångarna som får placeras i ett visst tillgångsslag. Dessutom finns bl.a. bestämmelser som anger att skuldtäckningstillgångarna skall placeras så att valutakursrisker begränsas.

Större försäkringsbolag skall kvartalsvis rapportera sitt innehav av skuldtäckningstillgångar och stora exponeringar till Finansinspektionen (Finansinspektionens föreskrifter [FFFS 2002:13] om svenska försäkringsbolags rapportering av tillgångar för skuldtäckning och stora exponeringar). Större försäkringsbolag lämnar även varje kvartal rapport om exponering av marknadsrisk (Finansinspektionens föreskrifter [FFFS 2002:12] om svenska försäkringsbolags rapportering av exponering för marknadsrisk). Den sistnämnda rapporten begränsar sig inte till att endast omfatta försäkringsföretagets placeringstillgångar, utan gäller företagets samtliga tillgångar. Reglerna saknar motsvarighet på gruppnivå. På gruppnivå skall ett försäkringsföretag lämna rapport om väsentliga affärshändelser och avtal (Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd [FFFS 2002:10] om rapportering av väsentliga affärshändelser och avtal inom en försäkringsgrupp) som delvis motsvarar den rapport om stora exponeringar som lämnas av finansiella företagsgrupper, se vidare avsnitt 9.3. Försäkringsföretag rapporterar även regelbundet sina försäkringsrisker i vid mening. Ett försäkringsföretag skall i årsredovisningen redovisa resultat uppdelat på olika försäkringsklasser och försäkringsgrenar, se 5 kap. 5 § och 6 kap. 3 § lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag. Finansinspektionens föreskrifter om årsredovisning i försäkringsföretag innehåller dessutom regler om upplysningar om väsentliga risker och exponeringar i försäkringsrörelsen (5 kap. 37 §, Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd [FFFS 2004:21] om årsredovisning i försäkringsföretag).

Som framgår av det ovanstående är det endast finansiella företagsgrupper som i dag lämnar rapport om betydande riskkoncentration. De rapporteringskrav som ställs på försäkringsföretag som kan jämföras dem som gäller för finansiella företagsgrupper är inte lika heltäckande och saknar i många fall motsvarighet på gruppnivå. För försäkringsgrupper kan konglomeratdirektivet alltså i viss mån sägas innebära en utökad rapporteringsskyldighet.

Närmare om rapportering av betydande riskkoncentrationer för ett finansiellt konglomerat

För att kräva att ytterligare risker än de som nämnts ovan skall rapporteras för ett finansiellt konglomerat, bör det vara möjligt att identifiera någon särskild risk som uppkommer med anledning av att verksamhet inom bank- och värdepapperssektorn drivs i samma företagsgrupp som

verksamhet inom försäkringssektorn. Utvecklingen eller ett enskilt konglomerats särskilda förutsättningar kan alltså motivera att även andra riskkoncentrationer än de som nämnts ovan kan behöva rapporteras.

De krav på rapportering som ställs på det finansiella konglomeratet torde väsentligen underlättas av att det finns möjlighet att använda standardiserade former under vilka konglomeratet skall rapportera till Finansinspektionen, exempelvis genom att inspektionen kan ta fram för ändamålet särskilda blanketter. Föreskrifter bör även kunna meddelas om innehållet och omfattningen av rapporteringen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör vidare ges ett bemyndigande att meddela föreskrifter om hur olika typer av riskkoncentrationer skall värderas och när de skall rapporteras.

Som nämnts ovan ger direktivet medlemsstaterna möjlighet att för finansiella konglomerat tillämpa de sektorsbestämmelser om riskkoncentration som finns. Det torde i så fall närmast handla om rapportering av stora exponeringar enligt kapitaltäckningslagen. En sådan föreskrift skulle emellertid kunna stå i konflikt med kravet på att beslut om vilka risker som skall rapporteras skall fattas för varje enskilt finansiellt konglomerat, i synnerhet beträffande sådana konglomerat där flera relevanta behöriga myndigheter i olika medlemsländer är inblandade i tillsynen. Finansinspektionen har dock möjlighet att i ett enskilt fall, och efter att vederbörligt samråd skett, tillämpa de rapporteringskrav avseende stora exponeringar som finns i kapitaltäckningslagen.

En annan fråga rör vilket utrymme konglomeratdirektivet ger att införa kvantitativa gränser eller tak för hur stora riskkoncentrationerna får vara. Sådana kvantitativa gränser finns för institut och finansiella företagsgrupper i kapitaltäckningslagen. Det sammanlagda värdet av ett instituts stora exponeringar får exempelvis inte överstiga 800 procent av institutets kapitalbas. Vidare får en enskild exponering mot en kund eller grupp av kunder inte överstiga 25 procent av institutets kapitalbas. Om en kund eller grupp av kunder ingår i samma koncern som institutet får värdet av exponeringen emellertid inte överstiga 20 procent av institutets kapitalbas. Vid en bedömning av ett konglomerats riskkoncentration kan i förväg uppställda gränser naturligtvis vara ett redskap för Finansinspektionen. Fasta gränser kan också öka förutsebarheten för de reglerade företagen. En sådan ordning skulle emellertid även den vara svårförenlig med principen att beslut skall fattas för varje enskilt finansiellt konglomerat. Finansinspektionens möjligheter att ingripa i det fall det skulle vara nödvändigt bedöms dessutom som tillräckliga utan att några kvantitativa gränser införs.

Finansiella konglomerat som har ett blandat finansiellt holdingföretag i toppen

För ett finansiellt konglomerat som i toppen har ett blandat finansiellt holdingbolag föreskriver artikel 7.4 i konglomeratdirektivet att de eventuella bestämmelser om riskkoncentration som gäller för den största sektorn i konglomeratet skall tillämpas på alla företag i konglomeratet som tillhör den sektorn och på det blandade finansiella holdingföretaget. Detta innebär att om det finns ett blandat finansiellt holdingföretag i toppen av ett finansiellt konglomerat där bank- eller värdepapperssektorn

är den största sektorn, skall kapitaltäckningslagens bestämmelser om stora exponeringar för finansiella företagsgrupper tillämpas för samtliga företag som ingår i den sektorn inklusive det blandade finansiella holdingföretaget. Som tidigare nämnts saknas i dag motsvarande regler om riskkoncentration för försäkringsgrupper. Detta innebär att när ett blandat finansiellt holdingföretag finns i toppen av ett finansiellt konglomerat där försäkringssektorn utgör den största sektorn, någon motsvarande beräkning inte kan göras för holdingföretaget eller de företag som ingår i försäkringssektorn.

9.3 Betydande interna transaktioner

Promemorians förslag: Ett institut, ett försäkringsföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat för vilket Finansinspektionen är samordnare, skall regelbundet rapportera interna transaktioner som är betydande och av visst slag till inspektionen.

Finansinspektionen skall för varje finansiellt konglomerat ange vilka betydande transaktioner som skall rapporteras.

Konglomeratdirektivets innehåll: Enligt konglomeratdirektivet skall samtliga betydande transaktioner som en reglerad enhet har med andra företag inom det finansiella konglomeratet rapporteras regelbundet och minst en gång per år till samordnaren (artikel 8.2).

Som huvudregel skall den reglerade enheten eller det blandade finansiella holdingföretaget i toppen av konglomeratet, samla in uppgifterna och ansvara för rapporteringen inför samordnaren. Denna uppgift kan även ges till den reglerade enhet i det finansiella konglomeratet som identifieras av samordnaren efter samråd med de övriga relevanta myndigheterna och med det finansiella konglomeratet.

I artikel 2.18 definieras transaktioner inom det finansiella konglomeratet (i det följande interna transaktioner) som alla transaktioner genom vilka reglerade enheter inom ett finansiellt konglomerat direkt eller indirekt anlitar andra företag inom samma grupp eller en fysisk eller juridisk person som har nära förbindelser med företagen i den gruppen för att uppfylla en skyldighet, oavsett om den är avtalsenlig eller inte och om den sker mot betalning eller inte (se även avsnitt 7.2).

I bilaga II till direktivet sägs att samordnaren, efter samråd med de andra relevanta behöriga myndigheterna, skall identifiera den typ av transaktioner som skall rapporteras av ett visst finansiellt konglomerat. Det finansiella konglomeratets specifika grupp- och riskhanteringsstruktur skall då beaktas.

Direktivet anger inte närmare vad som avses med en betydande transaktion. Enligt bilaga II till direktivet skall samordnaren efter samråd med andra relevanta behöriga myndigheter och det finansiella konglomeratet, fastställa lämpliga gränser för att identifiera vilka transaktioner som skall betraktas som betydande och därmed rapporteras. Om inga gränsvärden har fastställts skall dock en transaktion anses som betydande, om beloppet överstiger fem procent av det belopp som konglomeratets totala kapitalkrav uppgår till (artikel 8.2).

I artikel 8.3 föreskrivs vidare att medlemsstaterna får fastställa kvantitativa gränser och kvalitativa krav, eller tillåta sina behöriga myndigheter att fastställa sådana gränser och krav eller vidta andra tillsynsåtgärder som skulle kunna uppfylla målen för extra tillsyn av transaktioner inom det finansiella konglomeratet. I bilaga II anges särskilt att medlemsstaterna får tillåta de behöriga myndigheterna att tillämpa särreglernas bestämmelser om interna transaktioner på nivån finansiellt konglomerat för att undvika att särreglerna kringgås.

Direktivets artikel 8.4 anger att för konglomerat som leds av ett blandat finansiellt holdingföretag skall eventuella särregler om transaktioner för den största sektorn inom konglomeratet tillämpas på hela denna sektor, inklusive det blandade finansiella holdingföretaget.

Skälen för promemorians förslag: Konglomeratdirektivets bestämmelser om interna transaktioner har liknande utformning som bestämmelserna om betydande riskkoncentration. På motsvarande sätt som i fråga om riskkoncentrationer skall samordnaren efter samråd med de andra relevanta behöriga myndigheterna fastställa vilka interna transaktioner som skall rapporteras. Bedömningen skall göras med hänsyn till det finansiella konglomeratets specifika grupp- och riskhanteringsstruktur. Samordnaren skall även efter samråd med de andra relevanta behöriga myndigheterna och det finansiella konglomeratet bestämma lämpliga gränser för när en transaktion skall anses betydande. En motsvarande bestämmelse, som behandlar situationen då Finansinspektionen är samordnare, bör därför tas in i den nya lagen.

I den nya lagen bör alltså tas in en bestämmelse om att interna transaktioner som är betydande och av ett vist slag regelbundet skall rapporteras till Finansinspektionen i egenskap av samordnare. Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, bör bemyndigas att avgöra med vilka intervall rapporteringen skall ske. Rapporteringen skall dock ske minst en gång per år. Företaget i toppen av det finansiella konglomeratet skall som regel ansvara för insamlandet av uppgifter samt för rapporteringen till Finansinspektionen. När det inte finns ett reglerat företag i toppen av konglomeratet, bör det dock vara möjligt för Finansinspektionen att, efter samråd med övriga relevanta behöriga myndigheter och med det finansiella konglomeratet, utse ett institut eller försäkringsföretag i det finansiella konglomeratet att fullgöra dessa uppgifter. På samma sätt som i fråga om rapportering av riskkoncentrationer kan det vara lämpligt att en utländsk tillsynsmyndighet är samordnare, i det fall inspektionen bedömer att ett utländskt reglerat företag bör ansvara för rapporteringen. Det bör dock noteras att medan direktivets bestämmelser om rapportering av betydande riskkoncentrationer tar sikte på ett finansiellt konglomerats sammanlagda riskkoncentrationer, innebär bestämmelsen om rapportering av betydande transaktioner en skyldighet att redovisa de transaktioner som vart och ett av de reglerade företag som ingår i konglomeratet har med andra företag i gruppen eller en person som har nära förbindelser med företagen i den gruppen.

Gällande svenska regler om interna transaktioner

Som nämnts ovan ger direktivet inte någon närmare vägledning om vad som avses med en intern transaktion. Det bedöms dock som rimligt att

vid tillämpning av reglerna ta hänsyn till de transaktioner som i dag rapporteras av finansiella företag och grupper.

Enligt gällande rätt för försäkringsgrupper i Sverige finns regler motsvarande direktivets bestämmelser om interna transaktioner i 7 a kap. försäkringsrörelselagen. Där föreskrivs att en försäkringsgrupp skall ha en god kontroll över affärshändelser och avtal med andra företag inom försäkringsgruppen samt deras påverkan på gruppens ekonomiska ställning (7 a kap. 3 §). Den gruppbase redovisning som en försäkringsgrupp skall ge in till Finansinspektionen skall innehålla en sammanställning av sådana väsentliga affärshändelser och avtal (7 a kap. 6 § försäkringsrörelselagen). Enligt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2002:10) om rapportering av väsentliga affärshändelser och avtal inom en försäkringsgrupp, skall rapportering ske årligen till Finansinspektionen. Rapporten skall innehålla upplysningar om garantier och transaktioner utanför balansräkningen, poster som får ingå i kapitalbasen (t.ex. förlagslån) samt investeringar. Upplysningar skall också lämnas om sådana lån vars värde överstiger 10 procent av det uppgiftslämnande försäkringsföretagets kapitalbas. Vidare skall uppgift lämnas om gällande principer för återförsäkring. Om det finns avtal om delade kostnader inom gruppen, skall information lämnas om de avtalade kostnadernas värde överstiger tio procent av de totala driftskostnaderna för det rapporterade företaget. Slutligen skall sådana övriga interna affärshändelser och avtal vars värde överstiger tio procent av det rapporterade företagets kapitalbas redovisas i rapporten. Ovan nämnda affärshändelser, vilka behandlas i försäkringsrörelselagen och i Finansinspektionens allmänna råd, torde alla falla under direktivets definition av transaktioner inom ett finansiellt konglomerat.

Utöver kapitaltäckningslagens bestämmelser om stora exponeringar mellan företag i samma grupp, som innebär att företagen är skyldiga att rapportera storleken på exponeringar mot andra företag i den finansiella företagsgruppen, finns det inte några bestämmelser om rapportering av interna transaktioner för finansiella företagsgrupper som motsvarar de som gäller för försäkringsgrupper. För kreditinstitut och värdepappersföretag kan således konglomeratdirektivets bestämmelser om rapportering av interna transaktioner i viss mån innebära en nyhet.

Närmare om rapporteringen av transaktioner inom ett finansiellt konglomerat

Som nämnts tidigare är det vid tillämpningen av konglomeratdirektivets rapporteringsregler väsentligt att nyttan med rapporten vägs mot de tillkommande kostnaderna för berörda företag. Beträffande bestämmelserna om interna transaktioner är det dessutom angeläget att den finansiella sektorns funktionssätt tas i beaktande. Inom finansiella företagsgrupper är det exempelvis vanligt att upplåningen sköts via en internbank som sedan distribuerar medel vidare ut till övriga företag i gruppen. I många fall rör det sig om betydande summor som dagligen på detta sätt fördelas inom en finansiell företagsgrupp. Även om de föreslagna rapporteringskraven för transaktioner endast innebär att rapportering skall ske vid vissa givna tillfällen, bör bl.a. sådana finansieringssystem beaktas vid utformningen av reglerna.

Liksom för betydande riskkoncentrationer torde de krav på rapportering av interna transaktioner som ställs på det finansiella konglomeratet underlättas av att rapporteringen kan standardiseras. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför bemyndigas att meddela föreskrifter om innehållet i och omfattningen av rapporteringen samt om hur de transaktioner som kan bli aktuella skall värderas och när de skall rapporteras.

Direktivet ger medlemsstaterna möjlighet att införa kvantitativa gränser eller kvalitativa krav på interna transaktioner i ett finansiellt konglomerat. Några sådana gränser eller krav, utöver kapitaltäckningslagens bestämmelser om stora exponeringar samt tillhörande föreskrifter, finns inte för finansiella företagsgrupper eller försäkringsgrupper. Ett sådant införande skulle därmed innebära en skärpning av regleringen i jämförelse med sektornivån och kan därmed anses olämpligt. I det fall storleken på en enskild transaktion uppgår till en kritisk nivå, bedöms Finansinspektionens möjligheter att ingripa som tillräckliga. Här förutsätts också att ett institut och försäkringsföretag, som ett led i riskhanteringen, har god kontroll över transaktioner med andra grupp-företag.

Direktivet ger även möjlighet för medlemsstaterna att tillåta sina behöriga myndigheter att tillämpa befintliga sektorsbestämmelser om interna transaktioner på finansiella konglomerat. Som nämnts ovan är det även här närmast fråga om kapitaltäckningslagens bestämmelser om stora exponeringar, som skulle kunna tillämpas på konglomeratnivå. Detta bedöms dock som olämpligt av de skäl som tidigare anförts (se avsnitt 9.2).

Finansiella konglomerat som har ett blandat finansiellt holdingföretag i toppen

För ett finansiellt konglomerat som i toppen har ett blandat finansiellt holdingföretag föreskriver konglomeratdirektivets artikel 8.4 att de eventuella bestämmelser om transaktioner inom ett finansiellt konglomerat som gäller för den största sektorn i konglomeratet skall tillämpas på alla företag i den sektorn och på det blandade finansiella holdingföretaget. Som tidigare nämnts saknas regler om interna transaktioner för finansiella företagsgrupper utöver kapitaltäckningslagens bestämmelser om stora exponeringar. Som föreslagits i avsnitt 9.2 bör dessa gälla även för blandade finansiella holdingföretag då dessa finns i toppen av ett finansiellt konglomerat där bank- och värdepapperssektorn är dominerande.

Om försäkringssektorn utgör den största sektorn i ett finansiellt konglomerat som i toppen har ett blandat finansiellt holdingföretag uppstår frågan om försäkringsrörelselagens bestämmelser om kontroll och rapportering av väsentliga affärshändelser och avtal inom en försäkringsgrupp skall tillämpas också för det blandade finansiella holdingföretaget, (se 7 a kap. 3 och 6 §§). Bestämmelserna i försäkringsrörelselagen om kontroll och rapportering av interna transaktioner i den nya lagen om finansiella konglomerat tillför dock inte någon information som inte går att få genom rapporteringen av interna transaktioner enligt lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat. Det saknas därmed motiv för att tillämpa reglerna om väsentliga affärshändelser och avtal inom en för-

säkringsgrupp på ett blandat finansiellt holdingföretag som leder ett finansiellt konglomerat där försäkringssektorn utgör den största sektorn.

9.4 Intern kontroll och riskhantering

Promemorians förslag: Institut och försäkringsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat skall ha system för riskhantering och rutiner för intern kontroll som är betryggande med hänsyn till konglomeratets samlade risksituation. Sådana företag och blandade finansiella holdingföretag med huvudkontor i Sverige skall, när de ansvarar för rapportering till Finansinspektionen, ha nödvändiga rutiner för intern kontroll för att kunna ta fram de uppgifter och upplysningar som behövs för tillsynen över det finansiella konglomeratet.

Konglomeratdirektivets innehåll: Artikel 9.1 i konglomeratdirektivet föreskriver att medlemsstaterna skall se till att det hos reglerade enheter på nivån finansiellt konglomerat finns erforderliga metoder för riskhantering och rutiner för intern kontroll.

Enligt artikel 9.2 skall metoderna för riskhantering innehålla

a) Ett sunt styre och en sund förvaltning, varvid lämpliga ledande organ på nivån finansiellt konglomerat skall godkänna och regelbundet övervaka strategier och inriktningar med beaktande av alla risker de tar.

b) En adekvat kapitaltäckningsstrategi för att kunna förutse den inverkan som deras affärsstrategi har på riskprofilen och kapitalkraven.

c) Lämpliga förfaranden för att säkerställa att systemen för övervakning av risker är väl integrerade i organisationen och att alla åtgärder har vidtagits för att se till att de system som genomförts i alla de företag som omfattas av extra tillsyn är samstämmiga, så att riskerna kan mätas, övervakas och kontrolleras på nivån finansiellt konglomerat.

Enligt artikel 9.3 skall rutinerna för intern kontroll innehålla

a) Adekvata mekanismer för kapitaltäckning för att identifiera och mäta samtliga materiella risker och på ett lämpligt sätt ställa kapitalbasen i relation till riskerna.

b) Sunda rapporterings- och redovisningsförfaranden, för att identifiera, mäta, övervaka och kontrollera de interna transaktionerna och riskkoncentrationen.

Enligt artikel 9.4 skall medlemsstaterna också se till att det i alla företag som omfattas av extra tillsyn enligt artikel 5 finns erforderliga rutiner för intern kontroll för att kunna ta fram de uppgifter och upplysningar som kan vara av betydelse för den extra tillsynen.

Skälen för promemorians förslag: Artikel 9.4 i konglomeratdirektivet motsvarar artikel 52.6 i kreditinstitutdirektivet (2000/12/EG) (jfr 7 kap. 10 § kapitaltäckningslagen) och artikel 5.1 i försäkringsgruppsdirektivet (98/78/EG).

Enligt konglomeratdirektivet skall reglerade företag på nivån finansiellt konglomerat ha erforderliga metoder för riskhantering och rutiner för intern kontroll. Att de reglerade företagen på individuell nivå skall ha system för att hantera sina risker torde inte innebära någon nyhet för svenska företag. Av 6 kap. 2 § i lagen om bank- och finansieringsrörelse framgår att en bank och ett kreditmarknadsföretag skall identifiera, mäta

styra och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med. De skall härvid särskilt se till att deras kreditrisker, marknadsrisker, operativa risker och andra risker sammantagna inte medför att institutets förmåga att fullgöra sina förpliktelser äventyras. Av motiven till bestämmelsen framgår bl.a. att den ställer upp de mål som ett fungerande riskhanteringssystem skall uppnå, men utan att närmare ange hur det skall ske (prop. 2002/03:139 s. 278 ff). Grundläggande beståndsdelar i bra riskhanteringssystem sägs vara fungerande informationsvägar, beslutssystem samt styrning och styrsystem. Likaså måste det finnas en kontrollfunktion som granskar efterlevnaden av olika system och instruktioner.

Enligt 1 kap. 1 a § försäkringsrörelselagen skall försäkringsrörelse drivas med en tillfredsställande kontroll över olika slag av risker som direkt eller indirekt påverkar möjligheterna att fullgöra åtaganden mot försäkringstagarna och andra. För instituten för elektroniska pengar, värdepappersbolagen och fondbolagen torde det följa av sundhetsbestämmelsen i respektive lag att dessa företag skall ha tillfredsställande riskhanteringssystem och rutiner för intern kontroll.

För att tydliggöra vikten av det på konglomeratnivå finns betryggande system för riskhantering och rutiner för intern kontroll bör en uttrycklig bestämmelse som ställer krav på institut och försäkringsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat. Av den bestämmelsen bör vidare framgå att systemen och rutinerna skall vara betryggande med hänsyn till konglomeratets samlade risksituation.

Artiklarna 9.2. och 9.3 i konglomeratdirektivet innehåller en uppräkningslista av moment som skall ingå i riskhanteringssystemen och i rutinerna för intern kontroll. Någon motsvarande uppräkningslista bör dock inte tas in i lag. I stället bör regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer få meddela föreskrifter i dessa avseenden.

Det yttersta ansvaret för att riskhanteringssystem och rutiner för intern kontroll som uppfyller ställda krav finns för ett finansiellt konglomerat bör ligga på det institut och försäkringsföretag som är skyldigt att ge in rapporter för ett finansiellt konglomerat till Finansinspektionen. Det är rimligt att detta företag ansvarar för att uppgifterna är riktiga och har en strategi för vilka åtgärder som skall vidtas om det uppstår problem i konglomeratet. Även när ett holdingföretag med blandad finansiell verksamhet är rapporteringsskyldigt, bör ansvaret ligga på de institut och försäkringsföretag som direkt är dotterföretag till holdingföretaget.

Det kan tilläggas att ett enskilt institut eller försäkringsföretag – oavsett om det ingår i ett finansiellt konglomerat eller inte – bör ha system och rutiner för att bedöma vilka risker det utsätts för av andra företag i gruppen. Företaget bör då göra en egen bedömning av om det är möjligt att helt förlita sig på de system som finns på gruppnivå. Detta gäller inte minst för institutens eller försäkringsföretagens bedömning av sina interna transaktioner med andra företag i det finansiella konglomeratet.

Utöver vad som nu sagts bör det införas en bestämmelse om att institut, försäkringsföretag och blandade finansiella holdingföretag med huvudkontor i Sverige som ansvarar för rapporteringen till Finansinspektionen, skall ha nödvändiga rutiner för intern kontroll för att kunna ta fram de uppgifter och upplysningar som behövs för tillsynen av det finansiella konglomeratet.

Ett institut, ett försäkringsföretag och ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor i Sverige kan komma att ansvara för rapporteringen till en utländsk behörig myndighet som är samordnare av tillsynen över ett finansiellt konglomerat. Även i den situationen skall de nämnda svenska företagen ha rutiner för internkontroll för att kunna ta fram uppgifter som kan vara av betydelse för tillsynen över det finansiella konglomeratet.

9.5 Undantag från tillsynen av finansiella konglomerat

Promemorians förslag: När Finansinspektionen är samordnare för ett finansiellt konglomerat, får inspektionen undanta ett företag från beräkningen av kapitalbas och kapitalkrav om

1. företaget är beläget i ett land utanför EES och det där finns rättsliga hinder för att överföra nödvändig information om företaget,

2. företaget har försumbar betydelse med hänsyn till syftet med den särskilda tillsynen över reglerade företag i finansiella konglomerat, eller

3. det skulle vara olämpligt eller missvisande med hänsyn till syftet med den särskilda tillsynen över reglerade företag i finansiella konglomerat att inbegripa företaget.

Om Finansinspektionen med stöd av punkterna 2 och 3 ovan undantar ett reglerat företag från beräkningen, skall det företag som finns i toppen av det finansiella konglomeratet, på begäran av den behöriga myndighet som har tillsyn över det reglerade företaget lämna de upplysningar som underlättar denna tillsyn.

Konglomeratdirektivets innehåll: Enligt artikel 6.5 i konglomeratdirektivet kan samordnaren i vissa fall besluta att undanta en viss enhet från beräkningen av kapitalkrav för det finansiella konglomeratet. Ett sådant beslut kan fattas om

a) Enheten finns i ett tredje land där det finns rättsliga hinder för att överföra erforderliga upplysningar.

b) Enheten är av försumbar betydelse i förhållande till målen för den extra tillsynen över reglerade enheter i ett finansiellt konglomerat. (Om flera företag utesluts, måste de dock inkluderas om de tillsammans inte är av försumbar betydelse).

c) Det skulle vara olämpligt eller missvisande att inbegripa företaget med hänsyn till målen för den extra tillsynen. (I detta fall skall samordnaren, utom i brådskande fall, samråda med de andra relevanta behöriga myndigheterna innan beslut fattas).

Om samordnaren inte inkluderar en reglerad enhet i tillämpningsområdet med stöd av ett av de fall som anges i b och c ovan, får de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där denna enhet är belägen begära att den enhet som finns i toppen av det finansiella konglomeratet lämnar upplysningar som underlättar tillsynen över den undantagna enheten.

På ett liknande sätt får relevanta behöriga myndigheter, enligt artikel 3.4 i konglomeratdirektivet, i samförstånd besluta om att undanta ett företag från beräkningen av gränsvärdena för identifiering av ett finansi-

ellt konglomerat. Förutsättningarna för detta är identiska med dem som redogjorts för ovan (se avsnitt 8.1).

Skälen för promemorians förslag: Bestämmelser liknande de ovan nämnda i konglomeratdirektivet om möjlighet att undanta vissa företag finns vid beräkning av kapital- eller solvenskrav för finansiella företagsgrupper i artikel 52.3 i kreditinstitutsdirektivet (2000/12/EG) (se 7 kap. 8 § kapitaltäckningslagen) och för försäkringsgrupper i artikel 3.3 försäkringsgruppsdirektivet (98/78/EG) (se 7 a kap. 7 § försäkringsrörelselagen).

Den möjlighet konglomeratdirektivet ger att undanta ett företag från beräkningen av kapitalkravet bör utnyttjas. En bestämmelse med det innehåll som föreskrivs i artikel 6.5 i det direktivet bör därför tas in i den nya lagen.

10 Tillsyn över ledningsorganet i holdingföretag

Promemorians förslag: I ett blandat finansiellt holdingföretag skall den som ingår i styrelsen eller är verkställande direktör, eller är ersättare för någon av dem, ha tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av holdingföretaget och även i övrigt vara lämplig för en sådan uppgift.

Konglomeratdirektivets innehåll: Enligt artikel 13 i konglomeratdirektivet krävs att de personer som faktiskt leder verksamheten i ett blandat finansiellt holdingföretag har tillräckligt gott anseende och tillräcklig erfarenhet för att kunna fullgöra sina åligganden.

Skälen för promemorians förslag: Särskilda ledningsprövningsregler finns inte bara i konglomeratdirektivet utan även i de direktiv som gäller för bl.a. kreditinstitut, värdepappersföretag och försäkringsföretag. För kreditinstitut föreskrivs att auktorisation inte får beviljas kreditinstitutet om de som effektivt leder verksamheten i institutet inte är tillräckligt väl ansedda eller saknar tillräcklig erfarenhet för att kunna fullgöra sina uppgifter (se artikel 6.1 i kreditinstitutsdirektivet). Liknande krav ställs på ledningen i försäkringsföretag, värdepappersföretag och förvaltningsbolag (se artikel 3.3 i investeringstjänstedirektivet, artikel 6.1 i tredje saksäkringsdirektivet, artikel 6.1 i livförsäkringsdirektivet och artikel 5a.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/107/EG av den 21 januari 2002 om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper [fondföretag] i syfte att införa regler för förvaltningsbolag och förenklade prospekt). Till skillnad från sektorsdirektiven kopplas dock inte den i konglomeratdirektivet föreskrivna lämplighetsprövningen av personer som faktiskt leder verksamheten i ett blandat finansiellt holdingföretag till något tillståndsförfarande.

Vilken personkrets skall omfattas av ledningsprövningen?

I fråga om vilken krets av personer i ett blandat finansiellt holdingföretag som bör vara föremål för ledningsprövning är det rimligt att utgå från att konglomeratdirektivet syftar på samma krets som pekats ut i de befintliga sektorsdirektiven. Detta antagande baserar sig på att formuleringarna i den engelska språkversionen av konglomeratdirektivet är desamma som dem i kreditinstitutsdirektivet.

I svensk rätt omfattar ledningsprövningen i kreditinstitut etc. styrelsen och den verkställande direktören liksom ersättare för dessa, dvs. de som har ansvaret för hur verksamheten drivs (se prop. 1995/96:173 s. 85, prop. 2002/03:139 s. 367 och prop. 2002/03:150 s. 157).

Under våren 2003 har Finansinspektionen till Finansdepartementet kommit in med en begäran (Fi2003/2089) om att den krets som omfattas av ledningsprövningen skall utvidgas från den nuvarande kretsen till att uttryckligen omfatta de som avses ingå i institutens faktiska ledning. Bedömningen av vilka anställda som bör anses tillhöra den faktiska ledningen bör, enligt inspektionen, kunna variera beroende på vilken typ av finansiellt företag det gäller och eventuellt även med hänsyn till situatio-

nen i det enskilda institutet. Finansinspektionen anser att den bör få ett bemyndigande att genom föreskrifter bestämma personkretsen.

Inspektionen anför bl.a. att Internationella Valutafonden (IMF) vid en utvärdering 2001 och 2002 av svensk lagstiftning på det finansiella området ansåg att den krets som är föremål för ledningsprövning bör utvidgas. När det gällde banker framfördes kritik mot att högre chefer och chefer för kontor i utlandet inte prövas. För försäkringsbolag avsåg kritiken att personer i nyckelpositioner eller personer i högre ställning, t.ex. controllers, chefsjurist samt investeringsansvarig inte omfattas av ledningsprövning.

Finansinspektionens skrivelse är för närvarande föremål för beredning inom Regeringskansliet. Det är alltså inte möjligt att nu säga om den kommer att leda till en utvidgning av den krets personer som är föremål för ledningsprövning eller inte.

Det bedöms därför lämpligt att avgränsa den krets personer i ett holdingföretag som skall vara föremål för ledningsprövning till de personer som ingår i styrelsen för företaget, är verkställande direktör i företaget och till de som är ersättare för någon av dessa personer.

Vilka krav skall ställas på den som ingår i ledningen?

Även i fråga om vilka egenskaper de personer som ingår i ledningen av ett blandat finansiellt holdingföretag skall ha, är det möjligt att utgå från vad som föreskrivs i gällande sektorsbestämmelser. De krav som ställs på ledningen i holdingföretaget har nämligen formulerats på samma sätt i konglomeratdirektivet som i sektorsdirektiven. Enligt gällande svenska regler om ledningsprövning skall de som ingår i den berörda personkretsen ha tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av företaget och även i övrigt vara lämpliga för en sådan uppgift.

Enligt motiven till ledningsprövningsreglerna avses med uttryckssättet ”har de insikter och den erfarenhet som måste krävas” att det fordras ett tillräckligt kunnande på området eller i vart fall förmåga att skaffa sig sådan kunskap (prop. 1995/96:173 s. 85). Viss erfarenhet från näringsverksamhet eller något annat område av betydelse för uppgiften bör också förutsättas. Vidare bör den som ingår i ledningen ha de personliga egenskaper i fråga om omdömesgillhet som uppgiften kräver.

I en företagsgrupp med ett blandat finansiellt holdingföretag i toppen kan det finnas såväl finansiella företag som andra företag. Finansinspektionen skall bedöma om de personer som ingår i holdingföretagets ledning är lämpliga med hänsyn till företagets skyldigheter enligt konglomeratreglerna. Det ställs alltså högre krav på ledningen i ett blandat finansiellt holdingföretag än på ett holdingföretag i toppen på en annan företagsgrupp.

11 Hur tillsynen skall utövas

11.1 När tillsynen skall utövas av en behörig myndighet inom EES

Promemorians förslag: En behörig myndighet hemmahörande inom EES skall vara samordnare, dvs. ansvara för tillsynen över ett finansiellt konglomerat, när ett reglerat företag som är auktoriserat inom EES,

1. finns i toppen av det finansiella konglomeratet,
2. har ett moderföretag som är ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor inom EES, och
3. står under gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med ett annat företag inom den finansiella sektorn.

Konglomeratdirektivets innehåll: Konglomeratdirektivet innebär att reglerade enheter som hör hemma inom EU skall stå under den extra tillsyn som föreskrivs i direktivet (artikel 5.1). Enligt artikel 5.5 skall utövandet av tillsyn över ett finansiellt konglomerat inte innebära att de behöriga myndigheterna är skyldiga att utöva tillsyn över blandade finansiella holdingföretag, över reglerade enheter i tredje land som tillhör ett finansiellt konglomerat eller över enskilda icke-reglerade enheter i ett finansiellt konglomerat.

Följande reglerade enheter hemmahörande inom EU skall enligt artikel 5.2 första stycket underkastas extra tillsyn på nivån finansiellt konglomerat enligt artiklarna 6–17 i direktivet

- reglerade enheter i toppen av ett finansiellt konglomerat,
- reglerade enheter som är dotterföretag till ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor inom EU, och
- reglerade enheter som har gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med en annan enhet i den finansiella sektorn.

Om ett finansiellt konglomerat är undergrupp till ett annat finansiellt konglomerat, får medlemsstaterna enligt artikel 5.2 andra stycket tillämpa artiklarna 6–17 bara på de reglerade enheterna i den sistnämnda gruppen.

De reglerade enheter som inte är föremål för tillsyn enligt artikel 5.2 och vars moderföretag är en reglerad enhet eller ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor utanför EU, skall enligt artikel 5.3 vara föremål för extra tillsyn på nivån finansiella konglomerat i den omfattning och på det sätt som föreskrivs i artikel 18.

Skälen för promemorians förslag: Av artikel 5.2 i konglomeratdirektivet framgår när tillsynen över ett finansiellt konglomerat skall utövas av tillsynsmyndigheter inom EES. Bestämmelser som motsvarar dem i direktivet bör tas in i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Konglomeratdirektivets utgångspunkt är att en enda tillsynsmyndighet skall ansvara för tillsynen över ett finansiellt konglomerat. Den ansvariga tillsynsmyndigheten benämns samordnare. Konglomeratdirektivets synsätt skiljer sig från det som gäller för finansiella företagsgrupper och för försäkringsgrupper. Enligt kreditinstitutsdirektivet (2002/12/EG) och

försäkringsgruppsdirektivet (98/78/EG) är utgångspunkten att tillsynen även sker på undergruppsnivå. Direktiven ger dock de behöriga myndigheterna möjlighet att låta något annat lands myndighet ansvara för tillsynen.

För försäkringsgrupper är det enligt svensk rätt möjligt att låta ett annat lands myndighet ansvara för den gruppbaseade solvenstillsynen (se 7 a kap. 7 § försäkringsrörelselagen, prop. 1999/2000:99 s. 51). För en finansiell företagsgrupp medges dock inte undantag när den svenska gruppen är en undergrupp i en utländsk finansiell företagsgrupp och detta trots att den utländska gruppen står under tillsyn i hemlandet (prop. 1994/95:50 s. 253 och 259).

Tillsynen över ett finansiellt konglomerat bör bara utövas på den övergripande nivån. Den möjlighet direktivet ger att undanta undergrupper i finansiella konglomerat bör således utnyttjas, även om undergruppen formellt sett omfattas av definitionen av finansiellt konglomerat. En sådan ordning bedöms vara tillräcklig ur tillsynssynpunkt. Den bidrar också till att undvika dubbelrapportering för de inblandade företagen med ökande kostnader för företagen och dess kunder som följd.

Vad som gäller när tillsynen skall bedrivas av en behörig myndighet utanför EES behandlas i avsnitt 12.

11.2 Samordnande myndighet

Promemorians förslag: Finansinspektionen skall vara samordnare för ett finansiellt konglomerat bl.a. när företaget i toppen av det finansiella konglomeratet är

1. ett svenskt institut eller försäkringsföretag,
2. ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor i Sverige som är moderföretag till ett institut eller ett försäkringsföretag.

Finansinspektionen får dock komma överens med de övriga relevanta behöriga myndigheterna att utse en annan behörig myndighet till samordnare för det finansiella konglomeratet.

Konglomeratdirektivets innehåll: För att säkerställa tillsynen över de reglerade enheterna i ett finansiellt konglomerat skall en samordnare utses bland de berörda medlemsstaternas behöriga myndigheter.

Vilken tillsynsmyndighet som skall utses till samordnare regleras i artikel 10.

Om en reglerad enhet finns i toppen av ett finansiellt konglomerat skall samordningen utövas av den behöriga myndighet som har auktoriserat denna reglerade enhet.

För det fall ett finansiellt konglomerat inte har en reglerad enhet i toppen uppställer direktivet ett flertal olika alternativ.

– Om moderföretaget till en reglerad enhet är ett blandat finansiellt holdingföretag, skall samordningen utövas av den behöriga myndighet som har auktoriserat denna reglerade enhet.

– Om två eller flera reglerade enheter med huvudkontor inom gemenskapen har samma blandade finansiella holdingföretag som moderföretag och en av dessa enheter har auktoriserats i den medlemsstat där det blan-

dade finansiella holdingföretaget har sitt huvudkontor, skall samordningen utövas av den behöriga myndigheten i denna medlemsstat.

– Om två eller flera reglerade enheter som verkar inom olika finansiella sektorer har auktoriserats i den medlemsstat där det blandade finansiella holdingföretaget har sitt huvudkontor, skall samordningen utövas av den behöriga myndighet som ansvarar för tillsynen över den reglerade enheten som verkar inom den största finansiella sektorn (Av artikel 3.2 framgår hur det bestäms vilken sektor som är den största finansiella sektorn).

– Om det i toppen av det finansiella konglomeratet finns flera blandade finansiella holdingföretag vilka har huvudkontor i olika medlemsstater och det finns en reglerad enhet i var och en av dessa medlemsstater, skall samordningen utövas av den behöriga myndighet som ansvarar för tillsynen över den reglerade enhet som har den största balansomslutningen, om dessa enheter verkar inom samma finansiella sektor, eller av den behöriga myndighet som ansvarar för tillsynen över den reglerade enhet som verkar inom den största finansiella sektorn.

– Om två eller flera reglerade enheter med huvudkontor inom gemenskapen har samma blandade finansiella holdingföretag som moderföretag och ingen av dessa enheter har auktoriserats i den medlemsstat där det blandade finansiella holdingföretaget har sitt huvudkontor, skall samordningen utövas av den behöriga myndighet som har auktoriserat den reglerade enhet som har den största balansomslutningen inom den största finansiella sektorn.

– Om det finansiella konglomeratet utgör en grupp utan något moderföretag i toppen, eller i övriga fall, skall samordningen utövas av den behöriga myndighet som har auktoriserat den reglerade enhet som har den största balansomslutningen inom den största finansiella sektorn.

I särskilda fall får de relevanta behöriga myndigheterna i samförstånd bevilja undantag från ovan redovisade kriterier och utse en annan behörig myndighet till samordnare. Det får ske om det med beaktande av konglomeratets struktur och den relativa betydelsen av dess verksamhet i olika länder skulle vara olämpligt att tillämpa de beskrivna kriterierna. I dessa fall skall de behöriga myndigheterna innan de fattar sitt beslut ge konglomeratet möjlighet att yttra sig.

Skälen för promemorians förslag: I direktivet ges, som framgått, detaljerade regler om vilken behörig myndighet som skall utses till samordnare i det fall ett finansiellt konglomerat driver verksamhet i två eller flera medlemsstater. I Sverige är det Finansinspektionen som är ansvarig för tillsynen av företag inom den finansiella sektorn. Finansinspektionen kan därför komma att utses till samordnare när de förutsättningar som anges i direktivet är uppfyllda.

Valet av samordnare är inte utan betydelse för de företag som ingår i konglomeratet. När Finansinspektionen är samordnare är det inspektionen, som med tillämpning av svensk rätt sköter tillsynen, t.ex. genom att bestämma rapporteringens närmare innehåll och omfattning (se bl.a. avsnitt 9).

Samordnaren skall som huvudregel utses med tillämpning av de särskilda kriterier som anges i direktivet. Dessa bör – med avseende på Finansinspektionen som samordnare – framgå av bestämmelser i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Översatt till svenska förhållanden skall Finansinspektionen exempelvis utöva tillsynen om företaget i toppen av konglomeratet är ett institut eller ett försäkringsföretag som har auktoriserats i Sverige och detta oavsett om det inom det finansiella konglomeratet finns företag som är belägna i ett annat EES-land. Om moderföretaget till ett svenskt institut eller försäkringsföretag i stället är ett blandat finansiellt holdingföretag, skall Finansinspektionen ansvara för tillsynen om även holdingföretaget har sitt huvudkontor i Sverige

Direktivet ger emellertid de relevanta behöriga myndigheterna möjlighet att i särskilda fall frångå de fastlagda kriterierna för utseende av samordnare och utse en annan behörig myndighet till samordnare.

När en samordnare utses av tillsynsmyndigheterna sker det genom en internationell överenskommelse. Enligt 10 kap. 1 § regeringsformen ingås överenskommelse med annan stat eller mellanfolklig organisation av regeringen. Regeringen kan med stöd av 10 kap. 3 § regeringsformen uppdra åt förvaltningsmyndighet att ingå internationell överenskommelse där det inte krävs riksdagens eller Utrikesnämndens medverkan. Riksdagens medverkan krävs exempelvis om överenskommelsen förutsätter att lag ändras.

Det framstår som mindre lämpligt att Finansinspektionen i varje enskilt fall måste begära regeringens bemyndigande för att kunna komma överens med andra tillsynsmyndigheter om vem av dem som skall vara samordnare. Ett sätt att undvika detta är att direkt i lagen ange att dessa överenskommelser får ingås av inspektionen. Bestämmelsen bör därför ges en sådan utformning.

11.3 Samordnarens uppgifter

Promemorians förslag: När Finansinspektionen är samordnare för ett finansiellt konglomerat skall inspektionen ansvara för den särskilda tillsynen över konglomeratet.

Finansinspektionen skall i sin tillsynsverksamhet samarbeta med behöriga myndigheter i den utsträckning som följer av konglomeratdirektivet.

Promemorians bedömning: Konglomeratdirektivets bestämmelser om informationsutbyte och sekretess föranleder inga förändringar i svensk rätt.

Konglomeratdirektivets innehåll

Samordnarens uppgifter

Förekomsten av en samordnare påverkar inte de behöriga myndigheternas uppgifter och ansvar enligt de särregler som gäller för försäkringssektorn respektive bank- och värdepapperssektorn (artikel 11.3).

I artikel 11.1 i konglomeratdirektivet anges vilka uppgifter samordnaren har. Till samordnarens uppgifter hör

– samordning av insamling och spridning av relevanta eller väsentliga uppgifter,

- övervakning av och bedömning av ett finansiellt konglomerats finansiella ställning,
- bedömning av om reglerna om kapitaltäckning, riskkoncentration och transaktioner inom det finansiella konglomeratet enligt artiklarna 6, 7 och 8 följs,
- bedömning av det finansiella konglomeratets struktur, organisation och system för intern kontroll enligt artikel 9,
- planering och samordning av tillsynen, och
- andra uppgifter, åtgärder och beslut som har tilldelats samordnaren genom konglomeratdirektivet eller som följer av direktivets tillämpning.

För att underlätta tillsynen och ge den en bred rättslig grund, skall samordnaren, de andra relevanta behöriga myndigheterna och vid behov andra berörda behöriga myndigheter skapa en särskild organisation för samordningen. Genom den kan samordnaren komma att anförtros ytterligare uppgifter. Dessutom kan de gemensamma beslutsprocesserna i artiklarna 3, 4, 5.4, 6, 12.2 16 och 18 liksom rutinerna för samarbetet mellan myndigheterna komma att preciseras.

I direktivet sägs vidare att samordnaren, när den behöver uppgifter som redan överlämnats till en annan behörig myndighet i enlighet med särreglerna, bör vända sig till denna myndighet närhelst detta är möjligt i syfte att undvika dubblering av rapporteringen till de olika myndigheter som utövar tillsyn (artikel 11.2).

Informationsutbyte och sekretess

I artikel 12 finns regler om samarbete och utbyte av uppgifter mellan behöriga myndigheter. Av artikel 12.1 följer att samordnaren och övriga behöriga myndigheter skall ha ett nära samarbete med varandra. Dessa myndigheter skall överlämna alla uppgifter som är väsentliga eller relevanta för de övriga behöriga myndigheternas utövande av tillsynsuppgifter enligt särreglerna och detta direktiv. På begäran skall alla relevanta uppgifter överlämnas. Om en tillsynsmyndighet har del av uppgifter som anses väsentliga för en annan myndighet, skall dock uppgifterna överlämnas på eget initiativ.

Samarbetet skall omfatta insamling och utbyte av bl.a. uppgifter om det finansiella konglomeratets finansiella ställning, organisation, största aktieägare, ledning och utveckling. De behöriga myndigheterna kan också, när det är nödvändigt, utbyta uppgifter om reglerade enheter i ett finansiellt konglomerat med centralbanker, Europeiska centralbanks-systemet och Europeiska centralbanken.

Enligt artikel 12.2 skall de behöriga myndigheterna samråda med varandra innan de fattar beslut i fall som rör sådana förändringar av aktieägar-, organisations- eller ledningsstrukturen i reglerade enheter som kräver de behöriga myndigheternas auktorisation eller godkännande samt större sanktioner eller exceptionella åtgärder som de behöriga myndigheterna vidtar, om deras beslut är av betydelse för andra behöriga myndigheter. En behörig myndighet får besluta att inte samråda i brådskande situationer eller när ett sådant samråd kan äventyra effektiviteten i besluten. Den behöriga myndigheten skall i sådana fall utan dröjsmål informera de andra behöriga myndigheterna.

Uppgifter som erhålls inom ramen för den särskilda tillsynen av finansiella konglomerat omfattas av sektorsdirektivens bestämmelser om tystnadsplikt och överlämnande av förtrolig information.

Skälen för promemorians förslag och bedömning

Samordnarens uppgifter

Om Finansinspektionen blir samordnare för ett finansiellt konglomerat, är inspektionen ansvarig för den särskilda tillsynen över konglomeratet. Detta bör tydliggöras i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

I samordnarens uppgifter ingår att ha tillsyn över det finansiella konglomeratets finansiella ställning och över att de reglerade enheterna i det finansiella konglomeratet följer bestämmelserna om kapitaltäckning, riskkoncentration och transaktioner inom det finansiella konglomeratet (se avsnitten 9.1–9.3). Dessutom skall samordnaren bedöma det finansiella konglomeratets struktur, organisation och system för intern kontroll (se avsnitt 9.4).

Av konglomeratdirektivet (artikel 11) framgår vidare vilken roll samordnaren har i förhållande till övriga tillsynsmyndigheter, t.ex. samordning av insamling och spridning av uppgifter samt planering och samordning av tillsynen.

I lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat bör det tas in en bestämmelse motsvarande den i artikel 4.2 enligt vilken Finansinspektionen i egenskap av samordnare skall informera företag i det finansiella konglomeratet, vissa behöriga myndigheter och kommissionen om att en viss grupp identifierats som ett finansiellt konglomerat och om utnämning av samordnare (se avsnitt 8.2).

Det är dock inte nödvändigt att i lag ange i detalj vilka uppgifter Finansinspektionen har i förhållande till andra behöriga myndigheter inom EES. Någon särskild bestämmelse om att Finansinspektionen ansvarar för samordning av insamling och spridning av relevanta eller väsentliga uppgifter samt planering och samordning av tillsynen behövs därför inte. I likhet med vad som föreskrivs i försäkringsrörelselagen (1982:713) (19 kap. 1 § andra stycket) bör det emellertid framgå av lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat att Finansinspektionen i sin tillsynsverksamhet skall samarbeta med motsvarande utländska tillsynsmyndigheter, dvs. behöriga myndigheter, i den utsträckning som följer av konglomeratdirektivet.

Informationsutbyte och sekretess

Förutom en allmän skyldighet att samarbeta innehåller konglomeratdirektivet tämligen detaljerade regler om informationsutbyte mellan samordnaren och övriga berörda tillsynsmyndigheter (artikel 12). Dessutom innehåller det bestämmelser om informationsutbyte med centralbanker.

Finansinspektionen måste ha möjlighet att inhämta den information som behövs från andra tillsynsmyndigheter inom EES och lämna ut så-

dan information till dessa myndigheter. Inspektionen bör även ha möjlighet att utbyta information med centralbanker när det är nödvändigt.

I tidigare lagstiftningsärenden har bedömts att svensk rätt medger det informationsutbyte som olika EG-direktiv föreskriver (se exempelvis prop. 1992/93:89 Ändrad lagstiftning för banker och andra kreditinstitut med anledning av EES-avtalet m.m. s. 135 f, prop. 1994/95:50 Nya kapitaltäckningsregler m.m. s. 134 f och 273 f, prop. 1994/95:184 Genomförande av EG:s tredje skade- resp. livförsäkringsdirektiv s. 230 f, prop. 1995/96:173 Förstärkt tillsyn över finansiella företag s. 93 ff, prop. 1999/2000:94 Moderniserade kapitaltäckningsregler m.m. s. 54 ff och prop. 1999/2000:99 Gruppbaseade försäkringsrörelseregler s. 53 f).

Beträffande Finansinspektionens möjlighet att lämna ut uppgifter till utländska tillsynsmyndigheter och centralbanker kan det konstateras att den informationsskyldighet som följer av EG-direktivens regler till stor del avser sådana uppgifter som är sekretessbelagda enligt 8 kap. 5 § första stycket sekretesslagen (1980:100). En svensk myndighets möjlighet att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till en utländsk myndighet regleras i 1 kap. 3 § tredje stycket sekretesslagen. Sekretessbelagda uppgifter får enligt bestämmelsen inte lämnas ut till utländsk myndighet eller mellanfolklig organisation i annat fall än om utlämnandet sker i enlighet med föreskrift därom i lag eller förordning eller om uppgiften i motsvarande fall skulle få lämnas ut till svensk myndighet och det enligt den utlämnande myndighetens prövning står klart att det är förenligt med svenska intressen att uppgiften lämnas till den utländska myndigheten eller mellanfolkliga organisationen. Ovan har föreslagits att det av lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat uttryckligen skall framgå att Finansinspektionen skall samarbeta med tillsynsmyndigheter inom EES i den utsträckning som följer av konglomeratdirektivet. Utlämnande av sekretessbelagd information till tillsynsmyndigheter kommer därigenom att ske i enlighet med föreskrift i lag.

När det gäller utlämnande av information till centralbanker torde det möjliggöras av det utrymme för utlämnande efter skadebedömning som finns (8 kap. 5 § första stycket 1 sekretesslagen) och i annat fall på grund av att det är uppenbart att intresset av att lämna ut informationen har företräde framför det intresse som sekretessen skall skydda (1 kap. 3 § och 14 kap. 3 § sekretesslagen).

Bestämmelserna i sekretesslagen får således anses ge Finansinspektionen tillräckliga möjligheter att i tillsynsarbetet lämna ut handlingar och uppgifter till behöriga tillsynsmyndigheter och centralbanker (se även avsnitt 14.3).

När det gäller Finansinspektionens möjligheter att inhämta information och bibehålla eventuell sekretess gäller följande. För uppgifter av förtrolig karaktär som inspektionen har fått från en utländsk myndighet gäller sekretess om uppgifterna har tagits emot enligt avtal härom med främmande stat eller mellanfolklig organisation, i den mån riksdagen godkänt avtalet (8 kap. 5 § fjärde stycket sekretesslagen). I begreppet avtal anses ingå rättsakter som gäller till följd av Sveriges medlemskap i EU, dvs. anslutningsfördragen och bindande förordningar och direktiv som utfärdas av EU:s institutioner. Sekretess enligt konglomeratdirektivet gäller därför för information som tagits emot i enlighet med direktivet.

Sammanfattningsvis har Finansinspektionen goda möjligheter att lämna ut sekretessbelagd information till behöriga myndigheter i andra medlemsstater och att ta emot information med bibehållen sekretess (jfr prop. 1999/2000:99 s. 54).

11.4 Informationsutbyte mellan företag i ett finansiellt konglomerat

Promemorians förslag: Företag som ingår i ett finansiellt konglomerat skall till det företag som ansvarar för rapporteringen lämna de uppgifter som behövs för att utföra denna rapportering.

Ett företag som ingår i ett finansiellt konglomerat skall vara skyldigt att till Finansinspektionen lämna de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som inspektionen behöver för att fullgöra den särskilda tillsynen över ett finansiellt konglomerat.

Konglomeratdirektivets innehåll: Av artikel 14.1 följer att medlemsstaterna skall säkerställa att det inte finns några rättsliga hinder inom deras jurisdiktion för att de fysiska och juridiska personer, vare sig de är reglerade enheter eller inte, som omfattas av extra tillsyn inbördes utbyter uppgifter som kan vara relevanta för den extra tillsynen över finansiella konglomerat. Av artikel 14.2 följer vidare att medlemsstaterna skall föreskriva att deras behöriga myndigheter med ansvar för att utöva extra tillsyn skall få tillgång till alla uppgifter som kan vara relevanta för den extra tillsynen, genom att direkt eller indirekt vända sig till företagen i ett finansiellt konglomerat, vare sig dessa är reglerade enheter eller inte.

Skälen för promemorians förslag: Bestämmelser som motsvarar artikel 14.1 i konglomeratdirektivet finns dels för finansiella företagsgrupper i artikel 56.1 i kreditinstitutsdirektivet (2000/12/EG), dels för försäkringsgrupper i artikel 5.2 i försäkringsgruppsdirektivet (98/78/EG). Bestämmelserna är införda i 7 kap. 7 § lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag respektive 7 a kap. 9 § försäkringsrörelselagen.

Av bestämmelsen i försäkringsrörelselagen framgår att de företag som ingår i försäkringsgruppen och vissa övriga företag skall till ett försäkringsföretag lämna de uppgifter som behövs för att upprätta en gruppbaserad redovisning. Bestämmelsen i kapitaltäckningslagen har en liknande utformning.

Företag som ingår i ett finansiellt konglomerat bör vara skyldiga att lämna de uppgifter som behövs till det företag som ansvarar för konglomeratets rapportering till samordnaren. Detta bör gälla även i förhållande till ett utländskt företag som är rapporteringsskyldigt till en utländsk tillsynsmyndighet enligt konglomeratdirektivet. Bestämmelser av denna innebörd bör tas in i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

En bestämmelse som delvis motsvarar konglomeratdirektivets artikel 14.2 finns i artikel 6.1 i försäkringsgruppsdirektivet. Av den korresponderande bestämmelsen i 19 kap. 4 § försäkringsrörelselagen framgår att om skyldigheten enligt 7 a kap. 9 § att lämna information till ett försäk-

ringsbolag som skall upprätta en gruppbaserad redovisning inte fullgörs, får Finansinspektionen förelägga den som skall lämna informationen att fullgöra sin uppgiftsskyldighet direkt till Finansinspektionen. Om ett företag som omfattas av 7 a kap. 9 § försäkringsrörelselagen ingår i samma koncern som försäkringsbolaget, får Finansinspektionen kontrollera uppgifterna på plats hos företaget.

Finansinspektionen bör kunna vända sig direkt även till ett icke-reglerat företag, dvs. ett företag som inte står under tillsyn, för att få den information som behövs för den särskilda tillsynen över ett finansiellt konglomerat. Det bör därför i den nya lagen tas in en bestämmelse om att ett företag som ingår i ett finansiellt konglomerat skall lämna Finansinspektionen de upplysningar om sin verksamhet och därmed sammanhängande omständigheter som behövs för tillsynen över det finansiella konglomeratet. Om företaget inte lämnar upplysningarna till Finansinspektionen, bör inspektionen kunna förelägga företaget vid vite att göra det.

11.5 Kontroll av uppgifter

Promemorians förslag: Finansinspektionen skall, efter begäran från en behörig myndighet i ett annat land inom EES, inom ramen för sin befogenhet lämna eller kontrollera information som behövs för att den utländska myndigheten skall kunna utöva sin tillsyn. Finansinspektionen får tillåta att denna myndighet själv utför kontrollen. Den utländska myndigheten får delta i en kontroll som görs av inspektionen.

Konglomeratdirektivets innehåll: Av artikel 15 i konglomeratdirektivet framgår att om de behöriga myndigheterna i en medlemsstat i ett särskilt fall önskar kontrollera uppgifter om en reglerad eller icke-reglerad enhet som ingår i ett finansiellt konglomerat men som är hemmahörande i en annan medlemsstat, skall de begära att de behöriga myndigheterna i denna medlemsstat låter utföra kontrollen. Den myndighet som tar emot en sådan begäran skall inom ramen för sin behörighet tillgodose begäran antingen genom att själv utföra kontrollen, genom att låta en revisor eller en expert utföra den eller genom att låta den begärande myndigheten själv utföra den. Den behöriga myndighet som framställt begäran får, om den så önskar, delta i kontrollen, om den själv inte utför den.

Skälen för promemorians förslag: Som förutsätts i artikel 15 konglomeratdirektivet bör det i svensk rätt införas en bestämmelse om att Finansinspektionen inom ramen för sin befogenhet, skall lämna eller kontrollera sådan information som en behörig myndighet i ett annat EES-land begär och behöver för att kunna utöva sin tillsynsskyldighet på grundval av direktivet.

Motsvarande regler finns för finansiella företagsgrupper i artikel 56.7 i kreditinstitutsdirektivet (2000/12/EG) och för försäkringsgrupper i artikel 6.3 i försäkringsgruppsdirektivet (98/78/EG). I svensk rätt återfinns dessa bestämmelser i 7 kap. 4 § kapitaltäckningslagen respektive 19 kap. 4 § andra och tredje styckena försäkringsrörelselagen. Trots att direktivens regler inte skiljer sig åt har de gällande svenska bestämmelserna inte getts samma utformning.

Bestämmelsen i kapitaltäckningslagen medger att Finansinspektionen, inom ramen för sin befogenhet, efter begäran från behörig myndighet i ett annat land inom EES, lämnar eller kontrollerar information som behövs för att den utländska myndigheten skall kunna utöva sin tillsyn eller också tillåter att denna myndighet själv utför kontrollen.

Bestämmelsen i försäkringsrörelselagen anger att Finansinspektionen alltid skall genomföra kontrollen. Det är alltså inte möjligt att överlämna till den utländska tillsynsmyndigheten att själv utföra kontrollen. Det framgår inte av förarbetena till bestämmelsen i försäkringsrörelselagen, som är den yngre av dem, varför den getts en annan, mer restriktiv utformning än sin motsvarighet i kapitaltäckningslagen (se prop. 1999/2000:99 s. 51).

Bestämmelsen i 7 kap. 4 § kapitaltäckningslagen motsvarar bättre innehållet i artikel 15 i konglomeratdirektivet och bör därför kunna tjäna som förebild för en bestämmelse i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat varigenom nämnda artikel genomförs. Av en sådan bestämmelse bör, utöver vad som anges sägs i paragrafen i kapitaltäckningslagen, framgå att den utländska myndighet som till Finansinspektionen framställt begäran skall få delta i kontrollen om myndigheten i fråga inte själv utför den.

11.6 Tystnadsplikt och uppgiftsskyldighet för befattningshavare i försäkringsföretag och blandade finansiella holdingföretag

Promemorians förslag: En styrelseledamot eller annan befattningshavare hos ett försäkringsföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag som vid fullgörandet av skyldigheter enligt lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat får kunskap om affärsförhållanden hos ett annat företag inom samma finansiella konglomerat, får inte obehörigen röja vad han eller hon fått veta och inte heller utnyttja kunskapen i strid med företagets intresse.

Ett försäkringsföretag och ett blandat finansiellt holdingföretag i ett finansiellt konglomerat skall dock vara skyldigt att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget, om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledare eller om det i ett ärende om internationell rättslig hjälp i brottmål på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol begärs av åklagare.

Förutom i den nya lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat införs i lagen (1972:262) om understödsföreningar och försäkringsrörelselagen (1982:713) bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledare eller om det i ett ärende om internationell rättslig hjälp i brottmål på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol begärs av åklagare.

Bestämmelserna om uppgiftsskyldighet kombineras med bestämmelser om meddelandeförbud och om straff för den som bryter mot meddelandeförbudet.

Skälen för promemorians förslag: Enligt bestämmelserna om tillsyn över finansiella konglomerat, skall ett reglerat företag eller ett blandat finansiellt holdingföretag rapportera konglomeratets finansiella ställning till tillsynsmyndigheten. Med anledning av detta skall dessa företag få viss finansiell information av övriga företag som ingår i konglomeratet. Det kan då röra sig om information från institut (kreditinstitut, värdepappersbolag och fondbolag), men också från företag som inte står under finansiell tillsyn, vare sig inom eller utanför Sverige. Det bör därför finnas sekretessbestämmelser som skyddar sådan information som mottas av det reglerade företaget eller holdingföretaget. För institut gäller redan sekretess för den beskrivna situationen enligt de särskilda rörelselagarna, 1 kap. 8 § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse, 4 kap. 4 § lagen om utgivning av elektroniska pengar, 2 kap. 19 § lagen (2004:46) om investeringsfonder och 1 kap. 10 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. Någon motsvarande bestämmelse om tystnadsplikt finns inte för försäkringsföretag. Detsamma gäller blandade finansiella holdingföretag. En bestämmelse om tystnadsplikt med avseende på dessa två typer av företag bör därför tas in i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat. Av bestämmelsen bör framgå att en styrelseledamot eller annan befattningshavare hos ett försäkringsföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag som vid fullgörandet av skyldigheter enligt lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat får kunskap om ett annat företag inom samma finansiella konglomerat, inte obehörigen får röja vad han eller hon fått veta och inte heller utnyttja kunskapen i strid med företagets intresse.

Liknande bestämmelser om tystnadsplikt finns för uppgifter som erhållits från andra företag i en finansiell företagsgrupp eller en försäkringsgrupp i 7 kap. 13 § kapitaltäckningslagen respektive 26 h § lagen (1972:262) om understödsföreningar och 7 a kap. 10 § försäkringsrörelselagen (1982:713).

Uppgiftsskyldighet

Bestämmelser om tystnadsplikt finns i ett flertal författningar som reglerar den verksamhet som t.ex. kreditinstitut, värdepappersbolag och fondbolag bedriver. Tillämpningen av dessa bestämmelser har varierat genom åren, i vart fall hos olika finansiella aktörer. Exempelvis anser sig vissa bankföreträdare vara förhindrade att lämna ut uppgifter om andra än de som är misstänkta, medan andra anser sig oförhindrade att lämna motsvarande uppgifter, om uppgifterna har betydelse för förundersökningen.

I regeringens proposition Reformerade regler för bank- och finansieringsrörelse (prop. 2002/03:139) uppmärksammades dessa frågor, samtidigt som regeringen konstaterade att den vacklande praxisen är otillfredsställande, bl.a. mot bakgrund av att uppgifter från olika typer av institut ofta är av stor betydelse för utredningar om brott i allmänhet och om ekonomisk brottslighet i synnerhet (se prop. s. 484 ff). En åklagare eller polis som ville inhämta uppgifter i anledning av en förundersökning skall enligt regeringen inte vara beroende av t.ex. den enskilda bankens inställning till om uppgifterna skall lämnas ut eller inte. Regeringen ansåg

att vissa klaganden behövdes. I regeringens överväganden fanns även åtaganden som följer av överenskommelser mellan EU:s medlemsstater att lämna ut uppgifter som t.ex. en bank kan inneha när det sker i en ansökan om internationell rättslig hjälp i brottmål (se prop. s. 486).

Mot denna bakgrund, men även med hänsyn till Sveriges internationella åtaganden föreslogs i nämnda proposition en bestämmelse som föreskrev bl.a. att ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag är skyldigt att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företaget om det under en utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål begärs av undersökningsledare eller om det i ett ärende om internationell rättslig hjälp i brottmål på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol begärs av åklagare (se 1 kap. 10 § lagen om bank- och finansieringsrörelse, 4 kap. 5 § lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar och 1 kap. 8 a § lagen om värdepappersrörelse). I 7 kap. 13 a § kapitaltäckningslagen infördes en liknande uppgiftsskyldighet för holdingföretag med finansiell verksamhet och holdingföretag med blandad verksamhet. Genom prop. 2002/03:150 har en motsvarande bestämmelse om uppgiftsskyldighet för fondbolag införts (2 kap. 20 § lagen om investeringsfonder). De nya bestämmelserna om uppgiftsskyldighet har medfört följändringar i 5 kap. 10 § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.

I prop. 2002/03:139 konstaterades att behovet för de brottsutredande myndigheterna att erhålla uppgifter under en förundersökning eller i ett ärende om internationell rättslig hjälp i brottmål, framför allt vid utredning av ekonomisk brottslighet, inte bara gällde de uppgifter som finns hos en bank eller ett kreditmarknadsföretag. De senaste årens utveckling på de finansiella marknaderna hade inneburit att nya kategorier av finansiella tjänster hade skapats samtidigt som skillnaderna mellan de olika formerna av finansiella aktörer hade minskat. Uppgifter som fanns hos ett annat finansiellt företag än en bank eller ett kreditmarknadsföretag kunde självklart vara av lika stort värde för de brottsutredande myndigheterna som om uppgifterna hade funnits hos något av de sistnämnda företagen. Enligt den bedömning som regeringen gjorde borde därför bestämmelserna om uppgiftsskyldighet föras in i samtliga de lagar i vilka det fanns bestämmelser om sekretess eller tystnadsplikt för den finansiella verksamheten.

I Ds 2004:50 Internationell rättslig hjälp i brottmål: Tillträde till 2000 års EU-konvention om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater m.m. föreslås att Sverige skall tillträda konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater (2000 års EU-konvention), ett tilläggsprotokoll till konventionen och ett avtal mellan EU och Island och Norge som innebär att konventionen och tilläggsprotokollet gäller i sin helhet för nämnda länder. Vidare lämnas förslag till lagstiftning som behövs för att Sverige skall leva upp till de åtaganden som tillträdet till instrumenten medför.

Tilläggsprotokollet innehåller bl.a. bestämmelser om information och övervakning av bankkonton i samband med en brottsutredning. Det föreskriver vidare en skyldighet att se till att uppgiftslämnandet eller den pågående brottsutredningen inte avslöjas för kunden eller någon annan utomstående. I promemorian föreslås därför bestämmelser som ger den

som begär uppgifterna möjlighet att under vissa förutsättningar förordna om meddelandeförbud för banker och vissa andra finansiella företag samt dess styrelseledamöter och anställda. Den som bryter mot meddelandeförbudet kan dömas till böter. Bestämmelserna kopplas till uppgiftsskyldigheten och föreslås införda i de olika finansrättsliga lagarna. Beträffande de närmare motiven för dessa bestämmelser hänvisas till promemorian.

Även den uppgiftsskyldighet som föreslås i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat bör förenas med ett meddelandeförbud som är straffbelagt.

I ett finansiellt konglomerat kommer det alltid att ingå ett kreditinstitut eller ett värdepappersbolag eller motsvarande utländska företag. Som föreslås i det föregående kommer de uppgifter som dessa företag lämnar att vara föremål för tystnadsplikt hos det företag som mottar uppgifterna. De skäl som regeringen anförde i prop. 2002/03:139 om att det inte bör råda några tvivel om när uppgifter kan lämnas under en förundersökning eller i anledning av ett ärende om internationell rättslig hjälp i brottmål gör sig således även gällande för ett försäkringsföretag eller blandat finansiellt holdingföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat. En uppgiftsskyldighet bör därför införas i den nya lagen för dessa företag om enskildas förhållanden till företagen. Om en uppgiftsskyldighet inte införs, samtidigt som det införs en sådan skyldighet för många andra aktörer på den finansiella marknaden, skulle det kunna få motsatt effekt vad gäller tydlighet. Avsaknaden av en uppgiftsskyldighet skulle kunna leda till att omfattningen av en tystnadsplikt skulle skilja sig åt mellan de företag som har att tillämpa bestämmelserna.

I 26 h § lagen om understödsföreningar och i 7 a kap. 10 § försäkringsrörelselagen finns bestämmelser om tystnadsplikt för uppgifter som mottagits som ett led i tillsynen av försäkringsgrupper. Bestämmelserna motsvarar de som enligt kapitaltäckningslagen gäller för finansiella företagsgrupper. Självfallet bör de företag som berörs av dessa lagar ha samma uppgiftsskyldighet i förhållande till svenska myndigheter som andra aktuella aktörer. En motsvarande uppgiftsskyldighet som föreslås gälla för vissa företag i finansiella konglomerat bör därför införas för de företag som är föremål för tystnadsplikt enligt lagen om understödsföreningar och försäkringsrörelselagen. Även denna uppgiftsskyldighet bör – trots att det inte följer av tilläggsprotokollet till 2000 års EU-konvention – kombineras med ett meddelandeförbud med en därtill hörande ansvarsbestämmelse.

De nya bestämmelserna om uppgiftsskyldighet i de olika lagarna medför följändringar i 5 kap. 10 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål.

12 Tillsyn som utövas av en myndighet i tredje land

Promemorians förslag: Om tillsynen över reglerade företag i ett finansiellt konglomerat skall utövas av en tillsynsmyndighet i ett land utanför EES skall Finansinspektionen, om inspektionen skulle ha varit samordnare för konglomeratet, kontrollera om den tillsyn som utövas av den andra tillsynsmyndigheten är likvärdig med den tillsyn som föreskrivs i konglomeratdirektivet.

Om tillsynen inte bedöms likvärdig, skall Finansinspektionen tillämpa bestämmelserna i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat analogt på de reglerade företagen. Efter att ha hört övriga relevanta behöriga myndigheter får dock inspektionen besluta att använda sig av andra tillsynsmetoder som säkerställer att de reglerade företagen i det finansiella konglomeratet är föremål för tillräcklig tillsyn.

Konglomeratdirektivets innehåll

Tillsyn över ett finansiellt konglomerat när moderföretaget finns utanför EU

Konglomeratdirektivet innehåller särskilda bestämmelser som syftar till att tillsynen över reglerade enheter som har sitt moderföretag utanför EU skall bli tillfredsställande. I artikel 18 sägs att de behöriga myndigheterna skall kontrollera om ett moderföretag i tredje land står under tillsyn som är likvärdig med den extra tillsyn som föreskrivs i konglomeratdirektivet. Kontrollen skall utföras av den behöriga myndighet som skulle ha varit samordnare om ansvaret för konglomerattillsynen hade legat på en myndighet inom EU. Den behöriga myndigheten kan göra en sådan kontroll på eget initiativ och på begäran av moderföretaget eller av någon av de reglerade enheter som auktoriserats i EU. Den behöriga myndighet som skulle ha varit samordnare skall samråda med de andra relevanta behöriga myndigheterna och beakta den vägledning som Kommittén för finansiella konglomerat har gett. Den skall också rådfråga kommittén innan beslut fattas.

Kommittén för finansiella konglomerat inrättas genom artikel 21 i konglomeratdirektivet. Kommittén skall bl.a. bistå kommissionen när kommissionen antar ändringar av direktivet. Av artikel 21.5 framgår att en annan av kommitténs uppgifter är att ge allmän vägledning om det är sannolikt att den tillsyn som utövas av en myndighet i tredje land är likvärdig med den tillsyn som direktivet föreskriver.

Om tillsynen inte bedöms likvärdig skall, enligt artikel 18.2, de bestämmelser som gäller för finansiella konglomerat inom EU tillämpas analogt på de reglerade företagen. I stället för en sådan analog tillämpning kan medlemsstaterna tillåta att de behöriga myndigheterna tillämpar andra metoder som säkerställer lämplig extra tillsyn över reglerade enheter i ett finansiellt konglomerat. Metoderna måste godkännas av samordnaren, efter samråd med de andra relevanta behöriga myndigheterna. Som exempel nämns att tillsynsmyndigheterna kan kräva att det inrättas ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor inom EU och

tillämpa detta direktiv på de reglerade företagen i det finansiella konglomerat som leds av detta holdingföretag. De metoder som väljs skall emellertid uppfylla de mål för den extra tillsynen som ställs upp i konglomeratdirektivet och skall rapporteras till de andra berörda behöriga myndigheterna och kommissionen.

Samarbete med tillsynsmyndigheter i tredje land

Konglomeratdirektivet innehåller också bestämmelser om samarbetet med tillsynsmyndigheter i tredje land. Det sker genom att det i artikel 19.1 i konglomeratdirektivet föreskrivs att artiklarna 25.1 och 25.2 i kreditinstitutsdirektivet (2000/12/EG) och artikel 10a i försäkringsgruppsdirektivet (98/78/EG) skall tillämpas också vid förhandlingar om avtal med ett eller flera tredje länder rörande metoder för utövande av extra tillsyn över reglerade enheter i ett finansiellt konglomerat.

Artiklarna i kreditinstitutsdirektivet och i försäkringsgruppsdirektivet innehåller bestämmelser om samarbete i fråga om gruppbaserad tillsyn för finansiella företagsgrupper och om tillsyn över försäkringsgrupper. Bestämmelserna i kreditinstitutsdirektivet anger att kommissionen på begäran av en medlemsstat eller på eget initiativ kan lägga fram förslag till rådet om att inleda förhandlingar med ett eller flera länder om möjlighet att utöva gruppbaserad tillsyn över

- kreditinstitut vars moderföretag har huvudkontor i ett tredje land, och
- kreditinstitut som är belägna i tredje land och vars moderföretag, om detta är ett kreditinstitut eller ett finansiellt holdingföretag, har huvudkontor inom EU.

Överenskommelsen skall särskilt säkerställa

- att tillsynsmyndigheterna i medlemsstaterna kan inhämta information som behövs för gruppbaserad tillsyn över kreditinstitut eller finansiella holdingföretag som är belägna inom EU och som har dotterföretag som är kreditinstitut eller finansiella institut utanför EU eller som innehar ägarintressen i sådana institut,

- att tillsynsmyndigheterna i tredje land kan inhämta information som behövs för tillsyn över moderföretag med huvudkontor inom deras territorium och med dotterföretag som är kreditinstitut eller finansiella institut i ett eller flera medlemsländer eller med ägarintressen i sådana institut.

De bestämmelser som finns i försäkringsgruppsdirektivet innehåller motsvarande bestämmelser men för försäkringsgrupper.

Kommissionen, Rådgivande bankrörelsekommittén, Försäkringskommittén och Kommittén för finansiella konglomerat skall granska resultatet av de förhandlingar som avses i artikel 19.1 och den därigenom uppkomna situationen (artikel 19.2).

Skälen för promemorians förslag

Tillsyn över ett finansiellt konglomerat när moderföretaget finns utanför EES

Direktivets utgångspunkt är att varje konglomerat skall stå under tillsyn av en enda ansvarig myndighet. Någon separat tillsyn över undergrupper skall alltså inte ske. När företaget i toppen av konglomeratet finns i ett land utanför EES behövs det därmed särskilda bestämmelser för hur tillsynen skall utövas. Utgångspunkten för dessa regler är att tillsynen skall utövas av den tillsynsmyndighet som finns utanför EES. För att det skall vara godtagbart att avstå från att utöva tillsyn inom EES skall dock tillsynen i det landet vara likvärdig med tillsyn som föreskrivs enligt konglomeratdirektivet.

I direktivet sägs att det är den tillsynsmyndighet som skulle ha varit samordnare om kriterierna i artikel 10.2 hade varit uppfyllda som skall pröva frågan om tillsynen i tredje land är likvärdig. Det kan ibland vara svårt att avgöra vilken tillsynsmyndighet det skulle ha varit. Som exempel kan nämnas att när konglomeratet leds av ett reglerat företag i tredje land ger direktivet inte något klart svar på frågan om vem som skulle ha varit samordnare. En rimlig tolkning är dock att tillsynsmyndigheterna skall bortse från den del av toppen av konglomeratet som ligger i tredje land när samordnaren utses och enbart se till den del av konglomeratet som ligger inom EES. Om toppen av konglomeratet avgränsas på detta sätt kan det ge ett annat resultat än om hela konglomeratet beaktas.

Om Finansinspektionen skulle ha varit samordnare för konglomeratet om konglomerattillsynen hade skett inom EES bör inspektionen – i enlighet med vad som sägs i artikel 19.1 – vara skyldig att bedöma om den tillsyn som utövas av tillsynsmyndigheten i tredje land är likvärdig med den extra tillsyn som föreskrivs i konglomeratdirektivet.

Om tillsynen i tredje land inte bedöms likvärdig måste Finansinspektionen välja andra lösningar. Huvudregeln är att tillämpa bestämmelserna om den särskilda tillsynen över finansiella konglomerat analogt på samtliga reglerade företag i konglomeratet som om konglomeratets moderföretag fanns inom EES. Denna lösning torde förutsätta att det är möjligt att få information om de företag som finns i tredje land. Ett annat alternativ är att välja andra metoder för att säkerställa en lämplig tillsyn över de reglerade företagen i konglomeratet. Direktivet förutsätter att båda dessa möjligheter skall finnas.

Som exempel på andra metoder för tillsynen än en analog tillämpning av de särskilda tillsynsbestämmelserna på hela konglomeratet nämns i direktivet att tillsynen utövas över den inom EES hemmahörande undergruppen som leds av ett för ändamålet särskilt bildat blandat finansiellt holdingföretag inom EES.

Åtgärder om det inte är möjligt att utöva en effektiv tillsyn

Konglomeratdirektivet anger inte vad som gäller om inte något av dessa alternativ leder till en tillfredsställande lösning. I den situationen finns det emellertid brister i tillsynen över de reglerade företagen i det finansiella konglomeratet. Även om den situationen kan förmodas bli ovanlig

bör den kunna hanteras. De ägarprövningsbestämmelser som reglerar situationen när det finns nära förbindelser mellan det reglerade företaget och ett annat företag bör ge inspektionen tillräckliga befogenheter att utöva en effektiv tillsyn och att ingripa om de nära förbindelserna hindrar en sådan tillsyn. Att dessa bestämmelser tillämpas innebär bl.a. följande.

Ägarprövningsbestämmelserna anger att två företag anses ha *nära förbindelser*, om

1. det ena företaget direkt eller indirekt genom dotterföretag äger minst 20 procent av kapitalet eller disponerar över minst 20 procent av samtliga röster i det andra företaget,

2. det ena företaget direkt eller indirekt utgör moderföretag till det andra eller det finns en annan likartad förbindelse mellan företagen, eller

3. båda företagen är dotterföretag till eller har en likartad förbindelse med en och samma juridiska person eller står i ett motsvarande förhållande till en och samma fysiska person.

Nära förbindelser har även en fysisk person och ett företag, om

1. den fysiska personen

- a) äger minst 20 procent av kapitalet i företaget,

- b) disponerar över minst 20 procent av samtliga röster i företaget, eller

- c) på annat sätt har sådant inflytande över företaget att personens ställning motsvarar den som ett moderföretag har i förhållande till ett dotterföretag, eller

2. det finns en annan likartad förbindelse mellan denna person och företaget.

Med likartad förbindelse avses bl.a. oäkta koncerner, dvs. företag som inte står i sådant samband med varandra att de utgör en koncern men som bl.a. har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning (prop. 1995/96:173 s. 88 och 117).

Av sektorsbestämmelserna följer att ett tillstånd till försäkringsbolag, värdepappersbolag och kreditinstitut får, om bolaget eller institutet kommer att ha nära förbindelser med någon annan, ges endast om förbindelserna inte hindrar en effektiv tillsyn av företaget. En motsvarande prövning görs när aktierna i ett reglerat företag byter ägare.

Av ägarprövningsbestämmelserna framgår att om ett reglerat företag har nära förbindelser med någon annan och det hindrar en effektiv tillsyn av det reglerade företaget får Finansinspektionen förelägga innehavaren av aktier eller andelar som medför att förbindelserna är nära att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att så inte längre är fallet. Finansinspektionen får även besluta att den eller de som omfattas av ett sådant beslut inte får företräda aktierna eller andelarna vid stämman. Inspektionen får då också begära att tingsrätten förordnar en lämplig person att som förvaltare företräda sådana aktier eller andelar som inte får företrädas av ägaren (3 kap. 2 f § försäkringsrörelselagen, 6 kap. 3 h § lagen om värdepappersrörelse och 14 kap. 10 § i lagen om bank- och finansieringsrörelse.)

Vid bedömningen av om de nära förbindelserna förhindrar en effektiv tillsyn över det reglerade företaget skall beaktas om lagar, förordningar eller administrativa bestämmelser i ett tredje land som gäller för fysiska eller juridiska personer till vilka företaget har nära förbindelser, eller svårigheter vid tillämpningen av bestämmelserna, hindrar utövandet av en effektiv tillsyn (prop. 1995/96:173 s. 89).

Slutsatsen är alltså att bestämmelserna som ger Finansinspektionen möjlighet att ingripa om nära förbindelser hindrar en effektiv tillsyn av ett institut eller ett försäkringsbolag, kan åberopas om lagar etc. i tredje land försvårar tillsynen över sådana företag som ingår i ett finansiellt konglomerat. Denna möjlighet bör dock endast användas om de eventuella problem som regleringen i tredje land eventuellt ger upphov till inte kan lösas på annat sätt.

Samarbete med tillsynsmyndigheter i tredje land

Artikel 19 i konglomeratdirektivet innehåller bestämmelser som avser samarbete med tillsynsmyndigheter i tredje land. Någon uttrycklig bestämmelse om detta bedöms dock inte behöva införas i lagen om finansiella konglomerat. Samma bedömning har gjorts vid genomförandet av artikel 25.1 och 25.2 i kreditinstitutsdirektivet (se kapitaltäckningslagen) och nya artikel 10a i försäkringsgruppsdirektivet (se avsnitt 14.6.4) vilka är de artiklar som det i artikel 19 i konglomeratdirektivet hänvisas till i fråga om vad som skall tillämpas rörande förhållandet till tillsynsmyndigheter i tredje land.

13 Ingripande

Promemorians förslag: Om ett institut eller ett försäkringsföretag i ett finansiellt konglomerat som Finansinspektionen är samordnare för inte uppfyller lagens krav eller om kraven är uppfyllda men solvensen eller den finansiella ställningen hos ett reglerat företag inom konglomeratet ändå är hotad, skall inspektionen förelägga det företag som är rapporteringsskyldigt för konglomeratet att vidta åtgärder för att rätta till förhållandet.

Om ett institut eller ett försäkringsföretag bryter mot bestämmelser i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, får Finansinspektionen dessutom använda sig av de sanktioner som finns i sektorsbestämmelserna.

Finansinspektionen får, i egenskap av samordnare, förelägga ett blandat finansiellt holdingföretag att vidta åtgärder för att rätta till ett förhållande om holdingföretaget inte uppfyller de krav som ställs på det eller dess ledning enligt denna lag.

Om personer i ledningen för ett blandat finansiellt holdingföretag inte uppfyller de krav som ställs på dem får Finansinspektionen ingripa med stöd av ägarprövningsreglerna.

Om ett reglerat företag eller ett blandat finansiellt holdingföretag underlåter att rapportera i tid, får Finansinspektionen besluta att institutet skall betala en förseningsavgift med högst 100 000 kronor.

Konglomeratdirektivets innehåll: I artikel 16 i konglomeratdirektivet föreskrivs att det skall vara möjligt för tillsynsmyndigheterna att vidta åtgärder mot reglerade enheter eller mot blandade finansiella holdingföretag i vissa fall då direktivets regler inte följs. Sådana åtgärder skall vidtas om

1. de reglerade enheterna i ett finansiellt konglomerat inte uppfyller de krav som ställs i artiklarna 6–9 i fråga om kapitaltäckning, riskkoncentration, transaktioner inom det finansiella konglomeratet eller rutiner för intern kontroll och metoder för riskhantering, eller

2. dessa krav är uppfyllda men enheternas solvens ändå kan vara hotad eller om transaktionerna inom det finansiella konglomeratet eller riskkoncentrationerna utgör ett hot mot de reglerade enheternas finansiella ställning.

De åtgärder som föreskrivs skall vidtas av samordnaren när det gäller det blandade finansiella holdingföretaget. När det gäller reglerade enheter skall åtgärderna i stället vidtas av de behöriga myndigheterna. I det fallet skall samordnaren underrätta de behöriga myndigheterna om sina upptäckter.

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 17.2 om ingripande mot blandade finansiella holdingföretag, får medlemsstaterna bestämma vilka åtgärder som deras behöriga myndigheter får vidta när det gäller blandade finansiella holdingföretag.

Då så krävs, skall de berörda myndigheterna, inklusive samordnaren, koordinera sina tillsynsåtgärder.

I artikel 17.1 sägs att medlemsstaterna skall se till att de behöriga myndigheterna har befogenhet att vidta alla tillsynsåtgärder som anses

nödvändiga för att undvika eller bemöta att reglerade enheter i ett finansiellt konglomerat kringgår särreglerna.

Enligt artikel 17.2 skall medlemsstaterna se till att påföljder eller åtgärder, vars syfte är att konstaterade överträdelser eller orsakerna till dessa skall upphöra kan utdömas respektive vidtas mot blandade finansiella holdingföretag eller deras faktiska ledare (*their effective management*) när dessa bryter mot lagar och andra författningar som antagits för att genomföra bestämmelserna i konglomeratdirektivet. I vissa fall kan sådana åtgärder kräva domstols medverkan. De behöriga myndigheterna skall ha ett nära samarbete för att se till att dessa påföljder och åtgärder får avsedd effekt. Möjligheten att vidta åtgärder mot blandade finansiella holdingföretag skall dock inte påverka tillämpningen av nationella straffrättsliga bestämmelser.

Skälen för promemorians förslag

Allmänt

Det är naturligt att de bestämmelser som till följd av direktivet införs i nationell rätt kombineras med en möjlighet för tillsynsmyndigheterna att ingripa om dessa bestämmelser inte följs. Det bör dock framhållas att ingripandet inte sker mot konglomeratet som sådant utan mot de reglerade företagen eller det blandade finansiella holdingföretaget i konglomeratet.

Möjlighet för Finansinspektionen att ingripa skall för det första finnas när de reglerade företagen inom ett finansiellt konglomerat inte uppfyller de krav som ställs i fråga om kapitaltäckning, riskkoncentration, interna grupptransaktioner samt rutiner för intern kontroll och riskhantering. Även om dessa krav iakttas skall inspektionen emellertid kunna ingripa om företagets solvens ändå kan vara hotad eller om transaktionerna inom det finansiella konglomeratet eller riskkoncentrationerna utgör ett hot mot de reglerade företagens finansiella ställning.

Av direktivet följer vidare att Finansinspektionen skall ha möjlighet att ingripa mot ett blandat finansiellt holdingföretag som inte uppfyller det krav som ställs direkt på det. Det kan vara att företaget missköter rapporteringen till inspektionen eller inte har tillräckliga rutiner för intern kontroll.

Institut (dvs. kreditinstitut, värdepappersbolag och fondbolag) och försäkringsföretag står redan under individuell tillsyn. Utgångspunkten är att det inom ramen för den individuella tillsynen kontrolleras om institutet eller försäkringsföretaget har en tillfredsställande finansiell ställning med hänsyn till sin koppling till andra företag. För att ett företag skall kunna bedöma sin finansiella ställning behöver det ha tillräckliga system för riskhantering och rutiner för intern kontroll.

Det företag i ett finansiellt konglomerat som har bäst möjlighet att styra och kontrollera verksamheten i ett finansiellt konglomerat är som regel det företag som finns i toppen av gruppen. När ett konglomerat leds av ett reglerat företag är det också detta företag som bör vara ansvarigt för att det finansiella konglomeratets samlade finansiella situation och kontrollsystem är tillfredsställande.

Ett konglomerat kan emellertid ha ett blandat finansiellt holdingföretag i toppen. Ett sådant holdingföretag står inte under tillsyn på individuell nivå. Att holdingföretaget har en inte obetydlig roll framgår av att direktivet i vissa fall förutsätter att det är holdingföretaget som beräknar konglomeratets finansiella ställning och rapporterar den till tillsynsmyndigheten som är samordnare. Det ställs också krav på att ledningen i holdingföretaget är lämplig. Dessutom framgår att det skall vara möjligt att vidta åtgärder mot ett holdingföretag om ett reglerat företag åsidosätter sina skyldigheter enligt direktivet. Det bedöms också rimligt att ett holdingföretag som är rapporteringsansvarigt har rutiner för att sköta rapporteringen och kontrollera de inrapporterade uppgifterna liksom en strategi för hur det skall agera i olika situationer. Finansinspektionen bör kunna vända sig till den rapporteringsansvarige om det uppstår problem i ett finansiellt konglomerat. Om detta företag inte vidtar tillräckliga åtgärder för att rätta till situationen, bör inspektionen också kunna vända sig direkt till ett institut eller ett försäkringsbolag som är dotterföretag till holdingföretaget och vars finansiella ställning hotas. Detta följer emellertid redan av de befintliga rörelsereglerna.

Det kan naturligtvis finnas situationer då holdingföretaget visar sig oförmöget att analysera situationen eller att upprätta åtgärdsplaner som hanterar problemen. I dessa fall kan oförmågan att agera bero på inkompetens hos ledningen och då bör det vara möjligt att ingripa mot denna med stöd av ägarprövningsreglerna (se mer om detta i det följande). Enbart den omständigheten att ett holdingföretag gör den affärsmässiga bedömningen att inte skjuta till kapital bör dock inte innebära att styrelsen anses olämplig.

Utgångspunkten bör vara att Finansinspektionen när den ingriper mot institut och försäkringsföretag med anledning av bestämmelserna om finansiella konglomerat skall ha tillgång till samma sanktioner som när dessa överträder sektorsbestämmelserna. I lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat bör därför göras en hänvisning till de enligt sektorsbestämmelserna gällande sanktionerna. Detta bör gälla både när ett institut eller ett försäkringsföretag har ansvar för konglomeratets finansiella ställning etc. och när ett institut eller ett försäkringsföretag bryter mot andra bestämmelser som gäller för det.

Det måste emellertid också övervägas om de sanktioner som finns i sektorsbestämmelserna ger inspektionen tillräckliga möjligheter att ingripa mot överträdelser mot lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat. Det kan härvid noteras att det finns en särskild ingripandebestämmelse i kapitaltäckningslagen som gäller parallellt med de särskilda rörelselagarna. Det är rimligt att med den lagens ingripandebestämmelse som utgångspunkt bedöma dels om en motsvarande bestämmelse bör tas in i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, dels om sektorsbestämmelserna behöver ändras.

Ingripande enligt kapitaltäckningslagen

I 7 kap. 12 § lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag föreskrivs att om ett institut eller en finansiell företagsgrupp

1. har en kapitalbas som understiger det minsta belopp som krävs enligt 2 kap. 2–5 §§,
 2. inte uppfyller kraven i fråga om system och rutiner enligt 10 §, eller
 3. inte nedbringa sina exponeringar till tillåtna nivåer enligt 11 §
- andra stycket

skall Finansinspektionen förelägga institutet eller det företag i en finansiell företagsgrupp som enligt 6 § skall upprätta den gruppbaseade redovisningen att vidta lämpliga åtgärder för att rätta till förhållandet.

Ingripande mot banker och kreditmarknadsföretag

Enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse skall Finansinspektionen ingripa när en bank eller ett kreditmarknadsföretag (kreditinstitut) inte driver sin rörelse i enlighet med samma lag, andra författningar som reglerar kreditinstitutets verksamhet, kreditinstitutets bolagsordning, stadgar eller reglemente eller interna instruktioner som har sin grund i lagstiftning som reglerar kreditinstituts verksamhet. Vid mindre allvarliga överträdelser får Finansinspektionen utfärda föreläggande och förbjuda verkställighet av beslut eller meddela anmärkning. För allvarliga överträdelser skall inspektionen återkalla tillståndet, eller om det är tillräckligt, meddela varning. Inspektionen får besluta att varning eller anmärkning skall förenas med en straffavgift. Inspektionen får förena förelägganden och förbud med vite. Utöver vad som nu sagts får Finansinspektionen ta ut en förseningsavgift med högst 100 000 kronor av en ett kreditinstitut som inte i tid lämnar föreskrivna upplysningar som sin verksamhet.

Lagen om bank- och finansieringsrörelse bedöms ge inspektionen tillräckliga möjligheter att ingripa mot banker och kreditmarknadsföretag som inte följer lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Ingripande mot värdepappersbolag

Enligt lagen (1991:981) om värdepappersrörelse får Finansinspektionen, om ett svenskt värdepappersinstitut, dvs. ett värdepappersbolag eller ett kreditinstitut, har fattat beslut som strider mot den lagen eller någon annan författning som reglerar dess verksamhet, mot föreskrift som meddelats med stöd av sådan författning eller mot bolagsordningen, förbjuda verkställighet av beslutet. Om beslutet redan verkställts får inspektionen förelägga värdepappersinstitutet att vidta rättelse om det är möjligt. Finansinspektionen får förena förelägganden och förbud med vite.

Finansinspektionen får återkalla ett tillstånd om värdepappersinstitutet genom att överträda en bestämmelse i lagen om värdepappersrörelse eller någon annan författning som reglerar värdepappersinstitutets verksamhet, en föreskrift som meddelats med stöd av sådan författning eller bolagsordningen. Detsamma gäller om värdepappersinstitutet på annat sätt visat sig olämpligt att utöva sådan rörelse som tillståndet avser. I dessa fall får Finansinspektionen i stället för att återkalla tillståndet, meddela varning.

Lagen om värdepappersrörelse ger inspektionen möjlighet att ingripa med föreläggande eller förbud om värdepappersinstitutet fattat ett beslut som strider mot en författning som reglerar dess verksamhet. Om värde-

pappersinstitutet bryter mot lag utan att det fattat något beslut i strid med lag får emellertid inspektionen bara återkalla tillståndet eller meddela varning. Ingripandebestämmelsen i kapitaltäckningslagen ger dock Finansinspektionen möjlighet att ingripa även vid vissa överträdelser mot den lagen, varvid inspektionen får förelägga bolaget att rätta tillförhållandet. Ett sådant föreläggande kan förenas med vite.

De ingripandemöjligheter som finns i lagen om värdepappersrörelse i kombination med att det i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat tas in en bestämmelse motsvarande den i kapitaltäckningslagen bedöms utgöra tillräckligt stöd för att Finansinspektionen skall kunna ingripa mot ett värdepappersbolag som bryter mot lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Ingripande mot institut för elektroniska pengar

För ingripande mot institut för elektroniska pengar gäller enligt lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar motsvarande bestämmelser som för ingripande mot värdepappersbolag. Dessutom får Finansinspektionen, förelägga ett sådant institut att vidta lämpliga åtgärder för att rätta till förhållandet om det har en kapitalbas som understiger det minsta belopp som krävs enligt samma lag.

I fråga om institut för elektroniska pengar görs således samma bedömning som för värdepappersbolag.

Ingripande mot fondbolag

Också för ingripanden mot fondbolag gäller enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder motsvarande bestämmelser som för värdepappersbolag. Dessutom får Finansinspektionen om fondbolagets egna medel understiger vad som krävs för bolaget, förelägga det att inom tre månader täcka bristen eller att upphöra med verksamheten. Motsvarande gäller om ett fondbolag som har tillstånd att förvalta någon annans finansiella instrument inte uppfyller det extra kapitalkrav som ställs på den verksamheten.

Även i fråga om fondbolag görs således samma bedömning som för värdepappersbolag.

Ingripande mot försäkringsbolag

Enligt försäkringsrörelselagen (1982:713) får Finansinspektionen meddela beslut om anmärkning i fråga om försäkringsbolagens verksamhet som inspektionen anser behövliga.

Finansinspektionen skall vidare förelägga bolaget eller styrelsen att vidta rättelse bl.a. om inspektionen finner att avvikelse har skett från försäkringsrörelselagen eller någon annan författning som reglerar försäkringsbolagets näringsverksamhet eller från bolagsordningen.

Om Finansinspektionen bedömer att försäkringstagarnas rättigheter hotas, skall inspektionen förelägga försäkringsbolaget eller dess styrelse att upprätta och för godkännande överlämna en finansiell saneringsplan.

Om ett försäkringsbolags kapitalbas understiger solvensmarginalen enligt 7 kap. 23 eller 25 §§ försäkringsrörelselagen eller, för ett försäkringsbolag som avses i 7 a kap. 1 § första stycket 1 samma lag, den gruppbaseade kapitalbasen understiger den gruppbaseade solvensmarginalen enligt 4 § samma kapitel, skall Finansinspektionen förelägga bolaget eller dess styrelse att upprätta en plan för att återställa en tillfredsställande finansiell ställning och överlämna planen till inspektionen för godkännande. Om kapitalbasen understiger en tredjedel av solvensmarginalen eller garantibeloppet enligt 7 kap. 26 eller 27 § försäkringsrörelselagen eller om kapitalbasen för ett livförsäkringsbolag inte har den sammansättning som anges i 7 kap. 26 § tredje stycket samma lag, skall inspektionen förelägga bolaget eller dess styrelse att upprätta och för godkännande överlämna en plan för skyndsamt återställande av kapitalbasen.

Om ett föreläggande som nämnts i det föregående inte följts inom bestämd tid och det anmärkta förhållandet inte heller på något annat sätt har undanröjts, skall Finansinspektionen, i fall som är av principiell betydelse eller särskild vikt, anmäla detta till regeringen.

Finansinspektionen får begränsa bolagets förfoganderätt eller förbjuda bolaget att förfoga över sina tillgångar i Sverige bl.a. om

- bolagets kapitalbas understiger en tredjedel av solvensmarginalen eller inte uppfyller gällande krav på garantibelopp,

- bolagets kapitalbas understiger solvensmarginalen eller, för ett försäkringsbolag som avses i 7 a kap. första stycket 1 försäkringsrörelselagen, den gruppbaseade kapitalbasen understiger den gruppbaseade solvensmarginalen enligt 4 § i samma kapitel och det finns skäl att anta att bolagets finansiella ställning kommer att försämrats, eller

- det bedöms vara nödvändigt för att skydda de försäkrades intressen vid beslut om förverkande av bolagets koncession enligt 2 § eller enligt nionde stycket.

Ett försäkringsbolags koncession kan förklaras förverkad eller, om det bedöms tillräckligt, varning meddelas om bolaget inte längre uppfyller kraven för koncession eller om bolaget inte inom angiven tid har vidtagit åtgärderna i en plan avseende återställande av kapitalbasen eller i annat fall allvarligt åsidosätter gällande bestämmelser för verksamheten.

Finansinspektionen får – liksom för banker och kreditmarknadsföretag förena anmärkning och varning med en straffavgift. Det är också möjligt för inspektionen att ta ut en förseningsavgift med högst 100 000 kronor från ett försäkringsbolag som inte i rätt tid lämnar föreskrivna upplysningar om sin verksamhet enligt 19 kap. 3 § andra stycket.

Försäkringsrörelselagens ingripandebestämmelser är betydligt mer detaljerade än motsvarande bestämmelser i de övriga rörelselagarna. Det har trots det övervägts att komplettera lagen med specifika bestämmelser om bl.a. skyldigheten att upprätta en plan om försäkringsbolaget inte uppfyller kapitalkravet enligt lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat. Det har dock bedömts mindre lämpligt att hantera frågor som specifikt rör lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat i försäkringsrörelselagen. I stället bör en generell bestämmelse motsvarande den i 7 kap. 12 § kapitaltäckningslagen vara tillräcklig även för dessa bolag. En sådan bestämmelse ger inspektionen möjlighet att förelägga bolaget att vidta åtgärder för att rätta till missförhållandet. Ett

sådant föreläggande kan utformas som en skyldighet att upprätta en plan för hur de uppkomna problemen skall åtgärdas. Det torde också vara möjligt att med stöd av försäkringsrörelselagen förverka ett försäkringsbolags koncession eller meddela varning samt att begränsa bolagets förfoganderätt över sina tillgångar i Sverige vid allvarigare överträdelse mot den lagen.

Ingripande mot en understödsförening

Möjligheterna att ingripa mot en understödsförening behandlas i 71 § lagen (1972:262) om understödsföreningar. Enligt bestämmelsen i den paragrafen kan Finansinspektionen meddela de erinringar i fråga om understödsföreningens verksamhet som inspektionen finner påkallade. Dessutom skall Finansinspektionen förelägga en understödsförening att inom viss tid vidta de åtgärder som behövs för rättelse, bl.a. om avvikelse skett från lagen eller de för föreningen gällande stadgarna eller de författningar eller föreskrifter i övrigt som gäller för verksamheten eller annan allvarlig anmärkning kan riktas mot föreningens verksamhet. Om ett sådant föreläggande inte följts, och har föreningen inte heller på annat sätt rättat till det förhållande som föreläggandet avser, får Finansinspektionen hos rätten ansöka om att föreningen skall gå i likvidation.

De ingripandebestämmelser som gäller för understödsföreningar har en tämligen ålderdomlig utformning. De torde dock ge Finansinspektionen tillräckliga möjligheter och stöd för att ingripa mot en förening som inte följer lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Ingripande mot ett blandat finansiellt holdingföretag

Beträffande ingripande mot ett blandat finansiellt holdingföretag bör det väljas en annan lösning än vid ingripande mot reglerade företag. Sektorsbestämmelserna innehåller olika möjligheter att ingripa mot holdingföretag. För banker och kreditmarknadsföretag, gäller enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse att inspektionen har särskilda befogenheter mot holdingföretag som ingår i samma finansiella företagsgrupp som kreditinstitutet. Inspektionen har möjlighet att meddela föreläggande, förbud eller anmärkning mot holdingföretaget.

Någon motsvarande möjlighet finns inte enligt lagen om värdepappersrörelse eller försäkringsrörelselagen.

Med stöd av bestämmelserna i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat bör Finansinspektionen kunna förelägga holdingföretaget att vidta åtgärder för att rätta till de förhållanden som brister. Ett sådant föreläggande bör förenas med vite. Denna sanktion bör kunna användas både när holdingföretaget i egenskap av rapporteringsskyldig saknar riskhanteringssystem och kontrollrutiner liksom när holdingföretaget inte uppfyller andra krav på det eller dess ledning. Att även ägarprövningsreglerna kan bli tillämpliga i vissa fall framgår av vad som sägs i det följande.

Särskilt om ingripande på grund av brister i holdingföretagets ledning

Om en person i ledningen av ett blandat finansiellt holdingföretag bedöms vara olämplig, bör Finansinspektionen ha möjlighet att – i egenkap av samordnare för det finansiella konglomeratet – ingripa med sanktioner. En lämplig utgångspunkt är att Finansinspektionen får möjlighet att förelägga företaget att byta ut den person som bedöms olämplig. Ett sådant föreläggande bör kunna förenas med vite. Finansinspektionen bör kunna nå önskad effekt genom ett sådant föreläggandet.

Om holdingföretaget inte följer föreläggandet, trots att det förenas med vite, kan situationen bli komplicerad. Brister i institutets ledning kan, förutom att skapa osäkerhet om konglomeratets finansiella ställning, bidra till att förtroendet för de reglerade företagen i gruppen skadas.

Ett blandat finansiellt holdingföretag torde dock som regel ha ett kvalificerat innehav av aktier i de reglerade företagen och är då också föremål för ägarprövning. Den kvalificerade ägarens lämplighet skall prövas dels i samband med tillståndsgivningen, dels löpande (se t.ex. artikel 7 och 16 i kreditinstitutsdirektivet). Enligt svensk rätt skall prövningen när det gäller juridiska personer, t.ex. ett holdingföretag, avse ställföreträdare för den juridiska personen. Beträffande aktiebolag bör prövningen omfatta de som ingår i styrelsen samt verkställande direktören. I fråga om andra juridiska personer bör personer i motsvarande ställning omfattas av prövningen (prop. 1995/96:173 s. 72).

Prövningen innebär dels att förvärvstillstånd inte skall ges om det är osäkert om ägaren i framtiden kommer att motverka en sund utveckling av det reglerade företagets verksamhet, dels att ägaren skall ha ansvarskänsla och omdöme.

Tillstånd får dock inte beviljas för den som i väsentlig utsträckning har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet. Om en ägare efter tillståndsprövning visar sig vara olämplig får Finansinspektionen besluta att denne vid stämman inte får företräda fler aktier eller andelar än som motsvarar ett innehav som inte är kvalificerat, förelägga en ägare att avyttra så stor del av aktierna eller andelarna att innehavet därefter inte är kvalificerat eller, om det finns särskilda skäl, begära att tingsrätten förordnar en lämplig person att som förvaltare företräda sådana aktier eller andelar som inte enligt vad som nu nämnts får företrädas av ägaren.

Även om bestämmelserna delvis överlappar varandra ställs inte exakt samma krav på de ledande befattningshavarna i ett holdingföretag vid ledningsprövningen som vid ägarprövningen. Vid ledningsprövningen ställs det krav på viss kompetens, medan det vid ägarprövningen främst är vandel och omdöme som prövas. Som regel torde det emellertid finnas anledning att ifrågasätta ansvarskänslan och omdömet hos den ägare som inte följer ett av inspektionen meddelat föreläggande om att en person som vid ledningsprövningen bedömts olämplig skall bytas ut. Det bedöms dock inte tillräckligt. Det bör därför i var och en av sektorslagarna tas in en bestämmelse som innebär att ett holdingföretag inte kan godkännas om kvalificerad ägare om dess ledning inte uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett blandat finansiellt holdingföretag. Det betyder att inspektionen redan vid ägarprövningen i samband med auktorisationen

och vid ägarbyte kommer att pröva om holdingföretagets kompetens är tillräcklig. Därigenom undviker man situationen att ett företag godkänns som ägare enligt sektorslagstiftningen men att ingripande sedan sker mot samma företag enligt de särskilda regler som gäller för bl.a. finansiella konglomerat.

Enligt konglomeratdirektivet är det samordnaren som ingriper mot ett blandat finansiellt holdingföretag. Det skulle därför kunna ifrågasättas om det är förenligt med direktivet att tillåta att Finansinspektionen, även i de fall då inspektionen inte är samordnare, ingriper mot holdingföretaget. Här görs dock bedömningen att den omständigheten att samordnaren kan ingripa med stöd av konglomeratbestämmelserna inte bör vara ett hinder för att samma omständigheter kan anföras som skäl för att en ägare också är olämplig. Det finns inte heller någon större anledning att befara att de olika tillsynsmyndigheternas bedömningar av holdingföretagets agerande skiljer sig åt eftersom konglomeratdirektivet förutsätter ett nära samarbete dem emellan.

För att löpande kunna göra en prövning av vilka egenskaper de som ingår i holdingföretagets ledning har, bör inspektionen underrättas om förändringar i ledningens sammansättning.

Förseningsavgift

Enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse (15 kap. 10–14 §§) och försäkringsrörelselagen (19 kap. 11 f och g §§) får en bank, ett kreditmarknadsföretag eller ett försäkringsbolag som inte i rätt tid lämnar upplysningar om sin verksamhet till inspektionen påföras en straffavgift med högst 100 000 kronor. Bestämmelserna skall ses mot bakgrund av att det inte alltför sällan inträffar att ett sådant företag inte lämnar rapporter inom föreskriven tid och att inspektionen tidigare saknat verkningfulla medel för att beivra detta (prop. 2002/2003:139 s. 388).

För att Finansinspektionen skall kunna utföra sitt tillsynsuppdrag är det väsentligt att rapporteringen om det finansiella konglomeratet kommer in till inspektionen inom föreskriven tid. Är redovisningen försenad försämras inspektionens möjlighet att följa de reglerade företagens finansiella ställning. Det är därför viktigt att inspektionen har ett effektivt motmedel att ta till när ett företag inte rapporterar i tid. Försening är i normalfallet en sorts ordningsförseelse som ofta har sin grund i en felhantering någonstans i organisationen. För sådana fall är förseningsavgift en adekvat reaktion som också ger en tydlig signal till företagsledningen. Ett system med förseningsavgifter blir administrativt mer lätthanterligt än att regelmässigt tillgripa vitesföreläggande. Om ett företag skulle motsätta sig att ge in en rapport, bör dock inspektionen kunna förelägga det vid vite att komma in med rapporten. Vid upprepade fall av försening eller bristande ansvarstagande i ett företag kan det även bli aktuellt att tillgripa andra sanktioner som finns i sektorslagbestämmelserna.

Enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse och försäkringsrörelselagen får förseningsavgiften bestämmas till högst 100 000 kronor. Samma högsta nivå för avgiften bör väljas här. En hög avgift bör tillämpas för de stora företagen, medan det för de mindre bör kunna tas ut en lägre avgift. Det bör dessutom finnas en möjlighet att i enskilda fall

sätta ned avgiften. Om förseningen är ursäktlig eller ringa bör inspektionen kunna jämka avgiften, vid behov ända ner till noll kronor.

Kringgående av sektorsbestämmelserna

Enligt artikel 17.1 i konglomeratdirektivet skall medlemsstaterna ha befogenheter att vidta åtgärder för att förhindra att de reglerade enheterna i ett finansiellt konglomerat kringgår de regler som finns i särreglerna, dvs. bl.a. de direktiv som gäller kreditinstitut, värdepappersföretag och försäkringsföretag.

Någon särskild bestämmelse i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat för att omhänderta detta bedöms inte nödvändig, eftersom det redan i de svenska rörelsereglerna för de aktuella företagen finns tillräckliga ingripandemöjligheter.

14 Följdändringar i sektorslagstiftningen

14.1 Samrådsskyldighet

Promemorians förslag: I försäkringsrörelselagen (1982:713), lagen (1991:981) om värdepappersrörelse, lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar och lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, införs bestämmelser som ålägger Finansinspektionen att i vissa fall samråda med utländska tillsynsmyndigheter innan inspektionen ger tillstånd till ett försäkringsbolag, ett värdepappersbolag, ett institut för elektroniska pengar, en bank eller ett kreditmarknadsföretag att driva rörelse.

En skyldighet att samråda skall också finnas i vissa fall när en ny ägare vill förvärva vissa större innehav av aktier eller andelar i ett företag under tillsyn.

Vissa följdändringar av ovan nämnt slag skall också göras i lagen (2004:46) om investeringsfonder.

Konglomeratdirektivets innehåll: Genom konglomeratdirektivet införs eller ändras ett antal bestämmelser i befintliga sektorsdirektiv som anger att en tillsynsmyndighet är skyldig att samråda med andra behöriga myndigheter innan den ger tillstånd att driva rörelse:

– artikel 22.1 inför en ny artikel 12a i första skadeföresäkringsdirektivet (73/239/EEG),

– artikel 23.1 inför en ny artikel 12a i första livförsäkringsdirektivet (79/267/EEG) (det direktivet har för övrigt upphört att gälla genom livförsäkringsdirektivet [2002/83/EG] som beslutades i november 2002, dvs. innan konglomeratdirektivet),

– artikel 27.1 inför nya stycken i artikel 6 i investeringstjänstedirektivet (93/22/EEG), och

– artikel 29.2 inför nya stycken i artikel 12 i kreditinstitutdirektivet (2000/12/EG).

Av bestämmelserna följer att de behöriga myndigheterna är skyldiga att samråda inte bara med behöriga myndigheter inom samma sektor utan även med tillsynsmyndigheter inom andra sektorer.

Samrådsskyldigheten är utformad på samma sätt i de olika direktiven. Samråd med behöriga myndigheter skall ske innan tillstånd att driva rörelse ges till ett försäkringsföretag, kreditinstitut eller värdepappersföretag som

– är dotterföretag till ett försäkringsföretag, kreditinstitut eller värdepappersföretag som är auktoriserat i en annan medlemsstat,

– är dotterföretag till moderföretaget till ett försäkringsföretag, kreditinstitut eller värdepappersföretag som är auktoriserat i en annan medlemsstat, eller

– står under ägarkontroll av samma fysiska eller juridiska personer som har ägarkontrollen över ett försäkringsföretag, kreditinstitut eller värdepappersföretag som är auktoriserat i en annan medlemsstat.

De relevanta behöriga myndigheterna skall samråda med varandra särskilt när de bedömer aktieägarnas lämplighet och det goda anseendet och erfarenheten hos chefer som ingår i ledningen för ett annat företag i

samma grupp. De skall till varandra överlämna alla de uppgifter om aktieägarnas lämplighet och ledningens goda anseende och erfarenhet som är relevanta för övriga berörda behöriga myndigheter när det gäller att bevilja auktorisation samt fortlöpande bedöma efterlevnaden av uppställda verksamhetsvillkor.

Genom konglomeratdirektivet införs eller ändras dessutom ett antal bestämmelser i befintliga sektorsdirektiv som anger att en behörig myndighet skall samråda med andra behöriga myndigheter innan den ger tillstånd till att en person förvärvar ett kvalificerat innehav av aktier eller andelar i ett tillståndspliktigt företag eller ökar sitt innehav så att det överstiger 20, 33 eller 50 procent av kapitalet eller röstetalet eller så att det reglerade företaget genom förvärvet kommer att bli dotterföretag till den förvärvande. Genom konglomeratdirektivet kommer samma regler att gälla för de olika sektorerna:

- artikel 24.1 inför en ny artikel 15.1a i tredje skadeföresäkringsdirektivet (92/49/EEG),

- artikel 25.1 inför en ny artikel 14.1a i tredje livförsäkringsdirektivet (92/96/EEG) (det direktivet har för övrigt upphört att gälla genom livförsäkringsdirektivet [2002/83/EG] som beslutades i november 2002, dvs. innan konglomeratdirektivet),

- artikel 27.2 ändrar artikel 9.2 i investeringstjänstedirektivet (93/22/EEG), och

- artikel 29.2 ändrar artikel 16.2 i kreditinstitutsdirektivet (2000/12/EG).

Enligt dessa bestämmelser skall samråd ske om förvärvaren

- är ett försäkringsföretag, ett kreditinstitut eller ett värdepappersföretag med auktorisation i en annan medlemsstat

- ett moderföretag till ett försäkringsföretag, kreditinstitut eller värdepappersföretag med auktorisation i en annan medlemsstat, eller

- en fysisk eller juridisk person som har ägarkontroll över ett försäkringsföretag, kreditinstitut eller värdepappersföretag med auktorisation i en annan medlemsstat.

Skälen för promemorians förslag: Några bestämmelser om skyldighet för Finansinspektionen att samråda med andra tillsynsmyndigheter innan tillstånd att driva rörelse ges till ett försäkringsföretag finns i dag inte i försäkringsrörelselagen (1982:713). Sådana bestämmelser finns inte heller i lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar och ingår inte heller i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. Nu nämnda lagar saknar också bestämmelser rörande samråd med andra tillsynsmyndigheter i de fall då prövning skall ske av ägarförändringar. Lagen (1991:981) om värdepappersrörelse saknar också bestämmelser om samrådsskyldighet vid tillståndsgivningen. I den lagen finns det dock en bestämmelse om att samråd skall ske vid prövning av ägarförändringar (6 kap. 3 a § tredje stycket).

För att genomföra konglomeratdirektivet – med de ändringar som genom detta görs i sektorsdirektiven – bör nämnda lagar kompletteras med bestämmelser om samrådsskyldighet för Finansinspektionen. I lagen (2004:46) om investeringsfonder finns bestämmelser om samrådsskyldighet som därvid bör kunna tjäna som förebild.

Konglomeratdirektivet gör inte någon ändring i UCITS-direktivet (85/611/EEG). UCITS-direktivet innehåller emellertid en hänvisning till

artikel 9 i investeringstjänstedirektivet, dvs. den bestämmelse som behandlar tillsynsmyndigheternas samrådsskyldighet vid ägarbyte i ett företag som tidigare beviljats tillstånd. Mot denna bakgrund bör det i detta avseende göras en ändring i lagen om investeringsfonder. Den bestämmelse som behandlar Finansinspektionens samrådsskyldighet i samband med att ett fondbolag ges tillstånd att driva fondverksamhet bör dock inte ändras.

14.2 Avräkning från kapitalbasen för institut enligt kapitaltäckningslagen och för försäkringsbolag

Promemorians förslag: Institut enligt kapitaltäckningslagen (banker, kreditmarknadsföretag, värdepappersbolag och Svenska skeppshypotekskassan) och försäkringsbolag skall från kapitalbasen räkna av det bokförda av värdet aktier eller vad som skjutits till i annan form (tillskott) i ett institut, ett institut för elektroniska pengar, ett försäkringsbolag eller ett motsvarande utländskt företag samt i ett finansiellt institut, ett utländskt återförsäkringsföretag eller ett försäkringsholdingföretag, om

1. institutets eller försäkringsbolagets ägarandel överstiger 5 procent av företagets kapital, eller

2. i det fall ägarandelen är mindre än enligt 1,

a) tillskottet eller summan av tillskotten överstiger 5 procent av det egna kapitalet eller de egna fonderna i företaget eller det sammanlagda bokförda värdet av sådana tillskott överstiger 10 procent av summan av institutets eller försäkringsbolagets kapitalbas, eller

b) institutet har ett ägarintresse i det andra företaget.

Avdrag behöver inte göras om institutet eller försäkringsbolaget och det företag i vilket ägandet finns eller tillskott har gjorts står under gemensam gruppbaserad tillsyn enligt reglerna om försäkringsgrupper, finansiella företagsgrupper eller finansiella konglomerat.

Konglomeratdirektivets innehåll: I artikel 22.2 och 23.2 i konglomeratdirektivet görs tillägg till artikel 16.2 i första skadeförsäkringsdirektivet (73/239/EEG) och artikel 18.2 i första livförsäkringsdirektivet (79/267/EEG) (numera artikel 27.2 i livförsäkringsdirektivet [2002/83/EG]). Tilläggen innebär att ett försäkringsföretag skall göra avdrag från kapitalbasen (disponibla solvensmarginalen) för ägarintressen som företaget har i försäkringsföretag, återförsäkringsföretag, försäkringsholdingföretag, kreditinstitut, värdepappersföretag och finansiella institut. Dessutom skall andra instrument som försäkringsföretaget har i nämnda företag dras av från kapitalbasen. Det avser bl.a. kumulativa preferensaktier, förlagslån och fordringar med efterställd rätt till betalning.

För kreditinstitutföretag föreskriver EG-rätten (artikel 34.2 i kreditinstitutdirektivet [2000/12/EG]) redan en skyldighet att göra avdrag från kapitalbasen för sådana ägarposter i andra kreditinstitut och finansiella institut som motsvarar mer än 10 procent av dessa instituts kapital, fordringar med efterställd rätt till betalning samt vissa andra instrument som ett kreditinstitut innehar hos andra kreditinstitut och finansiella institut, i

vilka kreditinstitutet har en ägarandel som i varje enskilt fall motsvarar mer än 10 procent av kapitalet. Avdrag skall också göras för sådana ägarposter i andra kreditinstitut och finansiella institut som motsvarar högst 10 procent av det mottagande institutets kapital, fordringar med efterställd rätt till betalning samt vissa andra instrument som ett kreditinstitut innehar hos andra kreditinstitut och finansiella institut än dem som nämnts i föregående mening och som tillsammans överstiger 10 procent av institutets egen kapitalbas.

Konglomeratdirektivet innebär emellertid att avdrag skall ske även för vissa innehav i försäkringsföretag och liknande. Artikel 29.4 i konglomeratdirektivet innehåller sålunda ändringar i nämnda artikel 34.2 i kreditinstitutsdirektivet som innebär att avdrag skall ske också för ägarintressen i försäkringsföretag, återförsäkringsföretag och försäkringsholdingföretag. Dessutom skall andra instrument som företaget har i dessa företag dras av från kapitalbasen. Det avser bl.a. kumulativa preferensaktier, förlagslån och fordringar med efterställd rätt till betalning.

Både enligt försäkringsdirektiven och kreditinstitutsdirektivet gäller att om aktierna i ett kreditinstitut, finansiellt institut, försäkringsföretag, återförsäkringsföretag eller försäkringsholdingföretag innehas tillfälligt i syfte att ge finansiellt bistånd, får den behöriga myndigheten bevilja undantag från bestämmelserna om avdrag.

De nämnda direktiven anger också att medlemsstaterna som ett alternativ till avdrag av poster från kapitalbasen får tillåta att ett kreditinstitut tillämpar någon av konglomeratdirektivets metoder för beräkning av kapitalbas och kapitalkrav för ett finansiellt konglomerat. Metod 1 (konsolideringsmetoden) skall användas bara om den behöriga myndigheten är säker på graden av samordnad förvaltning och intern kontroll avseende de företag som skall ingå i sammanställningen. Den valda metoden skall tillämpas konsekvent över tiden.

Medlemsstaterna får vidare tillåta att kreditinstitut eller försäkringsföretag som är föremål för gruppbaserad tillsyn enligt bestämmelserna om finansiella företagsgrupper respektive försäkringsgrupper eller tillsyn enligt bestämmelserna konglomeratdirektivet, inte gör de nämnda avdragen vid beräkningen av den individuella kapitalbasen.

Enligt EG-rätten gäller det som angetts i fråga om kreditinstitut även värdepappersföretag.

Skälen för promemorians förslag

Allmänt

Det kan noteras att likheterna är stora mellan de bestämmelser som behandlar avdrag från kapitalbasen för försäkringsföretag och de som behandlar avdrag från kapitalbasen för kreditinstitut (här banker och kreditmarknadsföretag) samt värdepappersbolag. I båda fallen föreskrivs exempelvis att avdrag skall ske för innehav i dessa typer av företag samt i finansiella institut, återförsäkringsföretag och försäkringsholdingföretag. Även de poster som skall avräknas är desamma.

Bestämmelserna överensstämmer också när det gäller hur stort ett innehav i ett försäkringsföretag och i de övriga företag tillhörande försäkringssektorn skall vara för att avräkning skall ske. I båda fallen talar direktiven om att avräkning skall ske när det föreligger ett ägarintresse i ett sådant företag. I fråga om när avräkning skall ske för innehav i banker, kreditmarknadsföretag, värdepappersbolag och finansiella institut skiljer sig dock bestämmelserna åt. Enligt försäkringsdirektiven går gränsen också då vid ägarintresse. Enligt kreditinstitutsdirektivet skall dock avräkning för ägarposter och övriga instrument ske redan när kreditinstitutets ägarandel överstiger 10 procent av kapitalet eller, när kapitalandelen är mindre, om ägarposter och övriga poster tillsammans överstiger 10 procent av kreditinstitutets kapitalbas.

Avräkning från kapitalbasen i institut enligt kapitaltäckningslagen

Enligt 2 kap. 7 § lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag skall de som enligt den lagen betecknas institut (dvs. banker, kreditmarknadsföretag, värdepappersbolag och Svenska skeppshypotekskassan) räkna av värdet av vad som har skjutits till som aktiekapital eller i annan form (tillskott) i ett företag som driver försäkringsverksamhet eller är ett institut eller ett finansiellt institut om

1. institutets ägarandel överstiger fem procent av företagets kapital,
2. i det fall ägarandelen är mindre än enligt 1, tillskottet eller summan av tillskotten överstiger fem procent av det egna kapitalet eller de egna fonderna för företaget eller det sammanlagda bokförda värdet av sådana tillskott överstiger 10 procent av summan av institutets kapitalbas.

Enligt konglomeratdirektivets ändring i artikel 34.2 i kreditinstitutsdirektivet skall avräkning ske för *ägarposter* i institut och finansiella institut. Avräkning skall också ske för *fordringar med efterställd rätt till betalning* och sådana instrument som avses i artikel 35 i kreditinstitutsdirektivet, bl.a. *vissa värdepapper med obegränsad löptid* och *vissa andra instrument som uppfyller vissa närmare angivna villkor*. I dessa avseenden innebär det inte någon materiell ändring i direktivet. Någon ändring i kapitaltäckningslagen behöver därför inte göras för att det skall framgå att innehav av sådana poster i institut och finansiella institut skall räknas av. Det bör dock klargöras att även innehav av sådana poster i institut för elektroniska pengar samt i sådana utländska företag som motsvarar institut skall räknas av. Dessutom kan det bokförda värdet av ägarposter i vissa fall skilja sig från det belopp som ursprungligen skjutits till som aktiekapital, exempelvis om ned- eller uppskrivning av aktierna skett. Av kapitaltäckningslagen bör det därför framgå att avdraget gäller det bokförda värdet av aktierna.

Enligt den nya lydelsen av artikel 34.2 skall avräkning också ske för *kumulativa preferensaktier med begränsad löptid* (se artikel 35 i samma direktiv) samt *vissa skuldförbindelser med efterställd rätt till betalning med en ursprunglig löptid av minst fem år* (se artikel 36.3 i samma direktiv). Kumulativa preferensaktier klassas som aktiekapital i svensk rätt och någon ändring i kapitaltäckningslagen behöver därför inte göras för att det skall framgå att avdrag skall ske.

Med tillskott avses enligt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2003:10) om kapitaltäckning och stora exponeringar annat riskbärande kapital än aktiekapital t.ex. förlagslån och inbetald garantifond samt vissa aktieägartillskott. Någon lagändring för att sådana förlagslån som avses i artikel 36.3 skall avräknas bedöms därför inte heller nödvändig.

Kreditinstitutsdirektivet anger vidare hur stora ägarposterna eller tillskotten i ett *institut eller ett finansiellt institut* skall vara för att räknas av. I dessa avseenden innebär de ändringar av lydelsen som görs genom konglomeratdirektivet inte någon ändring i sak. Det bedöms därför inte finnas anledning att ändra motsvarande bestämmelser i kapitaltäckningslagen, som delvis är strängare än det minimikrav som kommer till uttryck i kreditinstitutsdirektivet. De gränsvärden som tidigare ansetts lämpliga bör alltså fortsätta att gälla.

Kreditinstitutsdirektivet i dess tidigare lydelse föreskrev inte att någon avräkning skall göras för ägarposter eller tillskott i *försäkringsföretag*. Så har emellertid ändå skett i svensk rätt, varvid gränsvärdena för när avräkning skall ske är desamma som de som gäller i fråga om ägarposter eller tillskott i kreditinstitut och värdepappersbolag. Enligt den ändring som genom konglomeratdirektivet görs i kreditinstitutsdirektivet skall avräkning nu ske för ägarintressen i försäkringsföretag, återförsäkringsföretag och försäkringsholdingföretag. Mot den bakgrunden bör det i kapitaltäckningslagen anges att avräkning skall ske för innehav i försäkringsbolag och motsvarande utländska företag, utländska återförsäkringsföretag och försäkringsholdingföretag.

Enligt direktivet skall avräkning ske för *ägarintressen* i försäkringsföretag, återförsäkringsföretag och försäkringsholdingbolag. I avsnitt 7.2 beskrivs vad som avses med ägarintressen. Om direktivet följs skulle det för försäkringsföretagens del som regel medföra en höjning av de nu gällande gränsvärdena för när avräkning skall ske.

En höjning skulle innebära att olika gränsvärden för när avräkning skall ske blev gällande för å ena sidan kreditinstitut och å andra sidan försäkringsföretag, återförsäkringsföretag och försäkringsholdingföretag. Syftet med avräkningsbestämmelsen är att undvika s.k. double gearing, dvs. att det kapital som skall användas till skydd för institutets verksamhet samtidigt utgör riskkapital i ett annat institut eller försäkringsföretag (prop. 1994/95:50 s. 207). Det intresset bedöms väga lika tungt oavsett om institutet äger aktier eller har skjutit till kapital i ett annat företag inom bank- eller värdepapperssektorn eller om tillskottet avser försäkringssektorn. Det finns därför inte anledning att för dessa sektorer ha olika gränser för när avräkning bör ske. Av detta följer vidare att de gränser som enligt kapitaltäckningslagen i dag gäller för när avräkning skall ske för innehav i försäkringsföretag inte bör ändras. Dessutom bör samma gränser tillämpas för avräkning av innehav i återförsäkringsföretag och försäkringsholdingföretag.

Kapitaltäckningslagen behandlar bara olika typer av kapitalbindningar, medan konglomeratdirektivets definition av ägarintresse även omfattar bl.a. den situationen när ett institut har 20 procent eller mer av rösterna i ett annat företag. Även om det bedöms mindre troligt att ett institut har ett ägarintresse utan att det samtidigt har en kapitalandel av den storlek som föreskrivs i kapitaltäckningslagen, dvs. minst fem procent, bör den

befintliga bestämmelsen kompletteras med att avdrag skall ske även när det finns ett ägarintresse i ett annat företag inom bank och värdepapperssektorn eller försäkringssektorn.

Enligt kreditinstitutsdirektivet skall inte bara ägarposterna dras av utan även vissa andra instrument i försäkringsföretag etc. i vilka ett institut har ägarintresse. Dit hör sådana instrument som avses i artikel 16.3 i första skadeförsäkringsdirektivet och 18.3 i första livförsäkringsdirektivet (numera artikel 27.3 i livförsäkringsdirektivet). De instrument som räknas upp där är samma instrument som nämns i artiklarna 35.2 och 36.2 i kreditinstitutsdirektivet, dvs. värdepapper med begränsad löptid och vissa andra instrument som uppfyller vissa villkor, kumulativa preferensaktier med begränsad löptid och vissa skuldförbindelser med efterställd rätt till betalning med en ursprunglig löptid av minst fem år. Som har nämnts i det föregående behövs ingen ändring göras i kapitaltäckningslagen (2 kap. 7 §) för att dessa instrument skall omfattas av avräkningskravet.

Som ett alternativ till avräkning från kapitalbasen är det möjligt för medlemsstaterna att tillåta att kreditinstitut tillämpar någon av konglomeratdirektivets metoder för beräkning av kapitalbas och kapitalkrav för ett finansiellt konglomerat (se avsnitt 9.1). En tillämpning av dessa beräkningsmetoder innebär att motsvarande elimineringar av innehav och tillskott görs i en separat beräkning. Detta blir därför en mer komplicerad procedur än om avdrag görs direkt vid beräkningen av institutets individuella kapitalbas. Av denna anledning bör inte detta alternativ tillåtas.

Sedan tidigare är det enligt kreditinstitutsdirektivet möjligt för medlemsstaterna att förordna att moderföretag som är föremål för gruppbase-rad tillsyn vid beräkningen av den egna icke-gruppbase-rade kapitalbasen inte behöver göra avdrag för ägarposter i andra kreditinstitut och finansiella institut som omfattas av sammanställningen. Av kapitaltäckningslagen framgår att avräkning inte behöver göras för tillskott som belöper på företag som omfattas av gruppbase-rad redovisning genom fullständig konsolidering eller genom en klyvningsmetod. Den ändring som görs i kreditinstitutsdirektivet innebär att avräkning inte heller behöver ske om företagen omfattas av den extra tillsynen över finansiella konglomerat. En motsvarande komplettering bör tas in i kapitaltäckningslagen.

Avräkning från kapitalbasen i försäkringsbolag

Motsvarande regler som redogjorts för ovan bör också gälla för avdrag från kapitalbasen i *försäkringsbolag*. Det innebär att avdrag skall göras vid beräkningen av försäkringsbolagets individuella kapitalbas för innehav i ett institut, ett institut för elektroniska pengar, ett försäkringsbolag eller ett motsvarande utländskt företag samt i ett finansiellt institut, ett utländskt återförsäkringsföretag eller ett försäkringsholdingföretag. På samma sätt skall avdrag göras för motsvarande tillskott i ovannämnda företag som föreslagits beträffande institut.

Regeln om att avdrag på individuell nivå inte behöver ske om företagen ingår i samma försäkringsgrupp eller samma finansiella konglomerat bör också gälla för försäkringsföretag.

En fråga som återstår att behandla är emellertid var gränsen bör gå för att avräkning från kapitalbasen skall ske. Möjligheten finns att i svensk rätt välja samma lösning som i konglomeratdirektivet och ange att avdrag

skall ske när det finns ett ägarintresse i de berörda företagen. En annan lösning är att också tillämpa de lägre gränserna i kapitaltäckningslagen även i fråga om försäkringsbolag. För finansiella företagsgrupper har de befintliga bestämmelserna i kapitaltäckningslagen fungerat väl. Några egentliga skäl för att avräkningsreglerna skall vara olika för en bank som äger ett försäkringsföretag än för ett försäkringsföretag som äger en bank finns inte. Möjligen skulle en sådan skillnad kunna utnyttjas för att kringgå de strängare regler som gäller för kreditinstitut och värdepappersbolag. Mot denna bakgrund bedöms det vara lämpligt att bestämmelserna om när avräkning skall ske från ett försäkringsbolags kapitalbas får samma utformning som motsvarande bestämmelser i kapitaltäckningslagen.

14.3 Informationsutbyte och sekretess

Promemorians bedömning: Det krävs inte några lagändringar för att försäkringsdirektivets nya bestämmelser om informationsutbyte mellan tillsynsmyndigheter och centralbanker skall anses genomförda.

Konglomeratdirektivets innehåll: Artikel 16 i tredje skadeförsäkringsdirektivet (92/49/EEG) och artikel 16 i livförsäkringsdirektivet (2002/83/EG) innehåller bestämmelser om sekretess. Genom artikel 24.2 i konglomeratdirektivet ändras artikel 16.5c i tredje skadeförsäkringsdirektivet om informationsutbyte mellan tillsynsmyndigheter och centralbanker eller andra liknande organ. Enligt artikel 25.2 görs en motsvarande ändring i artikel 15.5c i tredje livförsäkringsdirektivet (92/96/EG) (numera artikel 16.8 i livförsäkringsdirektivet).

Skälen för promemorians bedömning: Enligt artikel 16.5c i tredje skadeförsäkringsdirektivet och artikel 16.8 i livförsäkringsdirektivet i deras tidigare lydelse fick medlemsstaterna tillåta de behöriga myndigheterna att lämna ut information

- till centralbanker och andra organ med liknande uppgifter i deras egenskap av monetära myndigheter, och
- i förekommande fall till andra offentliga myndigheter med uppgift att utöva tillsyn över betalningssystem,

för att dessa skall kunna fullgöra sina uppgifter. Medlemsstaterna fick också tillåta dessa myndigheter eller organ att till de behöriga myndigheterna vidarebefordra sådan information. Den information som togs emot skulle vara underkastad tystnadsplikt.

Enligt artikel 16.5c i tredje skadeförsäkringsdirektivet och artikel 16.8 i livförsäkringsdirektivet i dess tidigare lydelse var det alltså frivilligt för medlemsstaterna att införa bestämmelser om informationsutbyte mellan tillsynsmyndigheten och centralbanker. I den lydelse som artiklarna fått genom konglomeratdirektivet gäller frivilligheten inte längre. Sekretess skall nämligen inte längre hindra informationsutbytet mellan tillsynsmyndigheter och centralbanker m.fl. Dessutom skall artikeln inte hindra centralbanker m.fl. att vidarebefordra sådana uppgifter som tillsynsmyndigheten kan behöva. Detta är regler som sedan tidigare gäller för kreditinstitut enligt artikel 30.8 i kreditinstitutsdirektivet och för värdepappersbolag enligt artikel 25.6 i investeringstjänstedirektivet

(93/22/EEG). De infördes genom det s.k. BCCI-direktivet (95/26/EG). Detta direktiv genomfördes i svensk rätt efter förslag i prop. 1995/96:173. Där drogs – efter en redovisning av tillämpliga bestämmelser i sekretesslagen – slutsatsen att det inte krävdes någon lagstiftningsåtgärd för att BCCI-direktivets regler om informationsutbyte mellan tillsynsmyndighet och centralbank skulle anses genomförda (s. 101).

Den bedömning som tidigare gjorts bör fortfarande gälla för kreditinstitut och värdepappersbolag. De ändringar som nu föreslås i försäkringsdirektiven bedöms därför inte heller kräva några lagändringar.

14.4 Kontroll av information

Promemorians förslag: När Finansinspektionen på begäran av en behörig myndighet hemmahörande inom EES kontrollerar information som avser företag som ingår i en försäkringsgrupp eller en finansiell företagsgrupp, får den myndigheten delta i kontrollen.

Konglomeratdirektivets innehåll: Genom artikel 28.2 i konglomeratdirektivet görs en ändring av artikel 6.3 i försäkringsgruppsdirektivet (98/78/EG). Om behöriga myndigheter i en medlemsstat vill kontrollera information som rör ett företag som står i vissa närmare angivna förbindelser med ett försäkringsföretag som är underkastat tillsyn, skall den – enligt artikel 6.3 – hos de behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten begära att denna kontroll genomförs. De myndigheter som mottar en sådan begäran skall inom ramen för sin behörighet efterkomma den genom att själv genomföra kontrollen, låta de myndigheter som framställt begäran genomföra den eller tillåta en revisor eller annan expert att genomföra kontrollen.

Genom konglomeratdirektivet har i artikel 6.3 gjorts tillägget att den behöriga myndighet som har framställt begäran får, om den så önskar, delta i kontrollen, om den inte själv utför den.

Artikel 56.7 i kreditinstitutsdirektivet (2000/12/EG) innehåller regler motsvarande dem i artikel 6.3 i försäkringsgruppsdirektivet. Genom artikel 29.10 i konglomeratdirektivet har det gjorts samma tillägg till reglerna i kreditinstitutsdirektivet som till dem i försäkringsgruppsdirektivet.

Skälen för promemorians förslag: I avsnitt 11.5 behandlas en bestämmelse om kontroll av information som rör ett finansiellt konglomerat. De skäl som redovisas där har betydelse även för bedömningen här.

Kontroll av information för försäkringsgrupper

Bestämmelser motsvarande dem i artikel 6.3 i försäkringsgruppsdirektivet finns i 19 kap. 4 § andra och tredje styckena försäkringsrörelselagen. Dessa bestämmelser innebär att det är Finansinspektionen som själv genomför kontrollen. Av förarbetena till bestämmelserna framgår att en sådan kontroll som sker av ett svenskt företag i samma koncern som det utländska försäkringsföretaget kan utföras tillsammans med representanter från den utländska tillsynsmyndigheten (prop. 1999/2000:99 s. 51). Det tillägg som genom konglomeratdirektivet har gjorts i artikel 6.3 in-

nebär alltså inte någon ändring i sak för den utländska myndighetens möjlighet att delta i kontrollen. Mot bakgrund av att direktivet innebär en rättighet att delta i kontrollen bör detta dock komma till direkt uttryck i försäkringsrörelselagen.

Kontroll av information för finansiella företagsgrupper

Motsvarigheten till bestämmelsen i artikel 56.7 i kreditinstitutsdirektivet finns i svensk rätt i 7 kap. 4 § kapitaltäckningslagen. Paragrafen medger att Finansinspektionen, inom ramen för sin befogenhet, lämnar eller kontrollerar information som behövs för att en utländsk myndighet skall kunna utöva sin tillsyn eller också tillåter att denna myndighet själv utför kontrollen.

Det tillägg som genom konglomeratdirektivet har gjorts i artikel 56.7 i kreditinstitutsdirektivet innebär att en utländsk behörig myndighet som framställt begäran får om den så önskar delta i kontrollen om den inte själv utför den. Ett tillägg motsvarande detta bör för fullständighetens skull tas in även i kapitaltäckningslagen.

14.5 Lämplighetsprövning av ledningen i försäkringsholdingföretag och holdingföretag med finansiell verksamhet

Promemorians förslag: Den som ingår i styrelsen eller är verkställande direktör, eller är ersättare för någon av dem, skall ha tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av ett försäkringsholdingföretag eller ett holdingföretag med finansiell verksamhet och även i övrigt vara lämplig för en sådan uppgift.

Konglomeratdirektivets innehåll: Genom artikel 28.4 i konglomeratdirektivet införs en regel i en ny artikel 10b i försäkringsgruppsdirektivet som innebär att lämpligheten hos de personer som ingår i ledningsorganet för ett ”holdingföretag med blandad verksamhet” skall prövas. I den svenska språkversionen av konglomeratdirektivet sägs att prövningen skall avse ledningen i ett holdingbolag med blandad verksamhet. I den engelska versionen talas dock om ”insurance holding company”, dvs. ett försäkringsholdingföretag. Den engelska lydelsen tas som utgångspunkt för genomförandet i svensk rätt. I en ny artikel 54 a i kreditinstitutsdirektivet införs genom artikel 29.8 i konglomeratdirektivet en regel som innebär att lämpligheten hos de personer som ingår i ledningsorganet för ett holdingföretag med finansiell verksamhet skall prövas.

Skälen för promemorians förslag: För att genomföra direktivet bör det tas in bestämmelser i försäkringsrörelselagen och kapitaltäckningslagen om att den som ingår i styrelsen eller är verkställande direktör eller är ersättare för en sådan person skall ha tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av ett försäkringsholdingföretag respektive ett holdingföretag med finansiell verksamhet.

Ändringarna motiveras på samma sätt som i avsnitt 10, där motsvarade bestämmelse för ledningen i ett blandat finansiellt holdingföretag behandlas.

14.6 Ändringar i bestämmelserna om försäkringsgrupper

14.6.1 Definitionen av försäkringsholdingföretag

Promemorians förslag: Definitionen av försäkringsholdingföretag i 1 kap. 9 e § försäkringsrörelselagen ändras så att den inte omfattar blandade finansiella holdingföretag.

Konglomeratdirektivets innehåll: I försäkringsgruppsdirektivet definieras försäkringsholdingbolag som ett moderföretag vars huvudsakliga verksamhet består i att förvärva och ha ägarintresse i dotterföretag, vilka enbart eller huvudsakligen är ett försäkringsföretag, återförsäkringsföretag eller försäkringsföretag i tredje land där minst ett av dotterföretagen är försäkringsföretag. I den definitionen har det gjorts ett tillägg som innebär att definitionen inte heller träffar företag som är blandade finansiella holdingföretag enligt artikel 2.15 i konglomeratdirektivet.

Skälen för promemorians förslag I 1 kap. 9 e § försäkringsrörelselagen definieras försäkringsholdingföretag som ett moderföretag som inte är ett försäkringsföretag och vars verksamhet huvudsakligen består i att förvärva och förvalta andelar i dotterföretag som uteslutande eller huvudsakligen är försäkringsbolag eller utländska försäkringsföretag.

För att genomföra konglomeratdirektivet bör det till den definitionen läggas att moderföretaget inte heller skall vara ett blandat finansiellt holdingföretag enligt konglomeratdirektivet.

14.6.2 Definitionen av försäkringsgrupp

Promemorians förslag: Definitionerna i 7 a kap. 1 och 2 §§ försäkringsrörelselagen som anger vilka företag som ingår i en finansiell företagsgrupp ändras.

En försäkringsgrupp skall bestå av

1. ett försäkringsbolag och
 - a) dess dotterföretag eller intresseföretag som är försäkringsföretag,
 - b) försäkringsföretag med vilket försäkringsbolaget har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning,
2. ett försäkringsbolag och dess moderföretag som är
 - a) ett försäkringsholdingföretag,
 - b) ett utländskt återförsäkringsföretag eller
 - c) ett annat utländskt försäkringsföretag med hemvist utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller
3. ett försäkringsbolag och dess moderföretag som är ett annat företag än som avses i 1 och 2 men som inte är ett blandat finansiellt holdingföretag enligt lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

En försäkringsgrupp skall även omfatta

1. försäkringsbolagets andra dotterföretag och intresseföretag,
2. företag med vilka försäkringsbolaget har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning,
3. företag som försäkringsbolaget är dotterföretag eller intresseföretag till,
4. övriga dotterföretag och intresseföretag till företag som anges i 2 och 3, och
5. företag med vilka företag som avses i 2 och 3 har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning.

Liknande ändringar skall för understödsföreningar göras i lagen om understödsföreningar.

Konglomeratdirektivets innehåll: Genom artikel 28 i konglomeratdirektivet ändras definitionerna av företag med ägarintresse, anknutet företag och försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet i artikel 1 i försäkringsgruppsdirektivet (98/78/EG).

Ändringen av definitionen av företag med ägarintresse innebär att under den definitionen faller inte bara företag som är moderföretag till ett annat företag eller som har ett ägarintresseföretag till ett annat företag utan även ett företag som är knutet till ett annat företag genom ett sådant förhållande som avses i artikel 12.1 i sjunde bolagsdirektivet (83/349/EEG), dvs. företag som har gemensam eller i huvudsak gemensam ledning.

Ändringen av definitionen av ett anknutet företag innebär att under den definitionen faller inte bara företag som dotterföretag till ett annat företag eller föremål för ägarintresse utan även företag som är knutet till ett annat företag genom ett sådant förhållande som avses i artikel 12.1 i sjunde bolagsdirektivet.

Definitionen av försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet omfattar ett annat moderföretag än ett försäkringsföretag, ett försäkringsföretag i tredje land, ett återförsäkringsföretag eller ett försäkringsholdingföretag. I den definitionen har gjorts tillägg som innebär att definitionen inte träffar företag som är blandade finansiella holdingföretag enligt artikel 2.15 i konglomeratdirektivet.

Skälen för promemorians förslag

Försäkringsgruppsdirektivets definition av försäkringsgrupp

Artikel 2.1 i försäkringsgruppsdirektivet anger tre olika strukturer för försäkringsgrupper:

1. försäkringsföretag med ägarintresse i minst ett försäkringsföretag, ett återförsäkringsföretag eller ett försäkringsföretag i tredje land,
2. försäkringsföretag vars moderföretag är ett försäkringsholdingbolag, ett återförsäkringsföretag eller ett försäkringsföretag i tredje land, och
3. försäkringsföretag vars moderföretag är ett försäkringsholdingbolag med blandad verksamhet.

Av artikel 3.2 framgår vilka andra företag som skall ingå i gruppen och omfattas av tillsynen:

1. företag som är anknutna till försäkringsföretag,
- 2 företag med ägarintresse i försäkringsföretag, och
3. företag som är anknutna till företag med ägarintresse i försäkringsföretag.

Försäkringsrörelselagens definition av försäkringsgrupp

I försäkringsrörelselagen används inte begreppen företag med ägarintresse och anknutet företag. I stället talas där om moderföretag, dotterföretag och intresseföretag.

I försäkringsrörelselagen (7 a kap. 1 §) definieras en försäkringsgrupp som

1. ett försäkringsbolag och dess dotterföretag eller intresseföretag som är försäkringsföretag,
2. ett försäkringsbolag och dess moderföretag som är
 - a) ett försäkringsholdingföretag,
 - b) ett utländskt återförsäkringsföretag eller
 - c) ett annat utländskt återförsäkringsföretag med hemvist utanför EES,eller
3. ett försäkringsbolag och dess moderföretag som är ett annat företag än som avses i 1 och 2.

En försäkringsgrupp omfattar enligt 7 a kap. 2 § samma lag även

1. försäkringsbolagets andra dotterföretag och intresseföretag,
2. företag som försäkringsbolaget är dotterföretag eller intresseföretag till, och
3. övriga dotterföretag och intresseföretag till företag som anges i 2.

Tidigare har försäkringsgruppsdirektivets definitioner av företag med ägarintresse omfattat företag som är moderföretag till eller som har ägarintresse i ett annat företag. Samtidigt har definitionen av anknutet företag omfattat företag som är dotterföretag eller är föremål för ägarintresse. Genom konglomeratdirektivet har i dessa definitioner gjorts tillägget att de skall omfatta även företag som har gemensam eller i huvudsak gemensam ledning.

Begreppet företag med ägarintresse förekommer i ovan redovisade artikeln 2.1 i försäkringsgruppsdirektivet. Som en konsekvens av att detta begrepp – genom konglomeratdirektivet – fått en vidgad innebörd bör definitionen av försäkringsgrupper i 7 a kap. 1 § försäkringsrörelselagen kompletteras. Den bör i fortsättningen inbegripa även en sådan försäkringsgrupp som består av ett försäkringsbolag och försäkringsföretag med vilket bolaget har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning.

Begreppen företag med ägarintresse och företag som är anknutna till försäkringsföretag förekommer även i den tidigare redovisade artikeln 3.2 i försäkringsgruppsdirektivet. Deras motsvarigheter finns i 7 a kap. 2 § försäkringsrörelselagen, som i likhet med artikel 3.2 anger vilka övriga företag som skall anses ingå i en försäkringsgrupp. Begreppen får konsekvenser även för den nämnda paragrafen. Den bör således ändras så att det framgår att en försäkringsgrupp även omfattar företag med vilka ett försäkringsbolag har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning. Vidare bör det framgå att en försäkringsgrupp också omfattar dotter- och intresseföretag till företag med vilka försäkringsbolaget har en gemensam eller huvudsak gemensam ledning liksom företag som har

en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med det sistnämnda företaget. Dessutom bör gruppen omfatta – förutom dotterföretag och intresseföretag till företag som försäkringsbolaget är dotterbolag eller intressebolag till – företag som har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med ett företag som försäkringsbolaget är dotterbolag eller intressebolag till.

Försäkringsrörelselagen innehåller inte någon definition av försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet. Detta begrepp används bl.a. i artikel 2.3 i försäkringsgruppsdirektivet för att beskriva strukturen i en försäkringsgrupp. Där sägs att en försäkringsgrupp består av bl.a. ett försäkringsföretag vars moderföretag är ett försäkringsholdingbolag med blandad verksamhet. Dess motsvarighet i försäkringsrörelselagen finns i 7 a kap. 1 § första stycket, som anger att en försäkringsgrupp består av ett försäkringsbolag och dess moderföretag som är ett annat företag än som nämnts tidigare i paragrafen (se ovan). Genom konglomeratdirektivet undantas från definitionen av försäkringsholdingföretag med blandad verksamhet även sådana moderföretag som är blandade finansiella holdingföretag enligt artikel 2.15 i detta direktiv. I konsekvens med detta bör i det nämnda stadgandet i försäkringsrörelselagen göras ett tillägg som innebär att moderföretaget inte heller skall vara ett blandat finansiellt holdingföretag, såsom detta definieras i den nya lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Lagen om understödsföreningar

Även i lagen om understödsföreningar finns bestämmelser om försäkringsgrupper. I dessa bestämmelser bör göras tillägg motsvarande de som ovan redovisats beträffande försäkringsrörelselagen.

Enligt 26 a § lagen om understödsföreningar består en försäkringsgrupp av en understödsförening och dess dotterföretag eller intresseföretag som är försäkringsföretag. Denna bestämmelse bör kompletteras så att en försäkringsgrupp föreligger även när en understödsförening har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med ett annat försäkringsföretag.

Enligt 26 b § samma lag omfattar en försäkringsgrupp även understödsföreningens andra dotterföretag och intresseföretag. Här bör läggas till att en försäkringsgrupp omfattar även andra företag än försäkringsföretag med vilka understödsföreningen har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning.

14.6.3 Transaktioner inom en försäkringsgrupp

Promemorians bedömning: Det behöver inte göras någon ändring i bestämmelserna om riskhantering i försäkringsrörelselagen och lagen om understödsföreningar med anledning av ändringarna i artikel 8.2 i försäkringsgruppsdirektivet om transaktioner inom grupper.

Konglomeratdirektivets innehåll: Genom artikel 28.3 i konglomeratdirektivet har första stycket i artikel 8.2 i försäkringsgruppsdirektivet fått en ny lydelse. Den nya lydelsen innebär att medlemsstaterna skall kräva

att försäkringsföretag följer adekvata metoder för riskhantering och rutiner för intern kontroll, inbegripet sunda rapporterings- och redovisningsförfaranden, för att på ett lämpligt sätt identifiera, mäta, övervaka och kontrollera interna transaktioner. Medlemsstaterna skall också kräva att försäkringsföretagen minst en gång om året rapporterar betydande transaktioner till de behöriga myndigheterna. Allt detta skall övervakas av de behöriga myndigheterna. I dess tidigare lydelse innehöll artikel 8.2 endast bestämmelsen skyldighet att minst en gång per år rapportera betydande interna transaktioner till de behöriga myndigheterna.

Skälen för promemorians bedömning: Av stabilitetsregeln 1 kap. 1 a § första stycket försäkringsrörelselagen framgår att försäkringsrörelse skall drivas med en för rörelsens omfattning och beskaffenhet tillfredsställande kontroll över försäkringsrisker, placeringsrisker och rörelserisker så att åtagandena mot försäkringstagarna och andra ersättningsberättigade på grund av försäkringarna kan fullgöras. Av förarbetena till den bestämmelsen (prop. 1998/99:87 s. 177 och 178) framgår att riskkontrollen inte enbart innefattar förmågan att identifiera och följa upp olika slag av risker utan också frågor om intern styrning och intern kontroll.

Enligt 7 a kap. 3 § försäkringsrörelselagen skall ett försäkringsbolag i en försäkringsgrupp också ha god kontroll över affärshändelser och avtal med andra företag inom försäkringsgruppen samt deras påverkan på försäkringsbolagets ekonomiska ställning så att kraven enligt 1 kap. 1 a § första stycket samma lag kan tillgodoses. Genom bestämmelsen framgår tydligt att de skyddsintressen som rörelsereglerna skall främja i stabilitetshänseende måste tillgodoses även i gruppssammanhang (prop. 1999/2000:99 s. 64).

Den befintliga riskhanteringsbestämmelsen får anses inrymma krav på att det i ett försäkringsbolag skall finnas metoder för riskhantering och rutiner för intern kontroll för att – såsom direktivet kräver – på ett lämpligt sätt identifiera, mäta, övervaka och kontrollera interna transaktioner inom en försäkringsgrupp. Det bedöms därför inte nödvändigt att komplettera försäkringsrörelselagen för att genomföra ändringarna i artikel 8.2 i försäkringsgruppsdirektivet.

I 26 c § lagen om understödsföreningar finns en bestämmelse motsvarande den i 7 a kap. 3 § försäkringsrörelselagen. Någon ändring av den lagen bedöms därför inte heller nödvändig.

14.6.4 Samarbete med behöriga myndigheter i tredje land

Promemorians bedömning: Det behöver inte införas någon bestämmelse i svensk rätt med anledning av den nya artikel 10a i försäkringsgruppsdirektivet om samarbete med behöriga myndigheter i tredje land.

Skälen för promemorians bedömning: Genom konglomeratdirektivet införs en ny artikel 10 a i försäkringsgruppsdirektivet om samarbete med behöriga myndigheter i tredje land. En motsvarande bestämmelse för finansiella konglomerat finns i artikel 19 i konglomeratdirektivet, se avsnitt 12.1.

Av artikeln framgår att kommissionen – på begäran av en medlemsstat eller på eget initiativ – kan ställa förslag till rådet i fråga om förhand-

lingar om avtal med eller flera tredje länder om metoderna för att utöva extra tillsyn över försäkringsföretag bland vars delägare finns företag i tredje land och försäkringsföretag i tredje land bland vars delägare finns företag med huvudkontor inom EU. I samma artikel anges vad som särskilt skall framgå av ett sådant. Vidare skall kommissionen och försäkringskommittén granska resultatet av förhandlingarna och den därigenom uppkomna situationen.

Försäkringskommittén inrättades genom rådets direktiv (91/675/EEG) om inrättande av en försäkringskommitté. Försäkringskommittén är ett forum för diskussioner och rådgivning till kommissionen i försäkringsrelaterade frågor. Kommittén kan också agera som en kommittologikommitté, varvid den assisterar kommissionen när denna utnyttjar sina genomförandebefogenheter enligt försäkringsdirektiven.

Den nya artikel 10a i försäkringsgruppsdirektivet föranleder inte att någon bestämmelse måste tas in i svensk rätt.

14.6.5 Beräkning av försäkringsföretagens jämkade solvens

Promemorians bedömning: Det bör inte införas någon bestämmelse i försäkringsrörelselagen eller lagen om understödsföreningar som preciserar metoderna för beräkning av försäkringsföretagens jämkade solvens ytterligare.

Konglomeratdirektivets innehåll: I bilaga 1 till försäkringsgruppsdirektivet finns en ingående beskrivning hur försäkringsföretagens jämkade solvens skall beräknas. Genom artikel 27.5 och 27.6 i konglomeratdirektivet har det gjorts följande ändringar i bilagan.

1. I punkt 1 B görs tillägget att den behöriga myndigheten skall fastställa till vilken proportionell andel ett företag skall ingå i det fall det saknas kapitalförbindelser mellan vissa av företagen i en företagsgrupp.

2. I punkt 2 görs ett tillägg som gör det möjligt att vid beräkningen av jämkad solvens hos ett försäkringsföretag som är ett företag med ägarintresse i ett kreditinstitut, ett värdepappersföretag eller ett finansiellt institut att tillämpa

a) reglerna om avdrag av ett sådant ägarintresse enligt artikel 16.1 i första skadeförsäkringsdirektivet (73/239/EEG),

b) artikel 18 i första livförsäkringsdirektivet (79/267/EEG), och

c) bestämmelserna som ger möjlighet att under vissa villkor tillåta alternativa metoder och att tillåta att ett sådant ägarintresse inte skall dras av.

Skälen för promemorians bedömning: De beräkningsmetoder för beräkning av gruppbaserad ekonomisk ställning för en försäkringsgrupp som finns i bilaga 1 till försäkringsgruppsdirektivet, har huvudsakligen genomförts genom Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2002:4) om gruppbaserad kapitalbas och solvensmarginal för försäkringsföretag och understödsföreningar som ingår i en grupp. Inte heller de tillägg som nu har gjorts bör tas in i lag utan i stället tas om hand i nämnda föreskrifter. Dessa har meddelats med stöd av bemyndiganden i 7 a kap. 5 § sista stycket försäkringsrörelselagen och 26 d § sista stycket lagen om understödsföreningar.

14.7 Ändringar i lagstiftningen för bank- och värdepappersrörelse

14.7.1 Nya definitioner

Promemorians förslag: Definitionen av ägarintresse i kapitaltäckningslagen ändras så att den får samma innehåll som motsvarande definition i den nya lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat. I definitionerna av finansiellt holdingföretag och holdingföretag med blandad verksamhet i kapitaltäckningslagen görs ett tillägg som innebär att de inte träffar företag som är blandade finansiella holdingföretag.

Skälen för promemorians förslag: Genom artikel 29 i konglomeratdirektivet ändras definitionen av ägarintresse i artikel 1 i kreditinstitutsdirektivet (2000/12/EG). Definitionen av ägarintresse ges därmed samma lydelse som i konglomeratsammanhang. Definitionen av ägarintresse har behandlats i avsnitt 7.2. I och med att definitionen av ägarintresse ändras i kreditinstitutsdirektivet bör den definition som finns av detta begrepp i kapitaltäckningslagen ändras och ges samma innehåll som i den nya lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat (se avsnitt 7.2).

Genom artikel 29 i konglomeratdirektivet ändras också definitionerna av finansiellt holdingföretag och holdingföretag med blandad verksamhet. Motsvarande ändringar görs genom konglomeratdirektivets artikel 27 även i artikel 7.2 i direktivet om kapitalkrav för värdepappersföretag och kreditinstitut (93/6/EEG). I definitionerna av finansiellt holdingföretag och holdingföretag med blandad verksamhet görs ett tillägg som innebär att definitionerna inte träffar företag som är blandade finansiella holdingföretag enligt artikel 2.15 i konglomeratdirektivet. Motsvarande tillägg bör därför göras till de definitioner av holdingföretag med finansiell verksamhet och holdingföretag med blandad verksamhet som finns i kapitaltäckningslagen.

14.7.2 Kvalificerat innehav av aktier och andelar i icke-finansiella företag

Promemorians förslag: Vid beräkningen av ett kreditinstituts kvalificerade innehav av aktier och andelar i finansiella företag skall aktier i återförsäkringsföretag inte räknas med.

Skälen för promemorians förslag: Artikel 51 i kreditinstitutsdirektivet (2000/12/EG) innehåller regler som begränsar ett kreditinstituts kvalificerade innehav av aktier och andelar i icke-finansiella företag. Vid tillämpningen av dessa regler behöver kreditinstitutet dock inte räkna med aktier eller andelar i bl.a. försäkringsföretag. Genom konglomeratdirektivet (artikel 29.5) har det gjorts en ändring i artikel 51.3 i kreditinstitutsdirektivet som innebär att inte heller innehav i återförsäkringsföretag behöver omfattas av begränsningsreglerna. En motsvarande ändring bör göras i 7 kap. 9 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

14.7.3 Tillsyn av holdingföretag med finansiell verksamhet

Promemorians bedömning: Det förtydligande som gjorts i artikel 52.2 i kreditinstitutsdirektivet i fråga om tillsyn av holdingföretag med finansiell verksamhet kräver ingen lagändring.

Skälen för promemorians bedömning: Enligt artikel 52.2 i kreditinstitutsdirektivet skall ett kreditinstitut vars moderföretag är ett finansiellt holdingföretag stå under tillsyn på grundval av en sammanställning av institutets finansiella ställning med den som gäller för det finansiella holdingföretaget. Genom artikel 29.6 i konglomeratdirektivet görs en ändring i sista meningen i artikel 52.2. Där har tidigare sagt att sammanställningen inte på något sätt skall anses innebära att de behöriga myndigheterna utövar någon tillsynsfunktion i förhållande till det enskilda finansiella holdingföretaget. Den aktuella artikeln i kreditinstitutsdirektivet har nu fått följande lydelse. ”Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 54a skall sammanställningen inte på något sätt anses innebära att de behöriga myndigheterna har skyldighet att utöva tillsyn i förhållande till det enskilda finansiella holdingföretaget”. Som framgår av avsnitt 14.5 behandlar artikel 54a den prövning som skall göras av ledningen i ett finansiellt holdingföretag.

Vilka finansiella företag som är tillståndspliktiga och står under tillsyn av Finansinspektionen framgår av de olika lagar som finns inom bank-, försäkrings- och värdepappersområdena. Enbart den omständigheten att ett holdingföretag med finansiell verksamhet utgör en del av en finansiell företagsgrupp innebär inte att detta företag står under individuell tillsyn av Finansinspektionen. Den ändring av förtydligande karaktär som har gjorts i artikel 52.2 i kreditinstitutsdirektivet innebär inte att denna ordning behöver rubbas. Någon lagändring behöver därför inte göras med anledning av ändringen i artikeln.

14.7.4 Finansiella företagsgrupper

Promemorians förslag: En finansiell företagsgrupp enligt kapitaltäckningslagen skall alltid anses föreligga när två eller flera institut eller finansiella institut har gemensam eller i huvudsak gemensam ledning.

Konglomeratdirektivets innehåll: Artikel 54 i kreditinstitutsdirektivet beskriver vilka principer som gäller när en gruppbaserad redovisning upprättas. Enligt den artikeln skall den behöriga myndighet som är ansvarig för den gruppbaseade tillsynen kräva fullständig sammanställning av alla kreditinstitut och finansiella institut som är dotterföretag. Sammanställning på proportionell grund får dock föreskrivas i fråga om ägarintresse med begränsat ansvar.

Genom konglomeratdirektivet (artikel 29.7) har gjorts ett tillägg i artikel 54 som innebär att de behöriga myndigheterna skall bestämma hur sammanställningen skall ske om företagen står i ett sådant samband som avses i artikel 12.1 i sjunde bolagsdirektivet (83/349/EEG), dvs. om

företagen har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning (se även avsnitt 7.2).

Genom konglomeratdirektivet (artikel 29.7) upphävs samtidigt tredje strecksatsen i artikel 54.4 i kreditinstitutsdirektivet som anger att de behöriga myndigheterna skall bestämma om och hur sammanställningen skall ske när två eller flera kreditinstitut eller finansiella institut har en förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorganisation som till övervägande del består av samma personer.

Skälen för promemorians förslag: Artikel 54.4 i kreditinstitutsdirektivet i dess lydelse före konglomeratdirektivet har genomförts genom bestämmelser i kapitaltäckningslagen. Av 6 kap. 2 § jämfört med 8 kap. 3 § 8 följer att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får föreskriva att bestämmelserna om finansiella företagsgrupper skall gälla även för två eller flera institut och motsvarande utländska företag som har gemensam eller i huvudsak gemensam ledning. Genom ett bemyndigande i 3 § 8 förordningen (2000:669) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag har regeringen överlämnat till Finansinspektionen att meddela de föreskrifter som avses i 6 kap. 2 § kapitaltäckningslagen.

Av 6 kap. 5–8 §§ kapitaltäckningslagen framgår att om föreskrifter enligt 6 kap. 2 § samma lag meddelats skall företag konsolideras fullständigt, om inte Finansinspektionen medger antingen att konsolidering sker genom klyvningsmetoden eller kapitalandelsmetoden.

Artikel 54.4 i dess tidigare lydelse har således genomförts i svensk rätt genom bestämmelser som gör det möjligt för Finansinspektionen att föreskriva att en finansiell företagsgrupp skall föreligga när två företag har gemensam eller i huvudsak gemensam ledning. Den nya lydelsen av artikel 54.4 i kreditinstitutsdirektivet innebär att sammanställning blir obligatorisk i de fall två företag har gemensam eller i huvudsak gemensam ledning. Vad som däremot är möjligt för en behörig myndighet att bestämma om är hur sammanställningen skall ske.

I kapitaltäckningslagen (6 kap. 1 §) används en lagstiftningsteknik som innebär att en finansiell företagsgrupp skall anses föreligga i de fall där artikel 54 i kreditinstitutsdirektivet föreskriver att konsolidering skall ske. Det finns inte anledning att ändra denna ordning. Mot den bakgrunden bör 6 kap. 1 § kapitaltäckningslagen ändras så att det framgår att en finansiell företagsgrupp alltid föreligger när två eller flera institut eller finansiella institut har gemensam eller i huvudsak gemensam ledning. I konsekvens därmed bör möjligheten enligt 6 kap. 2 § kapitaltäckningslagen att föreskriva att bestämmelserna om finansiella företagsgrupper skall gälla i de ifrågavarande fallen tas bort.

När nu en finansiell företagsgrupp alltid anses finnas när två eller flera institut eller finansiella institut har gemensam eller gemensam ledning bör kapitaltäckningslagen, i linje med vad som förutsätts i konglomeratdirektivet, kompletteras med en möjlighet för Finansinspektionen att bestämma hur konsolideringen skall ske när det finns en sådan förbindelse. Av 8 kap. 1 § framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall meddela föreskrifter om hur konsolidering skall ske och hur kapitalbasen skall beräknas enligt 6 kap. 6–9 §§.

14.7.5 Transaktioner med holdingföretag med blandad verksamhet

Promemorians bedömning: Det behövs inte någon bestämmelse i kapitaltäckningslagen om transaktionerna mellan ett institut och ett holdingföretag med blandad verksamhet.

Konglomeratdirektivets innehåll: Genom konglomeratdirektivet (artikel 29.9) har införts en ny artikel 55a i kreditinstitutsdirektivet. Enligt den nya artikeln skall medlemsstaterna då moderföretaget till ett eller flera kreditinstitut är ett holdingföretag med blandad verksamhet se till att den tillsynsmyndighet som är ansvarig för tillsynen över kreditinstitutet, utövar en allmän tillsyn över transaktioner mellan kreditinstitutet och holdingföretaget. Tillsynsmyndigheterna skall kräva att kreditinstitutet har adekvata metoder för riskhantering och rutiner för intern kontroll, inklusive sunda rapporterings- och redovisningsrutiner, för att på ett lämpligt sätt identifiera, mäta, övervaka och kontrollera transaktionerna med det holdingföretag med blandad verksamhet som är moderföretag och dess dotterföretag. Tillsynsmyndigheterna skall kräva att kreditinstitutet rapporterar varje annan betydande transaktion med dessa enheter utom stora exponeringar. Om dessa interna transaktioner utgör ett hot mot kreditinstitutets finansiella ställning, skall tillsynsmyndigheten vidta lämpliga åtgärder.

Skälen för promemorians bedömning: I avsnitt 9.4 behandlas en bestämmelse om system för riskhantering och rutiner för intern kontroll för finansiella konglomerat. Det som sägs i det avsnittet bör beaktas även i fråga om behovet av motsvarande system och rutiner för kreditinstitut och värdepappersbolag som ingår i en finansiell företagsgrupp.

Enligt 6 kap. 2 § lagen om bank- och finansieringsrörelse skall ett kreditinstitut identifiera mäta, styra och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med. Kreditinstitutet skall särskilt se till att dess kreditrisker, marknadsrisker, operativa risker och andra risker sammantagna inte medför att institutets förmåga att fullgöra sina förpliktelser äventyras.

Av bestämmelsen följer (prop. (2002/03:139 s. 278 ff) att det system för riskhantering som kreditinstitutet väljer skall uppfylla de angivna kraven. Institutet skall alltså kunna identifiera sina risker och kunna uppskatta riskens storlek. Dessutom skall institutet kunna styra riskerna, dvs. aktivt styra rörelsens utveckling och aktivt utnyttja riskreducerande åtgärder. I kravet på kontroll ligger att det skall finnas en kontrollfunktion som granskar efterlevnaden av olika system och instruktioner.

De risker som kan följa med förbindelserna mellan ett kreditinstitut och ett holdingföretag med blandad verksamhet och holdingföretagets dotterföretag tas om hand av den beskrivna riskhanteringsbestämmelsen. Vid bedömningen av om någon uttrycklig bestämmelse om detta är nödvändig måste det också beaktas att någon riskhanteringsbestämmelse av det slag som finns för kreditinstitut inte finns för värdepappersbolag. För dessa gäller i stället sundhetsregeln. Även denna bestämmelse får dock anses innebära att ett värdepappersbolag skall ha system för riskhantering för den angivna situationen. Det behövs därför inte någon bestämmelse i kapitaltäckningslagen som anger att ett institut skall identifiera, mäta,

styra och ha kontroll över sina transaktioner med moderföretag som är holdingföretag med blandad verksamhet och detta holdingföretags dotterföretag.

Artikel 55a i kreditinstitutsdirektivet kräver vidare att kreditinstitutet skall rapportera varje betydande transaktion med holdingföretag med blandad verksamhet och holdingföretagets dotterföretag utom stora exponeringar. Enligt 7 kap. 5 § andra stycket kapitaltäckningslagen skall ett holdingföretag med blandad verksamhet lämna den information som behövs för tillsynen över de dotterföretag som är institut (samlad information). Av 7 kap. 6 § andra stycket samma lag framgår att ett holdingföretag med blandad verksamhet skall upprätta och ge in den samlade informationen till Finansinspektionen för de räkenskapsperioder och vid de tidpunkter som regeringen föreskriver. Regeringen har bemyndigat inspektionen att meddela sådana föreskrifter. Visserligen föreskriver konglomeratdirektivet att informationen skall lämnas av kreditinstitutet. Samma mål kan dock uppnås om informationen i stället lämnas av holdingföretaget med blandad verksamhet. Den uppgiftsskyldighet som konglomeratdirektivet föreskriver behöver därför inte framgå av kapitaltäckningslagen. Om ett holdingföretag med blandad verksamhet inte fullgör sin skyldighet kan Finansinspektionen vända sig direkt till institut och få ut uppgifterna (se 13 kap. 3 § och 16 kap. 1 § 5 lagen om bank- och finansieringsrörelse samt 6 kap. 1 och 2 §§ lagen om värdepappersrörelse).

14.7.6 Moderföretag i tredje land

Promemorians förslag: Om tillsynen över institut i en finansiell företagsgrupp skall utövas av en tillsynsmyndighet i ett land utanför EES, skall Finansinspektionen i vissa fall kontrollera om den tillsyn som utövas av den andra tillsynsmyndigheten är likvärdig med den tillsyn som föreskrivs i kreditinstitutsdirektivet.

Om tillsynen inte bedöms likvärdig, skall Finansinspektionen tillämpa kapitaltäckningslagens bestämmelser om tillsyn analogt på företagen. Efter att ha hört övriga berörda behöriga myndigheter får dock Finansinspektionen besluta att använda sig av andra tillsynsmetoder som säkerställer att institutet i den finansiella företagsgruppen är föremål för tillräcklig tillsyn.

Skälen för promemorians förslag: Genom konglomeratdirektivet (artikel 29.11) har en ny artikel 56a om moderföretag i tredje land tagits in i kreditinstitutsdirektivet. Den artikeln, som har samma innebörd som artikel 18 i konglomeratdirektivet, anger hur tillsynsmyndigheterna skall agera när ett kreditinstitut har ett moderföretag som har sitt huvudkontor utanför EES. De lösningar som direktivet anger för finansiella företagsgrupper är desamma som när motsvarande situation föreligger för ett finansiellt konglomerat, se avsnitt 12. En motsvarande bestämmelse som den som föreslås för finansiella konglomerat bör därför tas in i kapitaltäckningslagen.

15 Andra ändringar

15.1 Stora exponeringar

Promemorians förslag: Ett institut får vid beräkningen av sina stora exponeringar bortse från exponeringar som det har mot ett dotterföretag och ett moderföretag och moderföretagets dotterföretag som ingår i samma finansiella företagsgrupp eller motsvarande utländska företagsgrupp som institutet.

Gällande rätt: För institut finns särskilda bestämmelser om stora exponeringar i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersföretag (kapitaltäckningslagen). Syftet med dessa bestämmelser är att skydda ett institut mot förluster för det fall att en kund eller grupp av kunder inte kan infria sina åtaganden mot institutet. Ett annat syfte är att begränsa den maximala förlust som ett institut kan ådra sig om en kund eller grupp av kunder inte kan infria sina åtaganden.

Något förenklat kan sägas att med en exponering avses alla tillgångar som är beroende av en kunds eller motparts ekonomiska utveckling. Som exempel kan nämnas fordringar och placeringar i värdepapper.

En stor exponering definieras som en exponering mot en kund eller en grupp av kunder som överstiger 10 procent av institutets kapitalbas. Med kund avses när det gäller placeringar i finansiella instrument emittenten eller, om det rör sig om derivat, emittenten av den underliggande finansiella tillgången. För andra fordringar och åtaganden avses med kund den som svarar för fordringen eller åtagandet.

Det sammanlagda värdet av ett instituts stora exponeringar får inte överstiga 800 procent av institutets kapitalbas. Vidare får en enskild exponering mot en kund eller grupp av kunder inte överstiga 25 procent av institutets kapitalbas. Om en kund eller grupp av kunder ingår i samma koncern som institutet får värdet av exponeringen emellertid inte överstiga 20 procent av institutets kapitalbas.

Det är emellertid inte alla exponeringar som omfattas av de nämnda begränsningarna. Enligt 6 kap. 10 § kapitaltäckningslagen gäller exempelvis att om ett moderföretag är institut skall vid beräkningen av de gränsvärden som gäller för exponeringarna inte räknas med exponeringar som ett koncernföretag som är institut har mot andra koncernföretag som står under tillsyn av Finansinspektionen och omfattas av samma grupp-baserade redovisning som moderföretaget. Dessutom får Finansinspektionen medge att detsamma skall gälla även för en koncern i vilken moderföretaget är ett i Sverige etablerat holdingföretag med finansiell verksamhet.

Av förarbetena till den bestämmelsen (prop. 1994/95:50 s. 263 och 320) sägs att en förutsättning är att företagen i koncernen står under tillsyn och omfattas av samma grupp-baserade redovisning som moderföretaget. En annan förutsättning är att moderföretaget är ett kreditinstitut eller värdepappersbolag. Anledningen till att undantaget kan medges är enligt förarbetena att Finansinspektionen löpande har både individuell tillsyn över varje företag i koncernen och grupp-baserad tillsyn över hela koncernen samtidigt.

När det gäller koncerner där moderföretaget är ett holdingföretag med finansiell verksamhet kan enligt förarbetena tillsynen inte sägas vara lika effektiv, eftersom Finansinspektionen inte utövar någon tillsyn över holdingföretaget som sådant. Eftersom det har ansetts finnas ett behov av att kunna tillåta undantag från begränsningar av stora exponeringar även i en sådan koncern har dock inspektionen medgett möjlighet att i ett enskilt fall medge sådana undantag.

Kreditinstitutsdirektivets innehåll

Enligt artikel 49.6 i kreditinstitutsdirektivet (2000/12/EG) får medlemsstaterna undanta exponeringar mot kreditinstitutets moderföretag, andra dotterföretag till moderföretaget eller mot egna dotterföretag från gränsvärdena under förutsättning att dessa företag omfattas av bestämmelserna om gruppbaserad tillsyn som kreditinstitutet självt är underkastat eller motsvarande bestämmelser i tredje land.

Skälen för promemorians förslag

En jämförelse mellan artikel 49.6 i kreditinstitutsdirektivet och 6 kap. 10 § kapitaltäckningslagen visar att den svenska bestämmelsen om möjligheten att bortse från exponeringar mot andra koncernföretag har fått en snävare utformning än vad direktivet medger. Trots att direktivbestämmelsen anger att undantag från gränsvärdena får göras om företagen står under samma gruppbaseade tillsyn fordras enligt svensk rätt att företagen i fråga står under individuell tillsyn av Finansinspektionen. Det svenska undantaget är alltså i princip begränsat till svenska företag. Till skillnad från direktivet behandlar den svenska bestämmelsen den situationen att den finansiella företagsgruppen leds av ett institut annorlunda än när den leds av ett holdingföretag med finansiell verksamhet.

I dagsläget finns det emellertid inte enbart svenska företag i de finansiella företagsgrupper som står under Finansinspektionens tillsyn. För gränsöverskridande grupper kan det framstå som omotiverat att behandla exponeringar mot ett svenskt dotterföretag på ett annat sätt än motsvarande exponeringar mot ett utländskt dotterföretag. Bestämmelsen förhindrar de utländska dotterföretagen att exponera sig mot moderföretaget. Moderföretaget förhindras också att exponera sig mot sina utländska dotterföretag trots att verksamheten skulle ha kunnat drivas direkt i institutet via filialer i utlandet.

Det är också svårt att finna skäl för att exponeringar mot andra koncernföretag är obegränsade endast i de fall som Finansinspektionen är ansvarig för tillsynen över den finansiella företagsgruppen. Anledningen till att denna typ av exponeringar kan undantas vid beräkningen av exponeringarna på individuell nivå torde vara att den finansiella företagsgruppens sammanlagda exponeringarna övervakas. Att ha skilda regler beroende på vilken tillsynsmyndighet som är ansvarig för tillsynen är därför svårt att motivera.

Bland annat mot denna bakgrund görs här bedömningen att den svenska bestämmelsen bör ändras. Dess nya lydelse bör ha samma innebörd som direktivet.

Den nya bestämmelsen bör alltså medge att ett institut vid beräkningen av sina stora exponeringar på individuell nivå bortser från exponeringar som det har mot ett dotterföretag och ett moderföretag och moderföretagets dotterföretag som ingår i samma finansiella företagsgrupp eller motsvarande utländska företagsgrupp som institutet.

16 Konsekvenser

16.1 Ekonomiska konsekvenser

I avsnitt 8.1 redovisas vilken effekt den valda definitionen av finansiellt konglomerat kan komma att få för svenska företagsgrupper. Där framgår att Finansinspektionen vid årsskiftet 2003/2004 har begärt in uppgifter från ett antal företagsgrupper som, enligt Finansinspektionens uppfattning, kunde komma att falla in under definitionen i konglomeratdirektivet. Vid en genomgång av de inkomna uppgifterna framkom att sju företagsgrupper uppfyllde definitionen av finansiellt konglomerat.

Genomförandet av konglomeratdirektivet får inverkan på enskilda reglerade företag (institut och försäkringsföretag) samt i viss mån även icke-reglerade företag som ingår i ett finansiellt konglomerat. Bestämmelserna får även inverkan på blandade finansiella holdingföretag. Reglerade företag och i vissa fall även blandade finansiella holdingföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat skall regelbundet rapportera kapitalbas och kapitalkrav samt interna transaktioner och betydande riskkoncentrationer till Finansinspektionen. De ekonomiska konsekvenser som uppstår med anledning av promemorians förslag beror i huvudsak på denna rapportering samt granskning av dessa rapporter.

Med undantag av blandade finansiella holdingföretag, står de företag som berörs av promemorians förslag som regel redan under tillsyn av Finansinspektionen, vilket innebär att de redan omfattas av rapporteringskrav på individuell nivå och i vissa fall även på gruppnivå. Förslagen innebär dock att ytterligare rapporteringskrav tillkommer för dessa företag. Detta medför sannolikt ökade kostnader för personal samt framtagande av nya informationssystem. Många av de uppgifter som skall rapporteras till tillsynsmyndigheten finns emellertid redan tillgängliga i bolagens externa eller interna redovisning vilket innebär en viss begränsning av de utökade kostnaderna.

I promemorian föreslås även att institut och försäkringsföretag skall ha fungerande system för riskhantering och rutiner för intern kontroll, vilket medför att investeringar i nya systemkomponenter måste göras i den mån kraven inte redan är uppfyllda.

Även företag som i dag inte står under tillsyn berörs i viss mån av promemorians förslag. Det gäller finansiella institut, anknutna företag samt försäkringsholdingföretag. Eftersom dessa företag skall ingå vid beräkningen av konglomeratets kapitalbas och kapitalkrav, betydande riskkoncentrationer samt interna transaktioner, kan de komma att omfattas av eventuella interna rapporteringskrav. Ett sådant företag blir emellertid inte direkt rapporteringsskyldigt till Finansinspektionen (om de inte samtidigt är ett blandat finansiellt holdingföretag, se ovan).

Utöver vad som följer av nuvarande bestämmelser om minsta kapitalbas på individuell- och gruppnivå skall institut och försäkringsföretag även ansvara för att det finns tillgängligt kapital för att fylla kapitalkravet på konglomeratnivå. De elimineringsåtgärder som görs vid beräkningen av konglomeratets sammanlagda kapitalbas innebär att instituten och försäkringsföretagen kan komma att behöva skjuta till extra kapital för att täcka konglomeratets kapitalkrav, trots att kraven på individuell och gruppnivå är uppfyllda. De ytterligare kapitalkrav som ställs på konglomeratnivå

torde dock inte bli så omfattande att det föreligger någon risk för att ett enskilt konglomerat skulle få svårigheter att uppfylla dem.

Genom förslagen ökar antalet rapporter som skall tas in och analyseras av Finansinspektionen. Arbetet med att bygga upp rutiner och mallar kommer i ett initialskede att belasta Finansinspektionen resursmässigt. Tillsynen över finansiella konglomerat förutsätter ett utökat samarbete – som dessutom har nya inslag – mellan tillsynsmyndigheter i olika länder. Även det kommer att kräva resurser av inspektionen. Slutligen medför förslagen i promemorian att Finansinspektionen måste utföra ett visst föreskriftsarbete. Sammanfattningsvis innebär detta flera nya arbetsuppgifter för Finansinspektionen.

Finansinspektionen kommer att bistå regeringen med underlag för att bedöma resursbehovet. Finansieringen skall för år 2005 hanteras inom befintliga ramar och därefter inom den ordinarie budgetprocessen.

Utöver det som ovan sagts innebär förslagen även bl.a. att Finansinspektionen får medge att vissa företag undantas från tillsynen över ett finansiellt konglomerat. Ett sådant beslut får i vissa fall överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Sannolikt kommer dock antalet beslut om sådana undantag att vara mycket få, varvid den ökade arbetsbelastningen hos de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms bli marginell. Det bedöms därför inte behövas ytterligare resurser för domstolsväsendet med anledning av promemorians förslag.

16.2 Konsekvenser för små och medelstora företag

De föreslagna nya reglerna om tillsyn över finansiella konglomerat skall tillämpas lika för alla reglerade företag som ingår i ett finansiellt konglomerat oavsett företagets storlek. Detsamma gäller icke-reglerade företag som indirekt drabbas av reglerna genom interna rapporteringskrav, som nämnts rör det sig om finansiella institut, anknutna företag samt försäkringsholdingbolag. Konsekvenser i form av ökat administrativt arbete kan i viss mån komma att bli mer betungande för mindre företag, i synnerhet om de inte står under tillsyn, än för större finansiella företag som redan står under tillsyn och som därigenom har en utvecklad intern funktion inom företaget som handhar de uppgifter som förmedlas av tillsynen. Det bör dock beaktas att det är fråga om tillsyn över finansiella konglomerat, vilket förutsätter att de företag som träffas av reglerna utgör en del av en större finansiell grupp. Rutiner för information och rapportering bör rimligtvis tas fram på gruppnivå, vilket torde underlätta den administrativa bördan för de i gruppen ingående företagen. Reglerna berör inte fristående små och medelstora företag.

17 Författningskommentar

17.1 Förslaget till lag om särskild tillsyn över finansiella konglomerat

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §

Paragrafen anger lagens tillämpningsområde.

2 §

Paragrafen innehåller ett antal definitioner som är grundläggande för förståelsen av bestämmelserna i lagen. Definitionerna behandlas ingående i avsnitt 7. Utöver vad som framgår där kan följande nämnas.

Samtliga i *punkten 6* angivna företag, utom blandade finansiella holdingföretag, tillhör någon av bank- eller värdepappers- eller försäkringssektorerna. Till banksektorn hör kreditinstitut (banker, kreditmarknadsföretag och institut för elektroniska pengar) och motsvarande utländska företag, vissa finansiella institut samt anknutna företag. Till värdepapperssektorn hör värdepappersbolag, fondbolag och motsvarande utländska företag, samt vissa finansiella institut. Till försäkringssektorn hör försäkringsföretag och utländska direktförsäkringsföretag, utländska återförsäkringsföretag, och försäkringsholdingföretag. I punkten a har bank- och värdepapperssektorn slagits ihop, eftersom det inte finns anledning att skilja på dessa sektorer vid tillämpning av lagens bestämmelser.

Ett blandat finansiellt holdingföretag kan tillhöra olika sektorer. Om holdingföretaget också är ett finansiellt institut tillhör det bank- eller värdepapperssektorn och om det är ett utländskt återförsäkringsföretag tillhör det försäkringssektorn.

För tillämpningen av lagen är det i flera fall nödvändigt att avgöra vilken av bank- och värdepapperssektorn och försäkringssektorn som är den minsta respektive den största sektorn. Av andra stycket framgår enligt vilka kriterier detta bestäms. Beträffande beräkningsmetodens närmare innebörd hänvisas till författningskommentaren till 2 kap. 3 §.

I *punkten 13* definieras relevant behörig myndighet. Vid bedömningen av om en annan myndighet än de som nämns i a och b skall anses relevant skall, såsom anges i artikel 2.17 i konglomeratdirektivet, särskilt beaktas den marknadsandel de reglerade företagen i konglomeratet har. Om marknadsandelen överstiger fem procent i medlemsstaten, talar mycket för att den behöriga myndighet i den medlemsstaten skall behandlas som en relevant behörig myndighet.

Förutom marknadsandelen är bl.a. det inflytande som ett reglerat företag har inom konglomeratet av särskild betydelse för relevansbedömningen.

I *punkten 14* definieras sektorsbestämmelser. Som exempel på de författningar som avses kan för kreditinstitut nämnas lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar och lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag (kapitaltäckningslagen), för värdepappersbolag lagen (1991:981) om värdepappersrörelse och kapitaltäckningslagen, för fondbolag lagen (2004:46) om invester-

ingsfonder samt för försäkringsföretag lagen (1972:262) om understödsföreningar och försäkringsrörelselagen (1982:713).

3–5 §§

I paragraferna definieras koncern och ägarintresse. Definitionerna stämmer i huvudsak överens med de som finns i kapitaltäckningslagen. Se även kommentaren till förslagen till ändring av 1 kap. 1 och 3 §§ kapitaltäckningslagen.

Bestämmelserna behandlas i avsnitt 7.2.

6 §

I paragrafen definieras begreppet grupp.

Det finns en grupp om företagen har någon av de förbindelser som beskrivs i paragrafen. Vid bedömningen av gruppens omfattning skall alla företag som har någon av de olika förbindelser som anges i paragrafen, dvs. koncernförhållanden, ägarintressen och gemensam ledning, ingå.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.2.

7 §

Paragrafen klargör vad som avses med nära förbindelser. En liknande definition finns i bl.a. lagen om bank- och finansieringsrörelse och föreslås här införas även i 1 kap. 9 c § försäkringsrörelselagen.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.2.

2 kap. Finansiellt konglomerat

1 §

Av paragrafen framgår vilka förutsättningar som skall vara uppfyllda för att en grupp företag skall utgöra ett finansiellt konglomerat. Bestämmelsen kan inte läsas isolerad. Av de följande paragraferna (2–4 §§) framgår exempelvis den närmare innebörden av vissa begrepp som förekommer i denna bestämmelse.

Av *första stycket* framgår att det skall finnas en grupp (se definitionen i 1 kap. 6 §).

Av *första stycket 1* följer att åtminstone ett av de reglerade företag som ingår i gruppen skall vara ett svenskt företag som är ett institut eller ett försäkringsföretag. (Angående innebörden av institut och försäkringsföretag se 1 kap. 2 §.) Finansinspektionen ansvarar alltid för tillsynen på individuell nivå över ett sådant företag. Om företaget ingår i en finansiell företagsgrupp eller en försäkringsgrupp, kan Finansinspektionen även ha tillsyn på gruppnivå och är då en relevant behörig myndighet med inflytande över om gruppen är ett konglomerat eller inte.

Enligt *första stycket 2* skall ett reglerat företag, dvs. ett institut eller ett försäkringsföretag eller ett motsvarande utländskt företag, som är auktoriserat inom EES ingå i gruppen för att gruppen skall kunna vara ett konglomerat. Företaget kan finnas i toppen av konglomeratet. I ett sådant fall existerar ett konglomerat om det reglerade företaget är moderföretag till ett företag inom den finansiella sektorn, har ägarintresse i ett företag inom den finansiella sektorn eller har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med ett företag inom den finansiella sektorn. Av 1 kap.

2 § 6 framgår vilka företag som skall anses tillhöra den finansiella sektorn.

Ett finansiellt konglomerat kan också vara för handen om ett reglerat företag som hör hemma inom EES är dotterföretag till ett annat företag än ett reglerat företag som är auktoriserat inom EES. För att gruppen då skall betraktas som ett finansiellt konglomerat skall gruppens verksamhet drivas huvudsakligen inom den finansiella sektorn (jämför 2 §).

Av *första stycket 3 och 4* framgår att ytterligare förutsättningar för att det skall föreligga ett finansiellt konglomerat är att minst ett av företagen i gruppen tillhör försäkringssektorn och minst ett av företagen i gruppen tillhör bank- och värdepapperssektorn (se författningskommentaren till 1 kap. 2 § 6).

I *första stycket 5* sägs att i ett finansiellt konglomerat skall både den verksamhet som drivs inom försäkringssektorn och den verksamhet som drivs inom bank- och värdepapperssektorn vara betydande. När verksamheten är betydande framgår av 3 och 4 §§.

Enligt första stycket skall det finnas en grupp i vilken det ingår företag som uppfyller villkoren i punkterna 1–5. En grupp kan per definition bestå av både finansiella företag och andra företag. Av bestämmelsen följer alltså att om kriterierna i första stycket är uppfyllda ingår alla företag i gruppen – oavsett vilken verksamhet de driver – i det finansiella konglomeratet.

Av *andra stycket* framgår att varje undergrupp i en större grupp skall betraktas som ett finansiellt konglomerat, om förutsättningarna i första stycket är uppfyllda. Det bör dock noteras att den särskilda konglomerat-tillsynen enligt 3 kap. 2 § bara sker på den övre av dessa nivåer.

Bestämmelsen behandlas även i avsnitt 8.1.

2 §

Av paragrafen framgår när en grupp som leds av ett moderföretag som inte är ett reglerat företag som är auktoriserat inom EES driver verksamhet huvudsakligen inom den finansiella sektorn (jämför 1 § första stycket 2 d). Så är fallet om balansomslutningen för företagen inom den finansiella sektorn överstiger 40 procent av gruppens totala balansomslutning.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.1.

3 §

Av paragrafen framgår när företagen i en grupp anses driva betydande verksamhet inom försäkringssektorn eller bank- och värdepapperssektorn. Den beräkning som skall göras kan uttryckas på följande sätt

$$\frac{\text{balansomslutningen för företagen inom den specifika sektorn}}{\text{balansomslutningen för samtliga företag i gruppen som tillhör den finansiella sektorn}} + \frac{\text{kapitalkravet för företagen inom den specifika sektorn}}{\text{kapitalkravet för samtliga företag i gruppen som tillhör den finansiella sektorn}} > 10 \%$$

Vid beräkningen skall försäkringssektorn behandlas för sig och bank- och värdepapperssektorn behandlas som en gemensam sektor.

Av 4 § framgår att verksamheten inom försäkringssektorn och bank- och värdepapperssektorn kan anses betydande även i andra fall än de som anges i denna paragraf.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.1.

4 §

Av paragrafen framgår att även om förutsättningarna i 3 § inte är uppfyllda är verksamheten inom försäkringssektorn och bank- och värdepapperssektorn betydande om balansomslutningen för den minsta sektorn överstiger sex miljarder euro.

Som framgår av 1 kap. 2 § 6 är den minsta sektorn den sektor som har det lägsta genomsnittet och den största sektorn är den sektor som har det största genomsnittet vid tillämpning av beräkningsmetoden i 3 §.

Av 3 kap. 4 § framgår att det är möjligt att avstå från att behandla en grupp som ett finansiellt konglomerat trots att förutsättningarna i denna paragraf är uppfyllda.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.1.

5 §

Paragrafen anger att vissa företag i en grupp inte skall tas med vid bedömningen av dels om gruppen bedriver verksamhet huvudsakligen inom den finansiella sektorn (2 §), dels om gruppens verksamhet inom försäkringssektorn eller bank- och värdepapperssektorn är betydande (3 och 4 §§). Dessa företag preciseras närmare i den uppräkningslista som finns i 5 kap. 6 § första stycket.

Av 6 kap. 2 § framgår att om det finns fler relevanta behöriga myndigheter än Finansinspektionen är en förutsättning för att bestämmelsen skall gälla att dessa myndigheter kommer överens om det. Ett sådant beslut skall, enligt konglomeratdirektivet, initieras av den tillsynsmyndighet som är samordnare för konglomeratet.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.2.

6 §

En grupp som identifierats som ett finansiellt konglomerat enligt huvudregeln kan komma att göra väsentliga förändringar i gruppens struktur som får till följd att tidigare uppnådda gränsvärden underskrids. Av bestämmelsen framgår att gruppen ändå, under där angivna förutsättningar, skall fortsätta att vara ett finansiellt konglomerat till dess att gruppen under tre år inte uppfyllt gränsvärdena. En förutsättning för att bestämmelsen skall vara tillämplig är dock att gruppen först har identifierats som ett finansiellt konglomerat enligt den senast tillgängliga balansräkningen.

Bestämmelsen skall tillämpas bara i undantagsfall. Det skall också bestämmelsen i artikel 3.6 om att en grupp som sedan tidigare står under konglomerattillsyn skall fortsätta att behandlas som ett finansiellt konglomerat under en viss tid när gränsvärdena gått ner under 40 procent, 10 procent och sex miljarder euro men uppgår till 35 procent, 8 procent och fem miljarder euro (se nedan). Finansinspektionen bör undvika att bestämmelserna kombineras så att den fortsatta tillsynen med stöd av

denna bestämmelse och bestämmelsen i 2 kap. 8 § pågår under sex år. Av 6 kap. 2 § framgår att om det finns fler relevanta behöriga myndigheter än Finansinspektionen är en förutsättning för att bestämmelsen i första meningen skall gälla att dessa myndigheter kommer överens om det. Ett beslut om att tillämpa bestämmelsen skall enligt konglomeratdirektivet initieras av den tillsynsmyndighet som är samordnare för konglomeratet.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.2.

7 §

Om det är av särskild betydelse för tillsynen, skall balansomslutningen ersättas eller kombineras med andra faktorer vid tillämpningen av 2 och 3 §§.

Av konglomeratdirektivet framgår inte vad som avses med intäktsstruktur. En rimlig tolkning är dock att begreppet syftar på varje sektors relativa andel av gruppens intäkter, såsom de framgår av företagets resultaträkning.

Det framgår inte heller av direktivet vad som avses med poster utanför balansräkningen. I kapitaltäckningssammanhang betecknas dock sådana åtaganden som är osäkra avseende belopp och tidpunkt för betalning – exempelvis garantiförbindelser – som poster utanför balansräkningen.

Av 6 kap. 2 § framgår att det är Finansinspektionen, eventuellt tillsammans med övriga relevanta behöriga myndigheter, som avgör om bestämmelsen skall tillämpas eller inte.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.2.

8 §

Ett konglomerat som står under tillsyn kan komma att underskrida de gränsvärden som anges i 2–4 §§. När det sker, skall de lägre gränsvärden som anges i paragrafens *första stycke* användas i stället.

Enligt *andra stycket* är det möjligt att bestämma att de lägre gränsvärden som anges i första stycket inte längre skall tillämpas när det inte behövs för den särskilda tillsynen över det finansiella konglomeratet. Om gränsvärdena i 1–4 §§ då inte uppnås, får ett sådant beslut till följd att gruppen inte längre är ett finansiellt konglomerat.

Enligt direktivet är det samordnaren som, efter medgivande av de övriga relevanta behöriga myndigheterna, beslutar om undantag skall medges. Beslutsfattandet behandlas i 6 kap. 2 §.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.2.

3 kap. Bestämmelsers räckvidd

1 §

Av paragrafen framgår när bestämmelserna för finansiella konglomerat i 4–7 kap. skall gälla.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.1.

2 §

Det kan inom ett finansiellt konglomerat finnas undergrupper som också är finansiella konglomerat. När så är fallet tillämpas bestämmelserna i 4–

7 kap. bara på huvudkonglomeratet och inte också på underkonglomeraten. Av detta följer bl.a. att tillsynen bara utövas av en enda samordnare och på en enda nivå.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.1.

3 §

Av paragrafen framgår att bestämmelserna om särskild tillsyn över finansiella konglomerat helt eller delvis skall tillämpas på ett institut eller ett försäkringsföretag trots att villkoren i 2 kap. 1 § inte är uppfyllda.

Av *punkten 1* framgår att en förutsättning för att ett sådant beslut skall fattas är att en fysisk eller juridisk person har ägarintresse i, kapitalbindningar med eller ett väsentligt inflytande över ett eller flera institut eller försäkringsföretag.

Med kapitalbindningar kan avses bl.a. ägarandelar som understiger 20 procent av rösterna och kapitalet (prop. 1994/95:50 s. 316).

Bestämmelsen är tillämplig exempelvis om ett företag som inte är ett reglerat företag har ägarintresse i ett eller flera institut eller försäkringsföretag. Ett icke-reglerat företag som har ett dotterföretag som är ett reglerat företag men vars verksamhet inte drivs huvudsakligen inom den finansiella sektorn omfattas också av bestämmelsen.

Av *punkten 2* framgår att även villkoren i 2 kap. 1 § första stycket 3–5 skall vara uppfyllda för att förbindelserna skall innebära att bestämmelserna om särskild tillsyn över finansiella konglomerat blir tillämpliga. Bland företagen skall alltså finnas företag som tillhör såväl försäkringssektorn som bank- och värdepapperssektorn. Dessutom skall gruppens verksamhet inom båda dessa sektorer vara betydande.

För att bestämmelserna om finansiella konglomerat skall kunna tillämpas på de angivna förbindelserna krävs dessutom enligt *punkten 3*, att det är nödvändigt att särskild tillsyn sker av institutet eller försäkringsföretaget såsom för finansiella konglomerat.

När rekvisiten i 1–3 är uppfyllda kommer bestämmelserna i lagen eller vissa av dem att gälla för personer som kommer att ingå i konglomeratet. Av detta följer bl.a. att de bestämmelser i denna lag som i det följande talar om företag tillämpas även på sådana fysiska och juridiska personer som inte är företag men som ingår i vad som enligt denna paragraf behandlas som ett finansiellt konglomerat.

Bestämmelsen behandlas även i avsnitt 8.3.

4 §

Om verksamheten i en grupp inte når upp till det gränsvärde som anges i 2 kap. 3 § men gruppens verksamhet är betydande enligt 2 kap. 4 § och det inte är nödvändigt eller lämpligt att gruppen står under tillsyn finns det två alternativ. Det ena är att inte betrakta gruppen som ett finansiellt konglomerat. Det andra är att inte tillämpa någon eller några av bestämmelserna i 5 kap.

Bestämmelsen förutsätter alltså att det inte är nödvändigt eller lämpligt att gruppen står under tillsyn. Det är inte lämpligt att gruppen står under tillsyn om det skulle vara vilseledande. Jämför artikel 3.3 i konglomeratdirektivet som anger att de relevanta behöriga myndigheterna i samförstånd får besluta sig för att inte betrakta gruppen som ett finansiellt konglomerat etc. om de anser att det inte är nödvändigt eller att det vore

olämpligt eller vilseledande. Som exempel på en omständighet som kan beaktas vid bedömningen av om det är nödvändigt eller lämpligt att gruppen står under tillsyn är den relativa storleken på gruppens minsta sektor. Om denna inte överstiger fem procent antingen mätt i termer av det genomsnitt som nämns i 2 kap. 3 § eller i termer av balansomslutningen eller solvenskraven för en sådan sektor, skall gruppen helt eller delvis undantas från tillsyn. En annan omständighet som kan motivera sådana undantag är om marknadsandelen, mätt i termer av balansomslutningen för bank- och värdepapperssektorn och i termer av tecknade bruttopremier för försäkringssektorn, inte överstiger fem procent i någon medlemsstat.

De ovan nämnda exemplen har hämtats från konglomeratdirektivet. Även andra omständigheter kan naturligtvis motivera att gruppen medges undantag från vissa eller samtliga bestämmelser som gäller för finansiella konglomerat. Vilka de är får dock överlämnas till rättstillämpningen. Här kan bara allmänt sägas att Finansinspektionen naturligtvis bör sträva efter att välja en enhetlig linje i sina bedömningar som ökar förutsebarheten för företagen.

Enligt 6 kap. 2 § är det Finansinspektionen som prövar om gruppen skall undantas helt eller bara delvis från bestämmelserna för finansiella konglomerat. Att denna valmöjlighet skall finnas följer av konglomeratdirektivet. Vilken lösning som skall väljas bör i första hand styras av hur stort behovet av konglomerattillsyn över gruppen är. När det finns flera relevanta behöriga myndigheter för ett finansiellt konglomerat måste emellertid inspektionen komma överens med de andra myndigheterna om vilken lösning som är lämpligast. I en sådan situation kan också möjligheten att nå en rimlig överenskommelse behöva vägas in.

Om Finansinspektionen beslutar att helt eller delvis undanta en grupp från tillämpningen av lagen skall inspektionen enligt *andra stycket* underrätta de övriga behöriga myndigheter som berörs av beslutet.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.2.

5 §

Av 1 § framgår att vissa bestämmelser i lagen gäller bara när ett finansiellt konglomerat leds av ett reglerat företag eller ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor inom EES. När det reglerade företaget eller det blandade finansiella holdingföretaget har sitt huvudkontor utanför EES gäller emellertid andra bestämmelser. Som framgår av denna paragraf finns dessa i 8 kap.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 12.

4 kap. Samordnare av den särskilda tillsynen över ett finansiellt konglomerat

1 §

För varje finansiellt konglomerat skall det utses en samordnare. Av 3 kap. 2 § framgår dock att någon samordnare inte skall utses för ett konglomerat som ingår som undergrupp i ett större konglomerat.

Samordnaren skall utses bland de tillsynsmyndigheter inom EES som ansvarar för tillsynen på individuell nivå eller på gruppnivå, dvs. Fi-

nansinspektionen eller andra behöriga myndigheter hemmahörande inom EES. I artikel 10 i konglomeratdirektivet anges vilka kriterier som avgör vilken behörig myndighet som skall utses till samordnare. Av 2 § framgår när Finansinspektionen utifrån dessa kriterier skall vara samordnare.

Samordnaren är ansvarig för tillsynen över det finansiella konglomeratet. I detta ingår bl.a. att övervaka konglomeratets finansiella ställning och att bedöma om bestämmelserna om kapitaltäckning, riskkoncentration och interna transaktioner följs.

Tillsynen förutsätter ett nära samarbete med de övriga behöriga myndigheterna, se 6 kap. 5 och 6 §§.

Bestämmelsen behandlas i avsnitten 11.1–11.3.

2 §

Av paragrafen framgår när inspektionen skall vara samordnare.

Vem som skall utses till samordnare beror på konglomeratets struktur. Konglomeratdirektivet pekar ut vilken behörig myndighet som skall vara samordnare i olika fall. Av *första* och *andra styckena* framgår när Finansinspektionen, vid en tillämpning av de kriterier som anges i artikel 10 i direktivet, skall vara samordnare.

Enligt *första stycket 1* skall inspektionen vara samordnare när ett institut eller ett försäkringsföretag finns i toppen av konglomeratet.

Av *första stycket 2–4* framgår när inspektionen skall vara samordnare om det i toppen av konglomeratet finns ett blandat finansiellt holdingföretag.

Bestämmelsen i *första stycket 2* behandlar den situationen att det blandade finansiella holdingföretaget är moderföretag till ett institut eller ett försäkringsföretag. Den bestämmelsen skall tillämpas såväl när det finns ett enda som när det finns flera blandade finansiella holdingföretag i Sverige.

Vid bedömningen enligt *första stycket 3* av om de reglerade företagen ingår i samma sektor skall försäkringssektorn och bank- och värdepapperssektorn bedömas för sig.

Om de reglerade företagen inte verkar inom samma sektor, skall den behöriga myndighet som ansvarar för tillsynen över det reglerade företag som verkar inom den största sektorn vara samordnare. Finansinspektionen är samordnare om detta företag är ett institut eller ett försäkringsföretag. Om det då finns två företag som verkar inom samma sektor är en rimlig utgångspunkt att balansomslutningens storlek ånyo bli avgörande för vilken behörig myndighet som utses till samordnare.

Av *första stycket 4* framgår när Finansinspektionen skall utses till samordnare för ett finansiellt konglomerat som har ett blandat finansiellt holdingföretag i toppen och det inte finns något dotterföretag som är ett reglerat företag i samma stat. Finansinspektionen är då samordnare om ett institut eller ett försäkringsföretag är det dotterföretag som har den största balansomslutningen av de företag som ingår i den största sektorn.

Av *andra stycket 1* framgår när inspektionen skall vara samordnare när det inte finns ett moderföretag i toppen av konglomeratet eller i andra fall som avses i första stycket. Det är exempelvis fråga om de situationer som beskrivs i 3 kap. 3 §.

Konglomeratdirektivet innehåller också en möjlighet att utse en annan myndighet till samordnare om de fasta kriterierna i ett särskilt fall ger ett

olämpligt resultat. Av *andra stycket 2* framgår att inspektionen kan komma att vara samordnare även i detta fall, se även 3 §.

Av *tredje stycket* framgår att Finansinspektionen, trots att förutsättningarna enligt första stycket eller andra stycket 1 är uppfyllda, kan komma överens med övriga relevanta behöriga myndigheter om att en annan behörig myndighet än inspektionen skall utses till samordnare. Inspektionen får träffa en sådan överenskommelse, om den bedömer att det vore olämpligt att inspektionen är samordnare med hänsyn till konglomeratets struktur och betydelsen av dess verksamhet i olika länder.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.2.

3 §

I andra fall än de som nämns i 2 § första stycket och andra stycket 1 skall som huvudregel en annan behörig myndighet än Finansinspektionen utses till samordnare. Även i ett sådant fall kan det emellertid finnas anledning att utse en annan behörig myndighet än den som enligt huvudreglerna i konglomeratdirektivet skall vara samordnare. Finansinspektionen kan i den situationen, i egenskap av relevant behörig myndighet behöva komma överens med övriga relevanta myndigheter om vilken myndighet som skall utses i stället. Som framgår av 2 § andra stycket 2 kan Finansinspektionen komma att väljas till samordnare i ett sådant fall. Av paragrafen framgår att det är möjligt för Finansinspektionen att ingå en överenskommelse med övriga relevanta behöriga myndigheter även i andra fall än det som nämns i 2 § andra stycket 2.

4 §

Enligt bestämmelsen skall Finansinspektionen, när den är samordnare, informera de företag och myndigheter som nämns samt kommissionen om att gruppen har identifierats som ett finansiellt konglomerat. Underrättelsen skall ges formen av ett överklagbart beslut. De relevanta behöriga myndigheternas överenskommelser skall när det är lämpligt framgå av underrättelsen (se även 6 kap. 2 §).

Bestämmelsen behandlas i avsnitten 8.2 och 11.3.

5 kap. Finansiell ställning

1 §

Det är bara när Finansinspektionen är samordnare som inspektionen kan bestämma vad som skall rapporteras och hur. I paragrafen preciseras vilka bestämmelser i kapitlet som gäller när inspektionen är samordnare.

Bestämmelsen behandlas delvis i avsnitt 11.3.

2 §

Kapitalbasen för ett finansiellt konglomerat skall uppfylla ett särskilt kapitalkrav. Hur kapitalkrav och kapitalbas skall beräknas framgår av följande paragrafer.

Det är de reglerade företagen – i Sverige institut och försäkringsföretag – som skall se till att kapitalbasen är tillräckligt stor. Redan av vissa sektorsbestämmelser följer att ett enskilt institut eller försäkringsföretag

skall ha ett kapital som är tillfredsställande med hänsyn till riskerna. Av paragrafen framgår att kapitalbasen för institut och försäkringsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat skall vara tillfredsställande med hänsyn till det kapitalkrav som ställs på det finansiella konglomeratet. Om kapitalkravet är uppfyllt men solvensen eller den finansiella ställningen hos ett reglerat företag inom konglomeratet trots detta är hotad, kan det ställas krav på ytterligare kapital.

Av bestämmelsen följer att om kapitalbasen för de företag som ingår i konglomeratet inte uppfyller det särskilt beräknade kapitalkravet får det göras en bedömning av vilka krav som skall ställas på de svenska reglerade företagen i konglomeratet. Om ett institut eller ett försäkringsföretag finns i toppen av ett konglomerat torde som regel detta ansvara för att kapitalbasen är tillräcklig. Detsamma gäller om ett blandat finansiellt holdingföretag har ett enda dotterföretag och detta är ett institut eller ett försäkringsföretag. Om det finns flera dotterföretag till holdingföretaget kan det emellertid finnas situationer då det får göras en bedömning av var kapitaltillskottet lämpligen bör ske, i den svenska delen av gruppen eller i den utländska. De utländska reglerade företagens ansvar torde regleras i de länder i vilka de auktoriserats.

Det behöver inte alltid vara den svenska delen av konglomeratet som skall stå för hela tillskottet. Om den svenska delen av konglomeratet även är en finansiell företagsgrupp som uppfyller de kapitalkrav som ställs på finansiella företagsgrupper, kan det i vissa fall vara svårt att motivera varför detta företags tillstånd skall kunna återkallas på grund av kapitalbrist på konglomeratnivå. Som regel torde det då finnas andra lösningar på problemet, exempelvis att något annat reglerat företag i gruppen gör ett kapitaltillskott eller reducerar sina risker. Om så inte sker, kan det emellertid finnas anledning att ställa krav på att institutet eller försäkringsföretaget på något sätt skyddar sig mot de risker som kapitalbristen kan innebära för konglomeratet.

Som framgår av bl.a. ingripandebestämmelserna i 8 kap. kan även holdingföretaget föreläggas att vidta åtgärder om konglomeratet inte uppfyller kapitalkravet i första stycket.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 9.1

3 §

Av bestämmelsen framgår att kapitalbasen och kapitalkravet bestäms med utgångspunkt från de befintliga sektorsbestämmelserna, bl.a. de i kapitaltäckningslagen och i 7 a kap. försäkringsrörelselagen. Dessa bestämmelser kan emellertid inte rakt av läggas till grund för beräkningen av kapitalbas och kapitalkrav för ett finansiellt konglomerat. I bilaga I till konglomeratdirektivet framgår att det finns ett antal tekniska principer som skall beaktas när kapitalbasens storlek bestäms. De olika beräkningsmetoderna i bilagan innehåller också särskilda anvisningar för beräkning av kapitalbasen och kapitalkravet för konglomeratet.

Hur kapitalbasen och kapitalkravet mer i detalj skall beräknas kommer att framgå av föreskrifter, se 9 kap. 1 §.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 9.1.

4 §

Av paragrafen framgår vilka metoder för beräkningen av kapitalbas och

kapitalkrav som får användas av ett finansiellt konglomerat som leds av ett institut eller ett försäkringsbolag eller om Finansinspektionen är den enda relevanta behöriga myndigheten för konglomeratet.

Utgångspunkten är att beräkningen skall utföras enligt en s.k. sammanläggnings- och avräkningsmetod. Om det finns skäl, får beräkningen emellertid i stället göras enligt en konsolideringsmetod eller enligt en kombination av de nu nämnda metoderna.

Av avsnitt 9.1 framgår vilka kriterier som avgör om beräkningen får ske på annat sätt än enligt sammanläggnings- och avräkningsmetoden.

5 §

I 4 § behandlas metoder för beräkning av kapitalbas och kapitalkrav när ett finansiellt konglomerat har en stark anknytning till Sverige. När det inte finns någon sådan anknytning, skall Finansinspektionen i stället enligt förevarande paragraf – efter att ha samrått med de övriga relevanta behöriga myndigheterna och det finansiella konglomeratet – bestämma vilken metod som skall väljas för konglomeratet. Valet står då mellan

1. sammanläggnings- och avräkningsmetoden,
2. konsolideringsmetoden,
3. kravavräkningsmetoden, eller
4. en kombination av ovanstående metoder.

I avsnitt 9.1 och i bilaga 2 till denna promemoria beskrivs de olika metoderna närmare.

6 §

Finansinspektionen skall i vissa fall undanta ett företag som ingår i ett finansiellt konglomerat från beräkningen av kapitalbasen och kapitalkravet för konglomeratet.

Enligt *första stycket 1* skall ett företag som är beläget i ett land utanför EES undantas, om det finns rättsliga hinder för överföring av information som är nödvändig.

Av *första stycket 2* följer att undantag skall göras om företaget är av försumbar betydelse med hänsyn till syftet med den särskilda tillsynen över finansiella konglomerat. Konglomeratdirektivet innehåller dock inte någon bestämmelse om när företaget är av försumbar betydelse (jämför dock artikel 52.2 i kreditinstitutsdirektivet [2002/12/EG]). Även om flera företag var för sig är av försumbar betydelse skall de dock, enligt *andra stycket*, omfattas av bestämmelserna om beräkning av kapitalkravet om de tillsammans inte är av försumbar betydelse.

Enligt *första stycket 3* skall undantag göras om det skulle vara olämpligt eller missvisande med hänsyn till syftet med den särskilda tillsynen över finansiella konglomerat att ta med företaget i beräkningen. Det får avgöras i varje enskilt fall om det skulle vara olämpligt eller missvisande att ta med företaget. Innan ett sådant beslut fattas, skall dock Finansinspektionen enligt *tredje stycket* normalt samråda med de övriga relevanta behöriga myndigheterna. Något sådant samråd behöver emellertid inte ske i brådskande fall.

Om ett reglerat företag undantas med stöd av *första stycket 2* eller *3* skall enligt *fjärde stycket* det företag som finns i toppen av det finansiella konglomeratet, på begäran av den behöriga myndighet som har tillsyn över det reglerade företaget som undantagits, lämna upplysningar som

kan underlätta den behöriga myndighetens tillsyn över det reglerade företaget i fråga.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 9.5.

7 §

Risikkoncentrationer skall rapporteras på konglomeratnivå enligt 11 och 12 §§. Härigenom kan Finansinspektionen få en samlad bild av risikkoncentrationen inom ett finansiellt konglomerat.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 9.2.

8 §

Av paragrafen framgår att det gäller särskilda bestämmelser om risikkoncentration för ett finansiellt konglomerat som leds av ett blandat finansiellt holdingföretag.

Om bank- och värdepapperssektorn är den största sektorn skall bestämmelserna om stora exponeringar i kapitaltäckningslagen tillämpas för alla företag som ingår i sektorn i fråga och det blandade finansiella holdingföretaget. Av detta följer att för alla dessa företag skall det göras en särskild beräkning av om de uppfyller de nämnda kraven och detta oavsett om företagen i fråga ingår i en finansiell företagsgrupp eller inte.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 9.2.

9 §

Interna transaktioner kan avse transaktioner som ett reglerat företag har med såväl företag inom och utom den finansiella sektorn. Interna transaktioner skall rapporteras enligt 11 och 12 §§.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 9.3.

10 §

Institut och försäkringsföretag som ingår i ett finansiellt konglomerat skall vid varje tidpunkt ha en tillräckligt stor kapitalbas i förhållande till det kapitalkrav som ställs på dem. Kapitalbas och kapitalkrav för det finansiella konglomeratet måste därför beräknas fortlöpande. Rapporteringen till inspektionen liksom den beräkning som görs i samband med rapporteringen, behöver dock ske endast vid vissa regelbundet återkommande tillfällen. Enligt konglomeratdirektivet räcker det med en gång per år. Som framgår av 9 kap. 1 § får lagen kompletteras med föreskrifter om innehållet, omfattningen och fullgörandet av rapporteringen.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 9.1.

11 §

Det är endast sådana risikkoncentrationer och transaktioner som är betydande som regelbundet – enligt konglomeratdirektivet minst en gång per år – behöver rapporteras till Finansinspektionen. Vad som skall rapporteras bestäms från fall till fall och bedömningen görs i två steg.

Finansinspektionen identifierar först vilka risikkoncentrationer och transaktioner som skall rapporteras. Vid denna identifiering skall inspektionen beakta det finansiella konglomeratets specifika grupp- och riskhanteringsstruktur. Innan inspektionen bestämmer vilka risikkoncentrationer och transaktioner som är av intresse, skall inspektionen emellertid höra de övriga relevanta behöriga myndigheterna.

I nästa steg skall Finansinspektionen bestämma vilka risker och transaktioner som skall anses betydande. Innan det sker, skall inspektionen höra både övriga relevanta behöriga myndigheter och det finansiella konglomeratet. När inspektionen fastställer tröskelvärden för de risker och transaktioner som skall anses betydande, kan inspektionen göra detta med utgångspunkt i kapitalbaser och eller tekniska regler. Om det inte har fastställts några sådana gränsvärden skall – enligt artikel 8.2 – en transaktion åtminstone anses som betydande om beloppet överstiger fem procent av det totala belopp som kapitalkraven uppgår till inom det finansiella konglomeratet.

Bestämmelsen behandlas i avsnitten 9.2 och 9.3.

12 §

Av paragrafen framgår vilket företag som skall upprätta och ge in rapporter till Finansinspektionen. Om ett finansiellt konglomerat leds av ett institut eller ett försäkringsföretag är det detta reglerade företag som skall upprätta och ge in rapporter. När ett finansiellt konglomerat inte leds av ett institut eller ett försäkringsföretag, finns det två alternativ. Det ena är att låta det blandade finansiella holdingföretaget upprätta och ge in rapporterna. Finansinspektionen kan dock – efter att ha hört de övriga relevanta behöriga myndigheterna och det finansiella konglomeratet – bestämma att uppgiften skall i stället fullgöras av ett institut eller ett försäkringsföretag i det finansiella konglomeratet. Finansinspektionen bör dock sträva efter att lägga ansvaret för rapporteringen på det reglerade företag som ansvarar för konglomeratets ekonomiska ställning, riskhanterings-system etc.

Bestämmelsen behandlas i avsnitten 9.1–9.3.

13 §

Av sektorsbestämmelserna – t.ex. 6 kap. 2 § lagen om bank- och finansieringsrörelse – framgår att institut och försäkringsföretag skall ha system för riskhantering och rutiner för intern kontroll som är anpassade till företagets individuella risksituation.

Den förevarande paragrafen reglerar skyldigheten att ha system för riskhantering och rutiner för intern kontroll på konglomeratnivå, dvs. med hänsyn till det finansiella konglomeratets samlade risksituation. Ansvaret för att sådana system och rutiner finns ligger enligt bestämmelsen på institut och försäkringsföretag i konglomeratet. De utländska företagens skyldighet i detta avseende regleras av lagstiftningen i det land där företagen auktoriserats.

14 §

Paragrafen behandlar skyldigheten för de rapporteringsskyldiga företagen att ha nödvändiga rutiner för intern kontroll för att ta fram de uppgifter som kan vara av betydelse för tillsynen. En sådan skyldighet finns både i förhållande till Finansinspektionen och till en utländsk myndighet som är samordnare.

15 §

I paragrafens *första stycke* behandlas skyldigheten för företag som ingår i ett finansiellt konglomerat att lämna den information som behövs för att

det företag som ansvarar rapporteringen till Finansinspektionen eller en utländsk behörig myndighet som är samordnare för konglomeratet skall kunna fullgöra sin rapporteringsskyldighet. Bestämmelsen innebär att ett svenskt företag även är skyldigt att lämna uppgifter till ett utländskt företag som ansvarar för rapporteringen till den utländska samordnaren.

Ett svenskt företag kan ingå i ett finansiellt konglomerat som inte är ett finansiellt konglomerat enligt svensk rätt men enligt konglomeratdirektivet. Så kan exempelvis vara fallet om det inte finns ett institut eller ett försäkringsföretag i gruppen men väl ett finansiellt institut. Enligt *andra stycket* skall även i detta fall de svenska företagen lämna information till det företag som ansvarar för rapporteringen för det utländska finansiella konglomeratet.

16 §

Paragrafen, som beskriver de krav som ställs på ledningen i ett blandat finansiellt holdingföretag, behandlas i avsnitt 10.

6 kap. Tillsyn

1 §

Av paragrafens *första stycke* framgår att Finansinspektionen skall utöva tillsyn över att denna lag följs.

I fråga om institut och försäkringsföretag får inspektionen, med de tillägg som följer av lagen, bedriva tillsynen med utgångspunkt i de bestämmelser som finns i rörelsereglerna för respektive institut eller försäkringsföretag.

2 §

I fråga om de särskilda beräkningsgrunderna i 2 kap. 5–7 §§ och 8 § andra stycket samt 3 kap. 3 och 4 §§ gäller en särskild beslutsordning. Om Finansinspektionen är den enda tillsynsmyndigheten med intresse i konglomeratet, skall eventuella beslut fattas av inspektionen ensam. Om det förutom inspektionen finns andra, utländska relevanta behöriga myndigheter inblandade, skall de gemensamt bestämma om exempelvis bestämmelserna om finansiella konglomerat skall tillämpas eller hur långtgående ett eventuellt undantag skall vara. I vissa fall, såsom i fråga om 2 kap. 5 och 6 §§, skall initiativet till beslutet tas av samordnaren. För beslut som avses i 2 kap. 8 § andra stycket gäller en annan ordning. Den innebär att samordnaren fattar beslutet men att bestämmelsen får tillämpas endast om de övriga relevanta behöriga myndigheterna medger det. De utländska myndigheterna tillämpar då sitt hemlands lag.

Ett sådant beslut i samförstånd mellan inspektionen och andra myndigheter är en sådan internationell överenskommelse som enligt 10 kap. 3 § regeringsformen får ingås av inspektionen bara på uppdrag av regeringen. Eftersom det redan framgår av förevarande lag (se även 9 kap. 2 §) att inspektionen får träffa en sådan överenskommelse, kan den emellertid ingås utan regeringens godkännande.

Om ett företag i konglomeratet begär att Finansinspektionen prövar om det finns förutsättningar att tillämpa någon av de särskilda beräkningsgrunderna, skall inspektionen fatta ett uttryckligt beslut om huruvida be-

stämelsen enligt svensk rätt är tillämplig. När det finns flera relevanta behöriga myndigheter, måste dessa emellertid ändå komma överens om att tillämpa den särskilda beräkningsgrunden för att den skall gälla.

Enligt *andra stycket* skall Finansinspektionen, när inspektionen är samordnare för det finansiella konglomeratet dokumentera en eventuell överenskommelse med de andra relevanta behöriga myndigheterna i ett beslut. Överenskommelsen kan när det är lämpligt ingå i underrättelsen enligt 4 kap. 4 §.

Finansinspektionens beslut kan överklagas enligt 10 kap. Domstolens prövning avser om beslutet är förenligt med svensk rätt. Om domstolen ändrar beslutet, t.ex. för att Finansinspektionens beslut strider mot denna lag, påverkar detta inte utan vidare överenskommelsen. Eftersom direktivet talar om ett gemensamt beslut mellan tillsynsmyndigheterna och ett beslut bör kunna överklagas, förutsätts här att överenskommelsen kan utformas så att en domstols ställningstagande kan påverka även överenskommelsens innehåll.

Bestämmelsen behandlas i avsnitten 8.2 och 8.3

3 §

Uppgiftsskyldigheten enligt paragrafen gäller såväl reglerade som icke-reglerade företag. Finansinspektionen kan med stöd av bestämmelsen begära in uppgifter från företag som ingår i finansiella konglomerat för vilka inspektionen är samordnare. Finansinspektionen kan emellertid också begära in uppgifter från svenska företag som ingår i ett finansiellt konglomerat för vilken en annan tillsynsmyndighet är samordnare. Den informationen kan sedan lämnas vidare till samordnaren enligt 5 och 6 §§ (se artiklarna 11.3 och 14.2 i konglomeratdirektivet).

Om företaget inte lämnar begärda upplysningar till Finansinspektionen, får inspektionen enligt *andra stycket* förelägga företaget att göra det. Ett sådant föreläggande kan förenas med vite (se 7 kap. 9 §). Ett utländskt reglerat företag får dock inte bli föremål för ett sådant föreläggande. I fråga om sådana företag gäller i stället 7 kap. 3 §.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.4.

4 §

Av paragrafen framgår att Finansinspektionen får göra platsundersökningar hos ett blandat finansiellt holdingföretag som enligt 5 kap. 12 § är rapporteringsskyldigt till inspektionen. Inspektionen kan kontrollera bl.a. att ett sådant företag har erforderliga rutiner för intern kontroll för att ta fram uppgifter som kan vara av betydelse för tillsynen över det finansiella konglomeratet.

5 §

I konglomeratdirektivet beskrivs tämligen ingående hur samarbetet mellan myndigheterna skall ske (se t.ex. artikel 11 första stycket och artikel 12). Bestämmelsen i denna paragraf är tillämplig även på sådant samarbete som indirekt följer av direktivet, t.ex. på sådana samordningsåtgärder som överenskomms enligt artikel 11 andra stycket i konglomeratdirektivet.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.3.

6 §

Finansinspektionen kan efter begäran från en utländsk behörig myndighet behöva kontrollera information från ett företag beläget i Sverige och som omfattar tillsynen över finansiella konglomerat. Av paragrafen följer att inspektionen, i den omfattning som är möjlig enligt gällande lagar och förordningar, skall bistå den utländska myndigheten med dessa uppgifter. Paragrafen ger även den utländska myndigheten en rätt att delta i en kontroll som utförs av inspektionen.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.5.

7 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om sekretess för den som vid fullgörandet av sina skyldigheter enligt denna lag får vetskap om vissa affärsförhållanden. Paragrafen utgör bara ett komplement till de särskilda bestämmelser om tystnadsplikt som gäller enligt sektorsbestämmelserna.

Bestämmelsen överensstämmer, bortsett från vissa språkliga justeringar, med motsvarande sekretessregel för finansiella företagsgrupper i 7 kap. 13 § kapitaltäckningslagen och för försäkringsgrupper i 7 a kap. 10 § försäkringsrörelselagen.

Institut, försäkringsföretag och blandade finansiella holdingföretag är skyldiga att lämna uppgifter till Finansinspektionen om det finansiella konglomeratet. De behöver för att kunna fullgöra denna skyldighet få viss finansiell information av övriga företag som ingår i konglomeratet. Det kan då röra sig om företag som inte står under finansiell tillsyn, vare sig inom eller utanför Sverige. Syftet med denna sekretessbestämmelse är att skydda sådan information som mottas av det företag som är uppgiftsskyldigt gentemot Finansinspektionen. För institut gäller redan sekretess för den beskrivna situationen enligt de särskilda rörelselagarna, se 1 kap. 10 § lagen om bank- och finansieringsrörelse, 1 kap. 8 § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse och 2 kap. 19 § lagen (2004:46) om investeringsfonder. Någon motsvarande bestämmelse om tystnadsplikt finns inte för försäkringsföretag eller blandade finansiella holdingföretag. Sekretessskyddet i den förevarande paragrafen omfattar därför information som lämnats till försäkringsföretag och blandade finansiella holdingföretag.

Den i paragrafen föreskrivna tystnadsplikten gäller inte bara för styrelseledamöter och anställda utan också för befattningshavare som fått kännedom om förhållanden som omfattas av tystnadsplikt, t.ex. revisorer.

Den som bryter mot bestämmelsen kan dömas för brott mot tystnadsplikt enligt 20 kap. 3 § brottsbalken.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.6.

8 §

Bestämmelsen reglerar försäkringsföretags och blandade finansiella holdingföretags uppgiftsskyldighet till undersökningsledare eller åklagare. Sådan uppgiftsskyldighet finns för bl.a. kreditinstitut genom bestämmelser i 1 kap. 11 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och 7 kap. 13 a § kapitaltäckningslagen.

Förutsättningen för att ett försäkringsföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag skall vara skyldigt att lämna ut uppgifter är att det begärs av en undersökningsledare (dvs. åklagare eller polis) eller en åklagare

samt att det sker under en utredning enligt reglerna om förundersökning i brottmål respektive i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål på framställning av en annan stat eller en mellanfolklig domstol. Det innebär att en uppgiftsskyldighet alltid föreligger om uppgifterna begärs under en svensk förundersökning och om begäran görs av undersökningsledaren. Pågår inte någon sådan förundersökning eller begärs uppgifterna av någon annan än undersökningsledaren, är företaget inte skyldigt att lämna ut uppgifter enligt denna bestämmelse.

Uppgiftsskyldigheten innefattar även det fallet att begäran om uppgifter görs för att bistå utländska myndigheter i deras brottsutredningar sedan en ansökan om rättslig hjälp i brottmål framställts. En sådan begäran handläggs enligt lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål. En ansökan enligt den lagen handläggs av domstol eller åklagare enligt 2 kap. 7 § och under de förutsättningar och enligt det förfarande som gäller för en motsvarande åtgärd under en svensk förundersökning eller rättegång (se 2 kap. 1 § första stycket och 10 § nämnda lag). En utredning som åklagaren vidtar sker således enligt reglerna om förundersökning.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.6.

9 §

I 8 § finns bestämmelser om skyldighet att lämna ut uppgifter om enskildas förhållanden till företag inom ett finansiellt konglomerat när detta begärs i en svensk förundersökning av undersökningsledaren eller av åklagare i ett ärende om rättslig hjälp i brottmål.

Enligt *första stycket* får undersökningsledaren eller åklagaren också förordna om meddelandeförbud i förhållande till kunden eller någon utomstående. Förordnandet får riktas till försäkringsföretaget eller det blandade finansiella holdingföretaget i fråga och till dess anställda och styrelseledamöter. Förbudet avser såväl det förhållandet att uppgifter har lämnats ut som att en förundersökning eller ett ärende om rättslig hjälp förekommer. I de flesta fall torde – när ett förordnande över huvud taget är påkallat – räcka med att förordnandet riktas till en begränsad personkrets, t.ex. personer som har handlagt begäran om utlämnandet av uppgifter och dem som annars känner till saken. Endast i undantagsfall torde det bli aktuellt att rikta förordnandet till samtliga anställda och styrelseledamöter. Frågan får bedömas från fall till fall av den som meddelar förordnandet.

Av *andra stycket* framgår förutsättningarna för att förordna om meddelandeförbud samt villkoren för dess giltighet i tiden. Ett förordnande får ske bara om det krävs för att utredningen om brott inte skall äventyras eller för att uppfylla krav enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige. De överenskommelser som i dag ställer upp sådana krav är tilläggsprotokollet till 2000 års EU-konvention (artikel 4) och tillämpningen av motsvarande bestämmelser i förhållande till Island och Norge med stöd av avtalet den 19 december 2003 mellan EU och dessa stater. Förordnandet skall vara tidsbegränsat och får inte gälla länge än vad som är nödvändigt med hänsyn till syftet med förbudet. Tidsgränsen får dock förlängas. Inget hindrar att ett förordnande återkallas i förtid när det finns skäl för detta.

När det gäller uppgiftslämnande i ett ärende om rättslig hjälp får dock tidsbegränsningen sker bara om den utländska myndighet eller mellanfolkliga domstol som är sökande samtycker till att så sker. Samtycke till en tidsgräns torde kunna erhållas i de flesta fall. Även ett förbud som inte är tidsbegränsat skall dock upphöra att gälla när förbudet inte längre är motiverat med hänsyn till syftet med åtgärden, vilken åklagaren skall besluta om. För att möjliggöra detta i praktiken bör åklagaren med stöd av 5 kap. 2 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål, kräva att den utländska myndigheten lämnar en underrättelse när meddelandeförbudet inte längre är motiverat och därmed kan upphöra att gälla.

I många fall torde det inte alls vara nödvändigt att förordna om ett meddelandeförbud eftersom ett avslöjande för kunden eller någon annan inte innebär någon risk för brottsutredningen. Beträffande tidsbegränsningen finns det naturligtvis inte skäl att låta förbudet bestå längre än till dess inhämtande av uppgifterna ändå avslöjas för kunden, t.ex. i samband med ett förhör eller när förundersökningen redovisas enligt 23 kap. 18 § rättegångsbalken. Undersökningsledaren eller åklagaren måste ta ställning till dessa frågor i det enskilda fallet. När det är fråga om rättslig hjälp är det dock upp till den ansökande utländska myndigheten eller den mellanfolkliga domstolen att avgöra om och i så fall när förordnandet kan upphöra att gälla.

10 §

Av *första stycket* framgår att institut och försäkringsföretag är skyldiga att med avgifter bekosta Finansinspektionens tillsynsverksamhet enligt den förevarande lagen.

De bestämmelser som finns i denna lag kan komma att medföra att institut eller försäkringsföretag måste göra väsentliga förändringar i befintliga system, t.ex. för beräkning av kapitalkrav eller för att uppfylla kraven på tillfredsställande riskhanteringssystem. Systemen står under Finansinspektionens tillsyn. Inspektionen kan därför behöva göra en ingående granskning av genomförda ändringar av befintliga system eller av nya system. En sådan granskning kan medföra behov för inspektionen att uppdra t.ex. åt en konsult att utreda frågor som kräver särskild sakkunskap. Kostnader som uppstår i detta sammanhang och som direkt kan hänföras till installationer eller förändringar av system eller rutiner skall enligt *andra stycket* betalas av det företag som tillsynen avser. Företaget bör i så fall beredas tillfälle att yttra sig och även ta del av offerter eller liknande för att skaffa sig en uppfattning om den förväntade kostnaden. Motsvarande gäller om inspektionen i samband med den löpande tillsynen måste anlita någon med särskild fackkunskap.

En motsvarande bestämmelse finns i 7 kap. 14 § kapitaltäckningslagen.

7 kap. Ingripande

1 §

Det företag som enligt 5 kap. 12 § är rapporteringsskyldigt till Finansinspektionen måste kunna vidta åtgärder för det fall det finansiella kon-

glomeratet inte uppfyller de krav som i fråga om kapital, rikskoncentration m.m. som ställs på konglomeratet enligt 5 kap.

Om ett institut eller ett försäkringsföretag i ett finansiellt konglomerat inte uppfyller de krav som ställs på det enligt denna lag eller om den finansiella ställningen för något reglerat företag som ingår i konglomeratet är hotad, får Finansinspektionen förelägga det företag som gentemot inspektionen svarar för rapporteringen för det finansiella konglomeratet att vidta åtgärder för att rätta till förhållandet. En åtgärd som kan bli aktuell är att upprätta en åtgärdsplan för hur problemen, skall lösas. Ett sådant föreläggande får förenas med vite, se 9 §. Om konglomeratets problem kan innebära att utländska reglerade företags finansiella ställning hotas skall Finansinspektionen underrätta berörda tillsynsmyndigheter, se 3 §.

Sanktionen i denna paragraf kan användas parallellt med de sanktioner som finns i sektorsbestämmelserna. Inspektion bör välja den sanktion som är lämpligast i det enskilda fallet.

2 §

Ett föreläggande enligt paragrafen får förenas med vite, se 9 §.

Som framgår av 1 § kan Finansinspektionen ingripa mot ett blandat finansiellt holdingföretag även i andra fall än de som anges i den förevarande paragrafen.

3 §

Av konglomeratdirektivet följer att om ett reglerat företag i en medlemsstat bryter mot vissa bestämmelser skall Finansinspektionen underrätta tillsynsmyndigheten i det andra landet. Det är den utländska myndigheten som bestämmer om det finns anledning att ingripa mot företaget eller inte. Av denna paragraf framgår att Finansinspektionen skall underrätta den utländska tillsynsmyndigheten om inspektionen i egenskap av samordnare bedömer att ett reglerat företag som hör hemma i ett annat land inom EES inte uppfyller de krav som ställs på det enligt denna lag eller om kraven är uppfyllda men det reglerade företagens finansiella ställning ändå är hotad.

4 §

Det ligger på Finansinspektionen att avgöra om en försenad rapportering skall medföra förseningsavgift med maximalt belopp eller om förseningen är av sådan karaktär att avgiften bör bestämmas till ett lägre belopp eller efterges. Allmänt kan sägas att en längre försening i regel är allvarligare än en försening med bara någon dag. Å andra sidan kan även mindre förseningar vid upprepade tillfällen vara allvarliga. När storleken på avgiften bestäms skall hänsyn också tas till institutets storlek.

Om ett företag skulle motsätta sig att ge in en rapport har inspektionen möjlighet att förelägga institutet vid vite att komma in med den.

Vid upprepade fall av underlåtenhet eller försenad rapportering kan inspektionen använda sig av ingripandemöjligheterna i sektorsbestämmelserna.

En motsvarande bestämmelse om förseningsavgift finns i 15 kap. 10 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (se prop. 2002/03:139 s. 387 f och 553).

5–8 §§

Av paragraferna framgår vad som gäller för verkställighet av beslut om förseningsavgift.

Av 3 kap. 1 § utsökningsbalken följer att en förvaltningsmyndighets beslut får verkställas enligt den lagen om det finns en särskild föreskrift om detta. Av 6 § framgår att Finansinspektionens beslut om förseningsavgift skall utgöra en exekutionstitel som kan verkställas utan domstolsförfarande. Av den paragrafen framgår att Finansinspektionens beslut att påföra förseningsavgift får verkställas om den är obetald och förfallen till betalning. Av 5 § framgår att förseningsavgiften skall betalas till Finansinspektionen inom 30 dagar efter det att beslutet om den vunnit laga kraft eller den längre tid som anges i beslutet. Om förseningsavgiften inte betalas i rätt till skall enligt 7 § Finansinspektionen lämna den obetalda avgiften för indrivning. Den paragrafen klargör också att mål om uttagande av fordran handläggs som allmänt mål hos kronofogdemyndigheten.

Enligt 8 § faller en förseningsavgift som påförts ett institut bort i den utsträckning verkställighet inte har skett inom fem år från det att domen vann laga kraft.

Motsvarande bestämmelser finns i 15 kap. 11–14 §§ lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (prop. 2002/03:139 s. 553 f).

9 §

Av paragrafen framgår att Finansinspektionen får förena förelägganden enligt denna lag med vite.

8 kap. Moderföretag utanför EES

1 §

Det kan vara så att ett finansiellt konglomerat leds av ett företag som har auktoriserats i ett land utanför EES eller av ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor utanför EES. I dessa fall utövas tillsynen över konglomeratet som huvudregel av tillsynsmyndigheten i det landet. Av paragrafens *första stycke* framgår att Finansinspektionen, om inspektionen skulle ha varit samordnare för det finansiella konglomeratet enligt bestämmelserna i 4 kap. 2 § första stycket 1–4 första stycket och andra stycket 1, skall bedöma om den tillsyn som den andra tillsynsmyndigheten utövar är likvärdig med den som föreskrivs i konglomeratdirektivet. Bedömningen skall göras för varje enskilt konglomerat.

Av *andra stycket* framgår att Finansinspektionen skall pröva om tillsynen är likvärdig med den enligt konglomeratdirektivet på begäran av moderföretaget eller någon av de reglerade företag som auktoriserats inom EES. Finansinspektionen får också ta upp frågan på eget initiativ.

Enligt *tredje stycket* får dock Finansinspektionen fatta beslut i frågan först efter att ha hört med övriga relevanta behöriga tillsynsmyndigheter. Dessutom skall inspektionen ha rådfrågat Kommittén för finansiella konglomerat. Det torde ligga i sakens natur att inspektionen beaktar det råd som kommittén ger och att det ingår som en del av beslutsunderlaget.

Ett institut och ett försäkringsföretag som ingår i ett konglomerat för vilken en tillsynsmyndighet i ett land utanför EES ansvarar för tillsynen har samma ansvar för att kapitalkravet uppfylls. Inte heller får riskkoncentrationer eller interna transaktioner hota solvensen eller den finansiella ställningen för institutet eller försäkringsföretaget. Detta klargörs i *fjärde stycket*. Om ett institut eller ett försäkringsföretag överträder de bestämmelser som där anges kan Finansinspektionen ingripa med stöd av sektorsbestämmelserna.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 12.

2 §

Av paragrafen framgår vilka alternativ Finansinspektionen har om tillsynen i det tredje landet inte bedöms likvärdig med den tillsyn som föreskrivs i konglomeratdirektivet. Ett alternativ är att tillämpa bestämmelserna i denna lag analogt på de reglerade företagen i konglomeratet. Det förutsätter att även de företag i toppen av konglomeratet som hör hemma utanför EES ingår i de beräkningar som skall göras, uppfyller rapporteringskraven i lagen och har en lämplig ledning etc.

I stället för en analog tillämpning av lagens bestämmelser kan inspektionen efter samråd med övriga behöriga relevanta myndigheter, besluta att tillsynen skall organiseras på något annat sätt som säkerställer lämplig extra tillsyn över de reglerade företagen i det finansiella konglomeratet. För att den extra tillsynen skall anses tillräcklig skall den uppfylla målen i konglomeratdirektivet. En alternativ metod, som också nämns i konglomeratdirektivet, är att kräva att det inrättas ett blandat finansiellt holdingföretag med huvudkontor inom gemenskapen och tillämpa bestämmelserna på de reglerade företagna i det finansiella konglomerat som leds av holdingföretaget.

Om Finansinspektionen väljer detta alternativa tillvägagångssätt, skall inspektionen anmäla det till de övriga berörda behöriga myndigheterna och kommissionen.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 12.

9 kap. Bemyndiganden

1 §

I denna paragraf har samlats de frågor beträffande vilka det överlämnas till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter som skall komplettera lagbestämmelserna.

I *punkten 1* finns ett bemyndigande som gör det möjligt att meddela föreskrifter om hur balansomslutningen och kapitalkraven skall beräknas vid identifieringen av ett finansiellt konglomerat. Den bestämmelsen gör det inte bara möjligt att genom föreskrifter ta in bestämmelser motsvarande de i artikel 3.7 i konglomeratdirektivet utan även att meddela ytterligare detaljföreskrifter i ämnet.

Bemyndigandena i *punkterna 2 och 3* gör det möjligt att meddela föreskrifter om hur kapitalbasen och kapitalkravet för ett finansiellt konglomerat skall bestämmas, inklusive vilka beräkningsmetoder som skall användas. Sådana föreskrifter kan exempelvis behandla ämnen som berörs i

artiklarna 6.3 och 6.4 i konglomeratdirektivet och i bilaga 1 till det samma.

Bemyndigandet i *punkterna 4 och 5* möjliggör föreskrifter om hur de riskkoncentrationer eller transaktioner inom ett finansiellt konglomerat som kan bli aktuella skall värderas. Med stöd av detta kan det t.ex. föreskrivas till vilket belopp en riskkoncentration skall tas upp, jämför bestämmelserna om stora exponeringar. Eftersom föreskrifterna förutsätter att de riskkoncentrationer och interna transaktioner som kan bli föremål för rapportering identifieras, blir det också möjligt för företagen att bedöma vad rapporteringsskyldigheten kan komma att omfatta.

Bemyndigandet i *punkten 6* gör det möjligt att meddela föreskrifter om rapporteringens omfattning och innehåll samt när rapporterna skall ges in till Finansinspektionen.

Enligt *punkten 7* får det meddelas föreskrifter om vad systemen för riskhantering och rutinerna för intern kontroll skall innehålla. Detta bemyndigande ger bl.a. möjlighet att meddela föreskrifter med innehåll motsvarande det i artikel 9.1–3 i konglomeratdirektivet.

Punkten 8 innehåller ett bemyndigande rörande avgifterna för tillsynen. Sådana bemyndiganden finns i ett flertal andra författning inom det finansiella området.

2 §

Konglomeratdirektivet förutsätter att det är möjligt för de relevanta behöriga myndigheterna att komma överens i en rad frågor. De överenskommelser som träffas är sådana internationella överenskommelser som avses i 10 kap. 3 § regeringsformen. Att inspektionen får ingå vissa sådana överenskommelser framgår av 6 kap. 2 §.

Det är emellertid inte möjligt att förutse exakt när överenskommelser kommer att behöva ingås eller vad de kommer att innehålla. För att Finansinspektionen inte i de fall då överenskommelsen följer av konglomeratdirektivet skall behöva begära bemyndiganden beträffande vissa delar av ett avtal eller beträffande särskilda avtal anges i denna paragraf att inspektionen får ingå sådana överenskommelser som följer av konglomeratdirektivet. Som exempel på en överenskommelse som omfattas av bestämmelsen kan nämnas den överenskommelse om samordningsåtgärder som nämns i artikel 11.1.

10 kap. Överklagande och ansvarsbestämmelse

1 §

I likhet med vad som föreskrivs i lagen om bank- och finansieringsrörelse skall beslut som Finansinspektionen meddelar överklagas till länsrätt som första instans och prövningstillstånd krävas för överklagande till kammarrätt (jämför prop. 2002/03:139 s. 505 f och 556 f). Beslut som avses i 20 § 5 förvaltningslagen – dvs. beslut om föreskrifter enligt 8 kap. regeringsformen – skall dock inte kunna överklagas alls. Samma utgångspunkter bör gälla i förevarande sammanhang.

Av *första stycket* framgår därför att beslut som avses i 20 § 5 förvaltningslagen inte får överklagas.

Av *andra stycket* framgår att Finansinspektionens beslut i andra fall överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Enligt *tredje stycket* krävs prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten.

Av *fjärde stycket* framgår att Finansinspektionen i brådskande fall kan meddela interimistiska beslut. Det måste då särskilt anges i beslutet att det skall gälla omedelbart.

2 §

Bestämmelsen straffbelägger överträdelse av meddelandeförbudet i 6 kap. 9 §.

17.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1972:262) om understödsföreningar

26 a §

Genom de ändringar som görs i paragrafen ändras definitionen av en försäkringsgrupp.

I *första stycket 2* görs ett tillägg som innebär att en understödsförening och de försäkringsföretag med vilket föreningen har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning fortsättningsvis skall behandlas som en försäkringsgrupp. Bestämmelsen behandlas även i avsnitt 14.6.2.

I *andra stycket* har det gjorts en redaktionell ändring. Motsvarande lydelse finns i 7 a kap. 1 § försäkringsrörelselagen och 1 kap. 1 § första stycket 10 kapitaltäckningslagen.

26 b §

I direktivet om försäkringsgrupper har det gjorts ändringar som innebär att begreppen anknutna företag och företag med ägarintresse inte bara omfattar moder-dotterbolagsförbindelser och ägarintressen utan även företag med en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning. Detta har föranlett ändringar i denna paragraf.

Av *punkten 2*, som är ny, framgår nu att en företagsgrupp skall omfatta företag med vilka understödsföreningen har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 14.6.2.

26 i–26 k §§

Paragraferna, som är nya, innehåller bestämmelser om företags uppgiftsskyldighet till undersökningsledare eller åklagare och meddelandeförbud i anslutning därtill samt en bestämmelse om ansvar för överträdelse av meddelandeförbudet. Beträffande bestämmelsens innebörd hänvisas till författningskommentarerna till 6 kap. 8 och 9 §§ samt 10 kap. 2 § lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

17.3 Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

1 kap.

8 a §

I paragrafens *första stycke* har lagts till en hänvisning till en ny bestämmelse i 7 kap. 24 a § om avräkning från kapitalbasen, eftersom även den bestämmelsen påverkar kapitalbasens storlek.

Av *femte stycket* i dess nya lydelse framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om villkor att räkna av poster från kapitalbasen. Bestämmelsen har samma utformning som den i 8 kap. 1 § 1 kapitaltäckningslagen.

9 c §

Definitionen av nära förbindelser har getts samma lydelse som den i 1 kap. 6 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. I sak innebär ändringen att nära förbindelse finns bl.a. om ett företag eller en fysisk person äger *minst* 20 procent av kapitalet, i stället för *mer än* 20 procent av kapitalet, eller disponerar över *minst* 20 procent av samtliga röster, i stället för *mer än* 20 procent av samtliga röster, i försäkringsbolaget. Övriga ändringar är redaktionella.

9 e §

I paragrafen har gjorts ett tillägg till definitionen av försäkringsholdingföretag. Av tillägget framgår att bolaget inte är försäkringsholdingföretag om det samtidigt är ett blandat finansiellt holdingföretag enligt lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 14.6.1.

2 kap.

3 §

I paragrafen har lagts till ett nytt *sjätte stycke*. Detta stycke inleds med sista meningen i nuvarande femte stycket (punkten 1). Av den nya bestämmelsen i punkten 2 framgår att bolagsordningen inte får stadfästas och koncession beviljas för ett försäkringsbolag om den som kan förväntas komma att få ett kvalificerat innehav i företaget är ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag och dess ledning inte uppfyller de krav som ställs på ledningen i ett sådant företag enligt 7 a kap. 9 a § denna lag eller 5 kap. 16 § lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 13.

4 §

Paragrafen är ny. Av *första stycket* framgår att Finansinspektionen är skyldig att samråda med en tillsynsmyndighet i ett annat EES-land innan bolagsordningen stadfästas och koncession beviljas för ett försäkringsbolag som står i där angivna förbindelser till försäkringsföretag, ett kreditinstitut, ett institut för elektroniska pengar eller ett värdepappersföretag med auktorisation i det andra landet. Samma samrådsskyldighet förelig-

ger innan en koncession förlängs. Bestämmelsen har utformats efter förebild i 2 kap. 5 § lagen (2004:46) om lagen om investeringsfonder.

Samrådsskyldigheten skall fullgöras av Finansinspektionen även när det är regeringen som prövar koncessionen. Av *andra stycket* framgår att i det fallet skall inspektionen överlämna informationen till regeringen.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 14.1.

3 kap.

2 och 2 d §§

Av den nya punkten 2 i 2 § *femte stycket* framgår att Finansinspektionen vid prövningen av ett förvärv som görs av ett försäkringsholdingföretag eller ett blandat finansiellt holdingföretag skall kontrollera om ledningen i holdingföretaget uppfyller de krav som ställs i 7 a kap. 9 a § i denna lag respektive 5 kap. 16 § lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Av den nya bestämmelsen i 2 d § *första stycket tredje punkten* framgår att Finansinspektionen kan använda sig av där angivna sanktioner, om ledningen i nämnda företag inte längre uppfyller kraven. Övriga ändringar är redaktionella.

Bestämmelserna behandlas i avsnitt 13.

2 g §

Av paragrafen, som är ny, framgår när Finansinspektionen är skyldig att samråda med en tillsynsmyndighet i ett annat EES-land innan inspektionen ger en person tillstånd att förvärva aktier eller andelar i ett försäkringsbolag.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 14.1.

7 kap.

24 a §

I paragrafen, som är ny, framgår att ett försäkringsföretag måste räkna av aktier och tillskott i vissa företag från kapitalbasen. Bestämmelsen har samma innebörd som 2 kap. 7 § tredje och fjärde styckena kapitaltäckningslagen.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 14.2.

7 a kap.

1 §

Genom de ändringar som har gjorts i paragrafen ändras definitionen av en försäkringsgrupp.

I *första stycket 1 b* har gjorts ett tillägg som innebär att ett försäkringsbolag och de försäkringsföretag med vilket försäkringsbolaget har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning fortsättningsvis skall behandlas som en försäkringsgrupp. Ändringen i *första stycket 3* innebär att en försäkringsgrupp inte finns om moderföretaget är ett blandat finansi-

ellt holdingföretag enligt 1 kap. 1 § lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat. Bestämmelserna behandlas i avsnitt 14.6.2.

I andra stycket har det gjorts en redaktionell ändring. Liknande lydelse finns i 1 kap. 4 § lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, 26 a § lagen om understödsföreningar och 1 kap. 1 § 10 kapitaltäckningslagen.

2 §

I direktivet om försäkringsgrupper har det gjorts ändringar som innebär att begreppen anknutna företag och företag med ägarintresse inte bara omfattar moder-dotterbolagsförbindelser och ägarintressen utan även företag med en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning. Detta har föranlett ändringar i denna paragraf.

Av *punkten 2*, som är ny, framgår att en företagsgrupp skall omfatta även andra företag än försäkringsföretag med vilka försäkringsbolaget har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning.

I *punkten 4* (tidigare punkten 3) görs ett tillägg som innebär att när ett företag äger ett försäkringsbolag skall inte bara dotterföretag och intresseföretag till ägaren räknas med utan även företag med vilka ägaren har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning.

Enligt *punkten 5* skall, om ett försäkringsbolag har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med ett annat företag, även det sistnämnda företagens dotterföretag, intresseföretag och företag med gemensam eller i huvudsak gemensam ledning räknas med.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 14.6.2.

4 §

Ändringen i paragrafen innebär att när den gruppbaseade kapitalbasen bestäms skall hänsyn tas även till de nya bestämmelserna i 7 kap. 24 a § om avräkning av aktier i och tillskott i vissa företag.

9 a §

Paragrafen är ny. Den innehåller ett krav på att den som ingår i ledningen för ett försäkringsholdingföretag skall ha tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av ett sådant företag. En motsvarande bestämmelse för försäkringsbolag finns i 2 kap. 3 § femte stycket 3.

10 a–10 c §§

Paragraferna, som är nya, innehåller bestämmelser om företags uppgiftsskyldighet till undersökningsledare eller åklagare och meddelandeförbud i anslutning därtill samt en bestämmelse om ansvar för överträdelse av meddelandeförbudet. Beträffande bestämmelsens innebörd hänvisas till författningskommentarerna till 6 kap. 8 och 9 §§ samt 10 kap. 2 § lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

19 kap.

4 §

Enligt paragrafens *tredje stycke* får Finansinspektionen kontrollera uppgifter på plats hos fysiska och juridiska personer som ingår i en försäk-

ringsgrupp som står under tillsyn av en annan tillsynsmyndighet inom EES. Ändringen innebär att om en sådan kontroll görs på begäran av en sådan myndighet får den myndigheten delta i kontrollen.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 14.4.

11 h §

Enligt 7 a kap. 9 a § skall den som ingår i ledningen för ett försäkringsholdingföretag, ha tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledning av företaget och även i övrigt vara lämplig för en sådan uppgift. Av denna nya paragraf framgår att om någon i ledningen i ett försäkringsholdingföretag inte uppfyller dessa krav, får inspektionen förelägga företaget att rätta till förhållandet. Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Som framgår av avsnitt 13 är detta emellertid inte den enda möjlighet som inspektionen har. Om det finns brister i holdingföretagets ledning kan de sanktioner som ägarprövningsbestämmelserna innehåller tillämpas (se t.ex. 2 kap. 3 § och 3 kap. 2 och 2 d §§).

17.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse

2 kap.

1 §

I paragrafen har lagts till en ny punkt i *andra stycket*. I den anges två ytterligare fall då tillstånd att driva värdepappersrörelse inte får beviljas.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 13.

3 a §

Av paragrafen, som är ny, framgår att Finansinspektionen är skyldig att samråda med en tillsynsmyndighet i ett annat EES-land innan tillstånd beviljas för ett värdepappersbolag som står i där angivna förbindelser till ett värdepappersföretag, ett kreditinstitut, ett institut för elektroniska pengar eller ett försäkringsföretag med auktorisation i det andra landet. Bestämmelsen har utformats efter förebild i 2 kap. 5 § lagen (2004:46) om investeringsfonder.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 14.1.

6 kap.

3 a §

Av bestämmelsen i *fjärde stycket*, framgår när Finansinspektionen är skyldig att samråda med en tillsynsmyndighet i ett annat EES-land innan inspektionen ger en person tillstånd att förvärva aktier eller andelar i ett värdepappersbolag (se även 2 kap. 3 a §). I bestämmelsen har även gjorts vissa redaktionella ändringar för att anpassa lydelsen till motsvarande bestämmelser i andra lagar på det finansiella området, t.ex. försäkringsrörelselagen.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 14.1.

3 b och 3 f §§

I 3 b § har lagts in ett nytt *andra stycke* till vilket även andra meningen i första stycket har förts. Av den nya delen av stycket framgår att Finansinspektionen vid prövningen av ett förvärv som görs av ett holdingföretag med finansiell verksamhet eller ett blandat finansiellt holdingföretag skall kontrollera om ledningen i företaget uppfyller de krav som ställs i 6 kap. 11 § kapitaltäckningslagen respektive 5 kap. 16 § lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat. Jämför motsvarande bestämmelse i 2 kap. 1 § tredje stycket.

Av den nya bestämmelsen i 3 f § första stycket tredje punkten framgår att Finansinspektionen får använda sig av där angivna sanktioner om ledningen inte längre uppfyller kraven. Övriga ändringar är redaktionella.

Bestämmelserna behandlas i avsnitt 13.

17.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag

1 kap.

1 §

I paragrafen har definitionerna av holdingföretag med finansiell verksamhet, holdingföretag med blandad verksamhet och ägarintresse ändrats. Ändringarna behandlas i avsnitt 14.7.1. Beträffande ändringen av definitionen av ägarintresse hänvisas även till författningskommentaren till 7 a kap. 1 § försäkringsrörelselagen.

3 §

Den ändring som har gjorts i *andra stycket* är redaktionell.

2 kap.

7 §

Av paragrafen framgår vilka poster som skall räknas av när kapitalbasens storlek bestäms. I paragrafens *tredje stycke* har gjorts ett tillägg som innebär att det bokförda värdet av aktierna samt tillskott i institut för elektroniska pengar, försäkringsbolag och motsvarande utländska företag samt i utländska återförsäkringsföretag och försäkringsholdingföretag också skall räknas av från kapitalbasen. Lydelsen har vidare ändrats så att det klargörs att det är institutets bokförda värde av aktierna som skall dras av vid beräkningen av kapitalbas. Dessutom anges ytterligare ett fall då avräkning från kapitalbasen skall ske, nämligen då institutet har ett ägarintresse i något av de uppräknade företagen.

Av tillägget i *fjärde stycket* framgår att avräkning inte behöver göras för tillskott i företag som ingår i ett finansiellt konglomerat.

Ändringen behandlas i avsnitt 14.2.

6 kap.

1 §

I paragrafens *första stycke* har punkten 3 fått ett nytt innehåll. Av den nya bestämmelsen i den punkten framgår att en finansiell företagsgrupp finns också när ett institut eller ett holdingföretag med finansiell verksamhet har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning med ett annat institut, finansiellt institut eller något annat företag som nämns i bestämmelsen. Av punkten 4 (nuvarande punkten 3) framgår att gemensam eller i huvudsak gemensam ledning även skall beaktas när det bestäms vilka företag som ingår i en finansiell företagsgrupp i där beskrivet fall.

Beträffande den närmare innebörden av ”gemensam eller i huvudsak gemensam ledning” hänvisas till författningskommentaren till 1 kap. 6 § lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 14.7.4.

2 §

Till följd av ändringen i 1 § har första stycket 4 utgått.

6 §

I 7 b § införs en ny bestämmelse om konsolidering när två företag har gemensam eller i huvudsak gemensam ledning. Av ändringen i den förevarande paragrafen framgår att även bestämmelsen i 7 b § kan innebära att företagen i den finansiella företagsgruppen inte konsolideras fullständigt.

7 b §

Av 1 § framgår att en finansiell företagsgrupp kan bestå t.ex. av ett institut och vissa företag med vilka institutet har en gemensam eller i huvudsak gemensam ledning. När en sådan finansiell företagsgrupp föreligger anger inte lagens bestämmelser hur konsolideringen. I stället skall i dessa fall Finansinspektionen bestämma hur konsolideringen skall ske, vilket framgår av denna nya paragraf.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 14.7.4.

10 §

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 15.

11 §

Paragrafen är ny. En motsvarande bestämmelse finns i 5 kap. 16 § lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, se författningskommentaren till den bestämmelsen.

7 kap.

4 §

Av paragrafen framgår att Finansinspektionen efter begäran från en tillsynsmyndighet i ett annat EES-land får lämna eller kontrollera information som behövs för att den utländska myndigheten skall utöva sin tillsyn eller också tillåta att myndigheten själv utför kontrollen. Till detta har nu

lagts att den utländska tillsynsmyndigheten får delta i kontrollen om den inte själv utför den.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 14.4.

12 a §

Enligt den nya bestämmelsen i 6 kap. 11 § skall den som ingår i ledningen för ett holdingföretag med finansiell verksamhet, ha tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av företaget och även i övrigt vara lämplig för en sådan uppgift. Av förevarande paragraf, som är ny framgår att om ledningen inte uppfyller dessa krav får inspektionen förelägga holdingföretaget att rätta till förhållandet. Ett sådant föreläggande får förenas med vite (se 7 kap. 15 §).

Som framgår av avsnitt 13 är detta emellertid inte den enda möjlighet som inspektionen har. Om det finns brister i holdingföretagets ledning, kan inspektionen nämligen tillämpa de sanktioner som ägarprövningsbestämmelserna innehåller (se t.ex. 14 kap. lagen [2004:297] om bank- och finansieringsrörelse).

16 §

Enligt gällande rätt får beslut som avses i 20 § 5 förvaltningslagen – dvs. beslut om föreskrifter enligt 8 kap. regeringsformen – överklagas till regeringen (prop. 1999/2000:94 s. 53). Enligt *första stycket* i dess nya lydelse framgår att sådana beslut inte får överklagas alls.

Av *andra stycket* framgår att alla övriga beslut enligt denna lag överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Beträffande skälen för ändringarna hänvisas till författningskommentaren till 10 kap. 1 § lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

7 a kap. Moderföretag utanför EES

1 och 2 §§

Paragraferna är nya. De behandlar den situation där tillsynen över en finansiell företagsgrupp skall utövas av en tillsynsmyndighet utanför EES. Eftersom motsvarande bestämmelser föreslås ingå i lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat hänvisas till författningskommentaren till den lagen (8 kap.).

17.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige

5 kap.

13 och 14 §§

Paragraferna har ändrats så att det framgår att den nya bestämmelsen i 7 kap. 24 a § försäkringsrörelselagen om avräkning av aktier och tillskott i vissa företag skall tillämpas vid beräkningen av kapitalbas för skadeförsäkring och livförsäkring.

17.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål.

5 kap.

10 §

Mot bakgrund av den uppgiftsskyldighet som införs i 6 kap. 8 § lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat, 26 i § lagen om understödsföreningar och 7 a kap. 10 a § försäkringsrörelselagen har paragrafen ändrats så att den numera hänvisar även till bestämmelserna i dessa lagar.

Övriga ändringar är redaktionella.

17.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar

2 kap.

2 §

I paragrafen har införts en ny bestämmelse i *andra stycket*. Bestämmelsen anger två ytterligare fall då tillstånd att ge ut elektroniska pengar inte får ges. Jämför motsvarande bestämmelse i 2 kap. 1 § tredje stycket lagen (1991:981) om värdepappersrörelse.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 13.

2 a §

Av paragrafen, som är ny, framgår att Finansinspektionen är skyldig att samråda med en tillsynsmyndighet i ett annat EES-land innan tillstånd beviljas för ett institut för elektroniska pengar som t.ex. är dotterföretag till ett företag som ger ut elektroniska pengar eller ett annat kreditinstitut, ett försäkringsföretag eller ett värdepappersföretag med auktorisation i det andra landet.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 14.1.

17.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:46) om investeringsfonder

2 kap.

10 och 10 a §§

Bestämmelsen i 10 § *andra meningen* har flyttats till *första stycket* i den nya paragrafen 10 a §. Beträffande den närmare innebörden av den bestämmelsen hänvisas till prop. 2002/03:150 s. 175 och 303.

10 a § *andra stycket* behandlar fondbolag som inte förvaltar någon annans finansiella instrument. För dessa fondbolag skall gälla de bestämmelser om finansiella företagsgrupper i 6 och 7 kap. kapitaltäckningslagen som är tillämpliga för värdepappersbolag. Förutom bestämmelserna i 6 kap. är alltså de bestämmelser i 7 kap. som handlar om enskilda företag i en finansiell företagsgrupp tillämpliga, t.ex. 2 § om tillsynsansvar för finansiella företagsgrupper, 6 § om vem som skall ge in tillsynsredovisningen och 10 § om övervaknings- och kontrollsystem.

Av bestämmelsen framgår att för fondbolag, dvs. för svenska bolag, skall gälla de bestämmelser som är tillämpliga för värdepappersbolag. I exempelvis 6 kap. 1 § kapitaltäckningslagen används dock uttryck som syftar på bl.a. värdepappersbolag och motsvarande utländska företag. Det skall då läsas som fondbolag och motsvarande utländska företag, dvs. förvaltningsbolag. Av detta följer exempelvis att förvaltningsbolagen i utlandet kan komma att vara ett dotterföretag i en finansiell företagsgrupp.

När ett fondbolag ingår i en finansiell företagsgrupp bestäms kapitalkravet även enligt 2 kap. 8, 9 och 11 §§ i den förevarande lagen, jämför 2 kap. 5 § kapitaltäckningslagen.

Ett fondbolag upprättar sin årsredovisning enligt årsredovisningslagen (1995:1554). Av 6 kap. 5 § kapitaltäckningslagen framgår att den grupp-baserade redovisningen för en finansiell företagsgrupp skall upprättas med tillämpning av de regler som gäller för upprättandet av koncernbalansräkning och koncernresultaträkning enligt 7 kap. lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Eftersom den lagen inte gäller för ett fondbolag som är moderbolag, har det i 10 a § *tredje stycket* tagits in en bestämmelse som för ett sådant bolag i stället hänvisar till årsredovisningslagen.

Bestämmelserna behandlas även i avsnitt 8.4.

10 kap.

4 §

Bestämmelsen behandlar Finansinspektionens skyldighet att samråda med utländska tillsynsmyndigheter i vissa fall då aktierna i ett fondbolag byter ägare. Det bör noteras att bestämmelsen inte innehåller någon skyldighet att samråda när förvärvaren eller någon denne närstående är ett värdepappersföretag. Det finns nämligen enligt UCITS-direktivet inte någon skyldighet att samråda i detta fall (se artikel 5 e i detta direktiv, som infördes genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/107/EG). Detta hindrar naturligtvis inte att Finansinspektionen som ett led i beredningen av ärendet samråder även i detta fall.

17.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse

3 kap.

2 §

I paragrafen har införts en ny bestämmelse i andra punkten *andra stycket*. Bestämmelsen anger två ytterligare fall då tillstånd att driva bankrörelse eller finansieringsrörelse inte får ges. Jämför motsvarande bestämmelse i bl.a. 2 kap. 1 § andra stycket lagen (1991:981) om värdepappersrörelse och 2 kap. 2 § andra stycket lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 13.

8 a §

Av bestämmelsen, som är ny, framgår att Finansinspektionen är skyldig att samråda med en tillsynsmyndighet i ett annat EES-land innan tillstånd beviljas för en bank eller ett kreditmarknadsföretag som står i där angivna förbindelser till ett utländskt kreditinstitut, ett institut för elektroniska pengar, ett försäkringsföretag eller ett värdepappersföretag med auktorisation i det andra landet. Bestämmelsen har utformats efter förebild i 2 kap. 5 § lagen om investeringsfonder.

Samrådsskyldigheten skall fullgöras av Finansinspektionen även när det är regeringen som beslutar i frågan om tillstånd. Av *andra stycket* framgår att i det fallet skall inspektionen överlämna den information som erhållits av den utländska tillsynsmyndigheten till regeringen.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 14.1.

7 kap.

9 §

Av paragrafen framgår hur stort ett kreditinstituts kvalificerade innehav i andra företag får vara. Enligt gällande rätt behöver kreditinstitutet vid den beräkningen inte räkna med innehav av aktier och andelar i kreditinstitut, utländska kreditinstitut, institut för elektroniska pengar, värdepappersföretag, finansiella institut, anknutna företag eller försäkringsföretag. Den ändring som görs innebär att inte heller kvalificerade innehav i återförsäkringsföretag behöver räknas med.

Ändringen behandlas i avsnitt 14.7.2.

14 kap.

2 och 6 §§

I 2 § har gjorts ett tillägg i *andra stycket*. Av bestämmelsen framgår att Finansinspektionen vid prövningen av ett förvärv som görs av ett holdingföretag med finansiell verksamhet eller ett blandat finansiellt holdingföretag skall kontrollera om ledningen i holdingföretaget uppfyller de krav som ställs i 6 kap. 11 § kapitaltäckningslagen respektive 5 kap. 16 § lagen om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

Av den nya bestämmelsen i 6 § första stycket tredje punkten framgår att Finansinspektionen kan använda sig av där angivna sanktioner om ledningen inte längre uppfyller kraven. Övriga ändringar är redaktionella. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 13.

2 a §

Av paragrafen, som är ny, framgår att Finansinspektionen i vissa fall är skyldig att samråda med tillsynsmyndigheter i andra länder inom EES innan en förvärvare får tillstånd att förvärva aktier eller andelar i ett kreditinstitut.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 14.1.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/87/EG om extra tillsyn över kreditinstitut, försäkringsföretag och värdepappersföretag i ett finansiellt konglomerat och om ändring av rådets direktiv 73/239/EEG, 79/267/EEG, 92/49/EEG, 92/96/EEG, 93/6/EEG och 93/22/EEG samt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/78/EG och 2000/12/EG

Bilaga 1

Beräkningsmetoder för kapitalbas och kapitalkrav för ett finansiellt konglomerat

Direktivets bilaga I anger tre olika metoder för beräkning av kapitalbas och kapitalkrav, samt en fjärde som bygger på en kombination av de övriga tre. Dessa ger endast under mycket enkla förhållanden samma resultat. Direktivet tillåter att medlemsstaterna anger vilken metod som skall användas för finansiella konglomerat som i toppen har ett reglerat företag som auktoriserats i medlemsstaten. Detta gäller även sådana konglomerat som i toppen har ett finansiellt holdingbolag vars relevanta behöriga myndigheter är belägna i en och samma medlemsstat. För konglomerat som i toppen har ett finansiellt holdingföretag vars relevanta behöriga myndigheter finns i olika medlemsstater skall medlemsstaterna tillåta tillämpning av samtliga metoder. I sådant fall skall samordnaren, efter samråd med andra relevanta behöriga myndigheter och det finansiella konglomeratet, besluta om vilken eller vilka metoder som skall användas.

Tekniska principer för beräkningen

Gemensamt för de metoder som direktivet anger är att de bygger på gällande särregler för respektive sektor. För eventuella icke-reglerade företag inom den finansiella sektorn, som inte täcks av särregler på individuell nivå, skall ett teoretiskt kapitalkrav uppskattas.

I övrigt anger direktivet ett antal övergripande tekniska principer för beräkningen av kapitalbas och kapitalkrav för ett finansiellt konglomerat som skall beaktas oavsett vilken beräkningsmetod som tillämpas. Till dessa hör att dubbelt utnyttjade poster i kapitalbasen skall elimineras. Det innebär bl.a. att man säkerställer att kapitalet i kapitalbasen endast räknas in en gång. Dessutom skall kapital som på ett olämpligt sätt skapats inom konglomeratet räknas av från kapitalbasen. Som exempel på kapital som skapats inom gruppen på ett olämpligt sätt kan nämnas internvinster som uppstått vid handel mellan företagen i konglomeratet.

Vidare skall kapitalkraven för de i konglomeratet ingående sektorerna täckas av poster i kapitalbasen enligt motsvarande särregler. Det innebär att vid kontrollen av att eventuellt tillkommande krav på konglomeratnivå är uppfyllt, får endast sådana poster som får ingå i kapitalbasen enligt varje särregelverk beaktas. Vid beräkningen av kapitalbasen för ett finansiellt konglomerat skall behöriga myndigheter dessutom ta hänsyn till i vilken grad kapital verkligen kan överföras och göras tillgängligt mellan företagen i gruppen.

Till vilken andel kapitalbas och kapitalkrav i dotterföretag samt företag med ägarintresse skall ingå i beräkningen på konglomeratnivå framgår av respektive metod. Dock gäller för samtliga metoder att eventuella kapitalunderskott i ett dotterföretag som huvudregel skall beaktas i sin helhet, oavsett vilken andel av kapitalet i dotterföretaget som ingår i konglomeratet. Om det saknas kapitalförbindelser med ett företag i ett konglomerat skall samordnaren, efter samråd med övriga relevanta behöriga myndigheter, avgöra vilken andel av företagets kapitalbas och kapitalkrav som skall användas som underlag för beräkningarna.

I det följande beskrivs och diskuteras de angivna metoderna i detalj. Framställningen illustreras sedan av ett räkneexempel. Bilaga 2

Metod 1: Konsolideringsmetod

Beräkningen av konglomeratets kapitalbas görs enligt denna metod med utgångspunkt i gruppens sammanställda (konsoliderade) räkenskaper, dvs. koncernredovisning eller motsvarande. Att metoden har sin utgångspunkt i sammanställda räkenskaper innebär att man redan i utgångsläget har eliminerat fordringar och skulder samt internvinster mellan grupp företagen och därigenom fastställt konglomeratets samlade egna kapital. För beräkningen av konglomeratets kapitalkrav används inte de sammanställda räkenskaperna. I första hand skall man i stället göra en sammanläggning av de gruppbaseade kraven för i gruppen ingående finansiella företagsgrupper respektive försäkringsgrupper. Saknas undergrupper på sektorsnivå tillämpas i stället individuella krav.

Alla grupper som kan komma att definieras som finansiella konglomerat är inte skyldiga att upprätta koncernredovisning. Enligt redovisningslagstiftningen är ett moderföretag som har ett dotterföretag som huvudregel skyldigt att upprätta koncernredovisning. Detta innebär exempelvis att ett finansiellt konglomerat som bara består av ett reglerat företag och dess företag med ägarintresse i normalfallet inte behöver upprätta någon koncernredovisning.

Konsolideringsmetoden liknar den metod som används för beräkning av kapitalbas för finansiella företagsgrupper. Finansiella företagsgrupper skall enligt kapitaltäckningslagen upprätta en sammanställd s.k. tillsynsredovisning. Även en sådan tillsynsredovisning går att använda som underlag vid tillämpning av konsolideringsmetoden, under förutsättning att samtliga i konglomeratet ingående företag ingår i tillsynsredovisningen. Det bör dock noteras att principen för konsolidering av ägarintressen i tillsynsredovisningen skiljer sig mot den princip som enligt redovisningslagstiftningen skall tillämpas i koncernredovisningen. I koncernredovisningen värderas ägarintressen som huvudregel enligt principerna i *kapitalandelsmetoden*, vilket innebär att moderbolagets proportionella andel av det egna kapitalet i företaget räknas in i koncernredovisningen (se t.ex. 7 kap. 2 §, lagen [1995:1559] om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag). I tillsynsredovisningen skall dock ägarintressen som huvudregel konsolideras fullt ut med hjälp av den s.k. *förvärvsmetoden* (6 kap. 6 § kapitaltäckningslagen). I likhet med vad som gäller för dotterföretag skall då 100 procent av tillgångarna och skulderna i företaget med ägarintresse ingå i den sammanställda redovisningen. En orsak till att denna konsolideringsmetod tillämpas för ägarintressen är att det underlättar beräkningen av det gruppbaseade kapitalkravet.

För försäkringsgrupper finns inget motsvarande krav på konsoliderade räkenskaper som finns för finansiella företagsgrupper. Försäkringsrörelselagen tillåter emellertid försäkringsföretag att använda sig av konsolideringsmetoden vid beräkning av den gruppbaseade solvensen (7 a kap. 5 §). En förutsättning för detta är att en koncernredovisning upprättats i enlighet med principerna i redovisningslagstiftningen. Intressebolag räknas därför in med hjälp av kapitalandelsmetoden. Solvenskravet för intressebolag beräknas då proportionellt till den andel det ingår i

koncernredovisningen (se 12 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd [2002:4] om gruppbaserad kapitalbas och solvensmarginal för försäkringsföretag och understödsföreningar som ingår i en grupp).

Av det ovanstående följer att olika principer gäller för å ena sidan inräkning av ägarintressen i koncernredovisningen och i konsolideringsmetoden för försäkringsgrupper och å andra sidan den metod som tillämpas av finansiella företagsgrupper. Vid tillämpning av konsolideringsmetoden på konglomeratnivå är det därför viktigt att beakta att gruppföretagen ingår med samma andelar vid beräkningen av både kapitalbas och kapitalkrav. Det innebär i praktiken att kapitalkravet i tillämpliga fall behöver justeras så att det överensstämmer med den andel till vilken kapitalbasen i gruppföretaget är inräknad i konglomeratets kapitalbas.

Metod 2: Sammanläggnings- och avräkningsmetoden

Enligt denna metod görs beräkningen på grundval av den individuella redovisningen för vart och ett av gruppföretagen. Konglomeratets kapitalbas beräknas som summan av kapitalbaserna för varje gruppföretag inom den finansiella sektorn. Vid beräkningen beaktas tillämpliga kapitaltäcknings-, solvens- eller liknande rörelseregler. För att justera för dubbelt utnyttjade poster minskas denna summa bl.a. med det bokförda värdet av aktierna i gruppföretagen. Kapitalkravet på konglomeratnivå beräknas sedan som summan av kapitalkraven för varje företag inom den finansiella sektorn. Vid beräkningarna av konglomeratets kapitalbas och kapitalkrav skall gruppföretagen ingå till sin proportionella andel.

Metod 3: Kravavräkningsmetoden

Med denna metod beräknas konglomeratets kapitalbas med utgångspunkt i en beräknad kapitalbas hos moderföretaget eller företaget i toppen av konglomeratet. Vid beräkningen skall innehaven i dotterföretag och företag med ägarintresse värderas till kapitalandelen, vilket är detsamma som moderföretagets proportionella innehav av det redovisade egna kapitalet i företaget. Kapitalkravet på konglomeratnivå beräknas i sin tur som moderföretagets krav adderat med det högsta av den proportionella andelen av kapitalkravet för vart och ett av dotterföretagen respektive företagen med ägarintresse, och det bokförda värdet av motsvarande företag.

Enligt denna metod får endast den proportionella andelen av det redovisade egna kapitalet i dotterföretaget och företaget med ägarintesse räknas in i kapitalbasen på konglomeratnivå. Därför kommer vissa poster (t.ex. förlagslån) som normalt sett får ingå i kapitalbasen för ett dotterföretag eller företag med ägarintesse inte att beaktas. Sammantaget med den uppjustering av kapitalkravet för det finansiella konglomeratet som skall göras i de fall det bokförda värdet av ett dotterföretag eller företag med ägarintesse överstiger den proportionella andelen av kapitalkravet i företaget, gör detta att kravavräkningsmetoden kan betraktas som något strängare än övriga metoder.

I nedanstående tabell sammanfattas mycket förenklat de tre metodernas huvudsakliga egenskaper. Samtliga metoder förutsätter att redovisat eget kapital kan behöva justeras när kapitalbasen bestäms. Externa förlagslån kan t.ex. i vissa fall få räknas in i kapitalbasen, trots att de räknas som skuld i redovisningen. Vidare kan t.ex. immateriella tillgångar behöva räknas av när kapitalbasen bestäms, trots att tillgången ingår i det redovisade egna kapitalet.

	Konsolideringsmetod	Sammanläggnings- och avräkningsmetod	Kravavräkningsmetod
Kapitalbas	Bestäms utifrån konglomeratets redovisade egna kapital enligt en sammanställd redovisning (koncernredovisning).	Sammanläggning av konglomeratets proportionella andel av kapitalbaserna för alla företag inom den finansiella sektorn. Avdrag för dubbelräknade poster.	Bestäms utifrån moderföretagets eller toppföretagets egna kapital, vari ägarintressen inräknats proportionellt enligt kapitalandelsmetoden.
Kapitalkrav	Summan av kapitalkraven för varje sektor.	Sammanläggning av den proportionella andelen av kapitalkraven för alla grupp företag inom den finansiella sektorn.	Kapitalkravet i moderföretaget med tillägg för det högsta av endera a) den proportionella andelen av kapitalkraven för övriga företag, eller b) bokfört värde av innehaven.

Räkneexempel

I det följande illustreras de tre ovanstående beräkningsmetoderna genom ett förenklat exempel. Konglomeratet i exemplet består av fyra företag. Moderbolaget, som är en bank, äger 100 procent av aktierna i ett försäkringsföretag (DB 1), som i sin tur äger 60 procent av aktierna i ett svenskt återförsäkringsföretag (DB 2). Moderbolaget har vidare ett ägarintresse på 30 procent av aktierna i en annan bank (IB 3). Moderbanken och intressebanken utgör tillsammans en finansiell företagsgrupp och de båda försäkringsföretagen bildar i sin tur tillsammans en försäkringsgrupp.

De individuella kapitalbaserna är beräknade med hjälp av balansräkningarna i respektive företag och framgår av tabellen nedan. I tabellen redovisas även individuella kapital- och solvenskrav för respektive företag. De kraven i exemplet är antaganden som bygger på en grov uppskattning av relationerna i företagens balansräkningar. De individuella kraven går således inte att läsa ut av övriga uppgifter i exemplet.

Moderbanken (MB)			
Aktier i DB 1 (100 %)	50	Eget kapital	200
Aktier i IB 3 (30 %)	20	Skulder	880
Förlagsbevis i DB 1	10		
Övriga tillgångar	1000		
	<u>1080</u>		<u>1080</u>

DB 1 (Försäkring)			
Aktier i DB 2 (60 %)	20	Eget kapital	190
		Förlagslån	10
Övriga tillgångar	780	Skulder	600
	<u>800</u>		<u>800</u>

DB 2 (Återförsäkring)			
Tillgångar	500	Eget kapital	100
		Skulder	400
	<u>500</u>		<u>500</u>

IB 3 (Bank)			
Tillgångar	1000	Eget kapital	100
		Skulder	900
	<u>1000</u>		<u>1000</u>

Kapitalbaser samt kapital- och solvenskrav: individuella gruppföretag

	MB	DB 1	DB 2	IB 3
i) Kapitalbas	200	200	100	100
ii) Krav	-180	-50	-30	-70
Överskott	20	150	70	30

Kapitalbaser samt kapital- och solvenskrav: grupper

	MB+IB 3	DB1+DB 2
i) Kapitalbas	280	240
ii) Krav	-250	-68
Överskott	<u>30</u>	<u>172</u>

Den gruppbaseade kapitalbasen och det gruppbaseade kapitalkravet för den finansiella företagsgruppen (MB+IB 3) är beräknat genom tillämpning av kapitaltäckningslagens regler om sammanställd tillsynsredovisning. I denna har IB 3 konsoliderats till 100 procent med hjälp av den s.k. förvärvsmetoden. Kapitalbasen för den finansiella företagsgruppen består därför av kapitalbaserna i MB (200) och IB 3 (100) med avdrag för det bokförda värdet av aktierna i IB 3 (20). Kapitalkravet består i sin tur av summan av kraven i de båda företagen (180 och 70).

För försäkringsgruppen (DB 1+DB 2) har gruppbasead kapitalbas och gruppbaseerat solvenskrav beräknats med hjälp av sammanläggnings- och totalmetoden, som är den huvudmetod som anges i försäkringsrörelselagen. Detta innebär att den gruppbaseade kapitalbasen har beräknats genom att kapitalbasen i DB 1 (200) har adderats med 60 procent av kapitalbasen i DB 2 (60) och avdrag gjorts för det bokförda värdet av aktierna i DB 2 (20). På motsvarande sätt har solvenskravet i DB 1 (50) adderats med 60 procent av solvenskravet i DB 2 (18) för att få fram ett gruppbaseerat solvenskrav för försäkringsgruppen.

Metod 1 (konsolideringsmetoden)

Bilaga 2

Koncernredovisning			
Kapitalandel intressebanken	30	Eget kapital	390
Övriga tillgångar	2280	Minoritetsandel DB 2	40
		Skulder/avsättningar	1880
	<u>2310</u>		<u>2310</u>
	MB + IB 3	DB 1 + DB 2	Summa
i) Kapitalbas			430
ii) Gruppbasekrav	-250	-68	-318
Justering	49 ¹	-12 ²	37
Överskott			149

¹70 % av 70 (kapitalkravet i IB 3)

²40 % av 30 (solvenskravet i DB 2)

Konglomeratets kapitalbas är framtagen med hjälp av koncernredovisningen. Kapitalbasen består av koncernens egna kapital (390) adderat med minoritetsandelarna i DB 2 (40), i enlighet med vad som gäller enligt särreglerna för försäkringsgrupper (se FFFS 2002:4, bilaga 2). IB 3 ingår i kapitalbasen med kapitalandelen av det egna kapitalet, i enlighet med principerna i redovisningslagstiftningen. Konglomeratets kapitalkrav är beräknat genom en summering av den finansiella företagsgruppens kapitalkrav (250) och försäkringsgruppens solvenskrav (68). Därefter har två justeringar gjorts. Den första justeringen motiveras av att IB 3 är inräknat till 100 procent i kravet för den finansiella företagsgruppen, men endast ingår med 30 procent i beräkningen av konglomeratets kapitalbas. För att IB 3 skall ingå med samma proportionella andel i konglomeratets kapitalkrav som i dess kapitalbas har därför kravet för den finansiella företagsgruppen justerats ned med 70 procent av kapitalkravet i IB 3 (49). Den andra justeringen motiveras på motsvarande sätt av att DB 2 endast ingår till proportionell andel (60 procent) i det gruppbasekravet för försäkringsgruppen, men däremot har inräknats till 100 procent vid beräkningen av konglomeratets kapitalbas. En uppjustering av solvenskravet för försäkringsgruppen har därför gjorts med 40 procent av solvenskravet i DB 2 (12).

Metod 2 (sammanläggnings- och avräkningsmetod)

	MB	DB 1	DB 2	IB 3	S:a
i) Kapitalbas	200	200	60	30	490
Justering dubbelräknade. tillg.		-60 ¹	-20 ²	-20 ³	<u>-100</u>
					390
ii) Krav	-180	-50	-18 ⁴	-21 ⁵	-269
Överskott					121

¹Bokfört värde aktier DB 1 (50) samt förlagsfordran i DB1 (10)

²Bokfört värde aktier DB2 (20).

³Bokfört värde aktier IB 3 (20)

⁴60 % av solvenskrav på individuell nivå DB 2 (30).

⁵30 % av kapitalkrav på individuell nivå IB 3 (70).

Konglomeratets kapitalbas har beräknats som summan av kapitalbaserna i grupp företagen. För DB 2 och IB 3 ingår den proportionella andelen av kapitalbasen i respektive företag. Summan har sedan justerats för poster som ingår i kapitalbasen i fler än ett företag. Avdrag har därför gjorts för det bokförda värdet av innehaven i DB 1 (50), DB 2 (20) och IB 3 (20). Avdrag från kapitalbasen har även gjorts för förlagsfordran på DB 1 (10). Kapitalkravet på konglomeratnivå har beräknats som moderbolagets kapitalkrav summerat med den proportionella andelen av kapitalkraven och solvenskraven i övriga grupp företag.

Metod 3 (kravavräkningsmetoden)

	MB	DB 1	DB 2	IB 3	Summa
i) Kapitalbas	200				200
Kapitalandel		190	60	30	
justerad för bokfört värde		-50	-20	-20	<u>190</u>
					390
ii) Krav	-180	-50	-20 ¹	-21	-271
Överskott					<u>119</u>

¹Det bokförda värdena på aktierna i DB 2 (20) utgör underlag för beräkning av kapitalkravet, då detta värde är högre än den proportionella andelen av kravet i DB 2 (18).

Konglomeratets kapitalbas har beräknats genom en summering av moderbolagets kapitalbas (200) med kapitalandelen av de egna kapitalen i DB 1 (190), DB 2 (60) samt IB 3 (30). Därefter har en justering gjorts för det bokförda värdet av moderföretagets innehav i grupp företagen. Konglomeratets kapitalkrav är beräknat som summan av moderbolagets kapitalkrav summerat med den proportionella andelen av kapitalkraven i DB 1 och IB 3 och det bokförda värdet av aktierna i DB 2 (20), då detta är högre än den proportionella andelen av solvenskravet i DB 2 (18).

En kombination av sammanläggnings- totalmetoden samt konsolideringsmetoden

Som nämnts tidigare så medger konglomeratdirektivet att en metod baserad på en kombination av de tre angivna metoderna tillämpas. För att illustrera detta kan man tänka sig att konglomeratet i exemplet utgår ifrån de grupp baserade räkenskaper som tagits fram för den i konglomeratet ingående försäkringsgruppen respektive finansiella företagsgruppen. En sammanläggning av dessa räkenskaper skulle resultera i en beräkning enligt nedan.

	MB+IB3	DB1+DB2	Justering	Summa
i) Kapitalbas	280	240	-60 ¹	460
ii) Krav	-250	-68		-318
Överskott				142

¹Justeringen avser de poster som inte redan är avräknade i de gruppbaseade kapitalbaserna, dvs. moderbolagets innehav i DB 1 (50) samt förlagslån (10).

Justeringen som gjorts motsvarar moderbolagets innehav i DB 1 (50) samt moderbolagets förlagslån till DB 1 (10). Dessa poster är de enda som inte eliminerats på gruppnivå vid beräkningen av de gruppbaseade kapitalbaserna. Utmärkande för denna kombinerade metod är att dotterföretag och ägarintressen ingår i konglomeratets kapitalbas och kapitalkrav till den andel de ingår i de gruppbaseade räkenskaperna för försäkringsgruppen respektive den finansiella företagsgruppen. Detta innebär att IB 3 ingår till 100 procent i konglomeratets kapitalbas och kapitalkrav, trots att moderbolagets innehav endast uppgår till 30 procent. DB 2 ingår däremot endast med proportionell andel, dvs. 60 procent.

Artikel i Europaparlamentets och rådets direktivet (2002/87/EG)	Artikeln genomförs genom följande bestämmelser i lagen om särskild tillsyn av finansiella konglomerat (LFK) m.fl. lagar
1	1 kap. 1 § LFK. Andra meningen i artikeln genomförs genom följdändringarna.
2.1	1 kap. 2 § 11 LFK
2.2	1 kap. 2 § 8 LFK
2.3	1 kap. 2 § 16 LFK
2.4	1 kap. 2 § 12 LFK
2.5	1 kap. 2 § 7 LFK
2.6	1 kap. 2 § 15 LFK
2.7	1 kap. 2 § 14 LFK
2.8	1 kap. 2 § 6 LFK
2.9	1 kap. 3 och 5 §§ LFK
2.10	1 kap. 3 och 5 §§ LFK
2.11	1 kap. 4 och 5 §§ LFK
2.12	1 kap. 6 § LFK
2.13	1 kap. 7 § LFK
2.14	2 kap. 1 § LFK
2.15	1 kap. 2 § 3 LFK
2.16	1 kap. 2 § 2 LFK
2.17	1 kap. 2 § 13 LFK. Bestämmelsen i artikelns punkt c andra meningen finns i författningskommentaren till den paragrafen.
2.18	5 kap. 9 § andra stycket LFK
2.19	5 kap. 7 § LFK

3.1	2 kap. 2 § LFK
3.2	2 kap. 3 § och 1 kap. 2 § p 6 andra stycket LFK
3.3	2 kap. 4 §, 3 kap. 4 § och 6 kap. 2 § LFK. Bestämmelsen i första stycket punkterna a och b finns i författningskommentaren till 3 kap. 4 § LFK.
3.4	2 kap. 5 och 6 §§ samt 6 kap. 2 § LFK. Att samordnaren skall initiera beslutet framgår av författningskommentaren.
3.5	2 kap. 7 § och 6 kap. 2 § LFK
3.6	2 kap. 8 § och 6 kap. 2 § LFK
3.7	9 kap. 1 § 1 LFK + föreskrifter
4.1 första stycket	Det finns inte någon uttrycklig bestämmelse med detta innehåll. Det har bedömts följa av bestämmelsen i 6 kap. 1 § första stycket jämförd med lagens övriga bestämmelser.
4.1 andra stycket	6 kap. 5 § LFK
4.2	4 kap. 4 § LFK
5.1	6 kap. 1 § LFK
5.2	3 kap. 1 och 2 §§ LFK
5.3	3 kap. 5 § LFK
5.4	3 kap. 3 § LFK. Beträffande tredje stycket om kooperativa grupper hänvisas till avsnitt 8.3.
5.5	Någon bestämmelse med detta innehåll har inte tagits in i lagen. Att inte de nämnda företagen står under tillsyn följer av lagens utformning.

6.1	6 kap. 1 § LFK
6.2	5 kap. 1, 2, 10, 12 och 13 §§ LFK samt 9 kap. 1 § 6 LFK + föreskrifter
6.3	9 kap. 1 § 2 och 3 LFK + föreskrifter
6.4	5 kap. 3 § och 9 kap. 1 § 2 och 3 LFK + föreskrifter
6.5	5 kap. 6 § LFK
7.1	5 kap. 7 § och 6 kap. 1 § LFK
7.2	5 kap. 11 och 12 §§ LFK samt 9 kap. 1 § 6 LFK + föreskrifter
7.3	–
7.4	5 kap. 8 § LFK
8.1	5 kap. 9 § och 6 kap. 1 § LFK
8.2	5 kap. 11 och 12 §§ LFK samt 9 kap. 1 § 6 LFK + föreskrifter
8.3	–
8.4	–
9.1	5 kap. 13 § LFK
9.2	5 kap. 13 § och 9 kap. 1 § 7 LFK + föreskrifter
9.3	5 kap. 13 § och 9 kap. 1 § 7 LFK + föreskrifter
9.4	5 kap. 14 § och 9 kap. 1 § LFK + föreskrifter
9.5	6 kap. 1 §

10.1	4 kap. 1 § LFK
10.2	4 kap. 2 § första stycket och andra stycket 1 LFK
10.3	4 kap. 2 § andra stycket 2 och tredje stycket samt 3 § LFK
11.1	5 kap. 1 §, 6 kap. 1 och 5 §§ samt 9 kap. 2 § LFK
11.2	Det finns ingen uttrycklig bestämmelse med detta innehåll.
11.3	Följer av lagstiftningens utformning.
12.1	6 kap. 5 § LFK samt 1 kap. 3 § och 8 kap. 5 § sekretesslagen (1980:100)
12.2	6 kap. 5 § LFK
12.3	6 kap. 5 § LFK
12.4	6 kap. 5 § LFK samt 1 kap. 3 § och 8 kap. 5 § sekretesslagen
13	5 kap. 16 § LFK
14.1	5 kap. 15 § LFK
14.2	6 kap. 3 § LFK
15	6 kap. 6 § LFK
16	7 kap. 1–3 och 9 §§ LFK

17.1	Följer av bestämmelsernas utformning
17.2	7 kap. 2, 4 och 9 §§ LFK
18	8 kap. LFK
19	–
20	–
21	–
22.1	2 kap. 4 § försäkringsrörelselagen (1982:713, FRL)
22.2	7 kap. 24 a § FRL
23.1	2 kap. 4 § FRL
23.2	7 kap. 24 a § FRL
24.1	3 kap. 2 g § FRL
24.2	19 kap. 1 § andra stycket FRL samt 1 kap. 3 § och 8 kap. 5 § sekretesslagen
25.1	3 kap. 2 g § FRL
25.2	19 kap. 1 § andra stycket FRL samt 1 kap. 3 § och 8 kap. 5 § sekretesslagen
26	1 kap. 1 § lagen (1994:2004) om

	kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersföretag (kapitaltäckningslagen)
27.1	2 kap. 3 a § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse
27.2	6 kap. 3 a § lagen om värdepappersrörelse
28.1	26 a och 26 b §§ lagen (1972:262) om understödsföreningar (LUF) samt 1 kap. 9 e § och 7 a kap. 1 och 2 §§ FRL
28.2	19 kap. 4 § FRL
28.3	1 kap. 1 a § och 7 a kap. 3 § FRL
28.4	7 a kap. 9 a § FRL
28.5	7 a kap. 5 § fjärde stycket FRL och 26 d § femte stycket LUF
28.6	7 a kap. 5 § fjärde stycket FRL och 26 d § femte stycket LUF
29.1	1 kap. 1 § kapitaltäckningslagen
29.2	3 kap. 8 a § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och 2 kap. 2 a § lagen (2002:149) om utgivning av elektroniska pengar
29.3	14 kap. 2 a § lagen om bank- och finansieringsrörelse
29.4	2 kap 7 § kapitaltäckningslagen
29.5	7 kap. 9 § lagen om bank- och finansieringsrörelse
29.6	–
29.7	6 kap. 1, 2 och 7 b §§ kapitaltäckningslagen
29.8	6 kap. 11 § kapitaltäckningslagen

29.9	7 kap. 5 § andra stycket kapitaltäckningslagen
29.10	7 kap. 4 § kapitaltäckningslagen
29.11	7 a kap. kapitaltäckningslagen
30	2 kap. 10 a § lagen (2004:46) om investeringsfonder och 1 kap. 2 § 10 och 2 kap. 1 § LFK
31	–
32	Ikraftträdandebestämmelser
33	–
34	–
Bilaga 1 stycke 1–3	5 kap. 4 och 5 §§ LFK
Bilaga 1 I tekniska principer	5 kap. 3 § och 9 kap. 1 § 2 och 3 LFK + föreskrifter
Bilaga 1 II tekniska beräkningsmetoder	9 kap. 1 § 2 och 3 LFK + föreskrifter
Bilaga II	5 kap. 11 § och 9 kap. 1 § 6 + föreskrifter (Andra och tredje styckena har ingen direkt motsvarighet i lagtexten). Andra stycket behöver inte tas in i lag.